แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย

ชณานุช สายเย็น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย

ชณานุช สายเย็น

นางสาวชณานุช สายเย็น

ผู้วิจัย

นายฐนันดร์ศักดิ์ บวรนันทกุล,

ปร.ด. (อาชญาวิทยา งานยุติธรรมและสังคม)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

พันตำรวจตรีสิทธิพัฒน์ เฉลิมยศ,

ปร.ด. (บริหารงานยุติธรรมและสังคม)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

พันตำรวจโทมีชัย สีเจริญ,

ศษ.ด.(หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,

พ.บ., ว.ว.ออร์โธปิดิคส์

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

นายฐนันดร์ศักดิ์ บวรนันทกุล,

ปร.ด.(อาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม)

วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2554

ชณานุช สายเย็น

นางสาวชณานุช สายเย็น

ผู้วิจัย

นายฐนันดร์ศักดิ์ บวรนันทกุล,
ปร.ด.(อาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม)
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์,
LL.M. (International Legal Studies)
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

พันตำรวจโทมีชัย สีเจริญ,
ศษ.ด.(หลักสูตรและการสอน)
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

พันตำรวจตรี ดร.สิทธิพัฒน์ เฉลิมยศ,
ปร.ด.(บริหารงานยุติธรรมและสังคม)
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,
พ.บ., ว.ว.ออร์โธปิดิคส์
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์วริยา ชินวรรโณ, Ph.D.
คณบดี
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยดีก็ด้วยความช่วยเหลือ ความเสียสละ ความอนุเคราะห์ และด้วยน้ำใจจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ฐนันดร์ศักดิ์ บวรนันทกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักที่เป็นผู้ควบคุมดูแลและปรับแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เพื่อความสมบูรณ์แบบที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ พันตำรวจโท ดร.มีชัย สีเจริญ พันตำรวจตรี ดร.สิทธิพัฒน์ เฉลิมยศ และรองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางการวิจัย ตลอดจนช่วยตรวจและปรับแก้ไขรูปเล่มตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเขียนวิทยานิพนธ์สำเร็จสมบูรณ์ นอกจากนั้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์และเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรฯ ทุกท่านในหลักสูตรอาชญาวิทยาและงานยุติธรรมที่ได้ให้คำแนะนำเรื่องต่างๆ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ อันได้แก่ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยของรัฐ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจที่ให้ข้อมูลทางด้านแผนและนโยบายฯ เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนสัมพันธ์และประชาชนในพื้นที่ทั้ง 6 ภูมิภาคที่ให้ข้อมูลเชิงประจักษ์และอำนวยความสะดวกในการลงพื้นเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสำเร็จสมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้ความเมตตา ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ขอขอบพระคุณคนรักและเพื่อนๆ ที่คอยอยู่เคียงข้าง ให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกตามที่ผู้วิจัยร้องขอเสมอมา ทั้งนี้ ความดีและประโยชน์ที่ได้จากการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ครอบครัว อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณที่มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์แบบ

ชณานุช สายเย็น

Copyright by Mahidol University

แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย
THE DEVELOPMENT OF THAI COMMUNITY POLICING

ชณานุช สายเย็น 5137802 SHCJ/M

ศศ.ม. (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ฐนันดร์ศักดิ์ บวรนันทกุล, ปร.ด.(อาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม), พ.ต.ท.มีชัย สีเจริญ, ศษ.ด.(หลักสูตรและการสอน), พ.ต.ต.สิทธิพัฒน์ เฉลิมยศ,ปร.ด. (บริหารงานยุติธรรมและสังคม)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ แนวคิด หลักการและแนวทางการดำเนินการของตำรวจชุมชนในประเทศไทย ตลอดจน แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนสำหรับประเทศไทยที่เหมาะสม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้านการวิจัยเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์ร่วมกับการประชุมกลุ่ม อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนด้านตำรวจชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน และประชาชนในชุมชน ที่อยู่ในเขตภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร จำนวน 36 ท่านเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบการดำเนินการหลายขั้นตอน โดยเริ่มจากการกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นของประชากรเป้าหมาย จากนั้นจะใช้วิธีการแบบ Snowball ในการสัมภาษณ์ และจัดประชุมกลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการตำรวจชุมชนในประเทศไทย มุ่งดำเนินการในลักษณะตำรวจเป็นศูนย์กลางและมีประชาชนเป็นผู้ช่วย เน้นการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนโดยเฉพาะยาเสพติดผ่านการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน การทำงานของตำรวจชุมชนยังคงไว้ซึ่งรูปแบบการตำรวจแบบดั้งเดิม (Traditional Policing) กอปรกับแนวคิด KOBAN และแนวคิด Police Community Relation เพื่อให้มีภาพของการตำรวจเชิงรุก ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานตำรวจชุมชน ได้แก่ ความไม่เข้าใจปัญหาชุมชนที่แท้จริงของผู้กำหนดแผนและนโยบาย การถูกละเลยจากผู้บังคับบัญชา ตำรวจขาดความรู้ ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่เพราะไม่ได้รับโอกาสในการเลื่อนขั้น และทรัพยากรต่างๆ ไม่เพียงพอ ประชาชนมีทัศนคติด้านลบกับตำรวจ การให้ความร่วมมืออยู่ในรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ โครงการและกิจกรรมต่างๆ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์และขาดความยั่งยืน และอาสาสมัครตำรวจยังขาดความรู้

สำหรับแนวทางในการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย พบว่า ผู้กำหนดนโยบายและแผนต้องผสานพื้นฐานปัญหาชุมชนและมีความรู้ด้านแนวคิดตำรวจชุมชนอย่างหลากหลาย ใช้การตำรวจเชิงผสม สร้างความรู้ ปรับภาพลักษณ์ให้ปลอดจากคอรัปชั่น ให้ความสำคัญกับอาสาสมัครตำรวจและปรับทัศนคติให้เป็นด้านบวกทั้งตำรวจและประชาชนเพื่อให้ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลจากการวิเคราะห์จะได้ตัวแบบ PARMEKAR Model ที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับการตำรวจชุมชนของประเทศไทยในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ตำรวจชุมชน/ ตำรวจชุมชนสัมพันธ์/ ตำรวจเชิงแก้ไขปัญหา /การมีส่วนร่วม

240 หน้า

Copyright by Mahidol University

THE DEVELOPMENT OF THAI COMMUNITY POLICING

CHANANOOT SAIYEN 5137802 SHCJ/M

M.A.(CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: TANANSAK BORWORNNUNTAKUL, Ph.D. (CRIMINOLOGY, CRIMINAL JUSTICE AND SOCIETY), Pol.Col.Lt.MEECHAI SICHAROEN, Ph.D. (CURRICULUM AND INSTRUCTION), Pol.Maj.SITTHIPHAT CHALERMYOS, Ph.D. (CRIMINOLOGY, JUSTICE ADMINISTRATION AND SOCIETY)

ABSTRACT

The purpose of this research was to investigate the situations, concepts, principles and guidelines for implementation of Thai community policing, including the development of community policing appropriated for Thailand. Qualitative research was conducted through the use of documents, and interview together with focused group. Total 36 samples consisted of a group of instructors for community police from Higher Education Institutes, the community police and locals living in different regions, North, Northeast, East, South, Central and Bangkok Metropolis were selected by Multiple-Stage Sampling. Selection process started by determining basic features of target population, using Snowball method during the interview, and arranging focused group.

The findings indicated that community policing in Thailand centered on the police working alongside with the public, focusing on community crime prevention, specifically on narcotics through various community projects and activities. Community police maintained traditional policing, also combined the concept of KOBAN and Police Community Relation for proactive policing. Operational barriers included the policy planner misunderstanding on community problems, superior's negligence, police lacking knowledge, lack of morale and encouragement to perform duties from not having opportunity to be promoted and inadequate resources. Moreover, people expressed negative attitude toward policemen and cooperated with them in the form of power relationships. Many projects and activities failed to accomplish due to discontinuity. Even the volunteers themselves were untrained.

Development guidelines for policing in Thailand suggested the policy maker to understand the cause of community problems as well as develop concepts on community policing. Policing must include knowledgeable and uncorrupted policemen, focus on the police volunteers and develop positive attitude among the policemen and public so they could work together effectively. Results analysis revealed the PARMEKAR Model that should be adapted further for effective community policing.

KEY WORDS: COMMUNITY POLICE/ COMMUNITY RELATIONS POLICE/ PROBLEM-SOLVING POLICE/ COOPERATION

240 pages

Copyright by Mahidol University

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	**ค**
บทคัดย่อภาษาไทย	**ง**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	**จ**
สารบัญตาราง	**ซ**
สารบัญรูปภาพ	**ฌ**
บทที่ 1 บทนำ	**1**
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย	4
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	8
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	**9**
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม	10
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการตำรวจ	16
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการตำรวจชุมชน	33
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	81
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	**88**
3.1 ประชากร	88
3.2 การสุ่มตัวอย่าง	88
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	89
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	90
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	90

Copyright by Mahidol University

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	**91**
4.1 ผลการศึกษาในส่วนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	92
4.2 ผลการศึกษาในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์	118
4.3 ผลการศึกษาในส่วนของประชาชน	142
บทที่ 5 อภิปรายผลการวิจัย	**158**
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	**184**
6.1 สรุปผลการวิจัย	185
6.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	195
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย	**197**
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ	**212**
บรรณานุกรม	**226**
ภาคผนวก	**233**
ประวัติผู้วิจัย	**240**

Copyright by Mahidol University

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	แสดงความแตกต่างระหว่าง Traditional Policing และ Community Policing	32
2.2	แสดงการเปรียบเทียบแนวคิดการตำรวจชุมชนประเภทต่างๆ	73

Copyright by Mahidol University

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ		หน้า
2.1	ภาพสามเหลี่ยมอาชญากรรม	30
2.2	แผนภูมิ Burgess	35
2.3	แผนภาพแสดงการเชื่องโยงกันระหว่างแนวคิดต่างๆ ในการตำรวจชุมชนของไทย	78
5.1	แสดงกรอบทฤษฎีของแนวคิดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย	165
5.2	แสดงแนวคิดและสถานการณ์การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทย	171
5.3	PARMEKAR Model ของการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยในอนาคต	183

Copyright by Mahidol University

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เจ้าพนักงานตำรวจเป็นเจ้าพนักงานรัฐในกระบวนการยุติธรรมที่มีบทบาทในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตลอดจนการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั้นแม้ตำรวจดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังไม่ลดจำนวนผู้ประกอบอาชญากรรมลง แม้รัฐจะเพิ่มงบประมาณให้กับการดำเนินงานของตำรวจในการปราบปรามอย่างต่อเนื่อง จึงมีการพยายามพัฒนาแนวทางโดยการเพิ่มการป้องกันและการประสานงานกับองค์กร หน่วยงานหรือประชาชนให้เข้ามาร่วมในการดำเนินงานและตำรวจก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชนมากขึ้น

ในต่างประเทศตั้งแต่ปีค.ศ.1980 เป็นต้นมา แนวความคิดในการลดการประกอบอาชญากรรมโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นหุ้นส่วน ได้รับความนิยมอย่างสูง ในขณะที่การดำเนินงานของตำรวจในปัจจุบัน ยังถือว่า ยังไม่ประสบความสำเร็จในการลดการประกอบอาชญากรรมในชุมชน จะนำไปสู่การพัฒนายุทธศาสตร์การดำเนินการของตำรวจชุมชน (Anderson J., 2005)

แนวคิดการดำเนินงานเกี่ยวกับตำรวจชุมชนนั้น ส่งผลดีทั้งต่อชุมชนและตำรวจ โดยในแง่ชุมชนนั้น ส่งผลต่อการดำเนินการและการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการป้องกันอาชญากรรม การรักษาความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ลดความรู้สึกหวาดกลัวอาชญากรรมของชุมชน สร้างทัศนคติที่ดีของชุมชนที่มีต่อตำรวจและเป็นการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่สร้างความปลอดภัย (Segrave and Ratcliffe., 2004)

ในขณะที่ในส่วนของตำรวจ จะส่งผลดีต่อการปรับปรุงสัมพันธภาพที่ดีของตำรวจกับชุมชน เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน การมีส่วนช่วยในการปฏิบัติงาน เป็นต้น การดำเนินงานตำรวจชุมชน หรือ Community Policing (CP) นั้น เป็นยุทธการเชิงรุกของการตำรวจที่เน้นเชิงคุณภาพ (Quality) มากกว่าเชิงปริมาณ (Quantity) เนื่องจากการปฏิบัติงานตำรวจอย่างที่เคยปฏิบัติกันมาในการตำรวจแบบดั้งเดิม (Traditional Policing) ในยุคก่อนหน้า ซึ่งใช้เพียงมาตรการการบังคับใช้กฎหมายอย่างเดียวและให้ตำรวจเป็นศูนย์กลางของการปราบปรามอาชญากรรมมากกว่าจะเล็งเห็นประโยชน์จากชุมชน โดยการตำรวจชุมชนนั้นจะเน้นการแก้ไขปัญหาในชุมชนร่วมกันระหว่างภาคตำรวจและภาคประชาชนมากกว่าการพยายามทำสถิติการจับกุมผู้กระทำผิดมารับโทษของตำรวจเพื่อเพิ่มสถิติการ

Copyright by Mahidol University

จับกุมรายปีให้กับโรงพักของตน ส่วนในด้านการขอความร่วมมือจากภาคประชาชนนั้น มีจุดประสงค์หลักเพื่อที่จะขอความช่วยเหลือในเรื่องของการสอดส่องดูแลเพื่อนบ้านในชุมชนหรือสมาชิกในชุมชนกันเอง ซึ่งจะทำให้ตำรวจทำงานในชุมชนได้ง่ายขึ้นและสามารถป้องกันเหตุการณ์ผิดปกติในชุมชนได้ทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพสูงสุด

แนวคิดเรื่อง “การตำรวจชุมชน” ในหลายๆ ประเทศนั้น อาจจะมีขอบเขตในการจำกัดความหรือการตีความที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากแนวคิดการดำเนินงานของตำรวจชุมชนนั้นเป็นแนวคิดและหลักการที่มีความหมายครอบคลุมกิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนแทบทั้งหมด ซึ่งไม่ว่าอย่างไรก็ตาม จะต้องตั้งอยู่บนหลักการเดียวกันคือ “ความร่วมมือเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมร่วมกันระหว่างตำรวจและประชาชนในชุมชน” ทั้งนี้ สำหรับหน่วยงานทางด้านยุติธรรมของประเทศต่างๆ ที่นำแนวคิดเรื่องการตำรวจชุมชนไปใช้มักจะพิจารณาว่า การตำรวจชุมชนนั้นเหมือนกับอุปกรณ์อย่างหนึ่งซึ่งมีความ “สำเร็จรูป” หรือก็คือสามารถที่จะประยุกต์เพียงเล็กน้อยเพื่อให้มีความเข้ากันกับชุมชนและกลายเป็นแนวคิดประยุกต์ที่พร้อมใช้ได้ทันทีในระดับต่อไป เช่น แนวคิด Community Oriented Policing, แนวคิด Problem-Solving, แนวคิด Neighbourhood Policing, Neighbourhood Watch, Police Box System, Neighbourhood Police Post, ฯลฯ แต่ไม่ว่าอย่างใดก็ตามแนวคิดเรื่องการตำรวจชุมชนหรือ Community Policing นั้น ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากแทบทุกประเทศทั่วโลก เพราะผลลัพธ์จากการนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้จริงในชุมชนจากแนวคิดข้างต้น อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจอย่างมาก โดยความสำเร็จดังกล่าวได้ข้ามผ่านข้อจำกัดที่แทบทุกประเทศจะมีปัญหาเช่นเดียวกันคือ จำนวนตำรวจที่ไม่เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ ความไม่เข้าใจความต้องการด้านความปลอดภัยของประชาชน ความไม่เข้าใจปัญหาเบื้องลึกในชุมชนของตำรวจ และความไม่คุ้นเคยท้องที่ในชุมชนของตำรวจที่ต้องออกลาดตระเวนหรือตรวจท้องที่

สำนักงานตำรวจแห่งชาติของไทยก็ได้รับเอาแนวคิดการตำรวจชุมชนมาประยุกต์ใช้ในประเทศด้วยเช่นกัน เริ่มต้นมาตั้งแต่การนำแนวคิดนี้เข้ามาในประเทศไทยโดยพล.ต.ท.ณรงค์ มหานนท์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจช่วง 2525-2530 ยศ พล.ต.อ. ในช่วงปีพ.ศ. 2519-2520 และจากนั้นจึงมีการประชุมพิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 โดยในแผนฯ ฉบับนี้ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมด้วย ทำให้พล.ต.ต. สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ ซึ่งในขณะนั้นดำรงยศและตำแหน่งเป็นผู้บังคับการกำลังพลของกรมตำรวจ ได้เสนอแนวคิดการตำรวจชุมชนขึ้นมาอีกครั้ง เพื่อให้เป็นหนึ่งในวิธีการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ปัญหาอาชญากรรมมีอัตราเพิ่มมากขึ้นในประเทศไทยขณะนั้นซึ่งสวนทางกับอัตราตำรวจที่มีน้อยลง และประชาชนเองก็ไม่มีความศรัทธาต่อตำรวจจึงไม่ให้ความร่วมมือในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเท่าที่ควร

Copyright by Mahidol University

แนวคิดการตำรวจชุมชนของไทยในระยะเริ่มแรก มีเป้าประสงค์และลักษณะที่คล้ายกับ Community Policing จากประเทศต้นแบบ หรือก็คือตามแนวคิดการตำรวจชุมชนของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษและของประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือ ให้ตำรวจเข้ามาในชุมชนและตัวตำรวจเองทำหน้าที่แสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการเข้าถึงท้องที่ที่มีปัญหาในชุมชนโดยการสนับสนุนจากประชาชนในท้องที่เอง มีการใช้สายตรวจตำรวจในชุมชน เดินสายพบปะประชาชนผ่านโครงการต่างๆ มีตำรวจประจำป้อมตำรวจในชุมชนกระจายอยู่ทั่วภูมิภาค และจัดตั้งอาสาสมัครชุมชนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในงานตำรวจและเป็นหูเป็นตาให้กับตำรวจต่อไป แต่เมื่อลองปรับใช้ในพื้นที่ชุมชนจริงๆ ปรากฏผลไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควร จึงได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับชุมชนในประเทศไทยมากขึ้น โดยเพิ่มเติมกิจกรรมบันเทิงใจและโครงการที่มีความน่าดึงดูดใจต่างๆ เพิ่มการประชาสัมพันธ์และปรับปรุงภาพลักษณ์ของตำรวจเพื่อให้ประชาชนเปลี่ยนทัศนคติต่อตำรวจไปในทางที่ดีขึ้น และยังคงเน้นที่ความร่วมมือจากประชาชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชนเป็นสำคัญเช่นเดิม โดยแนวทางดังกล่าวนี้มีระบุครั้งแรกไว้ใน “แผนการตำรวจแม่บท ฉบับที่ 1 พ.ศ.2530 – 2534” ในนโยบายที่ชื่อ “ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์” ซึ่งในปัจจุบันนี้ การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทย วางรากฐานอยู่บนแนวคิดการตำรวจแบบดั้งเดิม (Traditional Policing) และประกอบไปด้วยแนวคิดการตำรวจและการตำรวจชุมชนที่ผสมผสานมาจากแนวคิดดังต่อไปนี้ คือ Traditional Policing, Community Oriented Policing, Problem Oriented Policing, Neighbourhood Policing, Police Box System และ Police Community Relation แต่จากฐานข้อมูลต่างๆ แล้วพบว่าการตำรวจและการตำรวจชุมชนของไทยมีแนวโน้มที่จะเป็น Traditional Policing และ Police Community Relation มากที่สุด

ทั้งนี้เนื่องจาก การนำแนวคิดของตำรวจชุมชนโดยตรงจากต่างประเทศมาปรับใช้ ยังไม่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยเพราะหลักการของตำรวจชุมชนมุ่งไปที่การให้ตำรวจเป็นที่พึ่งของประชาชนและหลักการของตำรวจชุมชนมุ่งการทำงานร่วมกันระหว่างตำรวจกับประชาชนในฐานะของการเป็นหุ้นส่วนคือมีสถานะที่เท่าเทียมกัน แต่สำหรับประเทศไทย ตำรวจมักจะพิจารณาตนเองว่าเป็นผู้มีสถานะเหนือกว่าหรือสูงกว่าประชาชน เป็นต้น ส่งผลให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบจากการเป็นลักษณะตำรวจชุมชน เป็นตำรวจชุมชนสัมพันธ์แทน

ปัจจุบัน ในต่างประเทศได้มีการพัฒนาโครงการในลักษณะต่างๆ เพื่อให้การทำงานมีความยืดหยุ่นและเกิดผลกับประชาชนทั้งในด้านการป้องกันอาชญากรรมและความร่วมมือกับประชาชน ซึ่งหากมีการศึกษาและนำมาปรับประยุกต์เพื่อการดำเนินการกับกิจการตำรวจชุมชนในประเทศไทยจะส่งผลดีทั้งต่องานตำรวจและชุมชน

Copyright by Mahidol University

ปัญหาการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ สถานการณ์การดำเนินการของตำรวจชุมชนในประเทศไทยในปัจจุบันเป็นอย่างไร สามารถนำเอาแนวคิด หลักการของตำรวจชุมชนมาใช้ในการดำเนินการอะไรได้บ้าง ประสบปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างในการดำเนินการ ประเทศต่างๆ มีแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับตำรวจชุมชนอย่างไรบ้าง ปัจจุบันมีโครงการอะไรที่ได้มีการพัฒนาสำหรับการดำเนินการด้านตำรวจชุมชน แนวทางและการดำเนินการของตำรวจชุมชนในต่างประเทศ สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้กับประเทศไทยได้มากน้อยเพียงใด และแนวทางในการพัฒนางานตำรวจชุมชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยควรเป็นอย่างไร เป็นต้น

ผลการศึกษาจะเป็นการทบทวนและตรวจสอบการดำเนินการเกี่ยวกับตำรวจชุมชนในประเทศไทยตั้งแต่อดีตมาจนปัจจุบัน มีการเรียนรู้และถอดบทเรียนงานตำรวจชุมชนของต่างประเทศเพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้กับการพัฒนางานตำรวจชุมชนในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนความร่วมมือระหว่างตำรวจกับชุมชนในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ แนวคิด หลักการและแนวทางการดำเนินการของตำรวจชุมชนในประเทศไทย

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนสำหรับประเทศไทยที่เหมาะสม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งดำเนินการในลักษณะการดำเนินการขององค์กรตำรวจ ซึ่งหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นองค์กรคือ การดำเนินการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

Copyright by Mahidol University

1.4 กรอบแนวคิดในการดำเนินการ (Conceptual Framework)

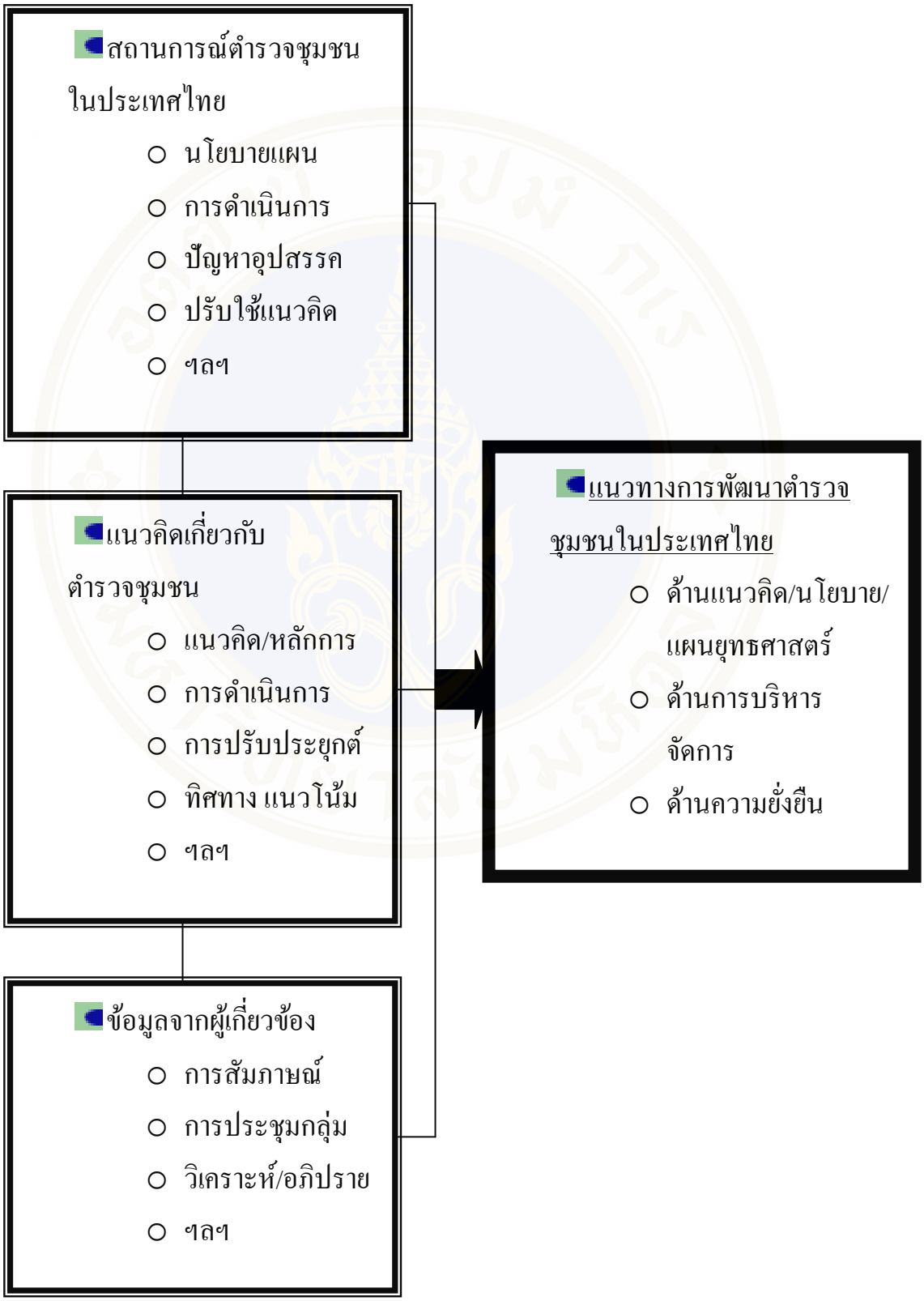

Copyright by Mahidol University

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจต้องตรงกันในการศึกษาวิจัย จึงกำหนดนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ (Operational Definitions) ดังนี้

ตำรวจชุมชน คือ แนวคิด หลักการและแนวทางการดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจที่เปิดโอกาสและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และเป็นเครือข่าย รวมถึงการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ลงไปปฏิบัติงาน ร่วมงานกิจกรรมต่างๆ กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่ออาศัยความร่วมมือจากประชาชนในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ คือ แนวทางการประยุกต์ใช้หลักการตำรวจชุมชนมาใช้โดยมีเป้าหมายที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนและตำรวจมีความใกล้ชิดกับประชาชน มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงร่วมกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม การใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมไปถึงการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน โดยมีเป้าหมายหลักในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับประชาชนและชุมชน

ตำรวจเชิงแก้ไขปัญหา หรือ Problem- Oriented Policing คือ แนวคิดและหลักการดำเนินการ ที่มุ่งให้ตำรวจไม่ใช่เพียงแต่การป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรมและการบังคับใช้กฎหมายเท่านั้น แต่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถเข้าไปช่วยเหลือ ระงับหรือลดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับชุมชน เช่น การทะเลาะวิวาท ความขัดแย้งในครอบครัว การเข้าไประงับการรบกวนการกระทำของเพื่อนบ้านหรือสัตว์เลี้ยง เป็นต้น

ตำรวจในฐานะเป็นเพื่อนบ้าน คือ แนวคิดที่พิจารณาว่า ตำรวจเป็นเสมือนประชาชนคนหนึ่งที่อาศัยร่วมกันอยู่ในชุมชน เป็นเสมือนเพื่อนบ้านที่ดีต่อเพื่อนบ้านคนอื่นๆ (ประชาชน) ที่ต้องดูแลช่วยเหลือเพื่อนบ้านด้วยกัน หรืออาจช่วยเหลือ เยี่ยมเยียน และดูแลซึ่งกันและกันภายในหมู่บ้าน

แนวทางการดำเนินการตำรวจชุมชนดั้งเดิม หรือ Traditional Policing คือ แนวคิดและวิธีการดำเนินงานของตำรวจในฐานะที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายและต่อสู้กับอาชญากรรม โดยในการดำเนินงานไม่อนุญาตให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามาร่วมในการปฏิบัติงานใดๆ ของตำรวจ เน้น

Copyright by Mahidol University

การปฏิบัติงานที่มุ่งเฉพาะงานตำรวจ เช่น การออกตรวจพื้นที่ ตั้งด่าน ปราบปรามผู้กระทำผิด เป็นต้น และมีโครงสร้างในเชิงการควบคุมบังคับบัญชาแบบทหาร

การพัฒนา คือการหาแนวทางที่ดีที่สุด เพื่อที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในเรื่องตำรวจชุมชนของประเทศไทยให้มีแนวโน้มที่ดีขึ้นและประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์คือ ลดอัตราการเกิดอาชญากรรม ลดความหวาดกลัวอาชญากรรมในชุมชนและมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดีระหว่างตำรวจกับชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนมีความเชื่อมโยงกับตำรวจ โดยให้การสนับสนุนให้ความร่วมมือ และให้มีความเชื่อมั่นต่อตำรวจ เพื่อการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน

หุ้นส่วนทางสังคม คือ แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างภาคตำรวจและภาคประชาชน บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน

ตำรวจบ้าน อาสาสมัครตำรวจ คือ ประชาชนในชุมชนที่อาสาสมัครเข้ามาช่วยเจ้าพนักงานตำรวจในการ

- ป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
- ดูแลทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน
- ฯลฯ

อาสาสมัครประชาชน คือ ประชาชนที่เต็มใจเข้ามามีส่วนร่วม หรือมีหน้าที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดูแล ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชนของตนโดยไม่ต้องสวมใส่เครื่องแบบเช่นเดียวกับอาสาสมัครตำรวจ หรือตำรวจบ้าน

การออกลาดตระเวน คือ การออกตรวจพื้นที่ในชุมชนของตำรวจและตำรวจบ้าน เพื่อแสดงตนเองให้เป็นจุดสนใจต่อผู้ที่จะกระทำผิด ทำให้อาชญากรไม่กล้าที่จะลงมือกระทำผิดในช่วงเวลานั้น การออกลาดตระเวนนั้น ประกอบไปด้วยหลายวิธีเช่น การใช้สายตรวจเดินเท้า การใช้สายตรวจจักรยาน การใช้สายตรวจพร้อมสุนัข การจัดทีมตำรวจเดินเท้าตรวจในชุมชนแบบเคาะประตูบ้าน การขี่รถจักรยานยนต์ลาดตระเวน ฯลฯ

Copyright by Mahidol University

ยุทธวิธีการจัดการปัญหาแบบเชิงรุก หรือการตำรวจเชิงรุก คือ การแก้ปัญหาอาชญากรรมในรูปแบบของตำรวจชุมชน กล่าวคือ ตำรวจและภาคประชาชนต้องเข้าหาตัวปัญหาเพื่อการจัดการอย่างรวดเร็ว การลงพื้นที่ชุมชนบ่อยๆ การให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน และประชุมร่วมกันระหว่างภาคประชาชนเพื่อวางแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาในชุมชนก็ถือเป็นการจัดการกับปัญหาแบบเชิงรุกเช่นเดียวกัน ซึ่งต่างกับการแก้ไขปัญหาแบบเชิงรับในรูปแบบของการตำรวจแบบดั้งเดิม ที่ต้องรอให้ปัญหาเกิดขึ้นมาก่อนแล้วจึงเข้าสู่พื้นที่ที่เกิดปัญหา

เครือข่ายทางสังคม คือ การเชื่อมโยงร้อยรัดกันระหว่างประชาชนในชุมชนหรือหมู่บ้าน เพื่อการดำเนินงานโครงการต่างๆ ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิบัติภารกิจร่วมกัน โดยที่ประชาชนแต่ละคนก็ยังคงทำปฏิบัติหน้าที่หลักของตนเองอย่างปกติ โดยไม่สูญเสียเอกลักษณ์และปรัชญาของตนเองไป และอาจเป็นการรวมตัวกันอย่างหลวมๆ เฉพาะกิจตามความจำเป็นก็ได้ หรืออาจอยู่ในรูปของการจัดตั้งองค์กรที่เป็นโครงสร้างของความสัมพันธ์อย่างชัดเจน

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงสถานการณ์หลักการ แนวคิด การดำเนินงานและเรียนรู้บทเรียนการดำเนินงานของตำรวจชุมชนจากประเทศต่างๆและการดำเนินงานของตำรวจชุมชนในประเทศไทย

1.6.2 มีแนวทางในการพัฒนา การดำเนินงานของตำรวจชุมชนในประเทศไทย

Copyright by Mahidol University

บทที่ 2
ทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการตำรวจชุมชนในประเทศไทย “Development of Thai Community Policing” นั้น ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิด ทฤษฎี แนวทางจากต่างประเทศ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม

2.1.1 ความหมายของ อาชญากรรม

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการตำรวจ

2.2.1 บทบาทและหน้าที่ของตำรวจ

2.2.2 การตำรวจยุคดั้งเดิม (Traditional Policing)

2.2.3 การตำรวจชุมชน (Community Policing)

2.2.3.1 วิธีการทำงานในรูปแบบของการตำรวจชุมชน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการตำรวจชุมชน

2.3.1 ทฤษฎีที่ใช้สำหรับการตำรวจชุมชน

2.3.1.1 ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Theory)

2.3.1.2 แนวคิดการชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations)

2.3.1.3 ทฤษฎี ค.อ.ส.

2.3.1.4 ทฤษฎีอาชญากรรมเชิงพื้นที่ (Hot Spots)

2.3.1.5 ทฤษฎี CPTED

2.3.1.6 แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation)

- อาสาสมัครตำรวจ
- แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม
- แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง

Copyright by Mahidol University

2.3.2 แนวคิดการตำรวจชุมชนประเภทต่างๆ

2.3.2.1 Community Oriented Policing

2.3.2.2 Problem Oriented Policing

2.3.2.3 Zero-Tolerance Policing

2.3.2.4 Neighborhood Policing

2.3.2.5 Neighbourhood Watch

2.3.2.6 Police Box System

2.3.2.7 Neighbourhood Police Post

2.3.2.8 Police-Community Relation

2.3.2.9 แนวคิดการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม

การตำรวจชุมชนในทุกแนวคิดนั้นมีจุดประสงค์ร่วมกันคือ ต้องการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความหมายของอาชญากรรมและแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมร่วมด้วย

2.1.1 ความหมายของอาชญากรรม

อาชญากรรม ตามความหมายที่บัญญัติไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า เป็นการกระทำความผิดทางอาญา

นักวิชาการทางด้านกฎหมายและอาชญาวิทยาถือว่าอาชญากรรมคือปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นและมีวิวัฒนาการควบคู่มากับสังคม โดยธรรมชาติแล้วทุกสังคมจะต้องมีกฎเกณฑ์หรือธรรมเนียมปฏิบัติว่าการกระทำใดเหมาะสม การกระทำใดไม่เหมาะสม กฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้อาจจะเรียกได้ว่าเป็นบรรทัดฐานของสังคม (Social Norms) ซึ่งทุกคนในสังคมจะต้องปฏิบัติตาม

ฮอร์เบร์ต ซี. คี. (Herbert C. Quay อ้างถึงในนพดล ปิ่นนิล, 2545) ได้ให้ความหมายว่าอาชญากรรม เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือพฤติกรรมที่ผิดแปลกไปจากประเพณีและวัฒนธรรมที่สังคมวางไว้

สุดสงวน สุธีสร และคณะ (2551) มองว่า อาชญากรรมเป็นเรื่องที่ประชาชนทุกคนกังวลหวาดกลัว และให้ความสนใจที่จะแก้ไขให้เกิดผลกระทบและความเดือดร้อนต่อสังคมให้น้อยที่สุด

Copyright by Mahidol University

จำนวนคดีอาชญากรรมและระดับความรุนแรงของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นเครื่องบ่งชี้ระดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อันส่งผลกระทบโดยตรงต่อความหวาดกลัวและความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย

นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล (อ้างถึงในนพดล ปิ่นนิล, 2545) ได้สรุปความหมายของอาชญากรรมในแนวคิดปัจจุบันว่า อาชญากรรมนั้น ควรมีองค์ประกอบที่แยกได้เป็นข้อๆ ดังนี้คือ 1) มีการกระทำความผิดโดยเจตนา 2) ความผิดนั้นมีลักษณะร้ายแรง มีอันตรายต่อสังคมโดยทั่วไป เป็นที่ยอมรับของสังคมและกฎหมายต้องเข้ามาดำเนินการกับการกระทำอันนั้นด้วย 3) การกระทำที่เป็นอาชญากรรม ย่อมได้รับโทษจากสมาชิกของสังคมและกฎหมายบ้านเมืองอย่างเป็นทางการ มีวิธีการขั้นตอนปฏิบัติดำเนินคดี

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม

สุดสงวน สุธีสร (2546) ได้ให้ความหมายของคำว่า การป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention) หมายถึง การคาดการณ์หรือประเมินล่วงหน้าเกี่ยวกับช่องทางหรือโอกาสของการกระทำผิด หรือสภาพการณ์อาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งความพยายามที่จะกระทำการใดๆ เพื่อเป็นการสกัดกั้นมิให้มีการกระทำความผิดใดๆ เกิดขึ้น

Walter C. Reckless (1940) ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางการป้องกันอาชญากรรมนั้นประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 8 ประการ คือ

1) เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องวางตนให้ประชาชนเชื่อถือ

2) ประชาชนเองก็ต้องเคารพกฎหมายและวางตัวอยู่ในกรอบของกฎหมาย

3) ตัวบทกฎหมายจะระบุถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน

4) หากมีผู้กระทำผิดกฎหมายจะต้องมีการลงโทษอย่างจริงจัง

5) ครอบครัวจะต้องเป็นแกนหลักในการดูแลซึ่งกันและกัน

6) สถาบันการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย จะต้องช่วยสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนร่วมกับชุมชน เพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

7) ต้องดูและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงชุมชนและแหล่งที่อยู่แออัดให้มีระเบียบ กล่าวคือ การจัดระเบียบสังคมในชุมชนเป็นเรื่องที่จำเป็นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนแออัด

8) หน่วยงานเอกชนควรจะเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

Copyright by Mahidol University

C. Ray Jeffery (1971) กล่าวไว้ว่า การป้องกันนั้นถือเป็นการควบคุมอาชญากรรมโดยตรง ซึ่งการควบคุมโดยตรงประกอบด้วยการใช้มาตรการการลดช่องโอกาสในการกระทำความผิดของผู้ที่กำลังจะกระทำผิด

Cesare Beccaria (อ้างถึงในปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545) ได้เสนอทัศนะในการป้องกันอาชญากรรมไว้กว้างๆ พอสรุปได้ดังนี้

1) การป้องกันอาชญากรรมต้องมีการวางรากฐานโดยนักปรัชญาที่เฉลียวฉลาด พร้อมด้วยคุณธรรม รวมทั้งมีการบัญญัติกฎหมายที่เที่ยงธรรม

2) การป้องกันอาชญากรรมต้องอาศัยผู้รักษาและตีความกฎหมายที่เที่ยงธรรม

3) การป้องกันอาชญากรรมต้องครอบคลุมถึงการสนับสนุนคุณงามความดีในสังคมโดยยกย่องสรรเสริญ และให้รางวัลแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ

4) การป้องกันอาชญากรรมต้องเน้นความสำคัญที่ส่งเสริมปรับปรุงการศึกษาให้สมบูรณ์

Wilson & Mclaren (1977) ได้เสนอแนวคิดการป้องกันอาชญากรรมที่พลิกแพลงมาจากทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายของ Sir Robert Peel นั่นก็คือ การออกลาดตระเวน (Patrolling) ซึ่งการออกลาดตระเวนนั้นถือเป็นแกนหลักของการตำรวจ เพราะการปรากฏตัวของตำรวจนั้นจะส่งผลให้ผู้ที่คิดจะกระทำผิดเกิดการยับยั้งใจไม่กระทำผิด เพราะกลัวการลงโทษหรือกลัวการโดนจับกุม เหตุนี้ ตำรวจหรือสายตรวจที่ออกลาดตระเวนจะต้องแต่งเครื่องแบบและรถสายตรวจเองจะต้องมีลักษณะเด่นที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน เพื่อเป็นการข่มขู่และข่มขวัญผู้ที่กำลังกระทำผิดให้เกิดความกลัว

Bureau of Justice Assistance (1997) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง Crime Prevention and Community Policing: A Vital Partnership. สรุปประเด็นเรื่องการป้องกันอาชญากรรมเอาไว้ว่า การป้องกันอาชญากรรมนั้นต้องมาจากการป้องกันตนเอง ป้องกันบ้านตัวเอง และละแวกเพื่อนบ้าน รวมถึงต้องเชื่อมโยงกันทั้งชุมชนเพื่อแสวงหาความร่วมมือระหว่างกันในการป้องกันอาชญากรรมอีกด้วย อีกนัยหนึ่งคือ จะต้องมีทัศนคติร่วมกันในเรื่องการหาแนวทางลดอัตราอาชญากรรมอย่างไม่เห็นแก่ตัว รวมทั้งร่วมกันจัด สร้างและวางรูปแบบของสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ไม่เอื้อโอกาสในการก่ออาชญากรรมของผู้ที่จะกระทำผิด เพื่อทำให้ชุมชนมีระดับชีวิตและระดับความปลอดภัยที่ดีขึ้น

Gene Stephens (2001) กล่าวว่า คำว่า มาตรการเชิงรุก ไม่แค่คำพูดลอยๆ เท่านั้น แต่เป็นคำสำคัญในระบบยุติธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในปัจจุบัน

Copyright by Mahidol University

และอนาคต ซึ่งตำรวจจะใช้แค่เพียงอำนาจบังคับอย่างเดียวไม่ได้อีกต่อไป ตำรวจจะต้องลงพื้นที่ชุมชน เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนและกลุ่มต่างๆ ในสังคมในการป้องกันและร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนร่วมกัน

Brantingham & Faust (อ้างถึงใน Sandra Edelman and Wendy Rowe, 1983) กล่าวไว้ว่า การป้องกันปัญหาอาชญากรรม สามารถที่จะกระทำได้สามแนวทางด้วยกัน คือ การป้องกันในขั้นแรก หรือ Primary Prevention การป้องกันในระยะที่สอง หรือ Secondary Prevention และการป้องกันในขั้นที่สาม หรือ Tertiary Prevention สามารถแจกแจงได้ดังนี้คือ

การป้องกันอาชญากรรมในขั้นแรก (Primary Crime Prevention)

รูปแบบในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในขั้นนี้มีหลายรูปแบบ ในที่นี้จะหมายถึง การออกแบบสภาพแวดล้อม (Environment design) การใช้ยุทธวิธีเพื่อนบ้านเฝ้าระวังและสายตรวจประชาชน (Neighborhood watch and citizen patrol) การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมและการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน (Education about crime and crime prevention) ระบบความปลอดภัยส่วนบุคคล (Private securely)

1) การออกแบบสภาพแวดล้อม (Environment design) หมายถึง รูปแบบต่างๆ ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชน เป้าหมายของการออกแบบสภาพแวดล้อมนั้นก็เพื่อทำให้ผู้กระทำผิดลงมือกระทำได้ยากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังหมายรวมถึงการเฝ้าระแวดระวังให้กับประชาชนผู้อยู่อาศัย การสร้างความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้แพร่หลายออกไปมากยิ่งขึ้น การวางแผนในการปลูกสร้างอาคารที่อยู่อาศัยให้ง่ายต่อการมองเห็น การติดตั้งแสงสว่างให้เพียงพอและการติดตั้งแบบการล็อกประตูให้แข็งแรงมั่นคง และการทำเครื่องหมายลงบนทรัพย์สินของตนเองเพื่อให้ง่ายต่อการแยกแยะและจดจำ เป็นต้น

2) การใช้ยุทธวิธีเพื่อนบ้านเฝ้าระวังและสายตรวจประชาชน (Neighborhood watch and citizen patrol) หมายถึง การเฝ้าระวังและการจัดสายตรวจเพื่อนบ้านเพื่อออกตรวจตราชุมชนละแวกบ้าน และคอยสอดส่องดูแลซึ่งกันและกัน เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนให้ในการร่วมมือกันของประชาชนในการป้องกันชุมชนของตนเอง

3) การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมและการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน (Education about crime and crime prevention) หมายถึง แนวทางการปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ในชุมชน อย่างเช่น การปรากฏตัวของตำรวจหรือสายตรวจลาดตระเวนในชุมชนบ่อยๆ

Copyright by Mahidol University

ย่อมทำให้ประชาชนลดความหวาดกลัวอาชญากรรมลงได้ หรือการหัดเป็นคนช่างสังเกต เก็บรายละเอียดของผู้คนในชุมชนรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนและหัดเป็นคนมีจิตสาธารณะเพื่อช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับตำรวจ เป็นต้น

4) ระบบความปลอดภัยส่วนบุคคล (Private securely) นั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันขั้นแรกเช่นกัน กล่าวคือ มีส่วนเกี่ยวข้องในรูปของการสนับสนุนหรือมีส่วนช่วยเหลือหน่วยงานในกระบวนการของตำรวจอย่างเป็นทางการในการข่มขวัญและยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดของผู้ที่กำลังจะกระทำผิดในเวลาอันใกล้

การป้องกันอาชญากรรมในขั้นแรกนั้นจะเกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชนเป็นอย่างมาก ดังนั้น การป้องกันนั้นอาจจะต้องเพิ่มการป้องกันชุมชน (Social prevention) อย่างเข้มข้นขึ้น รูปแบบในการป้องกันชุมชน ตัวอย่างเช่น การแก้ไขปัญหาคนไร้บ้าน การแก้ไขปัญหาคนว่างงาน การแก้ไขปัญหาคนขาดโอกาสทางการศึกษา การแก้ไขปัญหาคนยากจน ฯลฯ นอกจากนั้น ยังหมายรวมถึงการแก้ไขพฤติกรรมเบี่ยงเบน เน้นการหาสาเหตุการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนดังกล่าว โดยจะยังผลให้ปัญหาอาชญากรรมและความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมของประชาชนในชุมชนลดลงตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม การป้องกันปัญหาอาชญากรรมในขั้นแรก นอกจากจะเป็นการพยายามหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเบี่ยงเบนและพฤติกรรมการก่ออาชญากรรมข้างต้นแล้ว การติดตามผลของพฤติกรรมดังกล่าวยังหมายรวมถึงการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (Victim) อีกด้วย ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้อาจเป็นหนทางหนึ่ง ที่จะช่วยลดภาวะต่างๆ อันเป็นผลกระทบมาจากปัญหาอาชญากรรมลงได้

การป้องกันอาชญากรรมในขั้นที่สอง (Secondary Crime Prevention)

Brantingham & Faust (อ้างถึงใน Sandra Edelman and Wendy Rowe, 1983) ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่าคือการพยายามที่จะเข้าใจถึงศักยภาพของผู้กระทำผิดแล้วเข้ายับยั้งการกระทำผิดนั้นๆ หรือกล่าวได้ว่า การป้องกันในขั้นที่สองนี้หมายถึง ศักยภาพของชุมชนและเจ้าหน้าที่รักษากฎหมายในการกำหนดประเด็นปัญหาและคาดการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในเวลานั้นอย่างถูกต้องแม่นยำหรือไม่ เพราะการเข้าจัดการกับปัญหาของผู้กระทำผิด ส่วนใหญ่แล้วจะมาจากการคาดการณ์ปัจจัยปัญหาที่มาจากตัวผู้กระทำผิดนั้นๆ เองเป็นตัวตั้งต้น

อาจจะกล่าวได้ว่า รูปแบบในการป้องกันในขั้นที่สองคือ รูปแบบที่เรียกว่าการป้องกันอาชญากรรมจากสถานการณ์ที่เป็นจริง ณ เวลานั้น (Situational Prevention) โดยการป้องกันประเภทดังกล่าวนี้คือ การกำหนดประเด็นปัญหาให้แคบลงหรือให้มีความเด่นชัดขึ้น แล้วเข้าทำการเข้าไปจัดการแก้ไขปัญหานั้นๆ ซึ่งรูปแบบในการป้องกันดังกล่าวนี้จะเกี่ยวข้องกับการตรวจตราสอดส่องในชุมชนหรือการลาดตระเวนท้องที่ (Patrolling) อีกด้วย รูปแบบหนึ่งที่สำคัญที่มีความสัมพันธ์กันและมี

Copyright by Mahidol University

ความเหมาะสมกับการป้องกันในขั้นนี้มากที่สุดคือ รูปแบบการปฏิบัติงานที่เรียกว่า “การตำรวจชุมชน” (Community Policing) นั่นเอง

การป้องกันอาชญากรรมในขั้นที่สาม (Tertiary Crime Prevention)

การป้องกันอาชญากรรมในขั้นตอนนี้เป็นเรื่องของตำรวจที่จะต้องเข้ามาดำเนินการจัดการในเรื่องดังกล่าวด้วยตัวเอง โดยแกนหลักในที่นี้คือ การป้องกันการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism) ของผู้ที่เคยกระทำผิดมาก่อนนั่นเอง โดยทางกลยุทธ์หรือยุทธวิธีในการป้องกันมี 2 วิธี วิธีแรกเรียกว่า การข่มขู่ยับยั้งเฉพาะราย (Specific deterrence) ส่วนวิธีที่สองนั้นเรียกว่า การตัดโอกาสมิให้กระทำผิดอีก (Incapacitation)

การข่มขู่ยับยั้งเฉพาะราย หรือ Specific deterrence หมายถึง ความพยายามที่จะป้องกันผู้ที่กระทำผิดไม่ให้กระทำผิดในรูปแบบอื่นๆ ขึ้นมาอีก เป็นการวางบทกำหนดโทษแก่ผู้กระทำผิดเอาไว้ ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำผิดหวาดกลัวและรู้สึกสูญเสียอิสรภาพตามมาหากต้องต้องโทษดำเนินคดี

การตัดโอกาสมิให้กระทำผิดอีก หรือ Incapacitation ถือเป็นการตัดโอกาสของการประกอบอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นมาอีกในอนาคต โดยอาศัยการควบคุมผู้กระทำผิดแต่ละคนในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเป็นหลัก วิธีการควบคุมที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายและเป็นแกนหลักของวิธีการนี้เลยก็คือ การกักขังจำคุก (Incapacitation) ซึ่งเป็นวิธีการที่จะสกัดกั้นการกระทำผิดของผู้กระทำผิดไม่ให้มีโอกาสกลับมากระทำผิดซ้ำได้อีก ส่วนวิธีการตัดโอกาสการกระทำผิดวิธีอื่นๆ ของ Incapacitation คือ วิธีการที่เรียกว่า การเฝ้าระวังแบบเข้มหรือ Intensive supervision และการใช้เครื่องติดตามอิเล็กทรอนิกส์หรือ Electronic monitoring เพื่อใช้ควบคุมผู้กระทำผิดให้อยู่ในกรอบความประพฤติที่ถูกควบคุมไว้ เป็นต้น

การป้องกันตนเองของประชาชนในชุมชน

แนวคิดดังกล่าวนี้ได้รับความสนใจไม่น้อยจากการตำรวจต่างประเทศหลายประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศอังกฤษ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศญี่ปุ่น ฯลฯ ซึ่งสังเกตได้จากการร่างเป็นนโยบายและหลักการปฏิบัติทำเป็นเอกสารแจกจ่ายให้กับประชาชนในชุมชนอย่างแพร่หลาย มีเว็บไซต์ให้ประชาชนได้เข้าไปหาความรู้และแสดงความคิดเห็นได้ มีการจัดสรรบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ไว้ให้ประชาชนเข้ารับการปรึกษาปัญหาทางด้านอาชญากรรม เป็นต้น โดยสรุป

Copyright by Mahidol University

ยุทธวิธีการป้องกันตนเองของประชาชนที่ทำเป็นข้อมูลแจกจ่ายให้กับประชาชนในชุมชน มีตัวอย่างบางส่วนบางตอนของวิธีการ อาทิเช่น

- แนะนำวิธีการหากต้องอยู่สถานที่สุ่มเสี่ยงและการหลบเลี่ยงจากสถานการณ์ที่มีความสุ่มเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรมสูง

- แนะนำวิธีการต่อสู้และการป้องกันตนเองเบื้องต้น เพื่อให้ได้รับบาดเจ็บหรือเป็นอันตรายต่อชีวิตน้อยที่สุด

- การระแวดระวังภัยในละแวกบ้าน หัดเป็นคนช่างสังเกตและไม่เกียจคร้านหลบเลี่ยงที่จะให้ความช่วยเหลือผู้ที่กำลังตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

- ฯลฯ

จะเห็นได้ว่า การกำหนดแนวทางป้องกันการกระทำผิดอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องใช้วิธีการตัดช่องโอกาสของอาชญากรหรือผู้ที่กำลังจะกระทำผิดให้หมดไปผ่านการเฝ้าระวังร่วมกันระหว่างภาคตำรวจและภาคประชาชนเป็นหลัก ซึ่งการควบคุมหรือป้องกันอาชญากรรมก่อนที่จะเกิดขึ้น (Pre-crime) นั้น ถือเป็นมาตรการอันเป็นหัวใจหลักของการตำรวจแบบเชิงรุก (Proactive Policing) และเป็นจุดกำเนิดแนวคิดสำคัญอย่าง Community Policing หรือ แนวคิดการตำรวจชุมชนนั่นเอง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับตำรวจและการตำรวจ

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับตำรวจและการตำรวจมีเหตุผลดังนี้คือ ในหัวข้อบทบาทและหน้าที่ของตำรวจเพราะว่าตำรวจเป็นผู้นำนโยบายการตำรวจชุมชนของแต่ละประเภทไปปฏิบัติเป็นหน่วยงานแรก ส่วนในหัวข้อการตำรวจแบบดั้งเดิมและการตำรวจชุมชน ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมร่วมกัน เพื่อต้องการแสดงถึงความแตกต่างระหว่าง 2 การตำรวจดังกล่าว

2.2.1 บทบาทและหน้าที่ของตำรวจ

ตำรวจ คือ ผู้มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติภารกิจตามบทบาทที่สังคมกำหนดไว้ สถานภาพและบทบาทที่จำเป็นต้องเป็นผู้มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย ตำรวจจึงมีสถานะที่น่าเกรงขาม เพราะเป็นผู้มีอำนาจจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษ สังคมจึงยอมรับ ยกย่อง ไว้วางใจให้เป็นที่พึ่งของประชาชนในการปราบปรามทุจริตชนและมิจฉาชีพ

ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี เล่มที่ 1 ภาค 1 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจไทยซึ่งมีการปรับใช้อยู่ในปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

- รักษาความสงบเรียบร้อยทั้งภายในและภายนอกเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน
- รักษากฎหมายที่เกี่ยวแก่การกระทำผิดในทางอาญา
- บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน
- ดูแลรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ

ทั้งนี้ ตำรวจไทยมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ตำรวจในฐานะเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายในราชอาณาจักร

2) ตำรวจในฐานะเป็นผู้รักษากฎหมาย มีหน้าที่ป้องกันมิให้มีผู้ละเมิดกฎหมายมหาชน และถ้ามีผู้ใดละเมิดก็มีอำนาจและหน้าที่สืบสวน จับกุม ตรวจค้น และปราบปรามนำตัวผู้กระทำผิดความผิดมาดำเนินคดีตามสมควรแก่ความผิด

3) ตำรวจในฐานะข้าราชการพลเรือน นอกจากจะต้องปฏิบัติราชการตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดและมอบหมายไว้แล้ว ยังจะต้องปฏิบัติหน้าที่ทั่วๆ ไป ดุจเดียวกับข้าราชการพลเรือนทุกประการ และต้องรักษาความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างข้าราชการทหารและพลเรือน

4) ตำรวจในฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง มีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน

5) ตำรวจเมื่ออยู่ในฐานะตำรวจสนาม มีหน้าที่ป้องกันและต่อสู้กับข้าศึกทั้งในเขตที่ทำการยุทธและมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ตามระเบียบที่ทางราชการมอบหมายและกำหนดเป็นครั้งคราว

ขณะเดียวกัน ภารกิจและหน้าที่ของตำรวจในต่างประเทศหรือตำรวจสากลได้มีการนิยามและกล่าวถึงไว้ในที่ต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

James D. Levine และคณะ (1980, เข้าถึงด้วย http://www.mckennonlong.com, 2010) กล่าวถึงหน้าที่ของตำรวจไว้ดังนี้

1) หน้าที่ในการตอบสนองนโยบายทางการเมืองของฝ่ายปกครอง เช่น การขัดขวางผู้กระทำการประท้วง เป็นต้น

2) หน้าที่ในการพิทักษ์ศีลธรรมในสังคม เช่น การกวาดล้างความชั่วร้ายต่างๆ ได้แก่ พวกเมาสุรา พวกเสพกัญชา พวกเล่นการพนัน พวกค้าหนังสือลามกอนาจาร และผู้ค้าประเวณี เป็นต้น

3) หน้าที่ในการให้บริการแก่ชุมชน รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม และป้องกันอาชญากรรม

Copyright by Mahidol University

มีข้อสังเกตว่า หน้าที่ในการให้บริการนั้น เป็นหน้าที่ที่ตำรวจต้องอุทิศเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่าหน้าที่อีก 2 ประการข้างต้น

คณะกรรมการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายและการบริหารงานยุติธรรมของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา (The President's Commission on Law Enforcement and Administration of Justice) ได้กำหนดหน้าที่ของตำรวจไว้ 2 ประการด้วยกัน คือ

1) หน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย (The Law Enforcement Function) ตำรวจมีหน้าที่ป้องกันมิให้ประชาชนต้องตกอยู่ภายใต้ความทุกข์ ความหวาดกลัว การสูญเสียทรัพย์สินซึ่งเกิดจากการกระทำอาชญากรรมนานาชนิด ตำรวจถือเป็นแนวหน้าในการดำเนินการเรื่องนี้

2) หน้าที่ในการให้บริการชุมชน (The Community Service Function) เป็นหน้าที่ของตำรวจในการให้ความสะดวกหรือแก้ไขข้อเดือดร้อนแก่ประชาชน เช่น การควบคุมการจราจร ควบคุมหน่วยเลือกตั้ง อำนวยความสะดวกแก่บุคคลสำคัญที่มาเยี่ยมเยียนท้องที่ ออกใบอนุญาตการใช้รถยนต์และจักรยานยนต์ แนะนำหนทางแก่ผู้ที่หลงทาง ตามหาคนหาย ช่วยผู้ที่ประสบอุบัติเหตุ เป็นต้น

สำหรับตำรวจยุคใหม่นั้น Sir Robert Peel ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็น บิดาแห่งตำรวจอังกฤษ ได้ให้คำจำกัดความว่า "The Polices are the Public and the Publics are the Police" หรือ ตำรวจคือประชาชนและประชาชนก็คือตำรวจ จากนั้นเขาได้กำหนดหลักเกณฑ์ 9 ข้อสำหรับวิชาชีพตำรวจ หรือ Peel's professional Police Principle ซึ่งถือเป็นหลักสากลและยังสามารถใช้ได้จนกระทั่งถึงปัจจุบัน สรุปโดยย่อได้ดังนี้คือ บทบาทของตำรวจมิใช่จะมีเฉพาะการสืบสวนสอบสวน ป้องกันและปราบปรามเท่านั้น แต่บทบาทของตำรวจยังครอบคลุมถึงการป้องกันภัยที่ไม่ได้เกิดจากอาชญากรรมอีกด้วย เช่น งานบรรเทาสาธารณภัย และตำรวจต้องมีบทบาทเชิงรุกต่อประชาชน โดยการพยายามสร้างสำนึกให้กับประชาชนในเรื่องการมีส่วนร่วมกับตำรวจ ซึ่งได้นำไปสู่จารีตที่ว่า ประชาชนชนคือต้นกำเนิดของตำรวจและตำรวจก็คือพลเมืองของประชาชาติ (พงษ์ธร ธัญญสิริ, 2545)

2.2.2 การตำรวจยุคดั้งเดิม (Traditional Policing)

การตำรวจแบบดั้งเดิม Traditional Policing หรืออาจจะใช้คำว่า Paramilitary Policing ได้กับบางประเทศนั้น สะท้อนเป้าหมายของการตำรวจในยุคเริ่มต้นไว้ในรูปแบบของการแยกตำรวจออกจากการเมือง และทำให้ตำรวจมีหน้าที่รับผิดชอบต่อรูปแบบทางการเมืองและกฎหมายมากขึ้น การตำรวจรูปแบบนี้เน้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดจำกัด และเน้นการควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมอย่างจริงจัง จะให้ความสำคัญกับอาชญากรรมอย่างเข้มงวดมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับความต้องการของประชาชนหรือการบริการชุมชนทั่วไป ตำรวจเปรียบเหมือนกับ "นักต่อสู้

Copyright by Mahidol University

อาชญากรรม หรือ Crime fighters" ภายใต้รูปแบบการตำรวจนี้ นอกจากนั้น ตำรวจยังรังเกียจที่จะเข้าร่วมกับประชาชนในสังคม เพราะเห็นว่าประชาชนไม่มีอำนาจและความรู้มากพอที่จะทำงานร่วมกับตำรวจ รังแต่จะเป็นภาระให้ตำรวจมากกว่าที่จะช่วยลดภาระ ในอดีตนั้น ในรูปแบบการตำรวจแบบดังเดิมจะมีความชัดเจนในตัวเองว่าเป็น "ผู้จับโจร" เท่านั้น

นอกจากนั้น การตำรวจแบบดั้งเดิมนั้น ตั้งอยู่บนปรัชญาของการตำรวจแบบตั้งรับ (Reactive Policing) หรือการเข้าถึงอาชญากรรมหลังจากเกิดเหตุไปแล้ว ตำรวจในการตำรวจแบบดั้งเดิมมักจะคิดว่าพวกเขาเป็นเพียงหน่วยงานเดียวที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชนและผูกขาดเพียงหน่วยงานเดียวเท่านั้น และสำหรับเรื่องอื่นๆ เช่นเรื่องของสวัสดิการสังคม หรือความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนนั้นเป็นเรื่องที่เกินหน้าที่รับผิดชอบของตน และไม่ควรจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย เพราะภาระหน้าที่ในการคุ้มครองป้องกันภัยอาชญากรรมก็ถือเป็นภาระที่หนักอยู่แล้ว และตัวของประชาชนเองก็ไม่ได้มีความรู้ทางการตำรวจมากนัก จึงไม่คิดว่าภาคประชาชนจะสามารถช่วยเหลืออะไรกับภาคตำรวจได้ รูปแบบการทำงานเป็นรูปแบบจารีตเดิม กล่าวคือ การออกตรวจท้องที่ การตั้งด่านตรวจ ตำรวจตู้ยาม เป็นต้น

เมื่อพิจารณาทางด้านโครงสร้างขององค์กรตำรวจภายใต้การทำงานแบบดั้งเดิมในบางประเทศ จะมีรูปแบบการทำงานคล้ายๆ หน่วยเสริมของกองทัพทหาร หรือจะเรียกได้ว่าเป็นการตำรวจแบบกองทัพทหาร (Paramilitary Policing) และกองกำลังแบบกึ่งกองทัพทหาร (Quasi Military) เพราะมีเส้นแบ่งชัดเจนในเรื่องของการใช้อำนาจบังคับที่ชัดเจน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การบังคับใช้กฎหมาย ไม่ว่าจะด้วยกำลังหรือการข่มขู่มักจะปรากฏให้เห็นเสมอๆ การใช้กฎหมายฝ่ายเดียวและการสืบสวนจับกุมอย่างเด็ดขาดได้กลายเป็นศูนย์กลางของการตำรวจรูปแบบนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตามรูปแบบของการตำรวจชนิดนี้ ตำรวจจะมีขอบเขตการแทรกแซงที่แคบ หรือกล่าวอย่างง่ายๆ ได้ว่า ภายใต้กรอบแนวคิดแบบดั้งเดิมนี้จะต้องอาศัยอำนาจบีบบังคับจากกฎหมายอาชญากรรมเพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของการควบคุมอาชญากรรม (Anthony M. Bittner and Richard J. Joyce, 1970)

ในเรื่องของอำนาจการจับกุมของตำรวจนั้น ก็เป็นอำนาจที่ได้มาจากการยอมทำตามของประชาชนในชุมชนนั่นเอง การทำงานของตำรวจจะมีลักษณะของความโดดเดี่ยวและเย่อหยิ่ง เพราะความชำนาญของตำรวจในด้านการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมนั้นค่อนข้างจะชัดเจนว่าไม่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานหรือภาคส่วนต่างๆ ใดในสังคมก็สามารถที่จะประสบผลสำเร็จในการจัดการกับผู้กระทำผิดได้ด้วยอำนาจบังคับ จนในที่สุดแล้ว ตำรวจก็ทำงานโดดเดี่ยวและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากมายนักกับประชาชนในสังคม ซึ่งหากจะพิจารณาในอีกแง่มุมหนึ่งแล้ว การที่ตำรวจกั้นตัวเองออกจากประชาชน หรือไม่ปฏิสัมพันธ์กับประชาชนเท่าที่ควรแล้ว อาจจะเข้าข่ายของการหลีกเลี่ยงปัญหาและละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ได้ (Jack R. Greene, 1999)

Copyright by Mahidol University

Peak and Glensor (1999) ได้อธิบายลักษณะของการตำรวจแบบดั้งเดิมไว้ดังนี้

- การตำรวจแบบดั้งเดิมมีรูปแบบการดำเนินการแบบตั้งรับ ตำรวจแทบทุกนายจะมีหน้าที่ในการออกลาดตระเวน ตรวจท้องที่และสืบสวนสอบสวน เพื่อจัดการกับปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมาแล้ว การป้องกันอาชญากรรมก็พอจะมีอยู่บ้าง แต่ไม่ใช่สิ่งสำคัญของงานตำรวจ

- การตำรวจดั้งเดิมจะทำการสืบสวนสอบสวนจากข้อมูลที่มีจำกัด การรวบรวมหลักฐานก็จะมาจากเหยื่อ พยานและผู้ต้องสงสัยเท่านั้น เพียงแค่ข้อมูลเท่าที่มีเท่านั้นที่ต้องการเพราะวัตถุประสงค์ของตำรวจเองก็มีจำกัด คือ จะทำงานเฉพาะเท่าที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น

- วิธีการหลักของการแก้ปัญหาอาชญากรรมคือการหาวิธีการทางกระบวนการยุติธรรม การจับกุม การข่มขู่เพื่อจับกุมนั้นกลายเป็นกุญแจที่ใช้ในการจัดการกับปัญหา “แทบจะไม่มีทางเลือก” ให้ปฏิบัติการอื่นใดกับการแก้ปัญหาอาชญากรรมเลย

การตำรวจแบบดั้งเดิมที่มีหลักการปฏิบัติดังกล่าวเป็นธรรมเนียมเรื่อยมานั้น ได้มีนักการตำรวจแบบดั้งเดิมให้ความเห็นไว้ว่า ที่เป็นเช่นนี้เพราะต้องการลดภาระของตำรวจจากสิ่งรบกวนภายนอก ทั้งนี้ต้องการให้ตำรวจได้ทำงานอย่างมีอิสระปราศจากพันธะทางสังคมและทางการเมืองใดๆ ตำรวจจะมองประชาชนเป็นลูกค้าที่เป็นนิติบุคคลและขึ้นอยู่กับการกำกับดูแลโดยตำรวจเช่นกัน นั่นคือความเป็นมืออาชีพของตำรวจแบบดั้งเดิม และอย่างน้อยตำรวจแบบดั้งเดิมก็จะไม่มีคณะหน่วยงานทางการเมืองใดๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน ฉะนั้น โอกาสในการทุจริตที่มาจากทางการเมืองจะลดน้อยลงไปด้วย โครงสร้าง ระบบและองค์กรตำรวจในแบบดั้งเดิมจะแข็งแกร่ง เป็นระเบียบและมั่นคงถาวรดุจเดียวกับทหาร ไม่มีอะไรที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเหตุนี้จึงจะดำรงความยุติธรรมเอาไว้ได้อย่างบริสุทธิ์ และสามารถทำให้มั่นใจได้ว่าตำรวจจะทำงานอย่างตรงไปตรงมาและไม่มีหน่วยงานใดเข้าแทรกแซงได้ การตำรวจแบบดั้งเดิมนั้นมีแนวทางการปฏิบัติงานดังเช่นที่กล่าวมา อาจจะสามารถสรุปได้อีกว่า การตำรวจแบบดั้งเดิมนั้นจะเน้นวิธีการปฏิบัติงานที่เข้มแข็งเด็ดเดี่ยวและมีระเบียบดุจทหาร มากกว่าจะมองไปถึงผลจากการปฏิบัติงานอย่างเช่นความปลอดภัยของชุมชน

สิ่งที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการตำรวจแบบดั้งเดิมนั้นให้มองไปที่อาชญากรรม มาตรการการควบคุมอาชญากรรม โดยเฉพาะอาชญากรรมประเภทที่รุนแรง และอาชญากรรมที่มุ่งหวังในทรัพย์สิน โดยมีการจัดทำสถิติไว้ในส่วนของการรายงานผลการจัดการอาชญากรรมที่เป็นรูปธรรม ว่ายิ่งมีการจับกุมมาก การใช้กฎหมายและอำนาจบีบบังคับควบคุมประชาชนได้มากเท่าใด ก็จะถือว่าประสบผลสำเร็จมากในการตำรวจแบบดั้งเดิม

ในระยะต่อมาของการใช้ระบบการตำรวจแบบดั้งเดิม พบว่า มีผลทางด้านลบมากกว่าทางด้านบวกในชุมชน กล่าวคือ ประชาชนกลัวตำรวจมาก ไม่ได้เกรงกลัวกฎหมายแต่เกรงกลัวเครื่องแบบและอำนาจที่ตำรวจมีในมือ อาชญากรรมไม่ได้ลดลงอย่างที่คาดการณ์ไว้มากนัก และในบาง

Copyright by Mahidol University

ทีก็เพิ่มความรุนแรงขึ้นเนื่องจากความกดดันและความไม่สนใจตำรวจที่ทำไว้กับประชาชน เกิดภาวะ “Broken Windows” หรือ “หน้าต่างแตก” ได้ในชุมชนเมืองที่ตำรวจไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนและใช้อำนาจบังคับมากกว่าจะสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีด้วยอย่างในชุมชนที่ใช้การตำรวจแบบดั้งเดิมดังกล่าวนั่นเอง และพบว่าการทำงานของตำรวจเช่นนี้ ไม่สามารถป้องกันการเกิดอาชญากรรมในชุมชนได้เลย เนื่องจากว่าตำรวจในแบบดั้งเดิมนี้ จะเข้าสู่กระบวนการการสืบสวนสอบสวนหลังจากที่เกิดคดีความขึ้นมาแล้วและประชาชนที่เป็นเหยื่อก็เป็นผู้เสียหายไปแล้วทั้งในด้านความรู้สึก ร่างกาย และทรัพย์สิน

ซึ่งในปีค.ศ. 1979 มีนักวิชาการท่านหนึ่งคือ Herman Goldstein ได้วิจารณ์ระบบการตำรวจแบบดั้งเดิมไว้ว่า เป็นระบบที่ปิด ไม่ยืดหยุ่น ดังนั้นก็เป็นเพียงแค่วิธีการ (Means) เท่านั้นที่ตำรวจสนใจ แต่ผลสรุป (Ends) กลับไม่ได้ให้ความสำคัญ วัดความสำเร็จได้แค่ความพยายามหรือการใช้วิธีการเท่านั้น แต่ไม่ใช่การวัดที่ผลสรุปอย่างแน่นอน

2.2.3 การตำรวจชุมชน (Community Policing)

Trojanowize และ Bucquerous (1975) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการตำรวจชุมชนเอาไว้ว่า หลักการตำรวจชุมชน คือ ปรัชญาและยุทธวิธีขององค์กรซึ่งส่งเสริมความสัมพันธ์แบบใหม่ระหว่างประชาชนและตำรวจ หลักการนี้จะกระทำในพื้นที่ทั้งตำรวจและชุมชนจะต้องทำงานด้วยกัน เพื่อพิจารณา วิเคราะห์สภาพปัญหา จัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาและแก้ปัญหาที่มีอยู่ด้วยเป้าประสงค์ที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตในพื้นที่นั้นๆ ปัญหาที่จะกล่าวถึงได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาความหวาดกลัวอาชญากรรมในเขตพื้นที่ของประชาชน ปัญหาความไร้ระเบียบในชุมชน และปัญหาความเสื่อมโทรมทั้งหลายของบริเวณพื้นที่ละแวกบ้าน

Trojanowicz, Kapperler and Gaines (2002) อธิบายไว้ว่า การตำรวจชุมชนคือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของตำรวจ จากการบังคับใช้กฎหมายในการต่อสู้กับอาชญากรรมเพียงอย่างเดียว ไปสู่จุดประสงค์เพื่อมุ่งลดความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชน

Jiunn-cherng Chiou (2008) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การตำรวจชุมชนเป็นปรัชญาการตำรวจที่ “Full-service” เป็นการตำรวจที่เป็นส่วนบุคลคล โดยคงรูปแบบการตรวจท้องที่หรือลาดตระเวนในรูปแบบของตำรวจดั้งเดิมเอาไว้ มีการกระจายอำนาจสู่ประชาชนและให้ประชาชนทำงานร่วมกับตำรวจในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนในชุมชน

Simon Mackenzie (2009) ได้อธิบายถึง Community Policing ไว้ว่า ในขณะที่มีคำจำกัดความของคำว่า Community Policing (CP) หรือตำรวจชุมชนมากมายจากการทบทวนวรรณกรรม แต่ก็สามารถหาใจความสำคัญจากภาพรวมของคำจำกัดความเหล่านั้นได้ดังต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

1) CP คือ การกระจายหน้าที่รับผิดชอบของตำรวจให้ทั่วถึงกันภายในกรมตำรวจหรือสำนักงานตำรวจ ซึ่งโดยปกติหน้าที่ของตำรวจก็คือการตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชน

2) CP คือ การต้องเป็นหุ้นส่วนหรือเครือข่ายกับองค์กรต่างๆ ในชุมชน เพื่อหาแนวร่วมสนับสนุนในการดูแลประชาชน ในยามที่ความต้องการของชุมชนมีมากเกินกว่าตำรวจจะจัดการได้เพียงลำพัง

3) CP คือ การที่ตำรวจจะต้องพยายามเข้าไปเชื่อมโยงกับประชาชนให้สนิทแนบแน่น เพื่อที่จะได้รู้ความจำเป็น ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ไม่ใช่รู้เพียงแค่หลักฐานจากการแจ้งความเท่านั้น

4) CP คือ การตำรวจเชิงรุกที่จะใช้แก้ไขปัญหาในชุมชน ซึ่งจุดมุ่งหมายของ CP โดยทั่วไปแล้วคือการหนีออกจากการตำรวจดั้งเดิมที่เป็นเชิงรับ แต่ทั้งนี้จะต้องได้ความร่วมมือจากประชาชนด้วย

5) CP คือ ศาสตร์หนึ่งของการตำรวจ (Policing) แต่ไม่ใช่งานของตำรวจเพียงผู้เดียว ต้องมีประชาชนร่วมด้วย และตำรวจจะต้องเป็นตำรวจที่รักสงบ ไม่ยึดมั่นในอำนาจ ข่มขู่ประชาชน ตำรวจจะไม่ได้เป็นเพียงผู้รักษากฎหมายที่เข้มแข็งน่ากลัวเท่านั้น แต่จะต้องมีความยืดหยุ่นและเคารพความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนที่เป็นสุจริตชนด้วย

การตำรวจชุมชน หรือ Community Policing นั้น ได้ถือกำเนิดขึ้นมาจากการเพิ่มขึ้นของคำวิจารณ์ด้านลบต่อการตำรวจแบบดั้งเดิม การตำรวจชุมชนนั้นมีจุดประสงค์เพื่อที่จะก่อให้เกิดความสมดุลกันระหว่างสิ่งแวดล้อมของตำรวจและตัวองค์กรในการเข้าหาชุมชน องค์ประกอบที่สำคัญโดยทั่วไปของการตำรวจชุมชนคือการนิยามบทบาทตำรวจใหม่ เพื่อที่จะเพิ่มกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรม ขยายวงกว้างของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างตำรวจและประชาชน กระจายพื้นที่ให้บริการของตำรวจให้ทั่วถึงทั้งชุมชน การเปลี่ยนแปลงที่กล่าวถึงมาทั้งหมดนี้ดูจะเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นในการเข้าสู่กระบวนการที่จะทำให้ตำรวจเข้าไปมีส่วนในการรับผิดชอบในชุมชนมากขึ้น ในขณะเดียวกัน การเข้าสู่กระบวนการนี้ของตำรวจจะทำให้การทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมซึ่งเป็นหน้าที่หลักของตำรวจ เป็นเรื่องที่ง่ายขึ้นและสามารถที่จะประสบความสำเร็จมากกว่าที่จะทำงานอยู่แค่เพียงฝ่ายเดียว

การตำรวจชุมชนนั้น จะช่วยให้ตำรวจมีความตระหนักถึงความปลอดภัย, ปัญหาอาชญากรรม, ปัญหาทางด้านความหวาดกลัวต่ออาชญากรรม และปัญหาทางด้านคุณภาพชีวิตของคน

Copyright by Mahidol University

ในชุมชนได้มากขึ้น การตำรวจชุมชนนั้นทำให้ตำรวจทำงานได้อย่างรวดเร็วว่องไวอย่างไม่มีอุปสรรคมากนักในชุมชน เพราะประชาชนก็คือหนึ่งฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนแนวคิดนี้ด้วย

จากการศึกษาพบว่า การตำรวจชุมชนนั้นได้ให้ความสำคัญกับความร่วมมือของชุมชนมาก โดยการให้ประชาชนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนทางสังคมกับตำรวจในเรื่องการดูแลปัญหาอาชญากรรมในละแวกบ้าน

ดังเช่นที่ Mastrofski, Worden และ Snipes (1996) กล่าวไว้ว่า “การสร้างชุมชน” นั้น ก็เพื่อมุ่งเน้นการป้องกันอาชญากรรม การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมและการสร้างความสามัคคีขึ้นในหมู่คนต่างๆ รวมถึงชนกลุ่มน้อยที่มีสัญชาติอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในชุมชน การทำงานของตำรวจในเรื่องการจัดการปัญหาอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลสัมฤทธิ์เป็นที่น่าพอใจก็ควรจะเรียกร้องแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน ด้วยการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด้วยตัวของตำรวจเอง ซึ่งถือเป็นการลงทุนในชุมชนอย่างหนึ่งที่ตำรวจควรจะทำเป็นอย่างยิ่ง การป้องกันอาชญากรรมและการช่วยเหลือเหยื่อนั้นไม่ได้มีการเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายโดยตรง และกิจกรรมที่มาจากการตำรวจชุมชนนั้นก็ไม่ได้เป็นกิจกรรมที่เน้นการบังคับใช้กฎหมายในชุมชน

โดยความหมายนั้น การตำรวจชุมชน หรือ Community Policing หมายถึง หลักการทำงานอันเป็นปรัชญาหนึ่งของการตำรวจเพื่อจัดการกับปัญหาอาชญากรรม และความไม่เป็นระเบียบของชุมชน โดยจะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน ซึ่งแนวคิดดังกล่าว เริ่มต้นมาจาก Sir Robert Peel ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาของการตำรวจอังกฤษ ว่า ตำรวจคือประชาชน ประชาชนคือตำรวจ หรือ The polices are the public and the publics are the public สามารถสรุปได้ว่า แนวคิดการตำรวจชุมชนคือ หลักการที่เหมือนเป็นการเริ่มต้นนิยามการตำรวจเสียใหม่ และเพิ่มเติมการตำรวจแบบเดิมที่มุ่งแค่การตั้งรับเพื่อรอเรียกไปยังที่เกิดเหตุหรือรอรับการแจ้งความจากประชาชนฝ่ายเดียว ตำรวจต้องสร้างภาพลักษณ์ที่ดีเสียใหม่ให้กับตนเองและหน่วยงาน เพื่อสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ ลดความหวาดกลัวเครื่องแบบตำรวจของประชาชนและเรียกศรัทธาของประชาชนให้กลับคืนมา ในส่วนของประชาชนเองก็จำเป็นต้องปรับตัวในเรื่องการให้ความร่วมมือกับตำรวจในการดูแลชุมชนของตน ทั้งสองภาคส่วนจะต้องมีการสอดรับกันได้ด้วยดีในเรื่องการจัดการปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ความเป็นกังวลและความตระหนักถึงปัญหาเดียวกันในชุมชนนั้นจะเป็นแรงขับเคลื่อนที่ดีในการแสวงหาความร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างจริงใจไม่ใช่แค่เพียงหน้าที่บังคับ ดังนั้น การตำรวจชุมชนจึงประกอบไปด้วย 2 หลักใหญ่ๆ คือ

1) ตำรวจจะต้องสร้างปฏิสัมพันธ์กับประชาชน และลงพื้นที่ทำงานในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

Copyright by Mahidol University

2) ประชาชนต้องมองถึงส่วนรวมเสมอๆ ให้ข้อมูล ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นหูเป็นตาให้กับตำรวจในเรื่องการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมในชุมชนของตนเอง

โดยหลักเกณฑ์ของการตำรวจชุมชน 2 ข้อดังกล่าวนั้น ทำให้เกิดบัญญัติ 10 ข้อของการตำรวจชุมชน (Ten Principles of Community-Police Relations) ขึ้นมา ดังต่อไปนี้

1) Philosophy and Organizational Strategy: ปรัชญาและกลยุทธ์

การตำรวจชุมชนนั้น เป็นทั้งปรัชญา ในแง่ของวิธีคิดและกลยุทธ์ในแง่ของการนำไปปฏิบัติที่ทำให้ตำรวจและชุมชนทำงานอย่างใกล้ชิดกัน ใช้วิธีที่สร้างสรรค์ในการจัดการแก้ปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ลดความกลัวในอาชญากรรมของประชาชน จัดการกับความไม่เป็นปกติของชุมชน ดูแลเพื่อนบ้าน และช่วยกันยกระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมของประชาชนในชุมชนด้วยกัน ปรัชญาของการตำรวจชุมชนนั้น ตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า ประชาชนควรได้รับอนุญาตให้เข้ามาสู่กระบวนการการทำงานของตำรวจได้ในลักษณะของการให้ข้อมูลข่าวสารและการให้การสนับสนุน นอกจากนี้ ยังตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า การแก้ปัญหาของชุมชนในปัจจุบันต้องการให้ความเป็นอิสระในการจัดการชุมชนของตนเองต่อตำรวจและประชาชนอย่างมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างสรรค์โครงการใหม่ๆ ในการจำกัดวงจรของอาชญากรรมให้แคบลงและเบาบางลง

2) Commitment to Community Empowerment: ความมุ่งมั่นในการให้อำนาจแก่ประชาชน

กลยุทธ์ของการตำรวจชุมชนนั้น ความต้องการอย่างแรกก็คือ ตำรวจทุกนายรวมถึงประชาชนทุกคนจะต้องทำสัญญาร่วมกันและระบุหน้าที่ปฏิบัติของกันและกันอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการดูแลชุมชน ความต้องการนี้เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนแต่เป็นความรับผิดชอบที่ต้องอาศัยประสบการณ์อย่างที่ตำรวจมี ดังนั้น ประชาชนที่จะเข้ามาทำงานร่วมกันกับตำรวจ จำเป็นต้องมีความเข้าใจในเรื่องกระบวนการการทำงานในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมอย่างมีความสร้างสรรค์ด้วย และบ่อยครั้งที่เกิดคดีหรือปัญหาที่ค่อนข้างยากและท้าทาย ประชาชนก็จะต้องมีความกล้าเข้าร่วมและสร้าง “ความเป็นตำรวจ” จากภายในตนเองเพื่อการรับมือกับปัญหาดังกล่าว การตำรวจชุมชนนั้น แสดงออกเป็นนัยว่าตำรวจได้มอบอำนาจให้กับประชาชนบางส่วนในการตัดสินใจเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในละแวกบ้านของตน และทุกคนต้องให้ความเคารพการตัดสินใจของพวกเขาโดยเฉพาะในเรื่องการจัดการกับปัญหาความไร้ระเบียบและปัญหาอาชญากรรมโดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลพื้นฐานของประชาชนทุกคน เฉกเช่นเดียวกับที่เป็นการเคารพต่อการตัดสินใจของตำรวจ ในชุมชน

Copyright by Mahidol University

ประชาชนมีสิทธิที่จะร่วมคิด ตัดสินใจ และรับผิดชอบสังคมร่วมกับตำรวจอย่างเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และมีอำนาจเต็มที่เมื่อต้องจัดการปัญหาร่วมกับตำรวจ

3) Decentralized and Personalized Policing: การกระจายอำนาจการตำรวจสู่มวลชนเป็นรายบุคคล

เพื่อที่จะนำการตำรวจชุมชนไปใช้จริงในสังคม กรมตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องและพัฒนารูปแบบหรือแนวคิดใหม่ของตำรวจ เรียกว่าเป็นเจ้าหน้าที่การตำรวจชุมชน ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะทำหน้าที่เชื่อมโยงตำรวจกับประชาชน เป็นหน่วยงานของผู้เชี่ยวชาญด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะต้องแยกออกจากการออกลาดตระเวนโดยรถยนต์ ป้อมตำรวจหรือการใช้วิทยุสื่อสารของตำรวจ ดังนั้นพวกเขาจึงสามารถเข้ามายังท้องที่ได้ทุกวันเพื่อดูแลแก้ไขแบบโดยตรงในชุมชน และติดต่อสื่อสารกันอย่างตัวต่อตัวกับประชาชนที่พวกเขาเข้าไปให้บริการอย่างทั่วถึงทั้งท้องที่ และที่สุดแล้วเจ้าหน้าที่ทั้งหมดควรที่จะฝึกฝนเรียนรู้อย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อที่จะเข้าสู่กระบวนการการเป็นตำรวจชุมชนอย่างแท้จริงและลงสนามปฏิบัติในชุมชนจริงๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

4) Immediate and Long-Term Proactive Problem Solving: การแก้ปัญหาแบบเชิงรุกในระยะสั้นและระยะยาว

ตำรวจชุมชนต้องมีบทบาทในการติดต่อสัมพันธ์หรือนัดประชุมกับประชาชนที่ประพฤติตัวอยู่ในกรอบของกฎหมายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะหารือร่วมกันถึงการแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเอง กับทางภาคเอกชนก็ขอความสนับสนุนทางด้านต่างๆ แก่ประชาชนที่เป็นอาสาสมัคร ในด้านของการบังคับใช้กฎหมาย หรือแกนหลักของตำรวจอาชีพนั้น ตำรวจชุมชนจะต้องมีหน้าที่ในการตอบสนองต่อการเรียกใช้บริการของชุมชนและทำหน้าที่จับกุมผู้กระทำผิด แต่อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ประเด็นสำคัญของตำรวจชุมชนอีกต่อไป โครงการระยะยาวที่ทางเจ้าหน้าที่การตำรวจชุมชนต้องทำก็คือ จะต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นในด้านความปลอดภัยรอบด้าน และเจ้าหน้าที่การตำรวจชุมชนจำเป็นต้องให้ความรู้กับประชาชนในการดูแลป้องกันตนเองและเพื่อนบ้านให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมอีกด้วย

5) Ethics, Legality, Responsibility and Trust: จริยธรรม, นิติธรรม, ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่น

การตำรวจชุมชนนั้นมีนัยยะว่าตำรวจและประชาชนมีข้อตกลงร่วมกัน เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์รูปแบบใหม่ที่วางอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อมั่นไว้วางใจที่ต่างฝ่ายต่างมีให้กัน ซึ่งใน

Copyright by Mahidol University

รูปแบบของความสัมพันธ์เช่นนี้ ตำรวจจะมีบทบาทเป็นตัวเร่ง หรือ Catalyst ที่คอยกระตุ้น เชิญชวนให้ประชาชนในชุมชนของตน เข้ามามีส่วนร่วมในการทำหน้าที่หรือมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบชุมชนร่วมกันเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเองให้ดีขึ้น และการที่ประชาชนสามารถรับผิดชอบหรือแก้ไขปัญหาเล็กน้อยในชุมชนได้ ก็จะทำให้ตำรวจสามารถที่ให้เวลากับการลงพื้นที่ทำงานร่วมกับประชาชนในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

6) Expanding the Police Mandate: การขยายขอบเขตอำนาจของตำรวจให้กว้างขวาง

การตำรวจชุมชนนั้น ได้เพิ่มบทบาทของการปฏิบัติการเชิงรุกควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานของการตำรวจแบบดั้งเดิมคือการตั้งรับ เพื่อความสมบูรณ์แบบของการให้บริการต่อประชาชน นั่นก็คือหน่วยงานตำรวจจะเป็นหน่วยงานผู้ควบคุมสังคมด้วยกฎหมายเพียงหน่วยงานเดียวที่เปิดทำการตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน 7 วันต่อสัปดาห์ ตำรวจจึงต้องรักษาขีดความสามารถในการเผชิญต่อสถานการณ์อาชญากรรมฉุกเฉินต่างๆ และวิกฤตการณ์อื่นๆ อยู่เสมอ ซึ่งในกรณีนี้แสดงให้เห็นว่าตำรวจเองก็ยังคงไม่ละทิ้งการทำตรวจแบบดั้งเดิมคือการตั้งรับ แต่การตำรวจชุมชนได้เพิ่มบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและส่งผลแผ่ออกไปในวงกว้าง คือชุมชนมีความมั่นคงปลอดภัย และน่าอยู่อาศัยมากขึ้นในอนาคต

7) Helping Those with Special Needs: การช่วยเหลือเยียวยาต่อกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ

การตำรวจชุมชนนั้นจะเน้นการสำรวจหาแนวทางใหม่ๆ ที่จะป้องกัน ดูแลและยกระดับชีวิตของกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษที่มีความอ่อนแอด้วยเช่นกัน อาทิเช่น เด็กและเยาวชน คนยากไร้ คนพิการ และคนไร้ที่อยู่อาศัย ทั้งหมดทั้งมวลนี้ได้สอดคล้องกับแนวทางการป้องกันแก้ไขอาชญากรรมในรูปแบบที่เคยมีมา นั่นก็คือการป้องกันการเกิดอาชญากรรมของการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในชุมชนเพื่อความเท่าเทียมกันในหมู่ประชาชนไม่ว่าจะเป็นใครในชุมชนก็ตาม

8) Grass-Roots Creativity and Support: ความคิดสร้างสรรค์และการให้การสนับสนุน

การตำรวจชุมชนนั้น ได้ส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ในงานตำรวจอย่างเหมาะสม แต่ก็ยังตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า ไม่มีสิ่งใดที่ดีไปกว่าการทำให้มนุษย์มีความร่วมมือกันเพื่อปูทางไปสู่ผลสำเร็จ โดยเจ้าหน้าที่การตำรวจชุมชนนั้นจะได้รับการไว้วางใจให้ทำงานในแนวหน้าด้วยกันบนท้องถนน ซึ่งทำให้ได้รับรู้และสัมผัสปัญหาที่แท้จริงของชุมชนด้วยไหวพริบ

Copyright by Mahidol University

และประสบการณ์ของทั้งตำรวจและประชาชนที่ทำงานร่วมกันประกอบกันไป ก็จะทำให้สามารถสร้างหนทางใหม่ๆ เพื่อที่จะตอบสนองชุมชนในอนาคตต่อไป

9) Internal Change: การเปลี่ยนแปลงจากภายใน

การตำรวจชุมชนจะต้องประสานสัมพันธ์หรือบูรณาการกับทุกๆ ภาคส่วนของหน่วยงานตำรวจอย่างเต็มรูปแบบ โดยการกำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่การตำรวจชุมชนให้เป็นผู้ที่มีความรู้รอบ ซึ่งจะเป็นผู้ลดช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชน ให้การสนับสนุนด้านข้อมูลและผลวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปและปัญหาด้านต่างๆ ในชุมชนแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ในหน่วยงานตำรวจ เพื่อขอแรงสนับสนุนและแสวงหาความร่วมมือในการดำเนินการแก้ปัญหาในชุมชนที่เป็นพื้นที่ของตนเองต่อไป เมื่อการตำรวจชุมชนนั้นได้เป็นที่ยอมรับในระยะยาวแล้ว เจ้าหน้าที่การตำรวจชุมชนทั้งหมดก็ควรจะต้องฝึกฝนตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องและยอมรับแนวทางใหม่นี้ ถึงแม้ว่าจะต้องใช้เวลายาวนานตั้งแต่ 10 -15 ปีก็ตาม

10) Building for the Future: การวางโครงสร้างของอนาคต

การตำรวจชุมชนได้กำหนดแนวทางการให้บริการแก่ประชาชนในลักษณะการกระจายอำนาจลงสู่ชุมชนและการเข้าถึงประชาชนเป็นรายบุคคล แต่ต้องทำความเข้าใจว่าตำรวจไม่สามารถที่จะจัดการเรื่องราวต่างๆ ในชุมชนจากภายนอกได้ กล่าวคือต้องมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนอยู่เสมอๆ ในขณะเดียวกันประชาชนเองก็ต้องมีความกล้าด้วยเช่นกัน คือต้องกล้าที่จะคิดว่าตำรวจก็คือทรัพยากรอย่างหนึ่งที่สามารถขอให้ช่วยเหลือปัญหาต่างๆ ได้ในยามที่จำเป็น การปฏิบัติงานของตำรวจนั้นก็ไม่ใช่แค่การใช้การตำรวจเข้าช่วยเหลือแล้วจากนั้นก็ละทิ้งไป ปรัชญาแนวใหม่และยุทธวิธีแนวใหม่นั้นทำให้ตำรวจมีการทำงานที่มีความยืดหยุ่นมากและสามารถที่จะเติมความต้องการของประชาชนในชุมชนได้ อีกทั้งสามารถที่จะลำดับความเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาตามแต่เวลาที่หมุนเวียนเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วได้อีกด้วย(**Trojanowicz, Robert & Bucqueroux, Bonnie, 1990)**

2.2.3.1 วิธีการทำงานในรูปแบบของการตำรวจชุมชน

Simon Mackenzie (2009) ได้กล่าวถึงวิธีการทำงานของตำรวจชุมชน หรือ Community Policing ว่าเป็นการทำงานภายใต้สัญญา ซึ่งก็คือวัตถุประสงค์ของตำรวจชุมชนที่มอบไว้ให้กับประชาชน 5 ประการ คือ

1) ต้องทำให้ประชาชนไว้ใจ และศรัทธาในตัวตำรวจให้ได้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การใช้ศาสตร์ด้านการตำรวจชุมชนเป็นการสร้างความไว้วางใจและความศรัทธาให้กับ

Copyright by Mahidol University

ประชาชนได้ เพราะการที่ตำรวจชุมชนที่เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางและให้ประชาชนสามารถออกความเห็นต่างๆ ในงานตำรวจได้ เท่ากับการเคารพสิทธิของประชาชนอย่างจริงใจของตำรวจ

2) ต้องลดความหวาดกลัวต่ออาชญากรรม เพิ่มความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชนในชุมชนให้ได้ ซึ่งในจุดนี้ ถือเป็นหน้าที่ของตำรวจในการดูแลจัดการภายใต้โครงการและแผนต่างๆ ของตำรวจชุมชน ให้จำนวนของอาชญากรรมลดลงจนประชาชนรู้สึกได้ถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3) ต้องลดระดับความรุนแรงของอาชญากรรมและพวกป่วนเมืองลงให้ได้ ซึ่ง CP ถูกตั้งเป้าหมายไว้เช่นนั้นตั้งแต่ต้นว่าจะต้องลดจำนวนและความรุนแรงของอาชญากรรมและพวกป่วนเมืองลงได้ แม้ว่าจะมีวิธีการที่เด็ดขาดและรุนแรงกว่า CP แต่จากผลเชิงประจักษ์กลับพบว่าสายตรวจเดินเท้ากับวิธีการของตำรวจชุมชนใช้ได้ผลมากกว่า

4) ต้องสร้างความเข้มแข็งในชุมชนให้ได้ หรือการที่จะต้องทำให้ประชาชนมีสำนึกรักบ้านเกิด หวงแหนถิ่นที่อยู่ รักเพื่อนบ้านในชุมชนเสมือนเป็นเจ้าของชุมชน จะต้องทำให้ประชาชนมีบทบาทในการป้องกัน ดูแล และแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างเต็มใจ อันเป็นผลมาจากการเห็นประโยชน์ของ CP

5) ตำรวจต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติในการทำงานร่วมกับประชาชนให้ได้ อย่ายึดติดเครื่องแบบและอำนาจ เพราะประชาชนคือตำรวจ ตำรวจก็คือประชาชน

Skogan (2006) ได้กล่าวถึงวิธีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนคร่าวๆ ไว้ดังนี้ คือ

1) สายตรวจจะต้องปรากฏตัวให้บ่อยครั้ง
2) ประชาชนจะต้องมีการจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน
3) ประชาชนทำงานร่วมกันกับตำรวจในฐานะหุ้นส่วนทางสังคมร่วมกัน
4) ก่อตั้งเครือข่ายชุมชน
5) ยึดถือความพึงพอใจของประชาชนเป็นหลัก
6) มีโครงการเพื่อนบ้านเฝ้าระวัง
7) มีอาสาสมัครตั้งแต่เยาวชนจนถึงผู้ใหญ่

FairHaven Police Department of Massachusetts (2010, เข้าถึงด้วย http://www.fairhavenpolice.org, 2010) ได้ระบุเรื่อง “The Idea of Community Policing” ไว้ในเว็บไซต์ขององค์กรว่า การตำรวจชุมชนนั้นคือความคิดที่จะเปลี่ยนรูปแบบการตำรวจแบบดั้งเดิม โดยการเพิ่มอำนาจให้กับประชาชนมากกว่าการบังคับหรือควบคุมประชาชนในชุมชนให้อยู่ด้วยความหวาดกลัวตำรวจ โดยในทางปรัชญาหรือ

Copyright by Mahidol University

แนวคิดนั้น ประกอบไปด้วยองค์ประกอบทางชุมชนที่แตกต่างไปจากรูปแบบของตำรวจแบบดั้งเดิม สิ่งที่พบในใจกลางความสำคัญของการตำรวจชุมชนก็คือ:

ก) อาศัยการให้ข้อมูลจากประชาชน

ข) ทำงานร่วมกันกับภาคประชาชน

ค) สร้าง “หุ้นส่วนในชุมชน”

ง) ดึงความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมมาใช้

จ) แบ่งปันความรับผิดชอบระหว่างกันและกัน

วิธีการทำงานนั้น ถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งของการตำรวจชุมชน เพราะ เมื่อตำรวจมีความสัมพันธ์หรือมีความร่วมมือจากประชาชนในการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมหรือความไม่เป็นระเบียบในชุมชนแล้ว การที่จะจัดการให้บรรลุผลสำเร็จนั้นในการป้องกันอาชญากรรมหรือการลดความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมของประชาชนในชุมชนได้แล้ว ตำรวจจะต้องดึงภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชนให้ได้ การที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตำรวจกับประชาชนผ่านโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นนันทนาการก็ถือเป็นเรื่องที่ควรกระทำอยู่ เพราะเป็นหนทางที่จะทำให้ภาพลักษณ์ของตำรวจดูลดความน่ากลัวลงไป ประชาชนและตำรวจก็จะได้มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันมากขึ้นกว่าเดิม แต่สิ่งเหล่านั้นก็เป็นเพียงกิจกรรมบันเทิงเท่านั้น แต่ไม่ใช่สิ่งที่จะทำให้ภารกิจของการตำรวจชุมชนบรรลุผลได้ตามเป้าประสงค์ที่ต้องการจะลดอัตราการเกิดอาชญากรรมและลดความกลัวต่ออาชญากรรมของประชาชน โดยวิธีการที่แท้จริงที่เป็นแกนหลักของการตำรวจชุมชนโดยผ่านความร่วมมือจากภาคประชาชน โดยใช้รูปแบบของการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ซึ่งมีชื่อเรียกแบบรวบยอดว่า **“SARA Model”** อธิบายดังนี้คือ

1) Scanning หรือ การสำรวจ ซึ่งก็คือ

- การสำรวจหาปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นบ่อยๆ ในพื้นที่นั้นๆ หรือสืบหาปัญหาที่ทำให้ประชาชนในชุมชนได้รับความเดือดร้อนในชีวิตประจำวันเช่นปัญหาเด็กแข่งรถซิ่งร้านอาหารคาราโอเกะ เปิดเพลงเสียงดัง แหล่งซ่องสุมการพนันผิดกฎหมาย การขโมยสัตว์และขโมยทรัพย์สินเงินทองต่างๆ

- การสำรวจปัญหากระทบที่เกิดขึ้นอันเป็นผลพวงจากการเกิดอาชญากรรม เช่น ปัญหาการลักทรัพย์มักจะเกิดขึ้นหากพบว่ามีแหล่งซ่องสุมเสพยาของวัยรุ่น เป็นต้น

- การกำหนดความจำเป็นเร่งด่วนเป็นลำดับขั้นเพื่อที่จะคำนวณผลกระทบและลำดับการจัดการช่วยเหลือ

Copyright by Mahidol University

- การช่วยกันระดมความคิดร่วมกันว่าปัญหาต่างๆ ในสังคมยังคงมีอยู่หรือไม่

- การระดมความคิดเห็นระหว่างประชาชนกับตำรวจ ประเมินความถี่ในการเกิดขึ้นของปัญหานั้นๆ ในพื้นที่ พร้อมทั้งคำนวณระยะเวลาของการเกิดในแต่ละครั้ง

2) Analysis หรือ การวิเคราะห์ ซึ่งก็คือ

การระดมความคิดกับภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาต้นเหตุของปัญหาที่มาจากขั้นของการสำรวจในขั้นแรก โดยแบ่งขั้นตอนได้ดังนี้

- การพิสูจน์ทราบและทำความเข้าใจเหตุการณ์อาชญากรรมที่ได้เลือกไว้ในตอนแรก โดยใช้หลักปัจจัยการเกิดอาชญากรรม หรือ สามเหลี่ยมอาชญากรรม

แผนภาพที่ 1 สามเหลี่ยมอาชญากรรม

หมายความว่า อาชญากรรมจะเกิดขึ้นได้จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัย 3 ปัจจัย คือ เป้าหมายหรือเหยื่อ โอกาสหรือสถานที่ และคนร้าย ตัวอย่างเช่นคดีข่มขืน ส่วนมากจะสามารถระบุขอบเขตได้เลยว่าลักษณะของสถานที่เกิดเหตุควรจะเป็นเช่นใด ลักษณะการแต่งตัวหรือลักษณะของเหยื่อมีลักษณะอย่างไร และคนร้ายน่าจะเป็นใครแบบใด เป็นต้น

- การรวบรวมข้อมูลสถิติและรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดี เหตุการณ์ที่จะยกมาเป็นกรณีตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์ว่ามีผลกระทบใดที่ส่งไปยังสังคมบ้าง

- การวิเคราะห์จากข้อมูลเท่าที่มี เช่น อาจจะต้องตรวจสอบกับบุคคลที่เคยต้องคดีมาแล้ว หาช่องทางของคนร้ายในพื้นที่เกิดเหตุ เป็นต้น ซึ่งอาจจะทำให้พบความเชื่อมโยงของคดีจนนำไปสู่การหาตัวคนร้ายได้

Copyright by Mahidol University

- การกำหนดขอบเขตของต้นเหตุปัญหาให้แคบลง คัดเอาเฉพาะที่มีความสัมพันธ์กันกับคดี เช่น จากการวิเคราะห์แล้วพบว่าในเขตของสถานที่เกิดเหตุ เป็นแหล่งที่มีการย้ายเข้าออกของคนต่างด้าวเป็นจำนวนมาก และพบว่าโรงพักข้างเคียงเคยทำคดีข่มขืนในลักษณะที่คล้ายๆ กันและผู้ต้องสงสัยเป็นคนต่างด้าวมาเมื่อไม่นานมานี้ เป็นต้น

- การสำรวจแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่อาจจะช่วยให้มีความเข้าใจต่อปัญหามากยิ่งขึ้น เช่น จากการเข้าไปสำรวจจากสถานที่จริงพบว่ามีชาวต่างด้าวจำนวนไม่น้อยที่ไม่ขึ้นทะเบียนคนต่างด้าวอย่างถูกกฎหมาย จากจุดนี้อาจจะต้องทำงานร่วมกับกระทรวงแรงงานหรือว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในการจัดหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนติดตามหาตัวคนร้ายต่อไป

- การตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับต้นเหตุของปัญหานั้นๆ เช่น อาจจะตั้งสมมติฐานได้ว่าเหยื่ออาจจะถูกทำร้ายและพาไปข่มขืนในขณะที่เหยื่อกำลังเพ่งสมาธิไปที่การคุยโทรศัพท์ก็เป็นได้ เนื่องจากมีโทรศัพท์ตกอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ และถ้าสามารถติดต่อกับคนที่เหยื่อคุยด้วยเป็นรายสุดท้ายอาจจะทำให้สืบทราบรายละเอียดเพิ่มเติมในขณะเกิดเหตุ ซึ่งอาจจะเป็นน้ำเสียงของคนร้าย เสียงของสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว และอื่นๆ ซึ่งอาจจะช่วยเพิ่มเติมอย่างมีประโยชน์ในเรื่องการสืบสวนสอบสวนได้ เป็นต้น

3) Response หรือ การจัดการปัญหา ซึ่งก็คือ

ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของกระบวนการ เนื่องจากการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์เป็นเรื่องที่สามารถทำให้บรรลุผลง่ายกว่า เพราะข้อเท็จจริงในปัญหาอาชญากรรมในชุมชนนั้น จะพบว่ามีผู้คนวิพากษ์วิจารณ์กันมาก แต่ถ้าจะสอบถามคนเหล่านั้นเพื่อเอาประเด็นในทางการสืบสวนสอบสวนก็อาจจะนำไปใช้ไม่ได้ทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ ตำรวจจึงจำเป็นต้องเข้าสู่ชุมชนเพื่อแสวงหาความร่วมมือในเรื่องการแก้ไขปัญหาในชุมชนเป็นอันดับแรกสุด ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

- ตำรวจระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และถ้าเป็นความคิดเห็นที่ทั้งฝ่ายของตำรวจและฝ่ายของประชาชนมีความเห็นตรงกันแล้ว ก็จะเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญ อันจะทำให้ประชาชนยิ่งมีกำลังใจในการปฏิบัติงานต่อ เนื่องจากว่าเท่ากับความคิดดังกล่าวมาจากตัวของประชาชนเอง

- การสืบค้นข้อมูลเพื่อค้นหาว่าชุมชนอื่นๆ มีการจัดการกับปัญหาดังกล่าวที่คล้ายๆ กันนี้อย่างไร

- ร่วมกันกำหนดหาแผนการแก้ไขปัญหาและจัดสรรผู้รับผิดชอบต่อคดี โดยจะต้องไม่ลืมว่าประชาชนพร้อมที่จะให้การช่วยเหลือเต็มที่ จัดตั้งทีมอาสาสมัครทำงานร่วมกับตำรวจและให้อำนาจในการร่วมกำหนดแนวทางแก้ไข หลังจากนั้นก็ร่วมกันวางแผนการดำเนินการป้องกันปัญหาดังกล่าวมิให้กลับมาอีกในอนาคตร่วมกัน

Copyright by Mahidol University

- ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข
- ลงมือดำเนินงานตามแผนที่ร่วมกันร่างไว้ด้วยกันทั้งภาคประชาชนและภาคตำรวจ

4) Assessment หรือ การประเมินผล ซึ่งก็คือ

สิ่งที่จะเกิดขึ้นหลังจากดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือหาทางป้องกันได้แล้ว ซึ่งในขั้นนี้ก็มีความสำคัญในการดึงเอาประชาชนมาร่วมในกระบวนการด้วย ดังนี้

- ร่วมกันตัดสินใจว่าแผนการแก้ไขป้องกันอาชญากรรมที่ได้ร่างมาและได้ปฏิบัติกันมานั้น เป็นไปตามแผนที่ร่างเอาไว้หรือไม่ ได้ผลอย่างไร
- รวบรวมข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสถิติคดีและข้อมูลจากการปฏิบัติงานมาเก็บเอาไว้เพื่อเป็นคดีหรือกรณีตัวอย่างสำหรับอนาคตต่อไป
- ร่วมกันวิเคราะห์ว่า ผลจากการดำเนินงานตามแผนที่ร่างมานั้นได้รับผลสัมฤทธิ์น่าพอใจหรือไม่ เพราะเหตุใด หากไม่เป็นไปตามแผนอะไรคืออุปสรรค ต้องแก้ไขอย่างไร ร่วมกันสรุปให้ทราบโดยทั่วกันเพื่อเป็นกรณีศึกษาต่อไป
- รวบรวม ประมวล สรุปและนำออกให้สาธารณะชนได้รับทราบข่าวสารเพื่อให้ร่วมกันตัดสินใจถึงแผนการข้างหน้าต่อไป เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับประชาชนว่าพวกเขาได้มีส่วนร่วมในคดีนั้นๆ และเพิ่มความศรัทธาในตำรวจมากขึ้นเนื่องจากสามารถตรวจสอบและออกความเห็นแก่ตำรวจได้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปความแตกต่างระหว่าง Traditional Policing และ Community Policing ดังตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงความแตกต่างระหว่าง Traditional Policing และ Community Policing

Traditional Policing	Community Policing
- ใช้วิธีการเชิงตั้งรับ (Reactive) กล่าวคือไม่เข้าไปหาปัญหา อยู่โรงพักรอการเรียกตัวไปที่เกิดเหตุ	- ใช้วิธีการเชิงรุก (Proactive) คือลงพื้นที่เข้าแก้ไขปัญหาในชุมชน และแลกเปลี่ยนทัศนะกับประชาชนเพื่อเข้าใจปัญหามากขึ้น
- บทบาทของตำรวจจะมีขีดจำกัดขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบปัญหาตามหน้าที่เท่านั้น	- บทบาทของตำรวจจะขยายกว้างออกไป รวมไปถึงการระบุปัญหาและแก้ปัญหาในชุมชนด้วย
- สายตรวจจะใช้รถยนต์ออกลาดตระเวน โดยที่ไม่ลงจากรถ	- สายตรวจตำรวจและประชาชนจะปรากฏตัวในชุมชนอย่างเห็นได้ชัดในรูปแบบเช่น สายตรวจเดินเท้า สายตรวจจักรยาน สายตรวจ Segway

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 2.1 แสดงความแตกต่างระหว่าง Traditional Policing และ Community Policing (ต่อ)

Traditional Policing	Community Policing
- ให้ความสำคัญกับทรัพยากรที่มีภายในองค์กร - มีความเชื่อมโยงอย่างจำกัดกับประชาชน เพราะเห็นว่าไม่ใช่หน้าที่	- ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมวลชน - ตำรวจจะทำงานร่วมกับประชาชนอย่างเหนียวแน่นในลักษณะการมีส่วนร่วมกันในชุมชน
- ข้อมูลที่มาจากภาคประชาชนจะมีจำกัด เพราะตำรวจเองคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ที่ประชาชนจะต้องมาทำร่วมกับตน	- ข้อมูลจากประชาชนมีมากมายจากหลายแหล่งข้อมูล
- อำนาจการควบคุม ป้องกันและปราบปรามทั้งหมดอยู่ที่ตำรวจเท่านั้น โดยใช้อำนาจบังคับแบบทหารเป็นรูปแบบในการควบคุมอาชญากรรมในสังคม	- มีการกระจายอำนาจสู่ประชาชน และประชาชนมีสิทธิทำงานเป็นแนวหน้าร่วมกับตำรวจ
- ผลงานวัดได้จากสถิติการจับกุม	- ผลงานวัดได้จากการบริการชุมชน เช่น การป้องกันอาชญากรรม อำนวยความพึงพอใจและทำให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยในชุมชนของตน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการตำรวจชุมชน

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับทฤษฎีที่ใช้เกี่ยวกับการตำรวจชุมชน และการตำรวจชุมชนรูปแบบต่างๆ อันเป็นส่วนสำคัญในการนำมาวิเคราะห์การตำรวจชุมชนของไทยในอันดับต่อไป

2.3.1 ทฤษฎีที่ใช้สำหรับการตำรวจชุมชน

2.3.1.1 ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย หรือ Law Enforcement Theory

การป้องกันอาชญากรรมเป็นเป้าหมายของงานตำรวจ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545) หลังจากที่ Sir Robert Peel ผู้ก่อตั้งกรมตำรวจนครบาลแห่งกรุงลอนดอนขึ้น ได้เคยกล่าวเอาไว้เช่นกันว่า การป้องกันอาชญากรรมเป็นเป้าประสงค์ของงานตำรวจ โดยได้เน้นให้บุคคลากรตำรวจภายใต้บังคับบัญชาได้ตระหนักว่าการป้องกันอาชญากรรมเป็นงานหลักของตำรวจ และมีความสำคัญยิ่งกว่าการสืบสวนสอบสวน การจับกุม และการลงโทษผู้กระทำความผิด ทัศนะนี้ของ Peel

Copyright by Mahidol University

ได้กลายเป็นพื้นฐานของการก่อกำเนิดแนวทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย หรือ Law enforcement เพื่อป้องกันการเกิดอาชญากรรม

ซึ่งสรุปแนวคิดทฤษฎีนี้ออกมาได้ว่า การปรากฏตัวของตำรวจมีผลต่อการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรมเพราะเกรงกลัวการจับกุมลงโทษของตำรวจ ดังนั้นสายตรวจจึงต้องแต่งเครื่องแบบและรถวิทยุสายตรวจจึงควรมีลักษณะเด่นชัด เห็นได้ง่าย เพื่อข่มขวัญยับยั้งอาชญากร การตรวจท้องที่อย่างสม่ำเสมอทำให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้สึกว่ามีตำรวจอยู่ในท้องที่ที่ตัวเองอาศัยตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ จากแนวคิดทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายนั้น เชื่อว่าการปรากฏตัวและการกระจายกำลังของตำรวจให้ครอบคลุมทั่วทั้งชุมชน จะสามารถลดช่องว่างของผู้ที่ตั้งใจจะละเมิดกฎหมายได้และยังช่วยป้องกันอาชญากรรมที่กำลังจะเกิดขึ้นได้

แต่ผลจากการวิจัยในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ กลับตรงกันข้ามกับผลลัพธ์ที่น่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวจนเป็นที่คลางแคลงใจต่อนักอาชญาวิทยาและนักบริหารงานตำรวจ เพราะตำรวจสายตรวจรถวิทยุและตำรวจสายตรวจเดินเท้า ต่างไม่สามารถช่วยลดปัญหาอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ และไม่อาจลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมในชุมชนที่อยู่อาศัยได้เลย แม้ว่าตำรวจสายตรวจจะมีประสิทธิภาพในการลดอาชญากรรมบนท้องถนนและพื้นที่สาธารณะได้บ้างก็ตาม

จากงานวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การใช้ตำรวจสายตรวจนั้นไม่ได้ทำให้สถิติอาชญากรรมลดลง และไม่ได้ทำให้ความหวาดกลัวต่อการเกิดอาชญากรรมของประชาชนลดลงด้วย ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการป้องกันอาชญากรรมด้วยวิธีนี้อาจจะใช้ได้ดีในพื้นที่สาธารณะ แต่ล้มเหลวในระดับชุมชน

2.3.1.2 แนวคิดการชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations)

ในขณะที่ความนิยมในแนวคิดทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายเริ่มเสื่อมคลายลงจากการได้ผลลัพธ์ไม่เป็นที่น่าพอใจ แนวคิดทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมอีกประเภทหนึ่งกลับได้รับความนิยมและได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น นั่นคือ แนวคิดการชุมชนสัมพันธ์ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545) แนวความคิดเรื่องการชุมชนสัมพันธ์นั้นเกิดขึ้นเมื่อประมาณปี ค.ศ.1920 โดยกลุ่มอาชญาวิทยาแห่งชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา หรือ The Ecological School of Criminology ภายใต้การนำของ Robert E. Park ซึ่งนักอาชญาวิทยากลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลมาจากสามแนวความคิดคือ เรื่องการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างสัตว์กับพืชของ Charles Darwin แนวความคิดด้านความสัมพันธ์ของสังคม เวลา และสถานที่ของ Georg Simmel และแนวความคิดด้านความหนาแน่นของประชากรของ Emile Durkheim

Copyright by Mahidol University

จากการค้นคว้าของนักวิจัยกลุ่มชิคาโก สรุปเอาไว้ว่า อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ถาวรตามลักษณะท้องที่ บริเวณใดที่เกิดอาชญากรรมขึ้นบ่อยครั้งก็จะยังคงเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกอยู่เช่นนั้น บริเวณแหล่งเสื่อมโทรมบางแห่งแม้ผู้อยู่อาศัยจะสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป ต่างชาติต่างศาสนากันไป สถิติอาชญากรรมในพื้นที่ดังกล่าวก็ยังคงสูงเช่นเดิม อย่างไรก็ดี นักอาชญาวิทยากลุ่มชิคาโกไม่ได้กล่าวว่าพื้นที่คือสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม แต่ปัจจัยที่ส่งเสริมอาชญากรรมน่าจะแฝงอยู่ในสภาพแวดล้อมมากกว่า เพราะพื้นที่ที่มีอาชญากรรมสูงนั้นมีความแตกต่างไปจากพื้นที่ที่มีอาชญากรรมต่ำ ทั้งในทางกายภาพ ทางเศรษฐกิจและทางสังคม

Park ได้พยายามอธิบายให้นักอาชญาวิทยาทั้งหลายได้เห็นความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ในสภาพแวดล้อมของเมืองที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมอาชญากร ในขณะที่ Burgess นักอาชญาวิทยาในกลุ่มชิคาโกอีกท่านหนึ่งได้เสนอทฤษฎีวงรอบ (Concentric Circles Theory) ในการวิเคราะห์ปัญหาอาชญากรรมจากทฤษฎีดังกล่าวนั้นได้ศึกษามหานครชิคาโกโดยแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่จากการลากเส้นครึ่งวงกลมที่มีช่วงห่างกันเส้นละ 2 ไมล์ เริ่มจากศูนย์กลางของชิคาโก ผลจากการวิจัยนี้ Burgress ได้พบว่าอาชญากรรมมักมีสถิติสูงมากในบริเวณใจกลางของมหานครชิคาโกหรือบริเวณที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นย่านธุรกิจกับย่านที่อยู่อาศัยลักษณะชั่วคราวเพราะมีการย้ายเข้าย้ายออกเสมอ สถิติอาชญากรรมรวมทั้งปัญหาต่างๆ ของชุมชนลดลงทุกขณะเมื่อถอยห่างจากกลางเมืองออกไป นอกจากนี้ผู้อยู่อาศัยในบริเวณที่ 1 และที่ 2 ซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจดี ได้ทยอยออกจากบริเวณดังกล่าวเป็นจำนวนมากขึ้นทุกขณะจนเกิดคำกล่าวที่ว่า เมืองกำลังจะตาย เพราะใจกลางเมืองสลาย ในเวลาต่อมาทฤษฎีวงรอบได้ถูกนำไปทดสอบและประยุกต์ใช้ในเมืองใหญ่ๆ อีกหลายแห่งทั่วสหรัฐอเมริกา เช่น Boston, Detroit และ Cincinnati เป็นต้น ซึ่งปรากฏผลการวิจัยในลักษณะใกล้เคียงกับที่พบในมหานครชิคาโก ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ขาดความเป็นระเบียบของสังคม หรือที่เรียกว่า Social Disorganization นั่นเอง

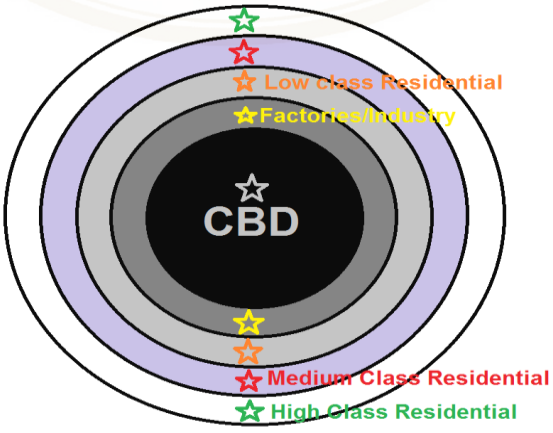

Burgess Model

แผนภาพที่ 2.2 แผนภูมิ Burgess

Copyright by Mahidol University

แนวความคิดของกลุ่มชิคาโก เป็นพื้นฐานในการสร้างแนวความคิดต่อเนื่องในเวลาต่อมา กล่าวคือ Herbert Gans มีแนวคิดที่เรียกว่า หมู่บ้านในเมือง หรือ Urban Village คือ ปฏิสัมพันธ์ทางชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นต่อการป้องกันอาชญากรรม แต่ปฏิสัมพันธ์นั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการจัดสภาพพื้นที่ในชุมชนให้เอื้ออำนวยต่อการพบปะสังสรรค์ รวมทั้งจัดให้มีสถานที่สำหรับสมาชิกในชุมชนได้ดำเนินกิจการร่วมกัน กล่าวได้ว่าแนวความคิดของ Gans เกี่ยวกับหมู่บ้านในเมืองจึงเป็นความพยายามในการป้องกันอาชญากรรมโดยจัดสภาพชุมชนเพื่อเพิ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ส่วน Jan Jacobs และ Oscar Newman เสนอแนวคิดให้จัดพื้นที่ชุมชนและเมืองให้ง่ายต่อการสังเกตติดตาม รวมทั้งสร้างความรับผิดชอบต่อส่วนรวมแก่สมาชิกในชุมชน แต่อย่างไรก็ดี Gardiner มีความเห็นแย้งว่า สายตาที่เฝ้าสังเกตโดยปราศจากความรับผิดชอบ เป็นสายตาที่ไร้ความหมาย กล่าวคือ จะต้องให้ผู้ประสบเหตุแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยด้วย (อ้างถึงในธีระวุฒิ ทองรอด, 2542)

โดยสรุป แนวคิดชุมชนสัมพันธ์นั้นได้บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันอาชญากรรมโดยการจัดสภาพทั่วไปไม่ว่าจะในระดับเมือง ชุมชนหรือละแวกบ้านในลักษณะเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้มีความง่ายต่อการควบคุม การสังเกตตรวจตราโดยไม่ล่วงล้ำสิทธิขั้นพื้นฐานของแต่ละบุคคล รวมทั้งมุ่งสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตพื้นที่ของตน อย่างไรก็ดี แนวคิดทฤษฎีนี้มิได้มองข้ามบทบาทของตำรวจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม แต่ได้เสนอแนะให้มีการปรับบทบาทใหม่สำหรับตำรวจท้องที่ทั้งหมดตามแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ ตำรวจจะมีบทบาทเป็นฝ่ายวางแผน สนับสนุน และให้คำปรึกษาแก่ประชาชนในชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม นอกจากนี้ มีข้อเสนอที่จะยกเลิกตำรวจสายตรวจที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน ถ้าได้มีการประยุกต์ใช้มาตรการและแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์เช่นที่กล่าวมานี้ สถานภาพและบทบาทของตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมย่อมจะได้รับผลกระทบกระเทือนอย่างมาก เนื่องมาจากการที่จะต้องปรับบทบาทใหม่ทั้งหมด ซึ่งอาจก่อให้เกิดแรงต้านทานคัดค้านอย่างหนักจากตำรวจระดับปฏิบัติการ อย่างไรก็ดี ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ได้พยายามหาคำตอบให้กับการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรมในชุมชน โดยมุ่งลดช่องโอกาสในของผู้ที่ตั้งใจละเมิดกฎหมาย ซึ่งถ้าเป็นไปตามเป้าประสงค์ จะสามารถลดปัญหาอาชญากรรมในชุมชนลงได้เป็นอย่างมาก

Copyright by Mahidol University

2.3.1.3 ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Control Through Environment Design) หรือ ทฤษฎี ค.อ.ส.

ทฤษฎีนี้เป็นแนวคิดแบบรวม หรือที่เรียกว่าแบบ Synthesis ระหว่างทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นแนวคิดริเริ่มหรือ Thesis และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ซึ่งเป็นแนวคิดแย้งหรือ Antithesis โดยทฤษฎีนี้เสนอว่า แนวคิดทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายและแนวคิดทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ต่างมีคุณประโยชน์ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ แต่ในสถานการณ์และสภาพพื้นที่ที่ต่างกัน จึงควรนำกรอบทฤษฎีและมาตรการภายใต้แนวทฤษฎีทั้งสองนี้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลกัน แทนที่จะหักล้างหรือโจมตีกัน (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545)

ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ใช้ในการควบคุมอาชญากรรม โดยคำนึงถึงสภานะแวดล้อมเป็นหลัก โดยแบ่งเป็นระดับชุมชนและระดับบ้านเรือน ในระดับชุมชนนั้น การป้องกันจะเป็นการออกแบบวางผังเมืองและชุมชนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งรวมทั้ง การติดตั้งไฟฟ้าเพื่อให้แสงสว่าง การออกแบบอาคาร การสลักหมายเลขทรัพย์สินระดับบ้าน จากการศึกษาเรื่องการวางผังเมืองของนักวิชาการ พบว่าอาชญากรมักจะฉกฉวยโอกาสการเข้าครองพื้นที่ทุติยภูมิ เช่น ถนน ตรอก ซอย ร้านค้า โดยจะเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของบุคคลภายในบ้าน ร้านค้า โดยที่ผู้อยู่อาศัยไม่ทราบ และเลือกเวลาเข้าประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือบุคคล

ปัจจัยในการจัดสภาพแวดล้อมระดับชุมชน เพื่อป้องกันอาชญากรรม ตามหลักทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. การจัดโครงสร้างและวางผังเมืองชุมชนให้สอดคล้องประสานซึ่งกันและกัน เพื่อลดการแก่งแย่งในการใช้ถนนรวมถึงบริการสาธารณะต่างๆ ตลอดจนเพิ่มอำนาจการตรวจตราอาคาร สถานที่ของทั้งราชการและเอกชน

2. การจัดสภาพแวดล้อมภายในละแวกบ้านที่อยู่อาศัย โดยการรักษาพื้นที่ทุติยภูมิให้คงอยู่และเพิ่มขนาดขึ้นในย่านที่อยู่อาศัย ลดจำนวนบุคคลแปลกหน้า ตลอดจนขจัดการสัญจรไปมาโดยเสรีภาพของบุคคลภายนอก

3. การจัดสภาพแวดล้อมในย่านธุรกิจและพื้นที่สาธารณะต่างๆ ควรมีการวางแผนล่วงหน้าและส่งเสริมให้สาธารณะได้ใช้ประโยชน์สูงสุดจากพื้นที่สาธารณะโดยต่อเนื่อง เพื่อลดความโดดเดี่ยวและการแยกตัวจึงจะทำให้ย่านธุรกิจและพื้นที่สาธารณะไม่ตกเป็นเป้าหมายของอาชญากรได้

4. การติดตั้งแสงสว่างตามท้องถนนบริเวณสาธารณะ บริเวณภายนอกและภายในอาคารบ้านเรือนมีผลยับยั้งการลักขโมย การบุกรุกและการปล้นทรัพย์

Copyright by Mahidol University

5. การออกแบบอาคารสถานที่ควรให้โปร่งและไม่อับสายตา โดยคำนึงถึงความปลอดภัยจากอาชญากรรมเป็นหลัก ตลอดจนส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของและเพิ่มความรับผิดชอบต่อชุมชนในกลุ่มผู้อาศัยเหล่านั้น

ข้อกำหนดเบื้องต้นของทฤษฎี ค.อ.ส. มีดังนี้คือ

1. มุ่งลดช่องโอกาสสำหรับการประกอบอาชญากรรมในสภาพแวดล้อม แต่ไม่ได้ละเลยความสำคัญของตัวบุคคล ซึ่งมีแนวโน้มหรือสำนึกที่จะละเมิดหรือไม่

2. มีความพอเพียงในการควบคุมอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ให้อยู่ในขอบเขตเหมาะสมหรือยอมรับได้

3. มีคุณค่าทางปฏิบัติในระดับที่สูง รวมทั้งส่งเสริมหลักศีลธรรมและมนุษยธรรม

4. มุ่งสนับสนุนการรวมตัวและสัมพันธภาพระหว่างสุจริตชนในสังคม เพื่อให้เกิดแรงต้านทุจริตชน ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยภายใต้กรอบของกฎหมาย

5. คำว่า “กฎหมาย” หมายถึงกฎหมายซึ่งตราขึ้น เพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนรวม (ธีระวุฒิ ทองรอด, 2542)

2.3.1.4 ทฤษฎีอาชญากรรมเชิงพื้นที่หรือแหล่งเกิดอาชญากรรมหนาแน่น (Hot Spot)

อาชญากรรมไม่ได้เกิดขึ้นในรูปแบบของการกระจัดกระจาย แต่จะเกาะกลุ่มเกิดขึ้นในบางพื้นที่และอาจจะไม่ปรากฏในพื้นที่อื่นๆ ประชาชนทั่วไปใช้ประโยชน์จากความรู้ดังกล่าวนี้ในการใช้ชีวิตประจำวันให้ปลอดภัย บางชุมชนอาจเห็นว่าพฤติกรรมข้างต้นเป็นความกลัวอย่างไร้เหตุผลของผู้คนในบางพื้นที่เพราะไม่เคยเกิดขึ้นในชุมชนของตนมาก่อนเลย ซึ่งในความเป็นจริง คนโดยทั่วไปจะมีความกลัวต่อสถานที่ต่างๆไม่เท่ากัน ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า ผู้คนเข้าใจว่าอาชญากรรมไม่ได้เกิดอย่างกระจัดกระจายไปทุกหนแห่ง

ตำรวจเองก็ได้ใช้ประโยชน์จากความเข้าใจดังกล่าวนี้เช่นกันในเรื่องการจัดสรรทรัพยากรตำรวจให้กระจายอยู่ในพื้นที่ โดยอาศัยหลักการที่ว่าที่ที่มีความเสี่ยงมากที่นั่นก็จะมีปริมาณของตำรวจมากกว่าที่ที่มีความเสี่ยงภัยน้อย ตำรวจอาจจะได้รับการแจ้งให้เฝ้าระวังในบางพื้นที่เป็นพิเศษ แต่ในพื้นที่อื่นๆ อาจไม่จำเป็นต้องทำเช่นนั้นเพราะไม่ได้มีปัญหาใดๆ เกิดขึ้นมาก่อน ซึ่งก็ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าที่ใด เมื่อใดจะเกิดอาชญากรรมขึ้น เพราะบางทีก็เป็นเรื่องที่เหนือความคาดหมายของตำรวจ ฉะนั้น ในปริมาณของตำรวจอาชีพที่มีตามความเป็นจริงจะมีค่อนข้างจำกัด ด้วยเหตุนี้ อาสาสมัครจากประชาชนจึงมีบทบาทอย่างมากในการช่วยตรวจตราสอดส่องแทนตำรวจใน

Copyright by Mahidol University

ระยะหลังๆ ในเรื่องของการการจัดการปัญหาอาชญากรรมในท้องที่ที่มีจุดเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมสูง ตำรวจอาจจะต้องปรับแผนยุทธวิธีในการป้องกันและปราบปราม กล่าวคืออาจจะต้องใช้การตำรวจที่เป็นเชิงรุก (Proactive) เพื่อผลักดันให้ตำรวจได้มีความกระตือรือร้นในการค้นหาการกระจุกตัวของแหล่งเกิดอาชญากรรม, แหล่งซ่องสุมของผู้กระทำผิด, ค้นหาสาเหตุของการกระจุกตัว และหามาตรการเพื่อแก้ปัญหาอาชญากรรมเหล่านั้นในบริบทต่อมา ในการวิเคราะห์อาชญากรรมในส่วนใหญ่นั้นก็เพื่อหาแหล่งที่เป็นจุดเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมสูง (Hot Spot) เพื่อที่จะทำให้ตำรวจสามารถเข้าไปยังแหล่งที่เป็นต้นกำเนิดของปัญหาได้อย่างไม่มีอุปสรรค

แหล่งที่เกิดอาชญากรรมหนาแน่น หรือ Hot Spot หรือก็คือพื้นที่ที่มีกระจุกตัวของอาชญากรรมอย่างหนาแน่นนั่นเอง นักวิจัยและตำรวจได้ใช้คำศัพท์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น **Hot spot addresses, Hot spot block หรือ Clusters of block** เป็นต้น นักวิเคราะห์อาชญากรรมพยายามค้นหาการกระจุกตัวของสาเหตุหรือกิจกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้นซ้ำๆ ซึ่งนั่นอาจเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นประเภทของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องต่อไปได้ นอกจากนี้พวกเขายังศึกษาพื้นที่เล็กๆ ที่มีอาชญากรรมหรือการก่อความไม่สงบเรียบร้อยเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ถึงแม้ว่าอาจจะไม่ใช่คนร้ายคนเดียวกันก็ตาม นักวิเคราะห์ทำการศึกษาชุมชนและหมู่บ้านที่มีอาชญากรรมและการก่อความไม่สงบเรียบร้อยเกิดขึ้นสูงเพื่อหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับเงื่อนไขพื้นฐานทางสังคมของชุมชนนั้น แม้จะไม่มีคำจำกัดความของ “Hot Spot” แต่ความเข้าใจโดยทั่วไปของ Hot Spot ก็คือ

“พื้นที่ที่มีเหตุอาชญากรรมหรือการก่อความไม่สงบเรียบร้อยเกิดขึ้นสูงกว่าค่าเฉลี่ย หรือคือพื้นที่ที่ประชาชนมีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมสูงกว่าค่าเฉลี่ย”

ดังนั้น จึงมีคำว่า Cool Spot คือพื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยของการเกิดอาชญากรรมหรือการก่อความไม่สงบเรียบร้อยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนั่นเอง

ทฤษฎีการเกิดอาชญากรรมหนาแน่น (Crime hot spot theories) แบ่งได้ดังนี้คือ

- Place theory

ทฤษฎีนี้นั้นจะใช้อธิบายว่า ทำไมปรากฏการณ์ของอาชญากรรมจึงเกิด ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่งเท่านั้น ไม่เกิดอย่างกระจัดกระจายไป การวิเคราะห์อาชญากรรมเริ่มจากระดับการวิเคราะห์ล่างสุดนั่นคือ การเข้าไปศึกษาสถานที่ใดที่หนึ่งแบบเฉพาะเจาะจงรวมถึงการเฝ้าระวังเหตุร้ายบางอย่างและตั้งคำถาม เช่น “สถานที่เช่นใดที่มีการจี้ปล้นเกิดขึ้นและสถานที่เช่นใดที่ไม่มีปรากฏการณ์เกิดขึ้น” ปรากฏการณ์อาชญากรรมที่ ระดับนี้จะมีลักษณะเป็น “จุด” ซึ่งหน่วยในการศึกษาวิเคราะห์ที่เหมาะสมจึงเป็น บ้านเลขที่, ถนน, หัวมุมถนน และสถานที่เล็กๆ อื่นๆ ซึ่งอาจแสดงบนแผนที่ในลักษณะเป็นจุดๆ ได้ชัดเจน ด้วยเหตุนี้ ในด้านงานแผนปฏิบัติการของตำรวจ เช่น การขอหมายศาลเข้าตรวจค้นกวาด

Copyright by Mahidol University

ล้าง โดยกระทำแบบเฉพาะเจาะจงในสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งที่แน่นอน จึงมีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ในระดับล่างสุดเช่นนี้

- Street road

ทฤษฎีนี้นั้นได้ทำการศึกษาการเกิดอาชญากรรมในระดับที่สูงกว่าการวิเคราะห์แบบเจาะจงสถานที่ซึ่งเป็นระดับล่างสุด นั่นก็คือ ได้สำรวจครอบคลุมไปถึงพื้นที่เล็กๆ ที่เป็นรอยเชื่อมต่อเนื่องกันของถนนหรือแถวของอาคาร ยกตัวอย่างเช่น เส้นทางเดินของผู้ค้ายาไอซ์ตามตรอกถนน ซึ่งการวิเคราะห์ในระดับนี้จะวิเคราะห์เชิงการตั้งคำถามได้ อาทิเช่น จะสามารถพบผู้ค้ายาไอซ์จากตรอกซอยแถวไหน และจะไม่เจอในตรอกซอยแถวไหน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ หน่วยของการวิเคราะห์ที่เหมาะสมควรเป็น ช่วงถนน, ทางเดิน และช่วงของถนนไฮเวย์ ซึ่งอาจแสดงบนแผนที่ในลักษณะของเส้นตรง, เส้นโค้ง หรือเส้นคดเคี้ยว สำหรับแผนปฏิบัติการของตำรวจก็ยังคงเป็นในลักษณะเจาะจงในสถานที่ที่เป็นเป้าหมายแบบนี้ด้วยเช่นกัน นอกจากนั้นจะได้จัดการเพิ่มการตรวจตราแบบเข้มงวด รวมถึงการเปลี่ยนแบบแผนเส้นทางเดินรถและถนนจากผลที่ได้จากการศึกษาในระดับนี้ เป็นต้น

- Neighborhood theory

ทฤษฎีอาชญากรรมในบางทฤษฎีนั้น ได้พยายามอธิบายลักษณะของชุมชนในรูปแบบที่แตกต่างจากการวิเคราะห์ในระดับที่สูงกว่าสถานที่และถนน ทฤษฎีชุมชนนั้น ใช้การศึกษาพื้นที่ในขนาดที่ใหญ่มากขึ้น การวิเคราะห์ในระดับนี้จะวิเคราะห์เชิงตั้งคำถามได้ อาทิเช่น ในพื้นที่ใดที่มีเยาวชนแข่งรถในเกณฑ์ที่สูงและที่ใดอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำและไม่มีเลย เป็นต้น ซึ่งหน่วยของการวิเคราะห์ก็จะเป็นได้ในหลายรูปแบบ เช่น กลุ่มอาคาร หมู่บ้าน และการแบ่งตามกลุ่มสำมะโนประชากรก็ได้เช่นกัน ในส่วนของแผนที่ปฏิบัติการของตำรวจในระดับนี้จะไม่ใช่เป็นไปในแบบเจาะจงพื้นที่เนื่องจากพื้นที่นั้นกว้างเกินกว่าที่จะตรวจตราลาดตระเวนแบบเข้มข้นได้ อย่างไรก็ตามแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาควรชักนำให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนนั้นเข้ามามีส่วนร่วมในแผนปฏิบัติการเพื่อร่วมกันป้องกัน ตรวจตรา เฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน เพื่อให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนดีขึ้น

Copyright by Mahidol University

- Neighborhoods and other area hot spots หรือ การกระจุกตัวของอาชญากรรมในชุมชน

Shaw and McKay (1969) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการกระจุกตัวของกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่องว่า บางชุมชนมีอัตราการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชนสูงปีแล้วปีเล่าและต่อเนื่องกันเป็นศตวรรษโดยไม่คำนึงว่าใครเป็นผู้พักอาศัยในบริเวณนั้น

ตั้งแต่นั้นมาได้มีการอธิบายสาเหตุที่ทำให้ระดับการเกิดอาชญากรรมในชุมชนแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน ทฤษฎีส่วนใหญ่ก็ยังมุ่งไปที่ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมผิดกฎหมายของผู้อยู่อาศัยด้วยกันเอง โดยสาเหตุพื้นฐานต่างๆ ได้อธิบายความแตกต่างของการเกิดอาชญากรรมชุมชนในระดับที่ต่างกันได้ดังทฤษฎีต่อไปนี้

- Social disorganization theory

ทฤษฎีนี้ให้ข้อเสนอว่าความสามารถตามธรรมชาติของผู้คนในการควบคุมความประพฤติเหลวไหลออกนอกลู่นอกทางของเพื่อนบ้านในชุมชนก็อาจถูกทำให้อ่อนลงไปได้ในบางพื้นที่ สาเหตุอาจจะมากจากการหมุนเวียนเปลี่ยนที่อยู่ของผู้เข้าอาศัยในชุมชนอย่างต่อเนื่องและการย้ายออกอย่างถาวรของผู้ที่เคยอยู่อาศัยแต่ดั้งเดิม การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ทำให้เกิดการชะงักงันของเครือข่ายทางสังคมหรือทำให้การก่อร่างสร้างเครือข่ายทางสังคมไม่อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากเครือข่ายทางสังคมดังกล่าวนี้รับผิดชอบต่อการควบคุมเชิงสังคมในชุมชน หากขาดความเข้มแข็งของเครือข่ายทางสังคมจะนำมาสู่การประพฤตินอกลู่นอกทางในระดับสูงขึ้น ส่วนในเรื่องปัจจัยอื่นๆ ก็ได้แก่ปัญหาความยากจนและปัญหาการแบ่งแยกทางชาติพันธุ์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่บ่อนทำลายเครือข่ายทางสังคมได้เช่นกัน

- Social Efficacy

เมื่อไม่นานมานี้ ปรากฏหลักฐานจากเมืองชิคาโกที่ชี้ให้เห็นบทบาทของประสิทธิภาพเชิงสังคม ซึ่งก็คือ “ความปรารถนาของผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่นในการที่จะเข้ามามีบทบาทในการจัดการให้เกิดความดีงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Common good) ของส่วนรวม” ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับ “การให้ความเชื่อถือระหว่างกันและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของผู้อยู่ร่วมในชุมชน” ชุมชนใดที่มีประสิทธิภาพเชิงสังคมในระดับสูงชุมชนนั้นจะมีอาชญากรรมและการก่อความไม่สงบเรียบร้อยน้อยกว่าชุมชนที่ประสิทธิภาพเชิงสังคมในระดับต่ำ ประสิทธิภาพเชิงสังคมไม่ใช่ทรัพย์สินของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง แต่มันเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มประชากร

Copyright by Mahidol University

- Broken Window

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีเชิงพื้นที่ของการกระจุกตัวของปัญหาการก่ออาชญากรรมอาชญากรรม James Q. Wilson and George L. Kelling (1982) กล่าวไว้ว่า ส่วนใหญ่แล้วในชุมชนที่มีการจัดระเบียบชุมชนอย่างดีเยี่ยม เมื่อเกิดการละเมิดบรรทัดฐานทางสังคมเล็กๆน้อยๆ อาจจะจะก่อให้เกิดแรงกดดันทางสังคมทำให้ผู้ละเมิดกฎต้องเข้าร่วมและปฏิบัติตามบรรทัดฐานของชุมชนนั้นๆ หากต่อมา สถานที่ใดเริ่มขาดการเฝ้าดูจากสังคม มันจะค่อยๆทำลายความมุ่งมั่นตั้งใจและความสามารถของผู้พักอาศัยในชุมชนที่จะบังคับจัดระเบียบชุมชน ด้วยเหตุดังกล่าวผู้อยู่อาศัยก็จะดึงตัวเองออกจากมาตรฐานของชุมชนที่เคยถูกควบคุมไว้ ซึ่งจะทำให้การก่อความประพฤตินอกลู่นอกทางเกิดขึ้นได้ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ผลที่ตามมาก็คือจะเพิ่มการย้ายออกจากชุมชน เพิ่มความหวาดกลัวและชุมชนนั้นก็จะหมุนวนไปในทางเลวร้ายยิ่งขึ้น

Wesley G. Skogan (1992) ได้เขียนไว้ใน Disorder and Decline: Crime and the Spiral of Decay in American Neighborhoods ของเขา เพื่อสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวแม้ว่าภายหลังจะมีผู้โต้แย้งว่าเป็นพยานหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือน้อย หรือมีผู้แสดงให้เห็นว่าทฤษฎีดังกล่าวนี้มีช่องโหว่มีคุณค่าน้อยก็ตาม

- Crime Opportunity Theories

คำอธิบายนอกเหนือจากเรื่องสถานที่ที่เกิดอาชญากรรมหนาแน่นในระดับชุมชน ก็คือทฤษฎีกิจวัตรประจำวันและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่ชี้ให้เห็นว่าโอกาสในการเกิดอาชญากรรมเป็นสาเหตุหลักของปัญหาอาชญากรรม ทฤษฎีนี้ได้แนะนำว่านักวิเคราะห์ควรให้ความสนใจกับการกระจุกตัวของเป้าหมายของอาชญากรรม (Crime Targets) มากกว่าการกระจุกตัวของอาชญากรหรือการขาดการควบคุมเชิงสังคม ยกตัวอย่างเช่น ชุมชนแออัดในเมืองที่ไม่มีที่ลานจอดรถเป็นการเฉพาะ บริเวณเช่นนี้อาจกลายเป็นจุดที่มีการโจรกรรมรถหนาแน่นได้ เป็นต้น ดังนั้นทรัพย์สินของชุมชนย่านนี้จึงขาดการดูแลป้องกัน ย่อมจะกลายเป็นชุมชนที่มีการโจรกรรมงัดแงะหนาแน่นได้

นอกจากนี้ ในสถานการณ์ต่างๆ การเกิดอาชญากรรมหนาแน่นในประเภทต่างๆ อาจซ้อนทับกันหรือเกิดในที่แห่งเดียวกันของชุมชนได้ นั่นคือในพื้นที่ที่มีอาชญากรรมหนาแน่นนี้ บนถนนบางสายอาจมีอาชญากรรมประเภทโจรกรรมงัดแงะสูง และบ้านเรือนที่ตั้งอยู่บนถนนเหล่านี้อาจถูกงัดแงะหลายครั้งก็เป็นได้

Copyright by Mahidol University

2.3.1.5 ทฤษฎี CPTED หรือ Crime Prevention Through Environmental Design

Jeffery C. Ray ถือเป็นผู้ริเริ่มแนวคิดเรื่องการป้องกันอาชญากรรมผ่านสภาพแวดล้อม Crime Prevention Through Environmental Design หรือ CPTED ขึ้นมาในปี ค.ศ. 1971 และได้กลายเป็นแนวคิดหลักแนวคิดหนึ่งสำหรับนำไปใช้ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนควบคู่ไปกับแนวคิดการตำรวจชุมชนในต่างประเทศหลายประเทศ (แนวคิดดังกล่าวนี้จะมีลักษณะคล้ายทฤษฎี ค.อ.ส.ของอ.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์)

ใจความสำคัญของ CPTED คือ การออกแบบสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมและสามารถใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมที่ได้สร้างขึ้นมาอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การลดอัตราการเกิดอาชญากรรมและลดความกลัวของประชาชนที่มีต่ออาชญากรรมในชุมชน

CPTED นั้นมีหลักการในการควบคุมอาชญากรรมผ่านสภาพแวดล้อม 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

1) การเฝ้าระวังโดยธรรมชาติ (Natural Surveillance)

คือการจัดสภาพแวดล้อมให้ดูโล่งปลอดโปร่ง เพื่อทำให้สามารถมองเห็นสิ่งต่างๆ ได้อย่างชัดเจน เช่นการเอาสิ่งบังตาออกจากบริเวณดังกล่าวเพื่อให้เพื่อนบ้านสามารถสังเกตเห็นได้ด้วย การติดไฟสว่างในมุมต่างๆ ของชุมชน และกำจัดมุมลับตาหรือสถานที่เปลี่ยวให้สามารถมองเห็นได้ เป็นต้น โดยหลักการดังกล่าวถือเป็นการป้องกันไม่ใช่การแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เพราะเมื่อสถานที่ที่ผู้กระทำผิดคิดจะเข้ามากระทำผิดถูกจัดให้เป็นระเบียบและโล่งโปร่งมองเห็นชัดเจน ผู้กระทำผิดอาจจะเปลี่ยนใจไม่คิดจะลงมือกระทำการใดๆ ในสถานที่นั้นๆ

2) ควบคุมการเข้าออกโดยธรรมชาติ (Natural Access Control)

คือการจัดสถานที่บังคับสภาพแวดล้อมให้เป็นประตูควบคุมและจำกัดการเข้าและออกของผู้คน เช่น การทำพุ่มไม้เตี้ยๆ ซุ้มต้นไม้ คูคลองหนองบึง หรือตั้งโต๊ะเก้าอี้เอาไว้ในบริเวณบ้าน เพื่อกันผู้ที่ไม่คุ้นชินสถานที่วิ่งหลบหนีหรือพยายามบุกรุกเข้ามา สำหรับที่ที่เป็นพื้นที่สาธารณะหรือกึ่งสาธารณะ ก็ต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมร่วมกันเช่น การติดไฟหน้าบ้าน การจัดทางเข้าออกหมู่บ้าน หรือการผูกสุนัขไว้บริเวณที่เห็นได้ชัด เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้การเดินทางเข้าออกมีความยากลำบากขึ้น ผู้กระทำผิดอาจจะตระหนักถึงทางหนีทีไล่ ทำให้ไม่อยากเข้ามากระทำผิดในสถานที่นั้นเพราะอาจจะถูกจับสังเกตได้หรือถ้าได้ก่อเหตุไปแล้วก็อาจจะหาทางหนีลำบาก

Copyright by Mahidol University

3) การขีดแบ่งพื้นที่ให้ชัดเจน (Territorial Reinforcement)

กล่าวอย่างง่ายก็คือ การทำให้พื้นที่ของตนเป็นพื้นที่ส่วนตัวชัดเจน หากใครที่เหยียบย่างเข้ามาในบริเวณดังกล่าวโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต จะกลายเป็นผู้บุกรุกตามกฎหมายทันที เช่นการทำรั้ว ทำประตูหน้า หรือการติดป้าย “สถานที่ส่วนบุคคล ห้ามเข้าก่อนได้รับอนุญาต” เป็นต้น

4) การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Management and Maintenance)

ข้อนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากจิตสำนึกรักบ้านเกิดของประชาชนในชุมชนเป็นหลัก กล่าวคือ ต้องมีการพูดคุย นัดประชุมเรื่องการดูแลสภาพแวดล้อมร่วมกัน หารือกันทำโครงการเฝ้าระวังต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น

2.3.1.6 แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) อาสาสมัครตำรวจ แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม

โครงการตำรวจชุมชนจะมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนในชุมชน และได้มีนักวิชาการและนักคิดได้มีแนวคิดร่วมในแนวคิดทฤษฎีนี้ดังนี้

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (อ้างถึงในพงษธร ธัญญสิริ, 2545) ได้กล่าวถึงสาระการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าหมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมมือรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

ธีระวุฒิ ทองรอด (2542) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมเอาไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการดำเนินการพัฒนา ก็เพราะเหตุที่ว่ากิจกรรมทุกกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในทางการเมือง การสาธารณสุข การป้องกันอาชญากรรม การดำเนินการต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม การพัฒนาทั้งในเมืองหรือชนบท ต่างก็ต้องการการมีส่วนร่วมไม่มากก็น้อย แต่การมีส่วนร่วมที่เกื้อหนุนหรือก่อให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริงหรือถาวรหรือไม่นั้นก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

Chapin (1977) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีการวัดผลมาจากการเข้าร่วมของประชาชนในการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ การเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน การบริจาคเงินทองของมีค่า สิ่งของ และเสียสละเวลาเพื่อเข้ามาสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการนั้นๆ

Copyright by Mahidol University

Sullivan Police Department (1971, เข้าถึงด้วย http://www.usacops.com, 2010) ได้ให้แนวความคิดว่าตำรวจกับประชาชนนั้นเป็นเพื่อนร่วมงานกัน คือร่วมกันต่อสู้อาชญากรรม โดยร่วมมือช่วยเหลือกันและกัน

Peter Oakley and David Marsden (1990) ได้ให้ความหมายในเรื่องการมีส่วนร่วมเอาไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับกระบวนการประชาธิปไตยทางการเมือง และอาจจะเกี่ยวพันกับเรื่องการบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม อันทำให้เกิดคำว่า “การพัฒนา” ขึ้นมา กล่าวอย่างง่ายก็คือ การร่วมมือกันในชุมชนของประชาชน เป็นกระบวนการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตยอันจะก่อให้เกิดการพัฒนานั่นเอง

Caldwell Police Department (1965, เข้าถึงด้วย http://www.citycaldwell.com, 2010) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของตำรวจว่า การรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนจะเป็นผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่สำหรับงานของตำรวจ เพราะการที่ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชนนั้นจะนำมาซึ่งความสะดวก รวดเร็ว ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมและนำไปสู่ความสำเร็จในการสืบสวนที่มีประสิทธิภาพ เป็นผลให้การดำเนินคดีเสร็จไปโดยเร็ว ประหยัดงบประมาณ ลดความเสี่ยงภัยต่อการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน และยังเป็นผลดีต่อโครงการ ลดอัตราการเกิดอาชญากรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในชุมชนลงได้

กระบวนการของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของบุคคลในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งๆ อาจจะมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือหลายขั้นตอนก็ได้ นักวิชาการได้แบ่งขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมไว้แตกต่างกันออกไป ดังนี้คือ

White (อ้างถึงในพงศธร ธัญญสิริ, 2545) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอะไรควรทำ และทำอย่างไร

มิติที่ 2 มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ

มิติที่ 3 มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

ทั้งยังได้เพิ่มเติมอีกว่าสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมในประการที่ 4 ที่ควรนำมาพิจารณา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานที่ทำไป

Copyright by Mahidol University

Cohen และ Uphoff (1980) ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกับ White โดยได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 ประเภท คือ

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

พงศธร ธัญญสิริ (2545) ได้สรุปเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าหมายถึง การที่ประชาชนในรูปแบบของกรรมการ เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการตรวจสอบติดตามประเมินผลการใช้ทรัพยากรต่างๆ ขององค์กรและการปฏิบัติหน้าที่

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสถานการณ์ต่างๆ ในชุมชน และร่วมกันเสนอความคิดเห็น วิธีการป้องกันและแก้ไข รวมทั้งร่วมกันคิดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ และประเมินผลสัมฤทธิ์ร่วมกัน

- แนวคิดอาสาสมัครตำรวจ

อาสาสมัคร (Volunteer) หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ เป็นบุคคลที่เข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจเสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ

อาสาสมัครตำรวจ หมายถึง ประชาชนในชุมชนที่สมัครใจเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยตำรวจ และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชนในชุมชน

บทบาทของอาสาสมัครตำรวจ

1) อาสาสมัครตำรวจ มีอำนาจ หน้าที่ ในเขตชุมชนที่ได้รับมอบหมาย

2) เป็นผู้ช่วยเหลือตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอาชญากรรม

Copyright by Mahidol University

3) เป็นผู้ช่วยเหลือตำรวจ ในการประสานงานกับประชาชน หมู่บ้าน ชุมชน เทศบาล องค์การบริหารงานส่วนจังหวัด

4) ให้บริการประชาชนตามหน้าที่ของผู้ช่วยเหลือตำรวจ

5) เป็นผู้ช่วยเหลือตำรวจในการประนีประนอมข้อพิพาทที่เกิดขึ้นและในกรณีที่สามารถดำเนินการได้ตามสิทธิ ตามกฎหมาย

6) เป็นผู้ช่วยเหลือตำรวจ ประสานและปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในพื้นที่ในการประกอบกำลังเพื่อปฏิบัติงานหรือตามแนวนโยบายในการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน ภารกิจอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

- แนวคิดเครือข่ายชุมชน

อรรณพ พงษ์วาท (2539) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า เครือข่ายทางสังคม หมายถึง การเชื่อมโยงร้อยรัดเอาความพยายามและการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิบัติภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยที่แต่ละฝ่ายยังคงปฏิบัติภารกิจหลักของตนต่อไปอย่างไม่สูญเสียเอกลักษณ์และปรัชญาของตนเอง อาจเป็นการเชื่อมโยงอย่างหลวมๆ เฉพาะกิจตามความจำเป็น หรืออาจอยู่ในรูปของการจัดองค์กรที่เป็นโครงสร้างของความสัมพันธ์อย่างชัดเจน

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2547) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า เครือข่ายทางสังคมไว้ว่าเป็นความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มหรือชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือพึ่งพา จนขยายวงกว้างไปจนถึงระดับของการสร้างเครือข่ายในชุมชน เพื่อดำเนินการเรื่องต่างๆในชุมชนร่วมกัน

- แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง

พล.ต.ท.เฉลิมเกียรติ ศรีวรขาน (2553) ได้ให้คำนิยามของคำว่า ชุมชนเข้มแข็ง ว่าเป็นการที่ประชาชนในชุมชนต่างๆ ของเมืองหรือชนบท รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชน มีการเรียนรู้ จัดการและแก้ไขปัญหาร่วมกันของชุมชน จนเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนแต่ละชุมชนจะมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติต่างๆ เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทางด้านสังคม และทางวัฒนธรรม ซึ่งในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนั้น อาจพัฒนาความเข้มแข็งได้เพียงบางมิติเท่านั้น เนื่องจากเงื่อนไขและกระบวนการที่นำไปสู่ความเข้มแข็งในแต่ละมิติของแต่ละชุมชนที่มีความแตกต่างกัน โดยจะต้องมีองค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งดังต่อไปนี้

1) มีการรวมตัวเป็นองค์กรชุมชน

Copyright by Mahidol University

2) มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยผลประโยชน์สาธารณะ และสมาชิกชุมชน

3) มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเองรักษาเอื้ออาทรต่อกันและมีความรักท้องถิ่น รักชุมชน

4) มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ

5) มีการระดมใช้ทรัพยากรอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

6) มีการเรียนรู้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายและติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบ

7) มีการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

8) มีการจัดการบริหารกลุ่มที่หลากหลายและเครือข่ายที่ดี

9) มีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชน

2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับตำรวจชุมชนประเภทต่างๆ

2.3.2.1 Community Oriented Policing (COP)

COP เป็นแนวคิดที่ถือกำเนิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา และต่อมาเมื่อแนวคิดดังกล่าวนี้ประสบความสำเร็จในการช่วยลดอัตราการเกิดอาชญากรรมและปัญหาความไร้ระเบียบในสังคมได้ จึงได้มีอีกหลายประเทศนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้สืบไป นักวิชาการบางคนกล่าวว่า COP เป็นปรัชญาของ Community Policing หรือ CP แบบบริสุทธิ์ กล่าวคือไม่มีการประยุกต์มากนักในขั้นแรก แต่เมื่อนำไปใช้จริงถึงจะมีการปรับประยุกต์ให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมโดยเฉพาะในเขตประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่ง COP ในแต่ละรัฐมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนเพราะขึ้นอยู่กับการตำรวจของแต่ละรัฐด้วย

ตำรวจทั่วโลกทราบดีว่า การบังคับใช้กฎหมายนั้นเป็นหนทางในการควบคุมอาชญากรรมอย่างหนึ่ง แต่ก็จำเป็นจะต้องควบคู่ไปกับการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนด้วย ซึ่ง COP ก็เป็นการตำรวจชุมชนรูปแบบนั้น ฉะนั้น เจ้าหน้าที่ของ COP จึงต้องทำการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชนในชุมชนโดยเฉพาะพวกสุจริตชนเสมอๆ และต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือธุรกิจที่ชุมชนเป็นฝ่ายจัดขึ้น ปรึกษากับหน่วยงานในสังคมและมีส่วนร่วมในโปรแกรมการศึกษาสำหรับนักเรียน และใช้การเดินเท้า จักรยาน รถจักรยานยนต์ และขี่ม้าในการลาดตระเวนในท้องที่ชุมชนเพื่อความใกล้ชิดประชาชนมากยิ่งขึ้น

ผู้ที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายหรือตำรวจนั้นต้องแสวงหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มทรัพยากรให้เพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการของชุมชนที่อยู่ในโครงการการตำรวจชุมชนที่มีความหลากหลายในประเทศ รัฐบาลและชุมชนมีความเข้าใจและรับรู้มากขึ้นว่าพวกเขาต้องร่วมกันรับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากความพลาดพลั้งใน

Copyright by Mahidol University

หลายๆ พื้นที่ในชุมชน และต้องตระหนักดีว่าตำรวจมีภาระหนักในเรื่องนี้และจำเป็นต้องเข้าช่วยเหลือเพื่อแบ่งเบาและทำให้ชุมชนมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

การบังคับใช้กฎหมายอาจจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์เพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งในการต่อสู้กับอาชญากรรม โดยการเปลี่ยนวิธีการไปมุ่งหาวิธีป้องกันอาชญากรรมแทนการบังคับ เพื่อลดความกลัวในอาชญากรรมและยกระดับคุณภาพชีวิตในละแวกบ้าน และการสร้างความคุ้นเคยในชุมชนก็เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องทำ หากต้องการที่จะทำให้วิธีการการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนนั้นได้ผลเป็นที่น่าพอใจ กรอบแนวคิดของการตำรวจที่ในสมัยปัจจุบันนั้นมีแนวโน้มที่จะแยกตำรวจออกจากประชาชนในเขตบริการ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ อาจจะทำให้การควบคุมอาชญากรรมอาจจะหยุดชะงักไปได้ในอนาคต แต่ COP จะทำให้หลักการบังคับใช้กฎหมายนั้นกลับไปที่หลักการตั้งแต่ที่เริ่มตั้งขึ้นมาใหม่ๆ แล้วปรับกระบวนทั้งหมดของหลักการนี้ให้มีสายใยร่วมกับชุมชน เพื่อที่จะทำให้ประชาชนในชุมชนเข้าหาตำรวจเพื่อที่จะให้ข้อเสนอแนะและช่วยเหลือก่อนที่จะเกิดปัญหาที่ร้ายแรงขึ้น ไม่ใช่หลังจากที่เกิดเหตุไปแล้วและไม่สามารถทำอะไรได้เลยนอกจากดูแลเหยื่อและจับกุมผู้ต้องหา

COP เข้าใจอยู่เสมอว่าการมีความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชนนั้นได้ให้มิติใหม่ในการควบคุมอาชญากรรม ในขณะที่ภาคตำรวจยังคงรับผิดชอบต่อการต่อสู้กับอาชญากรรมและยังคงรับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายอยู่ ในภาคชุมชนก็จะร่วมกันเพื่อแก้ไขสภาวะที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย ในด้านทรัพยากรต่างๆ ที่ใช้งานได้ในชุมชน ก็สามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรมด้วยเช่นกัน

พบว่านอกจากจะพบประโยชน์มากมายจากการที่ทำให้ตำรวจมีความใกล้ชิดกับประชาชนแล้ว COP ยังมีประโยชน์ในด้านอื่นๆ อีกมาก เช่น การใช้ความสามารถอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพยากรที่ใช้การได้ในชุมชนจะช่วยลดภาระหน้าที่ของตำรวจที่หนักหนาลงได้อีกด้วย

การที่ตำรวจที่มีสัมพันธภาพอันดีกับประชาชนนั้นยังก่อให้เกิดผลดีอีกด้วย เช่น จะก่อให้เกิดการสร้างหุ้นส่วนในชุมชนหรือคู่ปฏิบัติงานของตำรวจขึ้นมา การบริการของตำรวจก็จะมีความประทับใจมากขึ้น ความพึงพอใจในงานของตำรวจก็จะมีมากขึ้นตาม และการลดปริมาณจำนวนของอาชญากรรมก็จะทำให้ทรัพยากรตำรวจสามารถทำงานได้ง่ายขึ้นและส่งให้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นลำดับต่อมา

สรุปว่า แนวคิด COP มีลักษณะทั่วไปดังต่อไปนี้

- เน้นการจัดสิ่งแวดล้อมชุมชนเพื่อการป้องกันอาชญากรรม โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาคตำรวจและประชาชนในชุมชนนั้นๆ

Copyright by Mahidol University

- เป็นการตำรวจเชิงรุก ซึ่งเป็นการเข้าหาปัญหาอาชญากรรมและความไร้ระเบียบของชุมชนเอง ไม่ใช่การรอปัญหาให้เกิดขึ้นก่อนแล้วจึงแก้ไข

- เป็นแนวคิดที่เน้นการลดปัญหาอาชญากรรม ความหวาดกลัวต่ออาชญากรรม และยกระดับคุณภาพชีวิตในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยใช้วิธีหลากหลายผ่านความร่วมมือจากภาคประชาชน ไม่ใช่เพียงแค่การบังคับใช้กฎหมายหรือการเข้าถึงที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็วของตำรวจเท่านั้น

- ในด้านของความรับผิดชอบต่อสังคม ตำรวจกับประชาชนจะต้องรับผิดชอบร่วมกันและอยู่ในระดับที่สูงเท่าๆ กัน เพราะการดูแลจัดการปัญหาอาชญากรรมและปัญหาความไร้ระเบียบของชุมชนไม่ใช่หน้าที่ของคนกลุ่มเดียวหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายใดฝ่ายเดียว แต่ต้องหมายถึงสมาชิกทั้งหมด กล่าวคือ ทุกภาคส่วนต้องเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของกันและกัน

- ตำรวจลงพื้นที่ชุมชนบ่อยครั้งผ่านการใช้สายตรวจประเภทต่างๆ เช่น การใช้สายตรวจเดินเท้า สายตรวจจักรยาน สายตรวจมอเตอร์ไซค์ สายตรวจตำรวจน้ำ ฯลฯ และการออกเยี่ยมประชาชนโดยวิธีการเคาะประตูบ้านเพื่อถามไถ่และพูดคุยกับประชาชนในชุมชน

- มีอาสาสมัครที่มาจากภาคประชาชน ทำหน้าที่เป็นสายตรวจประเภทต่างๆ สอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนจากประชาชนและรายงานต่อตำรวจ

- เป็นแนวคิดที่ลดช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชนลง หรือถ้ายังมีช่องว่างอยู่ ก็จะพยายามลดช่องว่างนั้นด้วยการสร้างความใกล้ชิดและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผ่านกิจกรรมและโครงการต่างๆของ COP เช่นการจัดประชุมประจำเดือนหรือปี จัดกิจกรรมสังสรรค์ร่วมกัน การจัดคณะกรรมการชุมชนโดยมีทุกภาคส่วนเป็นสมาชิกร่วมกันไม่ว่าจะเป็นตำรวจ ประชาชน อาสาสมัคร รวมถึงสมาชิกอื่นๆ ในชุมชน เป็นต้น

- มีการกระจายอำนาจสู่ประชาชนสูง หมายถึง การให้อำนาจแก่ประชาชนในการเฝ้าระวังชุมชนด้วยตัวเอง โดยใช้อำนาจที่อยู่ภายใต้กฎหมายและไม่ล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลของคนอื่น

ซึ่งตำรวจที่ทำงานในหน่วย COP จะมีอำนาจหน้าที่อย่างอิสระและมีเสรีภาพในการปฏิบัติงานเพื่อที่จะใช้ในการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาในชุมชน ตำรวจจะทำงานอย่างใกล้ชิดกับองค์กรอื่นๆ และกลุ่มประชาชน จึงจำเป็นต้องให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชนเกี่ยวกับอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นในการใช้ชีวิตและการปฏิบัติงาน เช่น

- ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการลดโอกาสการเป็นเหยื่ออาชญากรรม

- ให้ความรู้เกี่ยวกับการระบุปัญหาในชุมชนและแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับความกลัวต่ออาชญากรรมของสมาชิกในชุมชน

Copyright by Mahidol University

- ให้ความรู้เกี่ยวกับการระบุสิ่งต่างๆ ที่บ่งบอกถึงการส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรมหรือสิ่งผิดปกติในชุมชนและหาวิธีร่วมกันในการกำจัดหรือจัดการสิ่งเหล่านั้น

- ให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพของชีวิตโดยรวมของประชาชนในชุมชน

-ฯลฯ

ประเทศตัวอย่างที่นำแนวคิดแบบ COP ไปประยุกต์ใช้ในการตำรวจชุมชนในท้องที่ได้แก่;

-ประเทศสหรัฐอเมริกา

-ประเทศแคนาดา

-ประเทศญี่ปุ่น

-ประเทศสิงคโปร์

2.3.2.2 Problem Oriented Policing (POP)

POP ถูกเสนอขึ้นครั้งแรกในปี 1979 ก็ได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ ยังมีการพยายามนำเอาไปใช้ในประเทศอังกฤษและเวลส์อีกด้วย องค์ประกอบของ POP ถูกเสนอโดย Herman Goldstein ซึ่งแนวคิดของเขานั้นมองไปถึงปัญหาที่ตำรวจต้องจัดการกับรากเหง้าของปัญหาอาชญากรรมซ้ำซากที่เกิดขึ้นบ่อยๆ แนวคิด POP ของเขาได้ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 1979 และเขาก็ได้เขียนหนังสือให้การสนับสนุนแนวคิดเดิมนี้อีกในปี 1990 โดยผลงานของเขามีอิทธิพลอย่างมากในทวีปอเมริกาเหนือ และต่อมา ตำรวจอเมริกันจำนวนมากได้มีการเรียกร้องให้นำเอาหลักการนี้มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม จึงได้มีการจัดการประชุมที่เมือง San Diego เพื่อหาวิธีการประยุกต์ใช้จริงในเวลาต่อมา

ก่อนหน้าที่ Goldstein จะตีพิมพ์แนวคิดนี้นั้น เขาได้แรงบันดาลใจมาจากการสังเกตเห็นว่าบันทึกคดีความของตำรวจมีเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วและมากที่สุดในช่วงไม่กี่ปีก่อนหน้านี้ นอกจากนั้นเมื่อมีการแจ้งความเกิดขึ้น ตำรวจก็จะมีปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเพียงอย่างเดียวโดยไม่ได้เจาะลึกวิเคราะห์ถึงต้นเหตุของปัญหาเลยแม้แต่น้อย Goldstein ได้คิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการตำรวจที่ให้ความสำคัญเพียงเฉพาะแค่การดูแลจัดการกับปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นไปแล้วเท่านั้น กล่าวคือ เมื่อมีการแจ้งเข้ามาตำรวจก็ออกไปยังที่เกิดเหตุ บันทึกทำสำนวนคดีแล้วก็สืบสวนสอบสวนเพื่อหาบทสรุปและจับกุมผู้กระทำผิด แต่แล้วในบางทีการจัดการตามวิธีการของตำรวจยังไม่ทันเสร็จสิ้น คดีเดิมๆ ซ้ำๆ ก็กลับมาเกิดขึ้นอีก และปัญหาที่เกิดขึ้นก็อาจจะกลับมาเกิดขึ้นกับคนกลุ่มเดิมๆ ในชุมชนด้วยเช่นกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจทำลายความมั่นใจของตำรวจเองในการปฏิบัติหน้าที่และทำลายความมั่นใจของประชาชนที่มีต่อตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยเช่นกัน

Copyright by Mahidol University

ตำรวจจะรู้สึกว่าต้องจมปลักอยู่กับคดีเดิมๆ ที่พวกเขาน่าจะจัดการมันไปได้ก่อนหน้านี้แล้ว และประชาชนก็รู้สึกว่าพวกเขาต้องระแวดระวังกับปัญหาอาชญากรรมและความไร้ระเบียบที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกในชุมชนที่มีตำรวจกระจายอยู่ในพื้นที่แต่ไร้ประโยชน์ นอกจากนั้นแล้ว จำนวนคดีความที่ตำรวจต้องรับผิดชอบจากคดีซ้ำๆก็มีจำนวนมากจนอัตรากำลังตำรวจอาจมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะจัดการกับคดีต่างๆ ด้วยเช่นกัน

Goldstein มองเห็นปัญหาดังกล่าวของตำรวจจึงได้พยายามหาวิธีแก้ไข จึงได้ถือกำเนิดแนวคิด Problem Oriented Policing หรือ POP ขึ้นมา ซึ่งแนวคิดนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการตรวจสอบรูปแบบของกลุ่มเหตุการณ์ การระบุ และการจัดการปัญหาพื้นฐานในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมในการทำงานของประชาชนและองค์กรต่างๆ ค่อนข้างให้ความสำคัญต่อการกำหนดปัญหาและการพัฒนาทางกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา Goldstein เชื่อว่าการบริการของตำรวจนั้นจะต้องเน้นในเรื่องการแก้ไขปัญหาให้มากที่สุด และเน้นให้เป็นเรื่องสำคัญมากกว่าการออกลาดตระเวนในพื้นที่ชุมชน ซึ่งอาจจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใดเลยหากเมื่อคดีต่างๆ เกิดขึ้นในเวลาที่ไม่มีสายตรวจ ซึ่งเกิดความสูญเสียพอกัน

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ POP จะเน้นการค้นหาสาเหตุของปัญหาควบคู่ไปกับการหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นๆ โดยเป้าหมายคือการจัดการกับแก่นแท้ของปัญหาจริงๆ ไม่ใช่แค่เพียงผิวเผินแบบการตำรวจก่อนหน้านี้ ซึ่งการลาดตระเวนของตำรวจลาดตระเวนที่อยู่ในชุมชนอาจจะไม่เพียงพอในการตรวจสอบปัญหาเพราะตำรวจมีอัตราจำนวนจำกัด ฉะนั้น การทำงานร่วมกันใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชนนั้นๆ ก็เป็นสิ่งที่แนวคิดนี้ให้ความสำคัญด้วยเช่นกัน เพราะประชาชนในชุมชนจะเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารชั้นเยี่ยมของตำรวจ

แนวคิด POP นั้น ไม่ได้เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางมากเหมือนกับแนวคิด COP แต่ก็ยังคงให้ความสำคัญกับประชาชนเช่นกัน กล่าวคือ ให้ความสำคัญในลักษณะของการเป็นแหล่งข้อมูลและผู้ช่วยการปฏิบัติงานของตำรวจในชุมชน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการปฏิบัติงานแทบทั้งหมดที่มาจากแนวคิดนี้จะขึ้นอยู่กับตำรวจเป็นหลัก ไม่ใช่ประชาชน

ซึ่งวิธีการปฏิบัติงานของตำรวจตามแนวคิด POP ของ Goldstein คือ **SARA Model** ซึ่งมีวิธีการโดยย่อดังนี้

- **Scanning**: หาที่มาของปัญหาหรือการระบุปัญหา
- **Analysis**: ตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ และเรียนรู้จากทุกสิ่งเท่าที่เป็นไปได้เกี่ยวกับปัญหานั้นๆ

Copyright by Mahidol University

- **Response**: วางอยู่บนรากฐานของการทำวิเคราะห์ทำความเข้าใจอย่างระมัดระวัง เพื่อตอบสนองในการจัดการกับปัญหาได้อย่างตรงจุด

- **Assessment**: การตอบสนองนั้นเพื่อประเมินผลว่าปัญหานั้นได้ถูกแก้ไขหรือลดลงหรือไม่?

สรุปว่า แนวคิด POP มีลักษณะทั่วไปดังต่อไปนี้

- เป็นแนวคิดที่เน้นการแก้ปัญหาความไร้ระเบียบและอาชญากรรมในชุมชนจากต้นขั้วหรือแก่นของปัญหา เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเดิมๆ ขึ้นมาซ้ำแล้วซ้ำอีก

- เป็นการตำรวจเชิงผสม กล่าวคือ ผสมผสานระหว่างการตำรวจเชิงรุกและเชิงรับ และเน้นตำรวจเป็นศูนย์กลางการจัดการปัญหาความไร้ระเบียบและปัญหาอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าจะเน้นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง ตำรวจจึงเป็นเหมือนกับ “ภาคปฏิบัติ” ของแนวคิดนี้

- อำนาจการจัดการแก้ไขและป้องกันอาชญากรรมและความไร้ระเบียบในชุมชนเป็นของตำรวจทั้งหมด โดยมีประชาชนเป็นเหมือนผู้ช่วยตำรวจ ซึ่งทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการดูแลและแก้ไขปัญหาความไร้ระเบียบและอาชญากรรมในชุมชนไม่มากนัก

- ตำรวจใช้ศาสตร์การตำรวจอย่างเต็มที่ในการแก้ไขปัญหาจากแก่นของปัญหา เพื่อทำให้ไม่เกิดปัญหาซ้ำขึ้นใหม่อีกครั้ง

- ช่องว่างระหว่างประชาชนกับตำรวจนั้นยังคงมีอยู่มาก เพราะแนวคิดนี้ไม่ได้เน้นความมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและประชาชนเท่ากับเน้นการใช้ศาสตร์ของวิชาการตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมจากแก่นของปัญหา ฉะนั้น บทบาทของประชาชนกลายเป็นแค่เพียงผู้ใช้บริการและผู้ช่วยตำรวจซึ่งก็ต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของอาชญากรรมหรือปัญหาด้วยว่าตำรวจจะกำหนดสถานะของประชาชนไว้เช่นใดจากกรณีหรือคดีนั้นๆ

- การขอความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ของสังคมนั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับรูปแบบของปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งในบางกรณีอาจไม่จำเป็นต้องขอความร่วมมือเลย

- การกระจายอำนาจสู่ภาคประชาชนอาจจะไม่มากนัก แต่ก็ขึ้นอยู่กับรูปแบบของปัญหาที่เกิดขึ้นเช่นกัน

ประเทศตัวอย่างที่นำแนวคิดแบบ POP ไปประยุกต์ใช้ในการตำรวจชุมชนในท้องที่ได้แก่;

- ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ประเทศแคนาดา
- ประเทศอังกฤษ

Copyright by Mahidol University

- ประเทศออสเตรเลีย
-ประเทศอินโดนีเซีย

2.3.2.3 Neighbourhood Policing (NP)

NP เป็นแนวคิดที่คิดค้นขึ้นในประเทศอังกฤษเพื่อยกระดับการบริการประชาชนเรื่องความปลอดภัยและความมั่นใจของประชาชนชุมชนในเรื่องของปัญหาอาชญากรรมซึ่งเน้นการเชื่อมโยงกับประชาชนและการมีส่วนร่วมจากประชาชนเป็นหลัก นอกจากนั้นจะมีการจัดทีมตำรวจ เพื่อเป็นทีมงานดูแลชุมชน ซึ่งในทีมจะประกอบไปด้วยตำรวจและประชาชน ซึ่งประชาชนในที่นี้จะอยู่ในรูปแบบของผู้สนับสนุนหรือผู้ช่วยตำรวจชุมชน เพื่อทำให้ตำรวจกับประชาชนเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและสามารถทำงานได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความชัดเจนว่าแนวคิด NP เน้นให้ตำรวจกับประชาชนในชุมชนทำงานร่วมกันเหมือนเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของกันและกัน หากไม่มีประชาชนตำรวจก็ทำงานไม่ได้ นอกจากนี้แล้วประชาชนยังเป็นศูนย์กลางของชุมชนอย่างแท้จริงในการดูแลและจัดการกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชนของตน โดยที่ให้ตำรวจเป็นเสมือนผู้ช่วยและใช้อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายและจับกุม เพื่อช่วยเสริมการทำงานของภาคประชาชนอีกแรงแล้วด้วยเหตุที่ว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางการดูแลและจัดการปัญหาอาชญากรรมและความไร้ระเบียบในชุมชนแล้ว ประชาชนยังเป็นสมาชิกสำคัญหน่วยหนึ่งซึ่งมีสิทธิเข้าตรวจสอบการทำงานของตำรวจประจำชุมชนได้ ฉะนั้น ภาพลักษณ์ของตำรวจจะถูกขัดเกลาด้วยตัวของประชาชนในชุมชนเอง จึงสามารถขจัดปัญหาเรื่องภาพลักษณ์ของตำรวจทิ้งไปได้

ใจความสำคัญของแนวคิด NP นั้น ในรูปแบบดั้งเดิมคือการแสวงหาความร่วมมือจากภาคประชาชนในการช่วยดูแลละแวกเพื่อนบ้านให้ปลอดภัยอยู่เสมอด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันระหว่างตำรวจและประชาชน โดยเฉพาะภาคประชาชนจะเป็นแกนสำคัญในการดูแลและจัดการปัญหา ซึ่งตั้งแต่ปีค.ศ. 2002 เป็นต้นมานั้น มีการดึงภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาคตำรวจในรูปแบบของการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยใช้ชื่อว่า Neighbourhood Policing Team, Safer Neighbourhood, Safer Community เป็นต้น โดยชื่อทีมต่างๆ นั้นขึ้นอยู่กับแต่ละท้องที่ โดยมีตัวย่อว่า NPT การทำงานร่วมกันในรูปแบบนี้แสดงให้เห็นว่า NP นั้นเป็นแนวหน้าในการทำให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการตำรวจอย่างแท้จริง

NPT ถือเป็นแกนหลักของหลักการ NP อย่างขาดไม่ได้ เพราะทีมอันประกอบไปด้วยตำรวจและประชาชนจะทำหน้าที่เติมเต็มซึ่งกันและกันอย่างพอดีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในชุมชน ตำรวจจะทำหน้าที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายอย่างเต็มรูปแบบตามหน้าที่ของตำรวจปกติ กล่าวคือ จับกุม ตรวจค้นสืบสวนและสอบสวน เป็นต้น ส่วนผู้ช่วยสนับสนุนตำรวจที่มา

Copyright by Mahidol University

จากภาคประชาชนที่ใส่เครื่องแบบคล้ายตำรวจ จะทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงกับประชาชนในชุมชน (Community Engagement) เพื่อสืบหาข้อมูลอาชญากรรมหรือประเด็นปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะจากร้านค้าในชุมชน แลกเปลี่ยนทัศนะกับประชาชนในชุมชนอย่างคุ้นเคย ให้ความรู้กับประชาชนถึงวิธีการป้องกันตัวจากอาชญากรรม และทำหน้าที่ช่วยเหลือตำรวจในคดีต่างๆ ตามขอบเขตของสิทธิและอำนาจที่ได้รับจากตำรวจ

หากอ้างอิงจาก NPT จากประเทศอังกฤษซึ่งเป็นต้นแบบแล้ว NPT จะเป็นทีมที่ช่วยสร้างความอุ่นใจให้กับประชาชนในชุมชนเป็นอย่างมาก เพราะทีมจะลงอยู่ในพื้นที่แทบจะตลอดเวลาและจะออกลาดตระเวนโดยสายตรวจตำรวจและผู้ช่วยซึ่งทำงานคู่กัน ทีม NPT จะประกอบไปด้วยตำรวจซึ่งเป็นหัวหน้าทีมซึ่งมีชั้นยศสูงสุดของทีม 1 นาย, ตำรวจสายปฏิบัติงาน 2 นาย, และประชาชนที่เป็นผู้ช่วยสนับสนุนตำรวจอีก 3 คน การทำงานจะแบ่งเป็นกะแล้วแต่กรณีและท้องที่ โดยทีมงานแต่ละคนจะมีหน้าที่ในการลาดตระเวนเหมือนกัน แต่ต่างกันตรงที่อำนาจการจับกุมนั้นเป็นหน้าที่ของตำรวจอาชีพเท่านั้น

NPT นอกจากจะลงพื้นที่และลาดตระเวนตรวจท้องที่ชุมชนทุกวันด้วยวิธีต่างๆ แล้ว ในบางอาทิตย์ของแต่ละเดือนก็จะต้องมีการจัดประชุมระหว่างตำรวจ ประชาชนในชุมชนและทีม NPT เพื่อทำความคุ้นเคยกันและเพิ่มความไว้วางใจจากประชาชนให้มากยิ่งขึ้น โดยการทำกิจกรรมร่วมกันและแลกเปลี่ยนทัศนคติระหว่างกันและกันในเรื่องปัญหาของชุมชนและวิธีการป้องกันแก้ไขวิธีต่างๆ

โดยปัญหาต่างๆ ในชุมชนที่ NPT จัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพก็คือปัญหาการไร้ระเบียบของชุมชนอันได้แก่ พวกต่อต้านสังคม, ก่อกวน, ยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งจะพบว่าการที่ตำรวจทำงานร่วมกันกับผู้ช่วยซึ่งเป็นประชาชน จะทำให้มีเจ้าหน้าที่ที่ลงทำงานในชุมชนอย่างเพียงพอ และภายในท้องที่ชุมชนก็จะมี “คนในเครื่องแบบตำรวจ” ปรากฏตัวอยู่ตลอดเวลาในรูปของสายตรวจประเภทต่างๆ เช่น สายตรวจเดินเท้า สายตรวจจักรยาน สายตรวจมอเตอร์ไซด์ สายตรวจ Segway หรือสายตรวจอื่นๆ และในรูปของการเฝ้ายามในชุมชน โดยจะปรากฏตัวทั้งตัวตำรวจอาชีพและตำรวจผู้ช่วยสวมใส่เครื่องแบบและพกวิทยุสื่อสารออกลาดตระเวนและทำหน้าที่ต่างๆ ในชุมชนเพื่อการป้องกันอาชญากรรมและจัดการดูแลความไร้ระเบียบในสังคมประเภทต่างๆ

NP นั้นหากมองเพียงผิวเผินอาจสามารถมองได้ว่าเป็นการตำรวจแบบ “ใช้ไม้อ่อน” หรือใช้วิธีการทางตำรวจแบบไม่เข้มเข้าจัดการป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่ได้เป็นเช่นนั้น เพราะถึงแม้ว่าจะมีประชาชนเข้าไปทำงานร่วมกันกับทีมตำรวจและไม่มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุม กักขังหรือแม้แต่ใส่กุญแจมือผู้กระทำผิดซึ่งหน้าได้ไม่เกิน 30 นาที และการทำงานของ NPT นั้นก็จะเน้นเรื่องการป้องกันอาชญากรรมและปัญหาชุมชนมากกว่าการจับกุม

Copyright by Mahidol University

ดำเนินคดี แต่ก็ต้องไม่ลืมว่า หากเกิดการกระทำผิดกฎหมายขึ้นมาแล้วและสามารถพิสูจน์ได้ว่าผิดจริง ก็ยังคงต้องมอบหน้าที่การดำเนินคดีให้ตำรวจเป็นแกนหลักในการจัดการต่อไปเป็นเรื่องปกติ เพราะหน้าที่การบังคับใช้กฎหมายและอำนาจเต็มในเรื่องการจับกุมดำเนินคดียังคงมีอยู่เช่นเดิม ตำรวจยังต้องทำหน้าที่ของตำรวจเป็นปกติไม่ว่าการตำรวจจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม และการกระทำผิดกฎหมายก็คือการกระทำผิดกฎหมาย ไม่สามารถลดทอนโทษให้เบาบางลงตามการตำรวจที่ใช้จับกุมเข้ามาได้

NP นั้นเป็นการตำรวจชุมชนที่ค่อนข้างกว้างและครอบคลุมไปในทุกๆ ภาคส่วนของชุมชน ตามแต่ที่จะสามารถประยุกต์ไปใช้ในภาคส่วนใดได้ เช่น การจัดตั้งทีมสารวัตรนักเรียนในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยโดยประยุกต์หลัก NPT มาใช้ หรือการจัดชมรมผู้ปกครองและครูฝ่ายปกครองในชุมชนเพื่อร่วมกันหาวิถีทางป้องกันและดูแลลูกๆ วัยรุ่นที่มีภาวะสุ่มเสี่ยงต่อการเข้าแกงค์ก่อกวนหรือสุ่มเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดโดยจัดให้มีการประชุมและเปลี่ยนทัศนะร่วมกันในหมู่ผู้ปกครองและครูฝ่ายปกครอง เป็นต้น ซึ่งกรณีดังกล่าวจะเป็นกรณีตัวอย่างจากประเทศอังกฤษและประเทศออสเตรเลีย

สรุปว่า แนวคิด NP มีลักษณะทั่วไปดังต่อไปนี้

- แนวคิดนี้จะเน้นการใช้ประชาชนดูแลประชาชน ผสานกับการบังคับใช้กฎหมายของตำรวจมาเป็นตัวเสริม เพื่อจัดการปัญหาความไร้ระเบียบและอาชญากรรมในชุมชน

- เป็นการตำรวจเชิงรุก เน้นการจัดการดูแลทั้งความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมของประชาชน ยกระดับคุณภาพชีวิตด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ดูแลและป้องกันการเกิดอาชญากรรมในละแวกบ้านหรือชุมชนของตำรวจและประชาชน และจัดการปัญหาความไร้ระเบียบในชุมชน เช่นพวกก่อกวนต่อต้านสังคม (Anti-social Behavior หรือ ASB) ซึ่งเป็นปัญหาที่ NP มีผลงานการจัดการกับพวก ASB อย่างได้ผล โดยเฉพาะในประเทศอังกฤษ เวลส์และออสเตรเลีย เนื่องจากผู้ช่วยผู้สนับสนุนตำรวจจะสามารถทำการตกลงกับคนกลุ่มนี้ได้ดีกว่าตำรวจ

- ความมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชน แทบไม่มีเส้นขีดแบ่งระหว่างกัน เนื่องจากตำรวจกับประชาชนถือเป็นพวกเดียวกันและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความร่วมมือจากประชาชนจึงมีอยู่มาก

- ตำรวจยังคงใช้อำนาจการบังคับใช้กฎหมายได้เต็มที่หากพบผู้กระทำผิด ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีบทบาทค่อนข้างมากในฐานะเป็นศูนย์กลางแต่ก็ไม่ได้ลดทอนอำนาจของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ลงไป โดยการกระจายอำนาจไปสู่ภาคประชาชน มีค่อนข้างสูง เพราะอาสาสมัครตำรวจตามแนวคิดนี้มีเครื่องแบบคล้ายตำรวจ มีวิทยุสื่อสารและมีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำผิดซึ่งหน้าเป็นเวลา 30 นาที

Copyright by Mahidol University

- ตำรวจและประชาชนที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบสังคมร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกันต่อการจัดการปัญหา และการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ในชุมชน และมีการกระจายอำนาจจากตำรวจสู่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิ ที่จะดูแลจัดการปัญหาต่างๆ ในชุมชนด้วนตนเอง ภายใต้อำนาจของกฎหมายและกรอบหน้าที่ที่กำหนดเท่านั้น

ประเทศตัวอย่างที่นำแนวคิดแบบ NP ไปประยุกต์ใช้ในการตำรวจชุมชนในท้องที่ ได้แก่;

- ประเทศอังกฤษ
- ประเทศออสเตรเลีย
- ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ประเทศสิงคโปร์

2.3.2.4 Neighbourhood Watch (NHW)

NHW เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของแนวคิดการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนผ่านกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่ทำร่วมกันระหว่างตำรวจและประชาชน เริ่มใช้เมื่อปีค.ศ. 1980s ในประเทศนิวซีแลนด์และออสเตรเลีย ซึ่งได้รับอิทธิพลโดยตรงมาจากแนวคิด NP ของสหราชอาณาจักร ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นการยกตัวแบบการตำรวจชุมชนแบบ NP ของสหราชอาณาจักรมาใช้ แต่ก็ได้มีการปรับประยุกต์ให้เข้ากับสถานการณ์อาชญากรรมในปัจจุบันของนิวซีแลนด์และออสเตรเลียอีก ทั้งได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับประเทศที่มีการใช้แนวคิด COP อย่างประเทศสหรัฐอเมริกา และนำความรู้กลับมาประยุกต์จนกลายเป็นแนวคิดการตำรวจชุมชนที่รู้จักในชื่อ Neighbourhood Watch หรือ NHW เรื่อยมา

NHW นั้นมีเป้าประสงค์ชัดเจนในเรื่องการป้องกันภัยจากอาชญากรรมและสังคมไร้ระเบียบของโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างกันของตำรวจและประชาชน เพื่อเฝ้าระวังละแวกบ้านให้ปลอดภัยอยู่เสมอ เน้นการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนทุกคนให้มีความรักต่อบ้านเกิดและสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับประชาชน และเมื่อเกิดเหตุการณ์ผิดปกติใดขึ้นในชุมชนประชาชนจะต้องรายงานความผิดปกตินั้นต่อตำรวจโดยถือเป็นหน้าที่หลักของตนเอง พร้อมที่จะช่วยเหลือกันและเฝ้าระวังละแวกบ้านด้วยการเป็นหูเป็นตาให้แก่กันโดยไม่หลีกเลี่ยงบ่ายเบี่ยง รับผิดชอบพื้นที่ที่ตนเองอาศัยอยู่ไม่ให้มีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น และต้องประชุมร่วมกันเพื่อการจัดสิ่งแวดล้อมให้ดีและปลอดภัยเสมอ โดยมีตำรวจเป็นแนวร่วมสนับสนุนในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเด็ดขาด

แนวคิด NHW ทำให้ประเทศนิวซีแลนด์และออสเตรเลียอุดมไปด้วยอาสาสมัครประเภทต่างๆ ที่จะคอยเฝ้าระวังละแวกบ้านให้ปลอดภัย มีสายตรวจหลากหลายประเภท

Copyright by Mahidol University

ที่มาจากประชาชน และมีทีมงานเฝ้าระวังอื่นๆ ที่ทำงานร่วมกับตำรวจในการดูแลและจัดการกับปัญหาความไร้ระเบียบและอาชญากรรมในชุมชน และอาสาสมัครร่วมกับภาคเอกชนที่จะคอยดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ไม่เป็นหนึ่งในช่องทางของการก่ออาชญากรรมหรือการกระทำผิดใดๆ ประเทศทั้ง 2 ประเทศจึงอุดมไปด้วยโครงการและกิจกรรมต่างๆ ระหว่างตำรวจและประชาชนที่ทำร่วมกันตลอดทั้งปีและบ่อยครั้งที่มีการประชุมร่วมกันเพื่อพัฒนาโครงการและกิจกรรมเพื่อให้สอดรับกับสถานการณ์สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

NWH นั้นยังสามารถแยกย่อยออกเป็น NHW สำหรับละแวกบ้านทั่วไป, Marine Watch สำหรับพื้นที่ติดทะเล, Rural Watch สำหรับพื้นที่ชนบทหรือในละแวกที่มีท้องนาท้องไร่และปศุสัตว์, และ School Watch สำหรับสารวัตรนักเรียนอีกด้วย ซึ่งผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นประชาชนในชุมชนละแวกนั้นๆ สมัครใจมาเป็นอาสาสมัครเฝ้าระวังร่วมกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความสะดวกของแต่ละบุคคลด้วยเช่น คนที่มีเรือและบ้านอยู่ริมทะเลก็มักจะสมัครใจมาเป็น Marine Watch หรือถ้าบ้านอยู่ในเขตที่มีท้องไร่ท้องนาก็จะสมัครใจมาเป็น Rural Watch เป็นต้น โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ NHW ได้จัดตั้งขึ้นมาจะต้องมีอาสาสมัครจากชุมชนอยู่รวมในโครงการด้วยเสมอ กระทั่งสามารถสรุปได้ว่า นอกจาก NHW จะเน้นที่ตัวกิจกรรมและโครงการเพื่อการระวังภัยละแวกบ้านร่วมกับตำรวจแล้ว ยังเน้นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการดูแลละแวกบ้านตัวเองอีกด้วย ไม่เว้นแม้แต่เยาวชนและองค์กรศาสนาในประเทศ

โดยหน้าที่หลักของ NHW ภาคประชาชนตามที่ระบุไว้ใน ACT Neighbourhood Watch ของประเทศ ออสเตรเลีย ระบุไว้ดังนี้

- ปลูกฝังจิตสำนึกและพยายามเรียนรู้ให้มีจิตสาธารณะในเรื่องการเฝ้าระวังชุมชนละแวกบ้านให้ปลอดภัยอยู่เสมอ

- ช่วยยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและชุมชนให้ดีขึ้นด้วยการให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่กับอาสาสมัครและตำรวจ

- ช่วยกันกระจายข่าวสารหรือข้อความเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมและให้การศึกษาในชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันภัย การช่วยเหลือเยียวยาผู้ตกเป็นเหยื่อและการใช้ชีวิตให้ปลอดภัย ผ่านสื่อสารมวลชนท้องถิ่น อย่างเช่นหนังสือพิมพ์และวิทยุท้องถิ่น โดยให้อาสาสมัครจากชุมชนเป็นผู้ประสานงาน

- ให้ความสนใจต่อเพื่อนบ้าน สังเกต จดจำรายละเอียด และพยายามสร้างเสริมจิตวิญญาณการรักบ้านเกิดของกันและกันให้ปรากฏ

Copyright by Mahidol University

- เสริมสร้างความกล้าให้กับตนเองที่จะรายงานรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับอาชญากรรม พฤติกรรมผู้ต้องสงสัยและความไร้ระเบียบในชุมชน แม้ว่าเรื่องดังกล่าวจะไม่เกี่ยวกับตนเอง

- พยายามเก็บรวบรวมรายละเอียดของปัญหาต่างๆ ในชุมชน รายงานต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และร่วมหาทางแก้ไขปัญหาด้วยเทคนิคต่างๆ เพื่อจะได้แก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด

- ร่วมกับอาสาสมัครประเภทต่างๆ เพื่อลาดตระเวนตรวจตราชุมชน

- เยี่ยมเยียนเพื่อนบ้านบ่อยๆ เพราะในบางกรณีเพื่อนบ้านอาจตกเป็นเหยื่อในการทารุณกรรมหรืออาชญากรรมประเภทต่างๆ ได้

- ร่วมมือกับเพื่อนบ้าน พัฒนาชุมชนให้ปลอดจากสถานที่เสี่ยงภัย และช่วยกันทำความสะอาดซ่อมแซม สถานที่ที่เกิดความเสียหายจากพวกป่วนเมืองหรือ ASB

สำหรับหน้าที่ในส่วนของภาคตำรวจนั้น มีหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ

1) จัดการนโยบายและร่างโครงการต่างๆ ให้มีความชัดเจน เพื่อให้การสนับสนุน NHW โดยเฉพาะเรื่องอำนาจและหน้าที่ของ “ตำรวจในภาคประชาชน”

2) คอยช่วยเหลือและให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องการป้องกันอาชญากรรมประเภทต่างๆ และให้ความรู้เรื่องเทคนิคการจัดการกับปัญหาในชุมชน รวมถึงวิธีการจดจำรูปพรรณสัณฐานของผู้ต้องสงสัยในละแวกบ้าน

3) ฝึกฝนอาสาสมัครจากภาคประชาชน (Watch co-worker) ให้ทำงานร่วมกับตำรวจ ได้อย่างไม่ติดขัด และสนับสนุนให้ประชาชนมีความกล้าในการทำงานร่วมกับตำรวจ

4) ให้รางวัลกับ NHW Team ที่ทำผลงานได้ดีในแต่ละปี เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจต่อประชาชนในการร่วมกันป้องกันชุมชน

5) พัฒนาโปรแกรม เครื่องมือ และอุปกรณ์ชนิดต่างๆ ให้มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา และตำรวจต้องทันต่อระบบเทคโนโลยีการสื่อสารประเภทอินเตอร์เน็ตเสมอๆ

6) ต้องจัดกิจกรรมร่วมกันกับภาคประชาชนทุกส่วนในชุมชน (ประชาชนธรรมดา, เด็กและเยาวชน, ผู้สูงอายุ, วัยทำงาน, นักศึกษา, อาสาสมัครต่างๆ) ให้มีความสนิทสนมและรู้จักกันให้มากกว่าเดิมเพื่อจะจำหน้าตาและจำนวนสมาชิกในชุมชนและเพื่อเพิ่มความไว้วางใจต่อกันและกัน

7) จัดให้มีการประชุมเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานระหว่างภาคประชาชนและตำรวจในแต่ละเดือน

8) ฯลฯ

NHW ได้รับการยกย่องจากนานาอารยะประเทศว่าเป็นการตำรวจชุมชนที่ประชาชนให้ความชื่นชอบมากและสามารถบรรลุเป้าประสงค์ในเรื่องการยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับ

Copyright by Mahidol University

ประชาชนและประชาชนกับประชาชนให้แน่นแฟ้น, สามารถลดความหวาดกลัวอาชญากรรมในชุมชนอย่างได้ผล และอัตราการเกิดอาชญากรรมก็ลดน้อยลงอีกด้วย แต่กระนั้นแล้ว NHW มักจะถูกมองว่าเป็นหนึ่งในการตำรวจที่อ่อนเกินไปกับอาชญากรรมประเภทที่ร้ายแรง ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว การลงโทษเด็ดขาดแก่ผู้กระทำผิดที่เป็นพื้นฐานดั้งเดิมของตำรวจออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ก็ยังคงมีอยู่เช่นเดิม (Zero Tolerance)

สรุปว่า แนวคิด NHW มีลักษณะทั่วไปดังต่อไปนี้

- เป็นแนวคิดที่เน้นการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนร่วมกันระหว่างตำรวจกับประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ในชุมชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทัศนะเกี่ยวกับการแก้ไขและป้องกันการเกิดปัญหาต่างๆ ในชุมชน นอกจากนั้น แนวคิดนี้ยัง เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางของการจัดการปัญหาต่างๆ และให้ตำรวจเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายและจับกุมลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเด็ดขาด

- ใช้การตำรวจเชิงรุกเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการัดการและแก้ไขปัญหา และมีการลงพื้นที่ชุมชนของตำรวจและอาสาสมัครตลอดเวลา เพื่อลดช่องโอกาสในการก่ออาชญากรรมของผู้ที่กำลังจะกระทำผิด เช่นเดียวกับแนวคิด NP

- แนวคิดนี้เน้นการจัดการป้องกันปัญหาความไร้ระเบียบในชุมชนและปัญหาอาชญากรรมที่ไม่ร้ายแรงตลอดไปจนถึงป้องกันการเกิดอาชญากรรมร้ายแรงได้ในบางกรณี โดนส่วนใหญ่แล้วแนวคิด NHW จะเน้นการป้องกันการเกิดปัญหาโดยการลดช่องว่างโอกาสในการกระทำผิด ไม่ได้เน้นการจัดการแก้ไขหลังจากเกิดปัญหาขึ้นมาแล้ว

- ประชาชนและตำรวจเป็นหุ้นส่วนกันและกันในชุมชนถึงแม้ว่าจะมีหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกันไปแต่ก็มีส่วนในการรับผิดชอบชุมชนเท่าๆ กัน จึงสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดนี้มีค่อนข้างมากและมีบทบาทสำคัญกับการทำงานของตำรวจอีกด้วย

- ช่องว่างระหว่างประชาชนและตำรวจนั้นแทบจะไม่มีช่องว่างระหว่างกันเลย เช่นเดียวกับแนวคิด NP ของสหราชอาณาจักร

- แนวคิดนี้มีอาสาสมัครภาคประชาชนเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่มีเครื่องแบบที่คล้ายกับตำรวจและไม่มีอำนาจการจับกุม หรือก็คือการจับกุมได้ 30 นาทีต่อการกระทำผิดซึ่งหน้าเท่านั้นตามแบบของ NP ซึ่งในแนวคิด NHW ไม่ได้ให้สิทธินี้กับประชาชนหรือแม้แต่อาสาสมัคร ฉะนั้น จึงไม่สามารถสรุปได้ว่า ตำรวจได้กระจายอำนาจให้ประชาชนแบบเต็มรูปแบบเหมือนแนวคิด NP

ประเทศตัวอย่างที่นำแนวคิดแบบ NWH ไปประยุกต์ใช้ในการตำรวจชุมชนในท้องที่ได้แก่;

- ประเทศออสเตรเลีย

Copyright by Mahidol University

- ประเทศนิวซีแลนด์
- ประเทศสหรัฐอเมริกา

2.3.2.5 Police Box System (PBS หรือ Koban System)

PBS หรือ Koban System เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นที่ประเทศญี่ปุ่น กระทั่งกลายเป็นต้นแบบให้กับหลายประเทศที่มีการตำรวจชุมชน แนวคิดนี้พัฒนามาจากวิถีชีวิตของคนญี่ปุ่น และการปกครองระบอบศักดินาของญี่ปุ่นในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ฉะนั้น ถ้าจะอธิบายเรื่องแนวคิด Koban จะต้องกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการปกครองและการตำรวจญี่ปุ่นเสียก่อน

ประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศที่สืบรากฐานทางสังคมแบบศักดา ทำให้อำนาจในการควบคุมประชาชนในประเทศมาจากเบื้องบน ซึ่งทำให้ประชาชนในประเทศมีอำนาจทางการเมืองน้อยและไม่มีสิทธิมีเสียงมากนัก แต่ด้วยรากฐานดังกล่าวก็ทำให้ประชาชนอยู่กันอย่างสงบสุข โดยอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดมาจากชนชั้นปกครอง

สังคมของญี่ปุ่นในสมัยโบราณนั้น จะยึดถือประเพณีการพึ่งพาอาศัย มีการปกครองกันเอง สร้างกฎเกณฑ์เอง ผู้นำก็มีบทบาทในการสร้างความสามัคคี และตัดสินปัญหาความขัดแย้งในชุมชน และนับตั้งแต่สมัยเมจิเป็นต้นมา ญี่ปุ่นเริ่มเปิดประเทศและรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามากยิ่งขึ้น ได้เกิดการจัดตั้งองค์กรประชาชนเพื่อเป็นอาสาสมัครทำงานในชุมชนประเภทต่างๆ เช่น การเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือนักโทษที่พ้นโทษซึ่งมีความเก่าแก่ที่สุด โดยเริ่มมาตั้งแต่ปีค.ศ.1880 และก็เริ่มจัดตั้งองค์กรประชาชนในหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งส่วนมากมักจะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนของตน จนกระทั่ง ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประชาชนชาวญี่ปุ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมมากขึ้น เนื่องจากมีการพัฒนาด้านการตำรวจให้มีประสิทธิภาพ เรื่องการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น รวมถึงแนวคิดต่างๆ ก็มีการพัฒนาให้มุ่งเน้นถึงการป้องกันอาชญากรรมเป็นสำคัญ เนื่องจากหากเกิดอาชญากรรมขึ้นแล้วก็ไม่สามารถแก้ไขอะไรได้อีก องค์กรตำรวจญี่ปุ่นได้เล็งเห็นความสำคัญของภาคประชาชนเนื่องมาจากประชาชนในชุมชนเองได้มีการจัดตั้งองค์กรประชาชนเพื่อเป็นเวรยามเฝ้าชุมชนและป้องกันปัญหาต่างๆ ในชุมชนอยู่แล้ว องค์กรตำรวจจึงได้พยามยามแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนด้วยวิธีการต่างๆ ที่ทำให้ประชาชนกับตำรวจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้จงได้ โดยโครงการต่างๆ ที่ทั้งสองภาคฝ่ายทำงานร่วมกันก็มักจะให้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจในเรื่องการป้องกันชุมชนให้พ้นจากปัญหาอาชญากรรม ซึ่งถือเป็นความสมัครใจของชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับงานตำรวจ เนื่องจากการทำงานของภาคประชาชนไม่ได้มีค่าจ้างตอบแทนแต่อย่างใด

Copyright by Mahidol University

ประเทศญี่ปุ่น เป็นตัวอย่างที่ดีในการนำเอาประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อปัญหาอาชญากรรมในชุมชนของตนเองและประสบความสำเร็จอย่างดี ซึ่งสิ่งที่อาจจะเป็นปัจจัยหลักให้ญี่ปุ่นประสบความสำเร็จในเรื่องนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าญี่ปุ่นนั้นมีสถาบันครอบครัวที่เป็นปึกแผ่น มีความสามัคคีในชาติ อันเนื่องมาจากความเป็นชาตินิยมที่ญี่ปุ่นมีมาอย่างต่อเนื่อง และตลอดจนความรู้สึกของคนญี่ปุ่นที่มีทัศนคติในหน้าที่ของตนว่าต้องการจะสร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคมโดยรวมเพื่อแสดงถึงความรักชาติและรักพี่น้องชาวญี่ปุ่นร่วมประเทศนั่นเอง

โดยในปัจจุบัน รูปแบบการตำรวจชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นการตำรวจที่อยู่บนฐานของการปฏิบัติการของตำรวจประจำชุมชน ซึ่งได้แก่ รถสายตรวจ “Hashutsusho” หรือ “Chuzaisho” ซึ่งก็คือ ตู้ยามตำรวจและที่พักสายตรวจนั่นเอง โดยตำรวจประจำชุมชนจะต้องปฏิบัติงานหลายด้านอย่างใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะทางด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและความไร้ระเบียบของชุมชน การอำนวยความสะดวกทางด้านจราจร การให้ความรู้ทางด้านการตำรวจและอาชญากรรมกับเยาวชนและประชาชนทั่วไป เป็นต้น

ระบบตู้ยามตำรวจของญี่ปุ่น หรือ Koban System จะเน้นการปฏิบัติหน้าที่ในตู้ยามหรือที่พักสายตรวจซึ่งประจำอยู่ในพื้นที่ชุมชน วัตถุประสงค์ก็เพื่อที่จะปฏิบัติงานทั้งในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและด้านการให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ให้มากที่สุด เนื่องจากตำรวจปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ซึ่งมีโอกาสได้พบปะและสัมผัสกับประชาชนอยู่ตลอดเวลา ที่เป็นเช่นนั้นก็เพื่อระงับเหตุร้ายหากเกิดเหตุที่ไม่คาดคิดต่างๆ ในชุมชน และเพื่อสร้างสัมพันธภาพอันดีกับประชาชน เพื่อการร่วมมือกันในการป้องกันชุมชนให้มีความปลอดภัย

โดยตำรวจ **Koban** มีการปฏิบัติดังนี้

1) การปฏิบัติการของตำรวจ Koban ภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ กล่าวคือตำรวจประจำชุมชนที่ประจำอยู่ที่ตู้ยามตำรวจทั่วไป (Police Box) จะต้องทำหน้าที่ออกตรวจลาดตระเวนและเยี่ยมบ้านเรือนประชาชนภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

2) ในระหว่างที่ตำรวจนั่งประจำป้อมฯ และออกลาดตระเวนในชุมชนจะต้องพยายามหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในชุมชนจากประชาชน และในขณะเดียวกันจะต้องหาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและความไร้ระเบียบของชุมชนโดยอาศัยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ นอกจากนั้นจะต้องอำนวยความสะดวกและควบคุมการจราจร ให้คำแนะนำแก่เยาวชนเกี่ยวกับกฎหมายและการป้องกันตนเองจากความไม่ปลอดภัยจากอาชญากรรม ให้ความคุ้มครองประชาชนตลอด 24 ชั่วโมง ให้คำแนะนำและแนะแนวแก่ประชาชนทั่วไปและจะต้องพยายามติดตามสถานการณ์และความเคลื่อนไหวต่างๆ ภายในพื้นที่ชุมชนเขตรับผิดชอบ

Copyright by Mahidol University

3) ต้องออกเยี่ยมประชาชนเพื่อประสานงานและเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างที่ออกตรวจท้องที่ในเขตรับผิดชอบ ตำรวจประจำชุมชนจะเยี่ยมบ้านที่อยู่อาศัยและสำนักงาน เพื่อประสานงานและเชื่อมความสัมพันธ์กับชาวบ้านและมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติในการเยี่ยมบ้านดังนี้

- แนะแนวและประสานงานในการป้องกันแก้ไขและจัดการกับปัญหาอาชญากรรมและความไร้ระเบียบในชุมชนแก่ประชาชน

- ต้องพยายามมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับประชาชนทุกคน ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าตำรวจไม่ใช้ผู้ที่จะใช้อำนาจพร่ำเพรื่อกับประชาชนได้ เพราะประชาชนเปรียบเหมือนญาติคนหนึ่งของครอบครัวตำรวจเช่นกัน

- การออกเยี่ยมประชาชนนั้นจะต้องทำไม่ต่ำกว่า 2 ครั้งใน 1 เดือน และจะต้องพยายามจดจำสมาชิกในชุมชนของตนให้ได้ โดยการพยายามสร้างความคุ้นเคยกับประชาชนให้ได้มากที่สุด

มีคำกล่าวว่า ด้วยความที่ตำรวจโคบังเป็นตำรวจยศน้อยและอยู่ประจำหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนมองตำรวจ Koban ว่าเป็นพี่ชายที่ใจดีและมีความยุติธรรม ที่ประชาชนผู้เป็นน้องสามารถมาขอความช่วยเหลือจากพี่ชายให้จัดการเรื่องข้อพิพาทต่างๆ ได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไร พี่ชายสามารถที่จะจัดการได้และเป็นพี่ชายที่มีเวลาให้น้องเสมอ เพราะจะอาศัยอยู่ที่ป้อมฯ ตลอด 24 ชั่วโมง (Shichauzo, 1986)

สรุปว่า แนวคิด Koban System หรือ PBS มีลักษณะทั่วไปดังต่อไปนี้

- เป็นแนวคิดที่เน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของตำรวจและประชาชน โดยให้ตำรวจ Koban เป็นหน่วยงานที่เข้าไปอยู่ในชุมชนตลอด 24 ชั่วโมง โดยอาศัยอยู่ที่ป้อมตำรวจ Koban ร่วมกับครอบครัวของตำรวจ Koban เองเพื่อจะได้ตัดความกังวลเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวและยังสามารถช่วยกันทำงานได้ทั้งสามีและภรรยา การอาศัยอยู่ที่ป้อม Koban ตลอด 24 ชั่วโมงนั้น ก็เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาต่างๆ ในชุมชน และการที่ตำรวจ Koban อยู่ในพื้นที่ตลอดจึงกลายเป็นเหมือนสมาชิกหนึ่งในชุมชนที่ทุกคนรู้จักและให้สนิทสนมด้วย

- เป็นการตำรวจแบบผสม กล่าวคือ เป็นทั้งการตำรวจแบบเชิงรุกและเชิงรับผสมผสานกัน โดยจะเลือกใช้วิธีใดก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของปัญหา โดยการนั่งป้อมฯ เพื่อรอการเรียกคือการตำรวจแนวรับ ส่วนการออกลาดตระเวนและเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนอย่างคุ้นเคยคือการตำรวจแนวรุก

- แนวคิดนี้เน้นการป้องกันอาชญากรรมและความไร้ระเบียบในชุมชน ผ่านมิตรภาพของตำรวจ Koban ที่มีให้ประชาชนและมิตรภาพที่ประชาชนมีให้ตำรวจ Koban นอกจากนั้น ตำรวจ Koban จะต้องดูแลความปลอดภัยให้กับประชาชนในพื้นที่ของตนเป็นหลักและรับเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในชุมชนจากประชาชนด้วย

Copyright by Mahidol University

- ตำรวจ Koban กับประชาชนเป็นสมาชิกของชุมชนเดียวกัน ฉะนั้น การรับผิดชอบต่อชุมชนจึงเท่าเทียมกัน แต่อำนาจการบังคับใช้กฎหมาย สืบสวนสอบสวน จับกุมยังคงเป็นของตำรวจ นอกจากนั้นแล้ว หากตำรวจ Koban ไม่เป็นที่น่าไว้วางใจอีกต่อไป ประชาชนจะเป็นผู้ถอดถอนตำรวจ Koban ประจำชุมชนของตนได้ และมีสิทธิที่จะเลือกคนใหม่มาทำงานต่อไปโดยการประชุมหารือและตกลงร่วมกันของคณะกรรมการชุมชนและสมาชิกชุมชน

- ตำรวจ Koban และประชาชนไม่มีช่องว่างต่อกันเลย ตำรวจ Koban เป็นเช่นเดียวกับสมาชิกของชุมชน ซึ่งมีการพึ่งพาอาศัยกันและกันและมีมิตรภาพอันดีต่อกันเสมอกับประชาชนในชุมชน ซึ่งทำให้ประชาชนเต็มใจที่จะช่วยเหลือในเรื่องการให้ข้อมูล และความร่วมมืออื่นๆ กับตำรวจ Koban ในแทบจะทุกกรณี

- แนวคิด Koban System หรือ PBS ไม่ได้ระบุถึงการมีอาสาสมัครตำรวจหรือผู้ช่วยตำรวจเป็นแกนหลักของแนวคิด แต่ในแต่ละชุมชนจะยังคงมีอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ ที่ขึ้นอยู่กับแต่ละชุมชน เพราะการให้ความร่วมมือของประชาชนตามแนวคิดนี้ ประชาชนเป็นผู้สร้างขึ้น เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือตำรวจ Koban ด้วยความเต็มใจเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เนื่องจากตำรวจ Koban นั้นมีความสำคัญกับชุมชนมากเพราะเป็นศูนย์กลางในเรื่องการรักษาความปลอดภัยและข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมและความไร้ระเบียบในชุมชน ซึ่งประชาชนจำเป็นต้องมีส่วนรับรู้และช่วยเหลือเป็นหน้าที่อยู่แล้ว

ประเทศตัวอย่างที่นำแนวคิดแบบ Koban System หรือ PBS ไปประยุกต์ใช้ในการตำรวจชุมชนในท้องที่ ได้แก่;

- ประเทศญี่ปุ่น
- ประเทศสิงคโปร์
- ประเทศเกาหลี
- ประเทศจีน

2.3.2.6 Neighbourhood Police Post (NPP)

NPP เป็นแนวคิดที่เริ่มต้นขึ้นที่ประเทศสิงคโปร์ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจาก Koban System ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งแนวคิด NPP นั้นทำให้อัตราการเกิดอาชญากรรมและปัญหาความไร้ระเบียบในชุมชนของประเทศสิงคโปร์เกิดขึ้นน้อยลง ซึ่งเท่ากับว่าแนวคิด NPP เป็นการตำรวจที่ได้ผลและเหมาะสมกับชุมชนในประเทศสิงคโปร์ที่สุด

แนวคิด NPP นั้น เน้นการยกระดับภาพลักษณ์ของตำรวจให้ดีขึ้นเพื่อเพิ่มความไว้วางใจจากประชาชน ผ่านการลงพื้นที่ชุมชนของตำรวจ NPP และการอยู่ในป้อมตำรวจของหมู่บ้านเพื่อเฝ้าระวังเหตุต่างๆ ในชุมชน ประชาชนยังคงเป็นศูนย์กลางของการจัดการและแก้ไขปัญหา

Copyright by Mahidol University

ต่างๆ เช่นเดียวกับ Koban System แต่ตำรวจ NPP จะเน้นการให้ประชาชนเรียนรู้ที่จะดูแลตนเองให้ปลอดภัยหากไม่สามารถติดต่อกับตำรวจได้มากกว่าที่จะเป็นแกนนำในการเฝ้าระวังเหตุร่วมกับประชาชนในชุมชน เพราะเห็นว่าหากประชาชนมีความตื่นตัวต่อปัญหาต่างๆ คอยระแวดระวังภัยตนเองและเพื่อนบ้านอยู่เสมอและวางตัวอยู่ในความไม่ประมาท ก็จะสามารถตัดช่องโอกาสการเกิดปัญหาในชุมชนได้ดีกว่าการให้ตำรวจลงพื้นที่หรือลาดตระเวนในพื้นที่บ่อยครั้ง

NPP ในประเทศสิงคโปร์มักจะใช้เทคโนโลยีขั้นสูงร่วมกับการใช้ศาสตร์ของตำรวจในการดูแลจัดการปัญหาความไร้ระเบียบและอาชญากรรมเป็นทุนเดิม แต่ก็จำเป็นต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้เบาะแสข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้วย เพราะบางครั้งเทคโนโลยีไม่สามารถจะรู้ชัดเจนได้ดีไปกว่าประชาชนในท้องที่เอง ประชาชนจึงเข้ามามีบทบาทกับตำรวจ NPP ในเรื่องนี้ และนอกจากนั้นแล้วยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการต่างๆ และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนร่วมกับตำรวจ NPP อยู่เสมอ

ข้างต้นเป็นบทบาทหน้าที่ในภาคประชาชน สำหรับบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วย NPP ที่ประจำอยู่ในชุมชน จะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1) เขตรับผิดชอบของหน่วย NPP แต่ละแห่งจะเป็นเขตรับผิดชอบขนาดเล็ก หน่วย NPP จะมีตำรวจ NPP ปฏิบัติงานอยู่สถานีละประมาณ 30 นาย แต่มีการผลัดเปลี่ยนเวรเหมือนโรงพักทั่วไป จึงไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ที่ป้อม NPP ตลอด 24 ชั่วโมง

2) ตำรวจ NPP จะผ่านการคัดเลือกแล้วอบรมในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บริการแก่ประชาชนอย่างเต็มความสามารถ

3) หน่วยงานของ NPP จะถูกจัดตั้งอยู่ตามแหล่งชุมชนต่างๆ เช่น หัวมุมตึกและแฟลตทั้งหลาย โดยเฉพาะในที่ที่มีประชากรอยู่หนาแน่น จะมีหน่วย NPP เพิ่มขึ้นเป็น 2 หรือ 3 สถานีตามความเหมาะสม คล้ายกับ Koban ของญี่ปุ่น

4) NPP เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ตำรวจ NPP จึงจะต้องสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในชุมชน เพื่อที่จะสามารถรู้ถึงปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชนได้

5) หน่วยงาน NPP ให้บริการประชาชนตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีตำรวจ NPP ประจำอยู่ตลอดเวลา (สับเปลี่ยนเวร) ซึ่งทำให้ออกไปยังที่เกิดเหตุได้ทันทีหากได้รับแจ้งความหรือร้องเรียนจากประชาชน

6) NPP เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ประชาชนสามารถสอบถามข้อมูลที่ต้องการได้หลายอย่าง เช่น ที่ตั้งของสถานที่สำคัญต่างๆ เรื่องการจราจร อุบัติเหตุทางจราจร หรือ ทรัพย์สินที่สูญหาย

Copyright by Mahidol University

ฯลฯ และหากมีปัญหาที่ NPP ไม่สามารถดำเนินการได้ตามอำนาจหน้าที่ ก็จะแนะนำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้

8) NPP จะแนะนำและให้ข้อมูลในการป้องกันอาชญากรรมการดูแลรักษาทรัพย์สิน และความปลอดภัยของชีวิตของประชาชนผ่านกิจกรรมและโครงการต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ที่จะป้องกันตนเองให้ปลอดภัย นอกจากนี้ตำรวจ NPP จะเข้าพบปะพูดคุยกับประชาชนถึงบ้านพักอาศัยของประชาชนเป็นรายครอบครัว

9) NPP สามารถรับแจ้งความหรือคำร้องเรียนจากประชาชนและสามารถดำเนินการในกรณีนั้นได้เองโดยไม่ต้องรายงานไปยังสถานีตำรวจใหญ่ก่อน โดยเฉพาะในกรณีของความไร้ระเบียบในชุมชน เช่น การส่งเสียงดังรบกวน การทะเลาะวิวาท การสูญหายของทรัพย์สิน แต่ไม่สามารถจัดการกับกรณีฆาตกรรม หรือคดีอุกฉกรรจ์ทั้งหลาย ตำรวจ NPP จะต้องรายงานไปยังสถานีตำรวจใหญ่ในแต่ละท้องที่เพื่อดำเนินการกับคดีเหล่านี้ต่อไป

10) ตำรวจ NPP จะออกลาดตระเวนในชุมชนเพื่อดูแลชุมชนให้เกิดความสงบเรียบร้อย โดยใช้สายตรวจเดินเท้า สายตรวจจักรยาน สายตรวจเรือ หรือพาหนะอื่นๆ ออกตรวจตราในชุมชนตลอดเวลา

นอกจากนี้ NPP ยังมีการจัดทีมในการดูแลชุมชนและเข้าไปสร้างสัมพันธภาพอันดีกับประชาชนในชุมชน โดยแต่ละทีมจะมีสมาชิก 12-16 คน ซึ่งจะต้องผลัดเปลี่ยนเวรกันทำงานตลอด 24 ชั่วโมง โดยสมาชิกของทีมก็คือตำรวจ NPP ประจำป้อมตำรวจอยู่แล้ว แต่การจัดทีมคือการจัดเพื่อใช้ในการทำงาน ซึ่งอาจจะมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนและแก้ไขจัดการปัญหาในชุมชน โดยทีมมีชื่อเรียกว่า Deputy Police Officer in Charge นอกจาก ทีมที่มี 12-16 คนแล้ว ยังมีทีมที่มีสมาชิก 5-6 คนด้วยเพื่อการออกลาดตระเวนตอนกลางคืน ซึ่งอาจจะเป็นอาสาสมัครจากภาคประชาชน โดยสายตรวจประชาชนในสิงคโปร์มีชื่อเรียกว่า COP หรือ Citizen on Patrol มาทำงานร่วมกับตำรวจ NPP ในบางเวลาที่ตำรวจต้องรับผิดชอบงานหลักอื่นๆ ไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ในการลาดตระเวนได้

แนวคิดแบบ NPP นั้นสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการปฏิบัติงานของตำรวจจากการตำรวจแนวรับเป็นแนวรุกได้และได้ผลอย่างมากในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งโครงการใหม่ๆ ที่ NPP ได้จัดให้มีขึ้น คือ การให้ร้านกาแฟและร้านอาหารซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชน กลายเป็นศูนย์กลางของสถานี NPP ขนาดย่อมในการประสานงานระหว่างภาคตำรวจและภาคประชาชนในชุมชน

Copyright by Mahidol University

สรุปว่า แนวคิด NPP มีลักษณะทั่วไปดังต่อไปนี้

- เป็นแนวคิดที่เน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของตำรวจและประชาชน เช่นเดียวกับแนวคิด Koban System โดยให้ตำรวจ NPP เข้าไปอยู่ในชุมชนตลอด 24 ชั่วโมง โดยอาศัยอยู่ที่ป้อมตำรวจ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาต่างๆ ในชุมชนทันทีที่ประชาชนแจ้งความหรือร้องเรียน

- เป็นการตำรวจเชิงรุก แต่ก็ยังคงความเป็นเชิงรับตามรูปแบบดั้งเดิมของการตำรวจประเทศสิงคโปร์อยู่ด้วยเช่นกัน

- แนวคิดนี้เน้นการป้องกันและลดช่องโอกาสในการก่ออาชญากรรมและการกระทำผิดผ่านการเฝ้าระวังตลอด 24 ชั่วโมงของตำรวจ NPP

- ในเรื่องของการรับผิดชอบต่อชุมชน ทั้งตำรวจ NPP และประชาชนจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน แต่อำนาจทั้งหมดในการดูแลและจัดการกับปัญหาความไร้ระเบียบและอาชญากรรมจะต้องขึ้นอยู่กับตำรวจทั้งหมด แต่หากเมื่อต้องการความช่วยเหลือจากประชาชน ตำรวจจะเป็นผู้ร้องขอด้วยตัวเอง

- แม้ว่าแนวคิด NPP จะได้รับอิทธิพลมาจาก Koban System ของประเทศญี่ปุ่น แต่ไม่อาจลดช่องว่างระหว่างประชาชนและตำรวจลงได้มากเท่า Koban System เหตุผลอาจจะเนื่องมาจากการตำรวจรูปแบบดั้งเดิมของประเทศสิงคโปร์ที่เป็นแนวคิด PCR หรือ Police Community Relation คือการตำรวจเชิงรับที่รอการแจ้งความและร้องเรียนจากประชาชนแล้วจึงออกปฏิบัติหน้าที่

- แนวคิด NPP ไม่ได้ระบุถึงการมีอาสาสมัครตำรวจหรือผู้ช่วยตำรวจเป็นแกนหลักของแนวคิด แต่ในปัจจุบันได้มีอาสาสมัครของชุมชนในการออกลาดตระเวนเป็นผู้ช่วยของตำรวจ NPP เรียกเป็น COP หรือ Citizen on Patrol

ประเทศตัวอย่างที่นำแนวคิดแบบ NPP ไปประยุกต์ใช้ในการตำรวจชุมชนในท้องที่ได้แก่;

- ประเทศสิงคโปร์
- ประเทศอินโดนีเซีย

2.3.2.7 Zero Tolerance Policing (ZT)

ZT นั้นเริ่มปรากฏในประเทศสหรัฐอเมริกาครั้งแรกในรูปแบบของการตำรวจในปี 1994 ซึ่งก่อนหน้าสามารถสืบย้อนไปได้ถึงพระราชบัญญัติ Safe and Clean Neighborhoods Act ปี 1973 ที่รัฐ New Jersey จะพบว่ามีแนวคิดบางอย่างในนั้นที่วางอยู่บนสมมติฐานเดียวกันกับ ZT และหลังจากปี 1973 นโยบายต่างๆ ของรัฐ New Jersey ก็โด่งดังขึ้นในปี 1982 เมื่อได้มีการตีพิมพ์หนังสือเรื่อง “Broken Windows” หรือทฤษฎีหน้าต่างแตกนั่นเอง

Copyright by Mahidol University

ZT นั้นไม่สามารถนิยามได้อย่างง่ายดายนัก และก็มีนิยามและ/หรือปรัชญาที่ไม่แน่นอน แต่ในภาพรวมนั้นอาจนำไปใช้อ้างถึงความหลากหลายของแนวคิด ซึ่งสามารถกำหนดได้ดังต่อไปนี้;

- "Tough on crime" หรือการลงโทษอย่างหนักต่ออาชญากรรม คำนี้ใช้ในความหมายทั่วไปในการสื่อว่า "มันเป็นสูตรสำเร็จเรียบร้อย" แต่ว่ากลับไม่มีความหมายในทางปฏิบัติเลย อาจจะสามารถบอกเป็นนัยได้ว่า "Tough on crime" นั้นจะทำให้กฎหมายที่มีอยู่ทั้งหมดถูกนำมาบังคับใช้ ผู้กระทำความผิดจะเข้าใจได้และจะไม่พยายามที่จะกระทำผิด เพราะถ้าหากกระทำผิดไปอาจจะได้รับการลงโทษที่รุนแรง

- เข้มงวด, ไร้ความปราณี, และบังคับใช้กฎหมายแบบเข้มงวด ถ้าทำผิดกฎหมายไม่ว่าจะด้วยกรณีใดก็แล้วแต่ จะต้องมีการลงโทษตามกฎหมายเป็นขั้นต่ำเสมอ โดยภายใต้การจับกุมผ่านการตำรวจแบบ ZT แล้วมีการระบุโทษว่ามีความผิดแล้ว ไม่ว่าจะคดีเล็กหรือใหญ่ก็จะต้องถูกทำโทษโดยไม่มีการกล่าวเตือนก่อน (Denholm, 1998) มีนักวิชาการตำรวจของออสเตรเลียได้ให้ความหมายเพิ่มเติมไว้ว่า ZT นั้นมีความหมายเหมือนการบังคับใช้กฎหมายอย่างก้าวร้าวรุนแรงในการตำรวจ และไม่มีข้อยกเว้นไม่ว่ากรณีใดๆ ก็แล้วแต่และไม่ว่าจะเป็นการทำผิดครั้งแรกหรือกระทำไปโดยความพลาดพลั้งก็จะถูกทำโทษอย่างไม่มีกรณียกเว้น (Hyde, 1998)

- ตำรวจจะจัดการกับคดีความผิดที่แม้แต่ที่เป็นความผิดเล็กน้อยและความวุ่นวายในชุมชน ภายใต้การตำรวจแบบ ZT ตำรวจจะไม่ละเว้นการจัดการกับคดีเล็กๆ น้อย กลับให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษกับพวกคดีที่เป็น "อาชญากรรมย่อย" และ/หรือ "ความผิดที่ทำลายระดับคุณภาพชีวิต" เช่น การดื่มในที่สาธารณะ, การปัสสาวะไม่เป็นที่, ความป่าเถื่อน, ก่อกวน, พวกขอทานและเร่ร่อน เป็นต้น การตำรวจแบบ ZT นั้นสนับสนุนแนวคิดรูปแบบเดียวกับทฤษฎีหน้าต่างแตกดังที่กล่าวไว้ข้างต้น กล่าวคือ หน้าต่างแตกนั้นเป็นการอุปมาถึงความผิดปกติหรือความวุ่นวายเล็กๆ น้อยๆ ในชุมชนที่อาจจะถูกมองข้ามผ่านไปหรือไม่ได้รับการใส่ใจเท่าที่ควรอาจจะส่งผลกระทบต่อสังคมในระดับที่ใหญ่ขึ้นในภายภาคหน้าได้และอาจจะลุกลามทำให้ประชาชนในชุมชนเดือดร้อนเป็นวงกว้างหากไม่ทำการปราบปรามและควบคุม (Dixon, 1999) ซึ่งในทางเดียวกัน, Kelling and Wilson ได้ให้การสนับสนุนว่าถ้าหากว่าปัญหาเล็กๆ ในชุมชนนั้นถูกละเลยเพิกเฉยไป ในที่สุดแล้ว สภาพของสังคมก็จะเป็นสังคมที่ไร้ระเบียบ กฎหมายไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้มีการเกิดอาชญากรรมประเภทที่ร้ายแรงขึ้นได้

ZT นั้น ถือเป็นแนวคิดที่คล้ายกับแนวคิดการตำรวจแบบดั้งเดิมอยู่ไม่น้อย หากเพียงแต่ต่างกันตรงที่ตำรวจที่ใช้แนวคิด ZT จะเข้าไปในชุมชนเพื่อทำความคุ้นเคยกับประชาชนด้วย อย่างหนึ่งคือมุ่งเน้นให้ประชาชนลดความหวาดกลัวต่อการเกิดอาชญากรรมในชุมชน อีกทั้งการ

Copyright by Mahidol University

ตำรวจประเภทนี้สามารถลดจำนวนอาชญากรรมได้จริงเนื่องมาจากความเข้มข้นของการใช้กฎหมายและการลงโทษที่รุนแรง จึงทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนดีขึ้นได้เพราะชุมชนปลอดภัย การตำรวจแบบ ZT นั้น จะใช้วิธีการลงไปในพื้นที่ที่เกิดเหตุอาชญากรรมบ่อยๆ หรือ Hot Spots และใช้การวิเคราะห์สถานการณ์อย่างเป็นเหตุเป็นผลผ่านการใช้เทคนิคการทำแผนที่อาชญากรรมขึ้นเพื่อใช้กำจัดความซับซ้อนของคดี และกำหนดให้การปรากฏตัวของตำรวจบ่อยๆ ในจุดที่ร่างไว้ในแผนที่เพื่อลดช่องโอกาสการกระทำผิดของผู้ที่คิดจะกระทำผิด และสุดท้ายที่สำคัญก็คือใช้กลยุทธ์การตำรวจแบบเข้มหรือแบบกร้าวแข็งเพื่อควบคุม ดูแลและกำจัดอาชญากรรมประเภทต่างๆ โดยเฉพาะการโจรกรรมบนท้องถนนและยาเสพติด

แนวคิดแบบ ZT นั้นไม่ได้มีใช้แต่ในเฉพาะการตำรวจเท่านั้น สำหรับทหารทุกเหล่าทัพในปัจจุบันโดยเฉพาะกองทัพสหรัฐฯ ก็ได้นำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างระเบียบวินัยให้กับกองทัพอีกด้วย เช่น การลงโทษโดยการไล่ออกจากกองทัพและการสร้างแบล็คลิสต์เพื่อไม่ให้กลับเข้ามาทำงานในกองทัพและงานราชการอื่นใดได้อีกหากมีทหารติดยาเสพติด เป็นต้น

แม้ว่าการตำรวจประเภทนี้จะมีแนวคิดคล้ายๆ กับการทหารอยู่มากคือเน้นการข่มขู่ยับยั้งอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดโดยมีอำนาจเต็มในการจับกุม ดำเนินคดีและลงโทษ ซึ่งอาจจะสร้างความเกรงกลัวให้กับประชาชนอยู่บ้าง แต่ก็พบว่าสามารถควบคุมอัตราการเกิดอาชญากรรมในชุมชนได้สูงและสามารถบรรลุผลเรื่องการลดความกลัวอาชญากรรมในชุมชนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างมาก

สรุปว่า แนวคิด ZT มีลักษณะทั่วไปดังต่อไปนี้

- แนวคิดนี้จะใช้อำนาจอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดของตำรวจในการข่มขู่ยับยั้งการเกิดปัญหาต่างๆ ในชุมชน โดยไม่ว่าจะเป็นคดีเล็กหรือใหญ่ จะใช้วิธีการลงโทษที่เด็ดขาดตามกฎหมาย ไม่มีข้อยกเว้นหรือผ่อนปรนใดๆ ทั้งสิ้น

- เป็นการตำรวจเชิงรุก กล่าวคือ ใช้วิธีการการทำงานคล้ายๆ CP ตามหลักสากลทั่วไป คือการออกลาดตระเวน สร้างปฏิสัมพันธ์กับประชาชนที่เป็นสุจริตชนเป็นบางครั้ง เช่นเดียวกับแนวคิดการตำรวจชุมชนอื่นๆ แต่จุดนี้ไม่ใช่แกนหลักของแนวคิดตำรวจจึงไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก แต่จะให้ความสำคัญเรื่องการลงโทษและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้นกับผู้กระทำผิดมากกว่า และด้วยการใช้วิธีแบบเข้มข้นนี้ กลายเป็นการข่มขู่ยับยั้งผู้ที่คิดกระทำผิดได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ฉะนั้น แนวคิด ZT นั้น มีผลสัมฤทธิ์ในเรื่องการป้องกันการกระทำผิด ความไร้ระเบียบของสังคมและอาชญากรรมได้ดี

- ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นขึ้นอยู่กับตำรวจทั้งหมด โดยมีประชาชนเป็นผู้ใช้บริการและเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร หรือเบาะแสต่างๆ กับตำรวจ และในบางคดีหรือสถานการณ์ตำรวจอาจ

Copyright by Mahidol University

จำเป็นต้องเป็นฝ่ายร้องขอหรือเรียกร้องความร่วมมือจากภาคส่วนอื่นๆ ในสังคมด้วย แต่โดยภาพรวมแล้ว ตำรวจไม่ร้องขอความร่วมมือจากภาคประชาชนมากเท่าที่ควร เพราะประชาชนเป็นผู้ใช้บริการและไม่มีอำนาจแทรกแซงต่อการปฏิบัติงานของตำรวจเว้นแต่ทางตำรวจจะร้องขอ

- ช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชนยังคงมีมาก แต่ประชาชนที่เป็นสุจริตชนจะรู้สึกถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้นเนื่องมาจากการใช้มาตรการแบบเข้มของตำรวจ

- ไม่มีอาสาสมัครจากภาคประชาชน โดยตำรวจจะทำงานเป็นแกนหลักหน่วยงานเดียวเว้นแต่จะมีการร้องขอความร่วมมือจากภาคส่วนอื่นในชุมชน

ประเทศตัวอย่างที่นำแนวคิดแบบ ZT ไปประยุกต์ใช้ในการตำรวจชุมชนในท้องที่ ได้แก่;

- ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ประเทศอังกฤษ
- ประเทศออสเตรเลีย
- ประเทศสิงคโปร์

2.3.2.8 Police Community Relation (PCR)

แนวคิด PCR นั้นถ้าหากมองดูเผินๆ อาจจะมีลักษณะคล้ายการตำรวจชุมชนหรือ CP อยู่หลายส่วน แต่แท้ที่จริงแล้ว PCR และ CP นั้นมีความแตกต่างกันมาก เพราะโดยแท้ที่จริงแล้ว PCR นั้นถูกสร้างขึ้นเพื่อยกระดับการตำรวจแบบดั้งเดิมหรือ Traditional Policing เสียมากกว่า แนวคิดนี้เพียงแค่พัฒนาต่อยอดมาจากการตำรวจแบบดั้งเดิมแต่ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิบัติแต่อย่างใด ตำรวจ PCR จะใช้เวลาแทบทั้งหมดของวันเข้าไปนั่งคุยอยู่กับบุคคลที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนและในโรงเรียนต่างๆ การขี่รถจักรยานยนต์ตรวจท้องที่หรือลาดตระเวน และการนั่งในป้อมตำรวจที่มีในชุมชนคือการแสดงถึงความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับชุมชนแล้วโดยไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการบริการพื้นฐานในชุมชน ตำรวจที่ใช้การตำรวจประเภทนี้จะไม่ค่อยมีส่วนร่วมมากนักกับประชาชนเนื่องจากการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรมเป็นหน้าที่หลักของตำรวจ ประชาชนเป็นดังเช่นผู้ใช้บริการของตำรวจเท่านั้น

แนวคิดการตำรวจชุมชนแบบ PCR นั้น จะเน้นการใช้ศาสตร์ของตำรวจในการดูแลและปราบปรามความไร้ระเบียบและอาชญากรรมในชุมชน ไม่เน้นการป้องกันปัญหาแต่เน้นการปราบปรามและพยายามแก้ไขมากกว่า เพราะการรอเรียกหรือการรอรับแจ้งความแล้วจึงออกปฏิบัติหน้าที่นั้นไม่สามารถป้องกันการเกิดปัญหาต่างๆ ในชุมชนได้เลย ผู้ปฏิบัติการทั้งหมดจะเป็นตำรวจและมีอาสาสมัครจากภาคประชาชนเป็นผู้ช่วย

Copyright by Mahidol University

PCR มีทีมตำรวจที่ประกอบไปด้วยตำรวจทั้งหมด และมีผู้ช่วยซึ่งอยู่นอกทีมที่มาจากภาคประชาชนในรูปแบบอาสาสมัคร การทำงานร่วมกันนั้นจะมีเป็นบางครั้งแต่ส่วนใหญ่จะทำงานแยกกัน การจัดตั้งทีมเพื่อเข้าไปในชุมชนก็เพื่อเข้าไปทำงานตามตารางงานที่ถูกกำหนดเอาไว้ โดยตัวโครงการนั้นจะเน้นการสันทนาการเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับตำรวจ แต่เมื่อการทำงานจบลง ตำรวจทุกนายก็จะกลับสู่โรงพัก ไม่ใช่เข้ามาร่วมใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนเลย ส่วนประชาชนคนใดต้องการจะแจ้งความ ให้ข้อมูลก็มักจะต้องไปที่โรงพักโดยตรง การวัดผลสำเร็จจากการตำรวจนี้จะต้องวัดจากจำนวนการจับกุมเพียงอย่างเดียว

สรุปว่า แนวคิด PCR มีลักษณะทั่วไปดังต่อไปนี้

- แนวคิดนี้ใช้ศาสตร์ของการตำรวจอย่างเต็มรูปแบบในการดูแลแก้ไขและปราบปรามความไร้ระเบียบและอาชญากรรมในชุมชนไม่ต่างกับการตำรวจในรูปแบบดั้งเดิม (Traditional Policing)

- เป็นการตำรวจเชิงรับ ซึ่งเป็นรูปแบบพื้นฐานของแนวคิดนี้ที่ไม่แตกต่างกับการตำรวจแบบดั้งเดิม แต่มีการเพิ่มเติมกิจกรรมต่างๆ การนั่งป้อมฯประจำชุมชนของตำรวจ และการออกลาดตระเวนในพื้นที่ชุมชนเพื่อให้แนวคิดนี้มีความเป็นการตำรวจชุมชนมากขึ้น และเป็นการยกระดับการตำรวจแบบดั้งเดิมให้มีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาประชาชน ตำรวจจะออกปฏิบัติหน้าที่ก็ต่อเมื่อได้รับการแจ้งความหรือร้องเรียนจากประชาชนในชุมชน และหากว่ามีการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนจะถือว่าเป็นการเข้าไปสร้างปฏิสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชนแล้ว แม้ว่าหลังจากเสร็จจากกิจกรรมแล้วตำรวจจะกลับโรงพักไม่ได้ประจำอยู่ในชุมชนตลอดเวลาก็ตาม

- ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของตำรวจทั้งหมด โดยถือว่าประชาชนเป็นผู้ใช้บริการจากตำรวจอีกทอดหนึ่ง ทางด้านความร่วมมือจากภาคประชาชนมีไม่มากนัก นอกจากอาสาสมัครที่มาจากภาคประชาชนเท่านั้นที่แสดงตัวชัดเจนว่าเป็นความร่วมมือที่มาจากภาคประชาชน ส่วนความร่วมมือด้านอื่นๆ นั้นขึ้นอยู่กับการร้องขอของตำรวจเพื่อทำให้สอดรับกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ชุมชน

- ช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชนมีมาก กล่าวคือ แทบจะไม่มีความสนิทสนมคุ้นชินต่อกันเลย ฉะนั้น การดูแลจัดการเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในชุมชนจะตกอยู่ที่ตำรวจทั้งหมด และประชาชนเป็นผู้ใช้บริการ จึงไม่มีการกระจายอำนาจไปที่ประชาชนจากภาคตำรวจ

- มีอาสาสมัครจากภาคประชาชน ซึ่งทำงานเป็นเสมือนผู้ช่วยของตำรวจ แต่ไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการทำงานของตำรวจมากนัก

Copyright by Mahidol University

ประเทศตัวอย่างที่นำแนวคิดแบบ PCR ไปประยุกต์ใช้ในการตำรวจชุมชนในท้องที่ ได้แก่;

- ประเทศสิงคโปร์
- ประเทศอินโดนีเซีย
- ฯลฯ

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 2.2 แสดงการเปรียบเทียบแนวคิดการตำรวจชุมชนประเภทต่างๆ

	COP	POP	NP	NHW	KOBAN	NPP	PCR
จุดเด่นของแนวคิด	- ใช้วิธีการหลากหลายผ่านความร่วมมือกับประชาชน - ให้ความรู้ประชาชนในการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม ตำรวจมีความรู้ในศาสตร์การตำรวจสูง	- ใช้จัดการปัญหาไร้ระเบียบในชุมชนได้ดี - เน้นการใช้ศาสตร์การตำรวจจัดการกับปัญหาจากต้นขั้วของปัญหา - ตำรวจมีศักยภาพสูงมาก และต้องพัฒนาตนเองเสมอ	- ประชาชนดูแลประชาชนโดยมีตำรวจคุ้มครอง - มีทีมตำรวจร่วมประชาชนดูแลชุมชน - อาสาสมัครประชาชนมีบทบาทมาก - เน้นการป้องกันอาชญากรรมและความระเบียบทุกระดับ	- ทำให้ประชาชนในชุมชนมีหน้าที่เหมือนเป็นตำรวจนอกเครื่องแบบ - เน้นการจัดกิจกรรมร่วมกันในชุมชนระหว่างประชาชนและตำรวจ เพื่อความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว - สร้างสำนึกรักบ้านเกิดและจิตสาธารณะให้กับประชาชน - จัดทำคู่มือดูแล	- ทำให้ตำรวจเป็นพี่ชายที่แสนดีในชุมชน สามารถปรึกษาได้ทุกเรื่อง - ตำรวจชุมชนประจำป้อมตำรวจประจำตำบล (KOBAN) ตลอด 24 ชม. - ครอบครัวของตำรวจชุมชนเองสามารถอาศัยอยู่ใน KOBAN ได้และมีหน้าที่ในสายงานตำรวจด้วย	- ลดช่องโอกาสในการก่ออาชญากรรมโดยให้ตำรวจผลัดเวรกันนั่งป้อมฯ และลาดตระเวนในชุมชน 24 ชม. - พูดคุยกับประชาชนในชุมชนเพื่อสร้างความสนิทสนมและชักจูงประชาชนเข้ามีส่วนร่วมการทำงานกับตำรวจ - ใช้เทคโนโลยี	- ใช้ศาสตร์การตำรวจอย่างเต็มรูปแบบเช่นเดียวกับการตำรวจแบบดั้งเดิม - ตำรวจรอการแจ้งความแล้วจึงออกไปปฏิบัติหน้าที่ - เน้นการออกลาดตระเวนและตั้งด่านฯ - สร้างภาพให้เห็นว่าประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับ

Copyright by Mahidol University

	COP	POP	NP	NHW	KOBAN	NPP	PCR
				ตนเอง เพื่อนบ้านและชุมชนให้กับประชาชน - สร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งเพื่อประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรม	เช่นกัน - เน้นการสร้างมิตรภาพระหว่างตำรวจและประชาชน	ทันสมัยในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม - ใช้ศาสตร์การตำรวจเต็มรูปแบบ	งานตำรวจ ทั้งที่จริงตำรวจยังคงเป็นศูนย์กลางของชุมชนเช่นเดิม
แนวคิดด้านการตำรวจ	- การตำรวจเชิงรุก (Proactive Policing)	- การตำรวจเชิงผสม (Mixed Method Policing)	- การตำรวจเชิงรุก (Proactive Policing)	- การตำรวจเชิงรุก (Proactive Policing)	- การตำรวจเชิงผสม (Mixed Method Policing)	- การตำรวจเชิงผสม (Mixed Method Policing)	- การตำรวจเชิงรับ (Reactive Policing)
การกระจายอำนาจให้กับประชาชน	- กระจายอำนาจสู่ประชาชนสูง	- กระจายอำนาจสู่ประชาชนต่ำ	- กระจายอำนาจสู่ประชาชนสูง	- กระจายอำนาจสู่ประชาชนสูง	- กระจายอำนาจสู่ประชาชนต่ำ	- กระจายอำนาจสู่ประชาชนต่ำ	- อำนาจทั้งหมดอยู่กับตำรวจ การกระจายอำนาจสู่ประชาชนต่ำหรือไม่มีเลย

Copyright by Mahidol University

	COP	POP	NP	NHW	KOBAN	NPP	PCR
การลดช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชน	- ยังมีช่องว่างอยู่แต่พยายามจะทำให้ลดลงมากที่สุด	- มีช่องว่างอยู่มากและไม่ต้องการจะลดช่องว่างนั้นลง	- ช่องว่างน้อยมากหรือไม่มีเลย	- ช่องว่างน้อยมากหรือไม่มีเลย	- ช่องว่างน้อยมากหรือไม่มีเลย	- มีช่องว่างอยู่มาก แต่พยายามจะทำให้ลดลง	- มีช่องว่างอยู่มากและไม่มีการพยายามจะทำให้ลดลงเลย
ด้านอาสาสมัครจากประชาชน	- มีอาสาสมัครจากประชาชน	- ไม่มีอาสาสมัครจากประชาชน	- มีอาสาสมัครจากประชาชนโดยมีการสอบคัดเลือกอาสาสมัครเพื่อให้มีคุณภาพ เรียกว่าผู้ช่วยผู้สนับสนุนตำรวจ (PCSO)	- ประชาชนทำหน้าที่เหมือนเป็นตำรวจ ไม่มีอาสาสมัครในเครื่องแบบ แต่ประชาชนทุกคนในชุมชนมีหน้าที่ในการรับผิดชอบชุมชนของตน	- ไม่มีอาสาสมัครที่จัดตั้งโดยตำรวจ แต่เป็นชุมชนจัดตั้งกันเองเพื่อช่วยเหลือตำรวจชุมชนของตน	- มีผู้ช่วยสนับสนุนตำรวจด้านการออกลาดตระเวน (Citizen on Patrol)	- มีอาสาสมัครจากประชาชนแต่ด้อยประสิทธิภาพ
ตัวอย่างโครงการดำเนินการ	- ตำรวจร่วมประชาชนจัดสิ่งแวดล้อมในชุมชน - สายตรวจประเภทต่างๆ	- โครงการต่างๆ ขึ้นอยู่กับตำรวจและจะต้องมีประโยชน์ต่อชุมชนและคุ้มงบประมาณ	- เพื่อนบ้านเฝ้าระวัง - จัดทีมตำรวจร่วมประชาชนดูแลชุมชนอย่างจริงจังและมี	- เพื่อนบ้านเฝ้าระวัง - จัดกิจกรรมร่วมกันในชุมชนเพื่อกระจายข่าวและให้ความรู้	- Door to door เคาะประตูบ้านเยี่ยมประชาชน - ให้ความรู้เรื่องกฎหมายและการดูแลตนเอง	- คล้ายระบบ KOBAN แต่พยายามใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามามีส่วนในการ	- จัดกิจกรรมที่เน้นความบันเทิงสนุกสนานในชุมชน - ให้ความรู้กับ

Copyright by Mahidol University

	COP	POP	NP	NHW	KOBAN	NPP	PCR
	เฝ้าระวังชุมชน - ตำรวจอบรมให้ความรู้เรื่องศาสตร์ตำรวจต่างๆ แก่ประชาชน	ตรวจสอบได้	หน้าที่ชัดเจน - โครงการต่างๆ ขึ้นอยู่กับประชาชน โดยตำรวจจะเข้าไปมีส่วนร่วมและดูแลประชาชน	เรื่องต่างๆ - ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนกรรมต่างๆ ในชุมชน โดยมีตำรวจเป็นผู้ช่วยหรือผู้สนับสนุน	จากตำรวจสู่ประชาชน	ปฏิบัติงานมากที่สุด	ประชาชนในเรื่องการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมและการจราจรที่ถูกกฎหมาย

Copyright by Mahidol University

2.3.2.9 แนวคิดการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทย

แนวคิดการตำรวจชุมชนของประเทศไทยที่ใช้ชื่อว่า การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ นั้น เริ่มต้นมาตั้งแต่การนำแนวคิดนี้เข้ามาในประเทศไทยโดยพล.ต.ท.ณรงค์ มหานนท์ (ดำรงยศ พล.ต.อ. เมื่อครั้งรับตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจช่วง 2525-2530) ในช่วงปีพ.ศ. 2519-2520 และจากนั้นจึงมีการประชุมพิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 โดยในแผนฯ ฉบับนี้ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมด้วย ทำให้พล.ต.ต. สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ ซึ่งในขณะนั้นดำรงยศและตำแหน่งเป็นผู้บังคับการกำลังพลของกรมตำรวจ ได้เสนอแนวคิดการตำรวจชุมชนขึ้นมาอีกครั้ง เพื่อให้เป็นหนึ่งในวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

แนวคิดการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยนั้น เน้นการให้ตำรวจมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับประชาชน สร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่น และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีภาพลักษณ์ใหม่ให้ตำรวจไทย โดยดึงเอาประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและจัดการปัญหาความไร้ระเบียบและอาชญากรรมในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแผนที่กำหนดไว้ในแผนกรมตำรวจแม่บทฉบับที่ 1 (พ.ศ.2530-2534) เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชนหรือสังคมโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และเริ่มปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในปี พ.ศ.2531 และดำรงความต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในขณะนี้อยู่ระหว่างการใช้แผนพัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 อันเป็นการสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) เกี่ยวกับการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง

ในด้านแนวคิดหลักของการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทยก็มีลักษณะเช่นเดียวกันกับ Community Policing ของต่างประเทศ คือเป็นทั้งปรัชญาและแนวความคิดที่เข้าสู่ระบบการทำงานของตำรวจเพื่อที่จะปรับปรุงคุณภาพของประชาชนในชุมชนโดยการกระจายอำนาจในงานตำรวจประชาชนมากยิ่งขึ้น เพื่อการสร้างเครือข่ายการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชน โดยมีการดำเนินการตามหลักสำคัญ 3 ประการ อันได้แก่ การตำรวจที่เน้นกลยุทธ์ (Strategic Oriented Policing) (SOP) ประการที่สอง ได้แก่ การตำรวจที่เน้นชุมชน (Neighborhood Oriented Policing) (NOP) ประการสุดท้าย ได้แก่ การตำรวจที่เน้นการแก้ปัญหา (Problem Oriented Policing) (POP) โดยเป็นการแก้ปัญหาที่สาเหตุซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปของงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ (อ้างอิงจาก: แผนปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตำรวจภูธรภาค 3 ประจำปีงบประมาณ 2552)

Copyright by Mahidol University

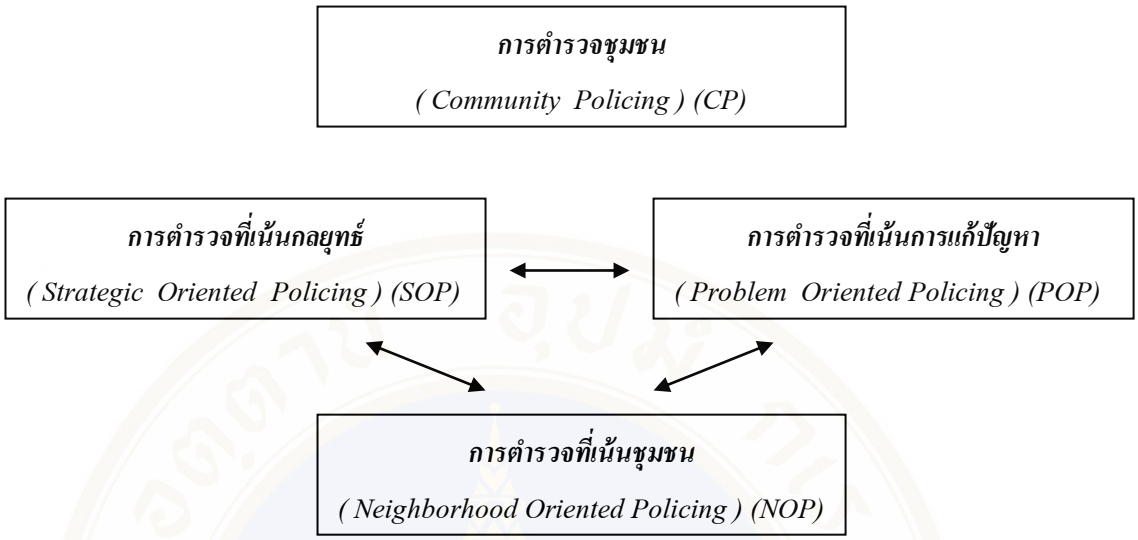

แผนภาพที่ 2.3 แผนภาพแสดงการเชื่องโยงกันระหว่างแนวคิดต่างๆ ในการตำรวจชุมชนของไทย (อ้างอิงจาก: แผนปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตำรวจภูธรภาค 3 ประจำปีงบประมาณ 2552)

การตำรวจที่เน้นกลยุทธ์ (Strategic Oriented Policing) (SOP)

เป็นยุทธศาสตร์การป้องกันอาชญากรรมแบบดั้งเดิมที่หน่วยงานตำรวจยังคงใช้อยู่ เช่น การจัดสายตรวจ การตั้งจุดตรวจจุดสกัด การเข้าถึงที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็ว แต่มีการปรับทรัพยากรบุคคล แผนการปฏิบัติที่มีอยู่ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาในพื้นที่ เป้าหมายขององค์ประกอบนี้ คือ การกำจัดปัจจัยที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดหรือสิ่งที่ทำให้ชุมชนไร้ระเบียบและส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดและลงมือปฏิบัติในสิ่งที่ชุมชนเห็นว่าสมควรดำเนินการ

การตำรวจที่มุ่งเน้นชุมชน (Neighborhood Oriented Policing) (NOP)

หมายถึง กิจกรรมโครงการต่างๆ ที่จะช่วยให้มีการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนในชุมชนมีมากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าใจความรู้สึก ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เช่น โครงการสายตรวจประชาชน ตำรวจบ้าน เพื่อนบ้านเตือนภัย เป็นต้น

การตำรวจที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหา (Problem Oriented Policing) (POP)

เป็นความพยายามร่วมกันระหว่างชุมชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจในการชี้ปัญหา สาเหตุของอาชญากรรมและความไร้ระเบียบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาไปจนถึงขั้นตอนการแก้ปัญหา เช่น การสร้างชุมชนเข้มแข็ง เป็นต้น

(อ้างอิงจาก: แผนปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตำรวจภูธรภาค 3 ประจำปีงบประมาณ 2552)

Copyright by Mahidol University

ลักษณะการทำงานของ “ตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์” นั้น เป็นการนำเอาปรัชญาที่ว่า “ตำรวจคือประชาชน และประชาชนก็คือตำรวจ” ของ Sir Robert Peel มาใช้ปฏิบัติ และเป็นการเน้นให้เห็นว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างประชาชนกับตำรวจเป็นสิ่งที่จำเป็น เนื่องจากเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ฉะนั้น ตำรวจจึงต้องรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพอันดีระหว่างตัวตำรวจเองและประชาชนอยู่เสมอ

โดยการดำเนินงานตามแนวคิดการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติแห่งประเทศไทย คณะกรรมการการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ชุมชนสัมพันธ์ ได้แบ่งการปฏิบัติงานออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์ และระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ สามารถสรุปออกมาได้ดังนี้

1) การปฏิบัติงานระดับผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์

ต้องทำหน้าที่ในการอำนวยการและควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน คัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน จัดเตรียมและคัดเลือกเครื่องมือที่ใช้สำหรับการปฏิบัติงานในชุมชน ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนทั้งหมดรวมทั้งสำรวจทำแผนที่ชุมชน รวมทั้งกำหนดวิธีการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในชุมชนอย่างเหมาะสม นอกจากนี้แล้วยังต้องใช้ความรู้ทางศาสตร์ของการตำรวจวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ในชุมชนเพื่อทำแผนการปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต่อไป

2) การปฏิบัติงานระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานส่วนนี้ คือตำรวจที่ต้องลงพื้นที่ชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และเป็นหน่วยที่ต้องคลุกคลีอยู่กับประชาชนตามหน้าที่ ซึ่งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยนี้คือการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากอันตรายของอาชญากรรม ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับตำรวจในด้านการให้ข้อมูลเบาะแสแก่ตำรวจเกี่ยวกับปัญหาในชุมชนของตน นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่หน่วยนี้จะต้องทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับประชาชนในชุมชน เช่น การมาช่วยงานมงคลและอวมงคลของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเขตรับผิดชอบของตน การจัดชุดอาสาสมัครตำรวจหรือตำรวจบ้านช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในงานประเพณีต่างๆ การจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีและลดช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชนลง โดยตำรวจหน่วยตช.ส.หน่วยนี้ จะต้องประจำอยู่ที่ป้อมตำรวจประจำชุมชนอยู่เสมอ เพื่อจะได้ออกปฏิบัติงานได้อย่างทันท่วงทีหากเกิดปัญหาหรือว่าได้รับแจ้งจากประชาชน

จากข้างต้น แนวคิดการตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ จึงสามารถแจกแจงส่วนสำคัญซึ่งเป็นแกนหลักของแนวคิดได้ 3 ประการ ดังนี้คือ

Copyright by Mahidol University

1. การประชาสัมพันธ์ (Public Relation)

หรือการสร้างภาพพจน์ของตำรวจให้เป็นด้านบวกในสายตาประชาชน เพื่อทำให้ประชาชนมีความศรัทธาต่อตำรวจและให้การไว้วางใจต่อตำรวจมากยิ่งขึ้น

2. การให้บริการแก่ชุมชน (Public Service)

หรือการส่งเสริมความร่วมมือจากประชาชน และการพยายามสร้างสัมพันธภาพอันดีกับประชาชนเพื่อลดช่องว่างระหว่างกัน และทำให้ตำรวจสามารลงพื้นที่ชุมชนทำงานได้สะดวกขึ้น เพราะมีประชาชนสนับสนุน

3. การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน (Public Participation)

หรือการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างตำรวจและประชาชน เพื่อให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยกันมากยิ่งขึ้น

สรุปว่า แนวคิด PCR มีลักษณะทั่วไปดังต่อไปนี้

- แนวคิดนี้ใช้ศาสตร์ของการตำรวจอย่างเต็มรูปแบบในการดูแลแก้ไขและปราบปรามความไร้ระเบียบและอาชญากรรมในชุมชนไม่ต่างกับการตำรวจในรูปแบบดั้งเดิม (Traditional Policing) เช่นเดียวกับแนวคิด PCR แต่เสริมด้วยการออกพื้นที่ชุมชนของหน่วยตช.ส. เพื่อการปฏิสัมพันธ์ที่มากขึ้นของตำรวจกับประชาชน

- เป็นการตำรวจเชิงผสม กล่าวคือ เป็นการตำรวจเชิงรับและเชิงรุกผสมผสานกัน นอกจากที่ตำรวจจะรอการแจ้งความที่โรงพักหรือป้อมตำรวจประจำชุมชนแล้วจึงออกปฏิบัติหน้าที่ตามการร้องเรียนหรือแจ้งความ ก็มีการออกลาดตระเวนในพื้นที่ชุมชนโดยการใช้รถจักรยานยนต์และรถกระบะของตำรวจในบางเวลา นอกจากนั้น ตำรวจหน่วย ตช.ส. จะจัดกิจกรรมในชุมชนเพื่อเพิ่มความสนิทสนมกับประชาชนให้มากขึ้นอีกด้วยโดยถือว่าการจัดกิจกรรมเหล่านี้เป็นการเข้าไปสร้างปฏิสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน

- ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของตำรวจทั้งหมด โดยถือว่าประชาชนเป็นผู้ใช้บริการจากตำรวจ ทางด้านความร่วมมือจากภาคประชาชนมีไม่มากนัก เช่นเดียวกับแนวคิด PCR กล่าวคือ ตำรวจจะเป็นฝ่ายร้องขอเอง โดยในประเทศไทย อาจจะผ่านหัวหน้าชุมชนหรือกำนันผู้ใหญ่บ้านอีกทอดหนึ่ง

- ช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชนยังคงมีมาก ถึงแม้ว่าจะมีการจัดกิจกรรมร่วมกันแต่ด้วยความที่ประชาชนยังไม่ให้ความศรัทธาต่อตำรวจอย่างที่ควรจะเป็น ซึ่งปัญหานี้อาจจะสืบเนื่องมากจากค่านิยมของคนไทยที่มองภาพลักษณ์ของตำรวจไทยเป็นลบมาโดยตลอด

Copyright by Mahidol University

- มีอาสาสมัครจากภาคประชาชน ซึ่งทำงานเป็นเสมือนผู้ช่วยของตำรวจ แต่ไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการทำงานของตำรวจมากนัก

โดยสรุป จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ สามารถสรุปได้อย่างคร่าวๆ ว่าแนวคิดการตำรวจชุมชนและมวลชนของไทยนั้นมีรูปแบบที่ผสมผสานจากแนวคิด PCR เป็นหลัก สืบเนื่องมาจากการตำรวจดั้งเดิมของไทยมีรูปแบบเป็น PCR และตำรวจไทยยังคงยึดติดกับการปฏิบัติงานแบบการตำรวจดั้งเดิมหรือ Traditional Policing ผสานกับแนวคิด Koban System ในเรื่องของการใช้ป้อมตำรวจประจำชุมชน (แต่ตำรวจหน่วยตช.ส.ของไทยไม่ได้อาศัยอยู่ในป้อมฯ ตลอด 24 ชั่วโมง), แนวคิด NPP ในเรื่องของการใช้ป้อมตำรวจและปลูกฝังการดูแลตนเองของประชาชนให้ปลอดภัยจากอันตราย, แนวคิด NHW ในส่วนของการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและลดช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชนให้แคบลง เป็นต้น

แต่แนวโน้มการปฏิบัติงานของการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์โดยรวมทั่วประเทศนั้น พบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคมากมายอันเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้แนวคิดการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ จึงทำให้ผลของการปฏิบัติงานของตำรวจหน่วยตช.ส. ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถที่จะช่วยลดปัญหาความไร้ระเบียบและอาชญากรรมลงเท่าที่ควร ยกเว้นในบางพื้นที่ที่มีการปรับประยุกต์การตำรวจชุมชนให้เหมาะสมกับท้องที่ของตนเองแล้ว ซึ่งในหลายท้องที่ ซึ่งสำรวจได้จากสถิติคดีอาชญากรรมของโรงพักต่างๆ มีปริมาณคงที่และเพิ่มขึ้น ทั้งๆ ที่โรงพักดังกล่าวมีการใช้แนวคิดการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์อยู่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้นำไปสู่การสำรวจและวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

ชูสวัสดิ์ จันทร์โรจนกิจ (2541) ทำงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่เขตความรับผิดชอบของสถานีตำรวจห้วยขวาง กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตชุมชนนั้นมีปัจจัยดังต่อไปนี้ ด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการพบเจอคดีอาชญากรรม รวมทั้งปัจจัยสาเหตุการเข้ามามีส่วนร่วมอันได้แก่ การให้ความสำคัญต่อปัญหาอาชญากรรม

สิทธิพัฒน์ ตันติยานนท์ (2542) ทำงานวิจัยเรื่อง ทัศนคติของตำรวจและประชาชนต่อความสำเร็จของนโยบายตำรวจชุมชนในพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผลการศึกษาพบว่า

Copyright by Mahidol University

1) การดำเนินการตามนโยบายตำรวจชุมชนสัมพันธ์ให้ประสบความสำเร็จและเอื้ออำนวยความสงบสุขให้กับประชาชนได้นั้น จะต้องมีการเตรียมการดำเนินการที่ดี มีการวางแผน มีการจัดทรัพยากรต่างๆ ให้ใช้อย่างเกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด มีการจัดโครงสร้างหน่วยงานให้ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม มีการดำเนินการได้ใช้ปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และจะต้องมีการประเมินผลเพื่อให้เกิดประโยชน์สำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติต่อไป

2) ในการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจและประชาชนนั้น ตำรวจและประชาชนเห็นว่าความมีการออกเยี่ยม สังสรรค์ เล่นกีฬากับสมาชิกชุมชน

3) เกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมของตำรวจและประชาชน ผู้ที่มีการศึกษาสูงมักจะมีทัศนคติในเชิงบวกต่อนโยบายตำรวจชุมชน

ขจร พัฒนพงษ์ (2544) ทำงานวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์: ศึกษาเฉพาะกรณีของกองบังคับการตำรวจนครบาล 9 ผลการศึกษาพบว่า

1) ประชาชนส่วนใหญ่มีทัศคติที่ค่อนข้างดีต่อตำรวจและยอมรับโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์

2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อตำรวจ

3) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในด้านรายได้และการศึกษามีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์

4) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในด้านเพศ สถานภาพสมรส อายุ อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการตำรวจชุมชน

ประไพ ฤกษ์วิถี (2545) ทำงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการตำรวจชุมชนของสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมืองปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการตำรวจชุมชนของสถานีตำรวจภูธรเมืองปทุมธานี อยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการตำรวจชุมชนได้แก่ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการตำรวจชุมชน ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และส่วนใหญ่ไม่พบว่ามีปัญหาในการมีส่วนร่วมในโครงการตำรวจชุมชน

พิทยา กล่ำเอม (2545) ทำงานวิจัยเรื่อง งานตำรวจชุมชนสัมพันธ์กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 กับความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม จากการศึกษาพบว่า ทัศนะของ

Copyright by Mahidol University

ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์กับการนำชุมชนเป็นหลักในการป้องกันอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่เห็นว่าการเน้นให้ประชาชนหรือชุมชนรู้จักป้องกันอาชญากรรมด้วยตนเอง เป็นการป้องกันอาชญากรรมที่ดีที่สุด โดยเด็กและเยาวชนตามสถานศึกษาต่างๆ ควรเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการให้ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันอาชญากรรม ดังนั้นถ้าทำให้ประชาชนเข้าใจในการดำเนินการและประโยชน์ในงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ชุดปฏิบัติการตำรวจชุมชนจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนและสามารถปฏิบัติงานได้ประสบผลตามที่วางเป้าหมายไว้ จากการศึกษาทัศนะของประชาชนในการให้ความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า การให้ความรู้ในการป้องกันภัยต่างๆ ของงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้ารับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะทำให้ทุกคนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและช่วยกันป้องกันดูแลชุมชนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม ซึ่งแนวทางการเกี่ยวกับงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้อย่างทั่วถึง ผู้บังคับบัญชาควรให้ความสำคัญในงานดังกล่าวเท่ากับงานด้านอื่นๆ เพื่อขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในด้านวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณควรจัดสรรให้เพียงพอกับความต้องการและควรฝึกอบรมเกี่ยวกับงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ให้มีความรู้ความเข้าใจก่อนปฏิบัติงาน

ตำรวจภูธรจังหวัดพิจิตร (2550) ทำงานวิจัยเรื่อง องค์ความรู้ในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของตำรวจนั้น ตำรวจจะต้องเป็นผู้มีองค์ความรู้หรือหลักวิชาการต่างๆที่หลากหลายและจะต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในงาน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งมีอยู่หลายประการ วิชาการที่สำคัญๆ คือ

วิชาสังคมวิทยา ตำรวจต้องมีองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของสังคม อันเป็นความสัมพันธ์ของมนุษย์และหมู่คณะด้วยกัน ให้มีความเข้าใจว่าสังคมหรือชุมชนนั้น รวมหน่วยกันอย่างไร มีส่วนประกอบและการจัดองค์กรอย่างไร รวมทั้งการศึกษาถึงปัญหาต่างๆของสังคม โดยจะเน้นหนักถึงปัญหาที่นำไปสู่อาชญากรรมปัญหายาเสพติด เรื่องของเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น

วิชาการประชาสัมพันธ์ ตำรวจจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและดำเนินงานประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับงานชุมชนสัมพันธ์ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน ได้ทราบถึงการดำเนินงานของตำรวจอย่างถูกต้อง สามารถชี้แจงข้อปัญหาต่างๆได้ เสริมสร้างความมั่นใจในสมรรถภาพของตำรวจ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนตลอดเวลา

Copyright by Mahidol University

วิชามนุษยสัมพันธ์ ตำรวจจะต้องรู้และเข้าใจในหลักการอันสำคัญของข้อนี้ เพราะอาจเป็นจุดเริ่มแรกที่ประชาชนจะได้สัมผัสกับตำรวจ สามารถจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมหรือสนับสนุนกิจการตำรวจ สร้างทัศนคติที่ดีได้ เพราะโดยพื้นฐานของประชาชนมักจะกลัวตำรวจ

วิชาภาวะผู้นำ ตำรวจจะต้องรู้ถึงความหมายและบทบาทของการเป็นผู้นำ ความมีภาวะผู้นำจะทำให้ประชาชนเลื่อมใส เชื่อมั่นและศรัทธาในตัวตำรวจ ซึ่งเป็นผู้ที่เขาเชื่อถือ ไว้เนื้อเชื่อใจในการเป็นผู้ตาม

วิชาศิลปะการพูดและการถ่ายทอด เป็นการศึกษาถึงความสำคัญของการใช้คำพูดและการแสดงออกทางบุคลิกภาพ ท่วงทีวาจา ขณะพูดต่อหน้าชุมชน เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ในด้านต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิชาการประสานงาน เป็นการศึกษาให้ทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมีการประสานงาน การมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารงานทั้งในส่วนท้องถิ่นและภูมิภาค จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการประสานงาน ในการดำเนินกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

วิชาตำรวจกับงานชุมชนสัมพันธ์ เป็นการศึกษาถึงความหมาย ลักษณะและความจำเป็นของตำรวจที่ต้องปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ เพราะถ้าหากตำรวจเองยังไม่ทราบและเข้าใจองค์ความรู้ในด้านนี้ ก็ยากที่จะปฏิบัติงานให้เกิดเป็นผลสำเร็จ

ความรู้ด้านปัญหาอาชญากรรมและแนวทางการแก้ไข เป็นการศึกษาถึงสภาพปัญหา สาเหตุและผลกระทบของปัญหาอาชญากรรม ตำรวจจะต้องศึกษาข้อมูลในเรื่องนี้ แล้วทำความเข้าใจเพื่อนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อนำความรู้ด้านการป้องกันอุบัติภัยและสร้างความปลอดภัยในการจราจรไปแนะนำถ่ายทอดให้ความรู้แก่ประชาชน ในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

William E. Raffel (2001) ทำงานวิจัยเรื่อง Citizen Police Academies: A Communication and Sociolegal Perspective กล่าวไว้ว่า กระบวนการยุติธรรมจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชน ในการลดปัญหาอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตำรวจจำเป็นต้องเป็นผู้สร้างสัมพันธภาพอันดีต่อตัวของประชาชนและเพื่อเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีของประชาชนต่อตำรวจด้วย

John F. Fisette (2002) ทำงานวิจัยเรื่อง Community Policing, can the Detroit Police Department Make the Change กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จในระยะยาวของ Community Policing ก็คือความตั้งอกตั้งใจทำงานของรัฐบาลท้องถิ่น ในการที่จะดำเนินงานการบังคับใช้กฎหมายและมีการส่วนร่วม

Copyright by Mahidol University

ในการพัฒนาของภาคประชาชน ตำรวจเองก็จะต้องเสาะแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อตอบสนองต่อความต้องการทางด้านการยกระดับคุณภาพความปลอดภัยของชีวิตของประชาชนในชุมชน ทั้งนี้นายกเทศมนตรี (ผู้กำหนดนโยบายและควบคุมงานตำรวจในท้องที่ในแต่ละรัฐในสหรัฐฯ) ก็จะต้องหาทางเพิ่มทรัพยากรในด้านต่างๆ ของงานตำรวจโดยเฉพาะผู้ปฏิบัติการฝ่ายตำรวจชุมชน เพราะการพัฒนาที่ยั่งยืนคือการเอาใจใส่ของภาครัฐและประชาชนร่วมกัน

Department of Criminology and Criminal Justice University of Maryland (2003, เข้าถึงด้วย http://www.ncjrs.gov, 2010) ได้ทำวิจัยเรื่อง PREVENTING CRIME: WHAT WORKS, WHAT DOESN'T, WHAT'S PROMISING สรุปไว้ว่า

วิธีการป้องกันที่ใช้ได้ผลคือ : - การเพิ่มสายตรวจ ณ จุดเสี่ยงภัยของชุมชนเช่น Hot Spots

- การสืบสวน ตรวจค้น จับกุมอาชญากรและผู้กระทำผิดซ้ำทางอาญาอย่างเด็ดขาด

- การจัดการกับพวกขับรถเมาสุรา

วิธีการป้องกันที่ใช้ไม่ได้ผล : - Neighbourhood Block Watch ที่ใช้ตำรวจปฏิบัติการเพียงฝ่ายเดียว

- การดำเนินการจับกุมอย่างเด็ดขาดในเด็กและเยาวชนที่เป็นพวกก่อกวนในชุมชน

- Community Policing ที่ไม่มีเป้าหมายแน่ชัดในการปฏิบัติงาน

วิธีการป้องกันที่มีแนวโน้มที่ดี : การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการพกพาอาวุธในที่สาธารณะ

- Community Policing ที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและความไร้ระเบียบของสังคมร่วมกับตำรวจ

- การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของตำรวจ โดยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการปฏิบัติงานใหม่

- การไม่ละเว้นการปฏิบัติงานของตำรวจ

- การเพิ่มกำลังอาสาสมัครจากภาคประชาชนในการลาดตระเวนชุมชน

Cordner (2005) ทำงานวิจัยเรื่อง Problem Oriented Policing in Practice กล่าวว่า จากการได้ลองสำรวจการทำงานของเจ้าหน้าที่สำหรับวิธีการ POP ใน San Diego ในรอบทศวรรษแล้วพบว่าการใช้ POP ของเจ้าหน้าที่ มักจะใช้เฉพาะคดีเล็กๆ เช่นการเสพยาเสพติดและความไร้ระเบียบของ

Copyright by Mahidol University

สังคม โครงการส่วนใหญ่ที่เจ้าหน้าที่นำไปปฏิบัติก็ได้จากการสังเกตสภาพทั่วไปและการรับเรื่องร้องเรียนในชุมชน ซึ่งไม่ค่อยเป็นทางการนักและไม่แน่ใจว่าการใช้ระบบการวิเคราะห์ของเจ้าหน้าที่ต่อคดีแต่ละคดีนั้นจะเป็นระบบใดด้วย โดยเจ้าหน้าที่กว่า 62% มักจะใช้ประสบการณ์ส่วนตัวกับคดีต่างๆ มากกว่าที่จะใช้วิธีการจากตำรา ซึ่งทำให้สรุปได้ว่า ในบางพื้นที่ อาจจะมีแค่เพียงชื่อของ POP ในนโยบาย แต่การปฏิบัติงานจริงของเจ้าหน้าที่ อาจจะไม่เป็นไปตามนั้น เหมือนในกรณีศึกษาอย่างเจ้าหน้าที่จากเมือง San Diego ซึ่งไม่สามารถจะระบุได้เลยว่าตรงกับรูปแบบใดใน POP

Steve Watson (2006) ทำงานวิจัยเรื่อง Pre-crime and proactive policing Police Checkpoints, stop and search, curfews and ASBO's becoming the norm กล่าวไว้ว่า "...ในยุคก่อนหน้านี้เคยมีคนสงสัยว่าปฏิกิริยาและการกระทำของวัยรุ่นหนุ่มสาวบางกลุ่มที่อยู่ตามท้องถนนทั่วสหราชอาณาจักร ที่มักจะซ่อนหน้าตาอยู่ภายใต้เสื้อคลุมและแยกตัวเองออกจากคนอื่นๆ ในชุมชน นั่นเพราะว่าต้องการซ่อนตัวเองจากการจับตาดูของผู้คน กล้อง CCTV ตำรวจ PCSO หรือแม้แต่เพื่อนบ้านของตนเองหรือไม่?

การกระทำดังกล่าวเหมือนกับรูปแบบการก่อกบฏอย่างหนึ่งต่อสังคมและพวกเขาเองก็ยอมรับกับสถานะ ASB ที่สังคมมอบให้ จึงทำให้การปฏิบัติตัวของเด็กวัยรุ่นเหล่านี้แสดงออกอย่างเปิดเผยไม่เกรงใจประชาชนคนอื่นๆ เนื่องจากสังคมได้ตีตราพวกเขาไปแล้ว

สังคมเองก็เคยเฝ้าถามว่า การตั้งจุดตรวจตาม Hot spots ต่างๆ การติดกล้อง CCTV และการตรวจค้น จะเฝ้าระวังเด็กวัยรุ่นป่วนเมืองพวกนี้ได้จริงหรือไม่ ไม่นานมานี้ ตำรวจสหราชอาณาจักรจึงได้นำเอาการตำรวจเชิงรุกในการจัดการกับเด็กพวกนี้ โดยอาศัยความร่วมมือจากเพื่อนบ้านของพวกเขาเอง ปรากฏว่า เยาวชนที่เป็น ASB ลดลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งบางคนยังกลายเป็น PCSO อีกด้วย

Tuffin (2006) ทำงานวิจัยเรื่อง An Evaluation of Impact of the National Reassurance Policing Programme กล่าวไว้ว่า สังคมไร้ระเบียบที่ประชาชนสามารถรับรู้ได้ว่า สังคมตอนนี้ไม่มีความปลอดภัยในประเทศอังกฤษ ก็คือ วัยรุ่นสร้างความวุ่นวายก่อกวนยามค่ำคืน, ขยะเรี่ยราดในชุมชน, กำแพงสาธารณะถูกเขียนและพ่นสี, รถบัสและตู้โทรศัพท์ถูกทำลายและพ่นสี, เหยียดผิว เชื้อชาติ ศาสนาในหมู่ประชาชน, ค้าขายยาเสพติดตามท้องถนน, การดื่มกินในที่สาธารณะและทำพฤติกรรมเกะกะระราน ฯลฯ

Gordon Hughes and Michael Rowe (2007, เข้าถึงด้วย http://crj.sagepub.com, 2010) ทำงานวิจัยเรื่อง Neighbourhood Policing and Community Safety: Researching the instabilities of the local governance of crime, disorder and security in contemporary UK กล่าวไว้ว่า จากการใช้

Copyright by Mahidol University

Neighbourhood Policing ในประเทศอังกฤษ ปีค.ศ.2003 ได้ผลดังนี้คือ ความปลอดภัยในชุมชนของประชาชนนั้นดีขึ้น, พวกที่ทำตัวต่อต้านสังคมมีจำนวนลดลงมาก, การตำรวจได้รับการไว้วางใจมากยิ่งขึ้น, ต้นทุนทางสังคมดีขึ้นและประสิทธิภาพทางสังคมดีขึ้น

Andy Myhill (2009) ทำงานวิจัยเรื่อง Community Engagement in Policing กล่าวไว้ว่า การตำรวจแบบของ Peel ในบางข้อนั้นทำให้แนวคิด Community Policing มีความแข็งแรงมากยิ่งขึ้น เช่น

- ต้องระลึกอยู่เสมอว่า สิ่งหนึ่งที่จะเติมเต็มอำนาจหน้าที่ของตำรวจก็คือความไว้วางใจจากประชาชน หน้าที่ที่สำคัญคือตำรวจต้องทำให้ประชาชนไว้วางใจและให้เกียรติในการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ตำรวจเองก็ต้องให้ความเคารพและทำตนเองให้น่าไว้วางใจต่อประชาชนด้วย

- ต้องระลึกไว้เสมอว่า การพยายามรักษาสัมพันธภาพอันดีระหว่างตำรวจและประชาชน คือหน้าที่หลักอย่างหนึ่งของตำรวจ

- ต้องระลึกไว้เสมอว่า ประชาชนคือตำรวจ และตำรวจคือประชาชน ตำรวจก็เป็นเพียงแค่สมาชิกคนหนึ่งในชุมชน ไม่ใช่คนที่มีอภิสิทธิ์พิเศษเหนือใคร เพียงแค่ได้รับเงินเดือนในการปฏิบัติหน้าที่ปกป้องคุ้มกันภัยในชุมชนตลอดเวลาเท่านั้น

Copyright by Mahidol University

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย”โดยมีแนวทางการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากร (Population)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง (Targeted Population) ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนหรือเคยสอนในวิชาด้านตำรวจหรือการบริหารงานยุติธรรม ตำรวจชุมชนที่ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานในชุมชน และประชาชนในชุมชนต่างๆ ที่มีโครงการตำรวจชุมชนดำเนินการ

3.2 การสุ่มตัวอย่าง (Sampling)

การสุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการดำเนินการหลายขั้นตอน (Multi-stages Sampling) โดยเริ่มจากการกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้น (Qualification) ของประชากรเป้าหมายเพื่อคัดกรองเบื้องต้น จากนั้นจะใช้วิธีการแบบ Snowball คือ เมื่อได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ระบุแล้วจะดำเนินการสัมภาษณ์ เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์จะให้ผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์แนะนำบุคคลอื่นๆ ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้ทำการสัมภาษณ์ต่อไป ต่อจากนั้นจะทำการกระจายให้ครบทุกภูมิภาค โดยใช้การสุ่มเลือกแบบเจาะจง (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร)โดยในการกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นสำหรับประชากรกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.2.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ก.) เป็นอาจารย์ที่เคยสอนในวิชาเกี่ยวกับตำรวจและ/หรือ การบริหารงานตำรวจหรือการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับตำรวจ โดยทำการสอนต่อเนื่องในรายวิชาดังกล่าวติดต่อกันมาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ

Copyright by Mahidol University

ข.) เป็นอาจารย์พิเศษในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับตำรวจ การบริหารงานตำรวจ หรือการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาด้านตำรวจติดต่อกันมาไม่น้อยกว่า 4 ปี หรือหากเคยเป็นตำรวจผู้ที่เคยปฏิบัติงานเกี่ยวข้อง ต้องเป็นผู้บรรยายพิเศษหรืออาจารย์พิเศษสอนติดต่อกันมาไม่น้อยกว่า 2 ปี

จำนวนรวมทั้งสิ้น 6 คน

3.2.2 เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน

ก.) ได้รับมอบหมายหรือเคยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับตำรวจชุมชน/ตำรวจชุมชนสัมพันธ์และเคยปฏิบัติงานจริงในชุมชนต่อเนื่องกันมาตลอดไม่น้อยกว่า 3 ปี

ข.) เข้าร่วมในการดำเนินการในกิจการงานตำรวจชุมชน ทั้งงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในชุมชน

จำนวนรวมทั้งสิ้น 10-15 คน

3.2.3 ประชาชน

ก) พักอาศัยและ/หรือมีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนที่มีการดำเนินงานของตำรวจชุมชนต่างๆ ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 ปี

ข) เคยพบปะ พูดคุย ประสานงาน และ/หรือ เคยเข้าร่วมในกิจกรรมการดำเนินการของตำรวจชุมชนในพื้นที่ต่อเนื่องติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 ปี

จำนวนรวมทั้งสิ้น 10-15 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง (Structural Interviewing Guidelines) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย และการทบทวนวรรณกรรม เพื่อสกัดประเด็นการวิจัยให้ครอบคลุม และได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง อันประกอบไปด้วยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการตำรวจและอาจารย์มหาวิทยาลัย ตรวจสอบว่ามีขอบเขตเนื้อหาถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยครบถ้วน

Copyright by Mahidol University

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จำแนกเป็น 2 ส่วนคือ

3.4.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ หอสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตำรวจภูธรภาคต่างๆ และทางเว็บไซต์ต่างๆ

3.4.2 การวิจัยภาคสนาม (Filed Research) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จากประชากรเป้าหมายที่ได้ผ่านการสุ่มตัวอย่างตามที่ระบุไว้แล้ว โดยจะทำการขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลทั้งจากอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ตำรวจชุมชน และประชาชน ทั้งนี้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาและตำรวจ จะใช้การสัมภาษณ์ ส่วนประชาชนจะใช้การประชุมกลุ่ม (Focus Group)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการวิจัยเอกสารต่างๆ จากฐานข้อมูล (Documentary Research) การวิจัยภาคสนาม (Filed Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) บุคคลที่มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการตำรวจชุมชนในประเทศไทยและต่างประเทศและการประชุมกลุ่ม (Focus Group) ในส่วนของประชาชนทั่วไปแล้ว ยังได้ใช้การศึกษาแบบกรณีศึกษาในรูปแบบต่างๆ (Case Study) เพื่อประกอบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตีความข้อมูลออกมาเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อความเข้าใจและสามารถรวบยอดข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปในรูปแบบของตัวแบบ (Model) ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดต่อไป

Copyright by Mahidol University

บทที่ 4
ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์แนวคิด หลักการและแนวทางการดำเนินงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนสำหรับประเทศไทยที่เหมาะสม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง (Structural Interviewing Guidelines) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อันประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และการประชุมกลุ่ม (Focus Group) โดยผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนตามกลุ่มประชากรเป้าหมาย ดังนี้คือ

1. อาจารย์จากสถาบันการศึกษา จำนวน 6 คน
2. เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนสัมพันธ์ตามโรงพักต่างๆ โดยใช้การสุ่มเลือกแบบเจาะจงจาก 6 ภูมิภาค จำนวน 10-15 คน
3. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับการสุ่มเลือก จาก 6 ภูมิภาค จำนวน 10-15 คน

โดยประชากรในกลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและอาสาสมัครตำรวจฯ และกลุ่มที่ 3 ประชาชน จะแบ่งออกเป็น 6 ภูมิภาค ตามพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มของประชากรเป้าหมาย ไม่ใช่แบ่งตามภาคปฏิบัติการของตำรวจ ดังต่อไปนี้คือ

1. ภาคเหนือ
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ภาคตะวันออก
4. ภาคกลาง
5. ภาคใต้
6. กรุงเทพมหานคร

ซึ่งคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มวางอยู่บนฐานของวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ แนวคิด หลักการและแนวทางการดำเนินงานของตำรวจชุมชนในประเทศไทย

Copyright by Mahidol University

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนสำหรับประเทศไทยที่เหมาะสม

กอปรด้วยกรอบแนวคิดในการดำเนินการ ที่มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการหา “แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย” ซึ่งประกอบไปด้วย แนวทางด้านแนวคิด นโยบาย แผน แนวทางด้านการบริหารจัดการและด้านความยั่งยืนของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย

4.1 ผลการศึกษาในส่วนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ผลการศึกษาในส่วนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยได้แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

4.1.1 ด้านนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเกี่ยวกับการดำเนินการงานตำรวจชุมชนในประเทศไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

4.1.2 ด้านการกำหนดแผนงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติสำหรับงานตำรวจชุมชนในปัจจุบันอย่างไรและลักษณะของแผนงานดังกล่าวมีลักษณะใด

4.1.3 ด้านการดำเนินงานตำรวจชุมชนในประเทศไทยในปัจจุบันและผลกระทบที่เกิดขึ้น

4.1.4 ด้านแนวคิดตำรวจชุมชนที่สำนักงานตำรวจแห่งชาตินำมาประยุกต์ในการดำเนินการงานตำรวจชุมชนในประเทศไทย

4.1.5 ด้านวิธีการหรือแนวทางการดำเนินงานที่ตำรวจควรจะนำมาใช้โน้มน้าวใจของประชาชนในท้องที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับตำรวจ

4.1.6 ในด้านแนวโน้มของตำรวจชุมชนในอนาคต ส่วนที่ต้องปรับปรุงพัฒนา และส่วนของแนวทางใหม่ๆ ของต่างประเทศที่ควรนำมาใช้

โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บสัมภาษณ์เก็บข้อมูลกับอาจารย์จากสถาบันการศึกษาของรัฐ ที่มีประสบการณ์การเรียนการสอนเกี่ยวกับการตำรวจชุมชนอย่างน้อย 3 ปี จำนวน 6 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เป็นนามสมมติแทนชื่ออาจารย์ และชื่อสมมติแทนชื่อสถาบันการศึกษา เพื่อเคารพสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัยหรือกลุ่มประชากรเป้าหมาย และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยหรือกลุ่มประชากรเป้าหมาย ได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

Copyright by Mahidol University

4.1.1 ด้านนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเกี่ยวกับการดำเนินการงานตำรวจชุมชนในประเทศไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ข้อมูลทางด้านนโยบายอันเป็นประเด็นสำคัญในการดำเนินงานด้านตำรวจชุมชนของประเทศไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน อาจารย์จากมหาวิทยาลัยของรัฐท่านหนึ่ง ได้กล่าวถึงการตำรวจชุมชนแบบสากลไว้ในเชิงเปรียบเทียบ ว่าเป็นการตำรวจเชิงรุก หรือ Proactive Policing ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชนโดยอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชน ดังที่กล่าวเอาไว้ว่า

"...ตำรวจชุมชนแบบสากล มีแนวคิดที่ตั้งอยู่บนฐานของการทำงานเชิงรุก ความต้องการหลีกหนีออกจากการทำงานของการตำรวจแบบเดิมๆ และความคิดสร้างสรรค์ของตำรวจเพื่อที่จะกำหนดหนทางป้องกันและแก้ไขปัญหาความวุ่นวาย ความไร้ระเบียบของพื้นที่ชุมชนและปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ลดความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมของประชาชน สร้างความร่วมมืออันดีระหว่างตำรวจและประชาชนในลักษณะการเป็นหุ้นส่วนของชุมชนร่วมกัน ซึ่งตำรวจเองจะต้องเป็นที่ปรึกษา ผู้อำนวยความสะดวก ผู้สนับสนุนให้กับประชาชนในชุมชนและโครงการต่างๆ ในการจัดการและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม..."

ซึ่งแนวคิดที่ประเทศไทยนำมาประยุกต์ใช้ มีลักษณะค่อนข้างกว้าง โดยดึงเอาแนวคิดหลักการณ์ที่เป็นมาตรฐานของการตำรวจชุมชนโดยทั่วไปออกมาในลักษณะดังที่อาจารย์ท่านเดิมได้กล่าวสริมเพิ่มเติม ดังนี้

"...ปรัชญาของการตำรวจชุมชนที่บ้านเรานำมาประยุกต์ใช้กับตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มีลักษณะกว้างๆ อาทิ ตำรวจกับประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยใช้วิธีการอย่างกว้างขวางและสร้างสรรค์ ใช้การทำงานเชิกรุกและวัดผลจากการลดลงของจำนวนคดี ตำรวจจะไปปรากฏตัวในทุกๆ ที่ของชุมชนเพื่อลดความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมของประชาชน การปฏิบัติหน้าที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนเป็นที่ตั้ง จะต้องไม่มีช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชนหรือถ้ามีก็ต้องน้อยมาก ตำรวจจะต้องตระหนักถึงหน้าที่ที่ต้องรับใช้ชุมชนเสมอๆ และการฟ้องคดี การดำเนินคดีจะไม่ใช่เป้าหมายพิเศษของการตำรวจชุมชนอีกต่อไป และจะต้องพยายามลดในส่วนนี้ให้ได้ด้วย การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ได้เอาปรัชญาส่วนนี้มาปรับใช้ ในแผนฯ ของเราตั้งแต่แรกเรื่อยมาถึงปัจจุบัน..."

Copyright by Mahidol University

นอกจากนั้น ได้กล่าวเสริมถึงงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่ปรากฏในแผนแม่บทฯ และแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่า ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย นอกจากจะมีแนวคิดเรื่องการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนอีกด้วย

"...งานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการกำหนดแผนงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ไว้ในแผนแม่บทให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลทุกๆ สมัยและแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านการพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม...ตามนิยามหมายถึงเป็นการทำงานเชิงรุกของตำรวจในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พยายามให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของตำรวจ โดยงานชุมชนสัมพันธ์เป็นความพยายามหนึ่งในหลายๆ ทางที่ทำให้การปฏิบัติงานของตำรวจนั้นง่ายยิ่งขึ้นในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ในประเทศเราก็จะเน้นปัญหายาเสพติดเป็นหลัก...."

ในยุคแรกของการนำแนวคิดตำรวจชุมชนหรือ Community Policing มาปรับใช้ ตำรวจชุมชนของประเทศไทยได้มีวิวัฒนาการที่เริ่มต้นมาจากการแสวงหาความร่วมมือระหว่างตำรวจและประชาชนโดยให้ตำรวจเป็นแกนหลักในการโน้มน้าวประชาชนให้เขามามีส่วนร่วม แต่กลับไม่ได้รับผลลัพท์เป็นที่น่าพอใจตามวัตถุประสงค์ของแนวคิด ดังที่อาจารย์ท่านเดิมได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการตำรวจชุมชนในประเทศไทยไว้ดังนี้

"...ในด้านนโยบาย เมื่อปี 2523 ได้มีการบรรจุแนวความคิดเกี่ยวกับงานชุมชนสัมพันธ์ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ซึ่งในปี 2525 กรมตำรวจก็ได้วางฐานการทำงานด้านชุมชนสัมพันธ์ขึ้นมา โดยเน้นให้ตำรวจแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำรวจต้องเข้าไปคลุกคลีตีโมง สร้างกิจกรรมชุมชน ให้บริการประชาชน และทำความสนิทสนมคุ้นเคยกับประชาชนให้มากที่สุด เพื่อสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ และปลูกแรงศรัทธาในตัวของตำรวจจากประชาชน แต่เหมือนกับว่าด้วยความที่ไม่มีระบบที่แน่นอน นโยบายอะไรก็ไม่มี การดำเนินการเลยใช้ไม่ได้ และไม่ได้รับความร่วมมือจากตำรวจเอง งานชุมชนสัมพันธ์เลยใช้การไม่ได้...

...การปฏิบัติอย่างมีแบบแผนเกิดขึ้นเมื่อปี 2531 เรียกว่า โครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ มีการกำหนดไว้ในแผนกรมตำรวจฉบับที่ 1 ปี 2530 – 2534 ด้วย โดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ด้านการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนเป็นแผนสนับสนุนอีกที จากนั้นจึงได้มีการจัดงบประมาณและแผนการดำเนินงานอย่างจริงจัง...

Copyright by Mahidol University

...ในแผนกรมตำรวจฉบับที่ 2 ปี 2535 – 2539 ก็ยังคงสนับสนุนโครงการต่างๆ ด้านชุมชนสัมพันธ์อยู่ แต่ได้เน้นเรื่องตำรวจชุมชนสัมพันธ์มากเป็นพิเศษ โดยพยายามสร้างบุคคลากรตำรวจให้มีทักษะด้านชุมชนสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น ปลูกฝังเทคนิคการ engaged กับประชาชนในพื้นที่ของตนอย่างเป็นระบบ และความสามารถด้านการให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องการป้องกันอาชญากรรม จากแผนฯ ฉบับนี้ ตำรวจชุมชนสัมพันธ์มีจุดเน้นที่ต้องการให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในด้านการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหายาเสพติดในชุมชนซึ่งในช่วงนั้นเริ่มระบาดหนักแล้ว และเน้นเสริมสร้างความร่วมมือกันระหว่างประชาชนกับตำรวจในการดูแลชุมชนร่วมกัน...

...จากนั้น ในแผนกรมตำรวจฉบับที่ 3 ปี 2540 – 2544 ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยยังคงความต่อเนื่องจากฉบับที่แล้ว แต่ได้ขยายการดำเนินงานจากส่วนกลางไปยังทุกๆ จังหวัด และให้แต่ละโรงพักปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับชุมชนในท้องที่ตามความเหมาะสมเอง...”

จากการศึกษางานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จากแผนกรมตำรวจฉบับต่างๆ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 จนถึงฉบับที่ 3 พบว่าหลักการที่สำคัญของงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์คือการเสริมสร้างความร่วมมือกันระหว่างตำรวจและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และปัญหาในชุมชนอื่นๆ ร่วมกัน

4.1.2 ด้านการกำหนดแผนงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติสำหรับงานตำรวจชุมชนในปัจจุบันอย่างไรและลักษณะของแผนงานดังกล่าวมีลักษณะใด

อาจารย์จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจฯ 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแผนงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

“...กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของปัจจุบัน ประกอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 87 ว่าด้วยรัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน แผนพัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2550-2554 ซึ่งก็ปรากฏในแผนพัฒนาระบบงาน: โครงการด้านการป้องกันอาชญากรรม ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่นและองค์กรมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ.2551 ผนวกกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10…”

Copyright by Mahidol University

จากการสัมภาษณ์พบว่า ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย ให้ความสำคัญทางด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน แสวงหาความร่วมมือจากประชาชน องค์กรเอกชนและองค์กรท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือกับตำรวจในการปฏิบัติงานตามนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งมีการกำหนดแนวทางให้มีการพัฒนางานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อสร้างแนวร่วมจากภาคประชาชนจและเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนและองค์กรต่างๆ ได้มีมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร และร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาสังคมหลักในปัจจุบันร่วมกัน

อาจารย์ท่านเดิมกล่าวเสริมเกี่ยวกับการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ว่าเป็นหนึ่งในแผนการป้องกันอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเฉพาะปัญหาด้านยาเสพติดในชุมชนและสถานศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“...ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เป็นหนึ่งในแผนการป้องกันอาชญากรรมแบบที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นยุทธศาสตร์การตำรวจแบบเชิงรุกที่ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติเล็งเห็นว่าน่าจะได้ผลดีที่สุดในการป้องกันจัดการปัญหายาเสพติดในชุมชนและปัญหาอาชญากรรมอื่นๆ โดยสามารถอธิบายเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 คือขั้นตอนของการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ ซึ่งพิจารณาจากบทบาทของตำรวจที่เกี่ยวข้อง โดยดูจากอาชญากรรม 2 ลักษณะ คือ

1) อาชญากรรมแบบ Street Crime หรือพบเจอได้ทั่วไปตามท้องถนน ตำรวจสามารถจะพบได้หากมีการลาดตระเวน และ

2) อาชญากรรมประเภทเกิดในที่ลับตา หรือในสถานที่ที่ตำรวจเข้าไปตรวจสอบเป็นกิจวัตรไม่ได้ หากแบ่งรูปแบบการป้องกันอาชญากรรม ก็ควรจะแบ่งตามพื้นที่ได้ 2 ลักษณะ และอาจจะบรรจุโครงการตำรวจชุมชนเข้าไปตามพื้นที่ดังนี้

1) อาชญากรรมแบบ Street Crime จะเน้นบทบาทของตำรวจเป็นหลัก โดยใช้การทำงานของสายตรวจและจะต้องใช้เทคโนโลยีทันสมัยอย่างเช่น E-Police และ GPS ประกอบการทำงาน นอกจากนั้น ควรมีอาสาสมัครตำรวจออกตรวจหรือลาดตระเวนร่วมกับตำรวจเสมอ

2) อาชญากรรมประเภทที่เกิดในที่ลับตา จะอาศัยการทำงานของประชาชน เช่น โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย การใช้ รปภ. การใช้ CCTV ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

3) คือจำแนกพื้นที่ชุมชนเมืองและชุมชนชนบท โดยในส่วนตัวเมืองให้เน้นการแสวงหาความร่วมมือกับอาสาสมัคร และสร้างเครือข่ายรูปแบบต่างๆ เพราะอาชญากรรมในตัวเมือง

Copyright by Mahidol University

ค่อนข้างมาก ในส่วนของชนบท ความร่วมมือจากภาคประชาชนค่อนข้างมาก อาชญากรรมเกิดน้อยกว่าตัวเมือง ก็จะเน้นการทำโครงการต่างๆ และการสร้างอาสาสมัครเพื่อเสริมกำลังพลตำรวจ

ขั้นที่ 2 คือขั้นของการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความรุนแรงของปัญหา โดยใช้หลัก SARA Model จากแนวคิดตำรวจชุมชนของต่างประเทศ SARA นั้นย่อมาจาก Scanning, Analysis, Response, Assessment ซึ่งมีวิธีการและความหมายดังนี้

S หรือ Scanning หมายถึง การสำรวจปัญหาที่มีความเสี่ยงในพื้นที่ที่จะก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด

A หรือ Analysis หมายถึง การวิเคราะห์ปัจจัยของสภาพปัญหา

R หรือ Response หมายถึง การตอบสนองสภาพปัญหาของพื้นที่ หรือการพยายามขจัดปัญหาในพื้นที่ ซึ่งอาจจะไม่ใช้ตำรวจอย่างเดียวก็ได้ที่ทำหน้าที่นี้ อาจจะเป็นประชาชนก็ได้

A หรือ Assessment หมายถึง การประเมินผลเพื่อเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม

ขั้นที่ 3 คือขั้นตอนของการแสวงหาและสร้างความร่วมมือจากประชาชน แบ่งเป็น 2 รูปแบบเหมือนข้อก่อนหน้านี้ คือ

รูปแบบที่ 1 - พื้นที่สาธารณะ อาจจำเป็นต้องใช้บทบาทของตำรวจเป็นแกนนำในแต่ละโครงการ

- พื้นที่ส่วนบุคคล เช่น ที่พักอาศัยประเภทต่างๆ บ้านเดี่ยว อพาร์ทเมนท์ โรงแรม คอนโดฯ บ้านจัดสรร หรือที่อยู่อาศัยส่วนตัว ก็จะใช้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก ตำรวจจะช่วยจัดโครงการประเภท เพื่อนบ้านเตือนภัย การพัฒนาละแวกบ้านให้มีสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยจากอาชญากรรม ควบคุมการเข้าออกหมู่บ้าน จัดระเบียบชุมชน ใช้กล้อง CCTV

รูปแบบที่ 2 - อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในเมือง ความสำคัญของบทบาทจะอยู่ที่พวกอาสาสมัครที่ข้ามาช่วยงานตำรวจ การเฝ้าระวังโดยเพื่อนบ้านใกล้เคียง และจะเน้นการประสานงานร่วมมือกันระหว่างตำรวจและประชาชนเป็นส่วนใหญ่

- อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชนบท ความสำคัญก็จะเน้นไปที่ประชาชนในชุมชนเป็นหลัก พวกโครงการเพื่อนบ้านเฝ้าระวังก็จะได้ผลดี

รูปแบบที่ 3 เป็นการประเมินผลการปฏิบัติในการป้องกันอาชญากรรม จะเป็นการวิเคราะห์หรือพิจารณาจากผลผลิตจากการปฏิบัติตามแผนนั่นเอง...

“...อันที่จริง ภารกิจหรือแนวทางปฏิบัติงานที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในปัจจุบันต้องปฏิบัติตามแผนฯ แท้จริงจะมีลักษณะดังนี้

Copyright by Mahidol University

1) การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย วิเคราะห์และจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนที่มีปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด เป็นหลัก สำรวจความต้องการของประชาชนในชุมชนนั้นประกอบด้วยแล้วจึงเข้าไปดำเนินงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ พื้นที่เสี่ยง หรือ Hot Spots ต้องเป็นพื้นที่แรกสุดในการเข้าปฏิบัติหน้าที่

2) แสวงหาความร่วมมือจากประชาชน โดยการจัดให้มีอาสาสมัครตำรวจชุมชน หรืออาสาสมัครตำรวจบ้านและจัดตั้งหน่วยบริการประชาชนขึ้นในแต่ละตำบล แต่ละท้องที่

3) แต่ละโรงพักจะต้องมีแผนการสอดรับกับการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์และต้องจัดให้มีตำรวจสายตรวจประเภทต่างๆ รวมทั้งจัดให้มีอาสาสมัครตำรวจจากประชาชน

4) อบรมตำรวจและอาสาฯ ชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกระจายกำลังได้อย่างทั่วถึงในทุกๆ พื้นที่

5) สร้างจิตสำนึก จิตสาธารณะ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์แก่ตำรวจและประชาชนให้เข้าใจตรงกัน

6) ตำรวจต้องลบภาพลักษณ์ที่แย่ๆ ออกจากตัวให้ได้ เพื่อสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและสร้างศรัทธาจากประชาชน...”

ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตามที่ปรากฏในแผนฯ มีลักษณะดังนี้คือ

1) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อกันระหว่างตำรวจกับประชาชน

2) ส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาคุณภาพชีวิต มีจิตสำนึกที่จะเข้าร่วมรับผิดชอบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตน

3) เพื่อให้ประชาชนในชุมชน มีความรู้ในการป้องกันตนเองและครอบครัวจากอาชญากรรม อุบัติภัยต่างๆ ปัญหาความรุนแรงในเด็ก เยาวชนและสตรี ปัญหายาเสพติดให้โทษ และ

4) มีจิตสำนึกในการให้ความร่วมมือกับตำรวจในเรื่องที่ตำรวจร้องขอ

ซึ่งจากวัตถุประสงค์ดังกล่าว โรงพักต่างๆ ที่ได้สนองรับนโยบาย ได้ประยุกต์ออกมาเป็นโครงการต่างๆ ตามแผนฯ ที่มีลักษณะหลากหลายและครอบคลุมวัตถุประสงค์ทั้งหมดที่อาจารย์จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจท่านหนึ่ง กล่าวไว้ดังนี้

“...โครงการต่างๆ ตามที่ปรากฏในแผนการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะเป็นลักษณะของการจัดแสดงนิทรรศการ จัด

Copyright by Mahidol University

ประชุมสัมมนา การประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ จัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ การสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้สู่ชุมชน เยี่ยมเยียนสอบถามสารทุกข์สุขดิบของประชาชนในชุมชน ส่งข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับอาชญากรรมสู่ประชาชน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับตำรวจในการดูแลตนเองและเพื่อนบ้านของตัวเองให้ปลอดภัย...

...ตามแผนพัฒนาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2550-2554 ซึ่งจะมีการแบ่งกลุ่มโครงการออกเป็น 4 กลุ่มโครงการ ภายใต้โครงการด้านการป้องกันอาชญากรรม ก็คือ

1) กลุ่มโครงการด้านการป้องกันอาชญากรรม ประกอบไปด้วย โครงการป้องกันอาชญากรรมในที่สาธารณะ โครงการควบคุมอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย โครงการกำหนดจุดสกัด และซักซ้อมแผนเผชิญ โครงการกำหนดจุดตรวจค้น โดยเน้นเป้าหมายเป็นอาวุธต่างๆ และยาเสพติด โครงการปรับรูปแบบและยุทธวิธีสายตรวจให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่

2) กลุ่มโครงการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบไปด้วย โครงการจัดชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ หรือ ตชส. พบประชาชน โครงการตรวจเยี่ยมชุมชน โครงการขยายงาน ตชส. ให้ครอบคลุมพื้นที่ชุมชน โครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในชุมชน โครงการอบรมเยาวชนอาสา โครงการอบรมประชาชนอาสา ฯลฯ

3) กลุ่มโครงการด้านการจัดระเบียบสังคม ประกอบไปด้วย โครงการเพิงแรกต้องถูกรื้อ โครงการเขตกำจัดจุดอ่อน โครงการฉีดวัคซีนให้กับชุมชน โครงการมาตรการจัดระเบียบคนเร่ร่อนขอทาน โครงการมาตรการจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการ

4) กลุ่มโครงการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพสายตรวจ ประกอบไปด้วย โครงการปฐมนิเทศผู้มารับหน้าที่ปฏิบัติงานใหม่ โครงการฝึกทบทวนประจำปีสายตรวจ โครงการสัมมนาผู้ปฏิบัติงานสายตรวจระดับผู้บริหาร โครงการทดสอบสมรรถภาพร่างกายทุกๆ 4 เดือน โครงการฝึกผู้นำสายตรวจชั้นประทวน โครงการบรรยายพิเศษโดยวิทยากรสายต่างๆ

...ซึ่งกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เป็นสิ่งที่ปรากฏในแผนงานด้านตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ด้วย แต่โรงพักที่รับไปปฏิบัติก็อาจจะประยุกต์ไปใช้กันตามแต่สมควร และความเหมาะสมกับปัจจัยหลายๆ อย่างอีกที...”

อาจารย์อีกท่านหนึ่งให้ข้อมูลเสริมเกี่ยวกับโครงการตามโรงพักต่างๆ ว่ามีจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้ปรากฏอยู่ในแผนฯ แต่กลายเป็นโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่น่าจะเป็นต้นแบบให้กับโรงพักอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนี้

Copyright by Mahidol University

"...หากไปดูในรายงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็จะพบว่ามีอีกหลายโครงการที่ไม่ได้ปรากฏตามแผน แต่น่าสนใจไม่น้อย และน่าจะเป็นต้นแบบให้กับโรงพักอื่นๆ ได้อยู่เหมือนกัน เช่น โครงการเปิดโรงพักรับใช้ประชาชน ที่ให้ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน ร้านค้าต่างๆ สื่อมวลชน และส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ชุมชนเข้ามาร่วมประชุมกับตำรวจทุกๆ เดือน โครงการประชาชนต้องการอะไร อันนี้ก็ให้ประชาชนเขียนบทความ เรียงความถึงตำรวจว่าประชาชนต้องการอะไรจากตำรวจ ต้องการอะไรในชุมชน โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม ที่ให้ประชาชนเข้ามาเป็นอาสาสมัครอย่างลับๆ เหมือนเป็นสายข่าวให้กับตำรวจ คอยแจ้งเบาะแสสิ่งผิดปกติในชุมชนให้กับตำรวจโดยตรงโดยไม่ผ่านใคร โครงการเพิ่มเพื่อนเดือนละพัน ที่ให้ตำรวจหาเพื่อน หรือหาบัดดี้ในชุมชนให้ได้ ผูกมิตรกับประชาชนเพื่อให้พวกเขามาเป็นส่วนหนึ่งในงานของตำรวจ และมีส่วนรับผิดชอบงานต่างๆ ร่วมกัน โครงการนกในเมือง อันนี้เป็นการให้ผู้ประกอบการหอพัก โรงแรม ที่พักต่างๆ มาร่วมเป็นเครือข่ายในงานของตำรวจ แจ้งเบาะแสให้กับตำรวจ โครงการสายลับคอนโด ที่ให้พวก ร.ป.ภ. เข้ามาร่วมเป็นสายข่าวให้กับตำรวจ โครงการ SMS สายตรงโรงพัก ที่ให้ประชาชนที่พบเบาะแส สิ่งผิดปกติ หรืออะไรที่น่าสงสัย ก็ถ่ายรูป ถ่ายคลิปส่งสายตรงไปที่ตำรวจที่โรงพักได้เลย เป็นต้น อันที่จริงก็น่าจะมีอีกหลายโครงการที่ตำรวจแต่ละโรงพักประยุกต์นโยบายขึ้นมาเพื่อปรับให้เข้ากับปัจจัยพื้นฐานในชุมชนแต่ไม่ได้รายงานเข้ามา ซึ่งทั้งนี้โครงการต่างๆ จะได้ผลไม่ได้ผลก็ขึ้นอยู่กับตำรวจ ประชาชน และปัจจัยแวดล้อมด้วยนั่นล่ะ..."

ซึ่งอาจารย์อีกท่านหนึ่งได้กล่าวเสริมเกี่ยวกับงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยตามแผนและนโยบายว่าเป็นแนวคิดที่ตำรวจพยายามที่จะใช้กลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนหรือชุมชนเข้มแข็ง โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน โดยได้อธิบายไว้ดังนี้

"...งานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย คือการที่ทำให้ตำรวจท้องที่ใช้กลยุทธในการสร้างเครือข่ายหรือแนวร่วมในการปฏิบัติหน้าที่จากภาคประชาชนในฐานะหุ้นส่วนชุมชนดังที่ปรากฏในคำสัมภาษณ์ข้างต้น เน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการปฏิบัติงานของตำรวจให้มากที่สุด โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยทั่วไปนั้น อาจมีการสร้างเครือข่ายชุมชนขึ้นมารองรับ และสามารุแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ

1) เครือข่ายชุมชนแบบปฏิบัติการ หมายความถึงประชาชนที่เข้ามาทำงานกับตำรวจโดยตรง มีหน้าที่ปฏิบัติงานร่วมกับตำรวจในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดในชุมชน รักษาความปลอดภัย ดูแลความปลอดภัยและความเรียบร้อยในชุมชน ซึ่งปรากฏในลักษณะของอาสาสมัครตำรวจ ตำรวจบ้าน ตำรวจอาสาสมัคร ฯลฯ

Copyright by Mahidol University

2) เครือข่ายชุมชนแบบแนวร่วม หมายความถึง ประชาชนและองค์กร ในชุมชนที่เข้ามามีส่วนสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจและอาสาสมัครฯ โดยการบริจาคสิ่งของและเงินเป็นทุนทรัพย์ และปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของตำรวจและอาสาสมัคร เช่น กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มกรรมการชุมชน เครือข่ายชุมชน กลุ่มที่ทำหน้าที่เพื่อนบ้านเตือนภัย กลุ่มสายข่าวตำรวจ ฯลฯ

ในส่วนของอาสาสมัครตำรวจของประเทศไทย ซึ่งเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญในการลงปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนแทน หรือปฏิบัติงานร่วมกับตำรวจ มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยขึ้นตรงกับตำรวจ ดังที่อาจารย์ได้กล่าวถึงในส่วนนี้ว่า

...ในบ้านเรานั้น ตำรวจอาสา อาสาสมัครตำรวจ หรือตำรวจบ้าน หรือที่เราเรียกพวกเขาเหล่านี้ว่า อส.ตร. นั้น ก็มีความสำคัญไม่แพ้ตำรวจที่เป็นเจ้าหน้าที่แท้ๆ เพราะถือเป็นการเสริมทัพให้กับตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างทั่วถึงอีกหนทางหนึ่ง ตำรวจเราภารกิจค่อนข้างล้นมือและกำลังพลน้อยเมื่อเทียบกับประชาชนที่ต้องรับผิดชอบจริงๆ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้อาศัยมาตรา 11 วรรค 4 ของพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 ออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กร มีส่วนร่วมในกิจการ ตำรวจ พ.ศ.2551 ซึ่งทำให้ อส.ตร. เกิดขึ้นมาในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม...

...บทบาทของ อส. คือจะต้องลงพื้นที่ลาดตระเวน ทำหน้าที่ไปพร้อมกับตำรวจหรือเป็นผู้ช่วยตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดในชุมชนของตัวเอง ภารกิจสำคัญอีกอย่างที่ตำรวจอาจจะทำไม่ได้ก็คือการเข้าไปประสานงานกับผู้คนในชุมชนอย่างเป็นกันเองเพราะคุ้นเคยกับคนในชุมชนมากกว่าตำรวจ และด้วยความที่สนิทสนมคุ้นเคยกับคนท้องที่เป็นอย่างดี ตำรวจมักจะให้ช่วยในเรื่องการประณีประนอมข้อพิพาทต่างๆ เช่น คดีความรุนแรงในครอบครัว อีกด้วย...”

4.1.3 การดำเนินงานเกี่ยวกับตำรวจชุมชนในประเทศไทยในปัจจุบันประสบปัญหาอุปสรรค และข้อขัดข้องอะไรบ้างและอย่างไร มีสาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอะไรบ้าง ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้าง

ปัญหาและอุปสรรคของการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เริ่มต้นมาจากการที่ตำรวจขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการตำรวจชุมชนอย่างแตกฉาน จึงทำให้เกิดอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ ดังเช่นที่อาจารย์จากโรงเรียนนายร้อยได้กล่าวไว้ว่า

Copyright by Mahidol University

"...ตำรวจส่วนใหญ่หรือแม้แต่ตำรวจชุดชุมชนสัมพันธ์ที่ลงปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนเอง ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์อย่างแท้จริง เมื่อขาดความรู้ก็ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องหรือไม่อยากปฏิบัติหน้าที่ไปเลยก็มี นอกจากนั้นบางนายยังคิดว่าหน้าที่ที่จะต้องลงไปคลุกคลีกับประชาชนหรือหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมและปัญหายาเสพติดในชุมชน ไม่ใช่หน้าที่ของตำรวจเพราะหน้าที่ตำรวจคือการบังคับใช้กฎหมายปราบปรามผู้กระทำผิด ไม่ใช่การยืมมือประชาชนมาทำหน้าที่ของตน..."

ข้อต่อมาก็คือ ตำรวจขาดจิตสาธารณะที่จะลงปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ด้วยความจริงใจและเต็มใจ เช่นเดียวกันกับประชาชนที่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานตำรวจมากนัก เนื่องมาจากตำรวจมีภาพลักษณ์ที่ค่อนข้างเลวในสายตาของประชาชน ประชาชนจึงขาดศรัทธาและไม่เชื่อมั่นในตัวตำรวจ ส่งผลให้ไม่อยากมีส่วนเกี่ยวข้องกับตำรวจไม่ว่าเรื่องใดก็ตาม

"...จิตสำนึกของตำรวจผู้ปฏิบัติงานยังไม่มีความเป็นสาธารณะพอและไม่เห็นด้วยที่จะให้ประชาชนเข้ามายุ่มย่ามในการทำงานของตน เพราะถือว่าประชาชนควรจะอยู่ในชุมชนอย่างผู้อาศัยและพึ่งพาบารมีของตำรวจในการอำนวยความปลอดภัยให้แก่ตน หน้าที่การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมคือหน้าที่หลักของตำรวจ ไม่ใช่ธุระของประชาชนเลย ประชาชนจำเป็นต้องเชื่อฟังตำรวจและปฏิบัติตัวให้อยู่ในกฎระเบียบ พูดง่ายๆ คืออยู่นิ่งๆ เงียบๆ หากตำรวจไม่ร้องขอให้ช่วยทำอะไรจะได้ไม่มีปัญหา...

...ที่แล้วๆ มาปัญหาที่เห็นชัดก็คือปัญหาจากตัวบุคลากรหรือตำรวจเอง ประชาชนไม่ค่อยศรัทธา ไม่ไว้วางใจตำรวจ เพราะภาพลักษณ์ตำรวจแย่มากในสายตาประชาชน จากเรื่องการคอรัปชั่นและใช้อำนาจข่มเหงประชาชนเรื่อยมา ฉะนั้น ประชาชนจึงไม่ค่อยเชื่อถือว่าตำรวจที่ลงมาในชุมชนของตนจะลงมาทำงานด้วยความจริงใจ ไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง ยิ่งพักหลังมาโดยเฉพาะในฤดูกาลของการแบ่งพวกแบ่งสีทางการเมือง ตำรวจยิ่งมีภาพลักษณ์แย่ลงไปอีก ประชาชนที่มีอคติก็ยิ่งเกลียดตำรวจมากกว่าเดิม..."

นอกจากปัญหาทางด้านทรัพยากรบุคคลที่ไม่พร้อมแล้ว ปัญหาจากการนำแผนไปประยุกต์ใช้ก็ยังคงเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง เพราะเท่าที่ผ่านมา การนำนโยบายไปปฏิบัติตามโรงพักต่างๆ ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจาก ผู้ที่เขียนแผนหรือนโยบายต่างๆ ไม่ใช่ประชาชนที่ประสบปัญหาในพื้นที่หรือในชุมชนเอง ฉะนั้น จึงมีความยากที่จะเข้าใจปัญหาต่างๆ อย่างถ่องแท้จนกระทั่งสามารถเขียนแผนและนโยบายมาป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในชุมชนได้ นอกจากนั้น ยังคงพบปัญหาจากการขาดแคลนทรัพยากรด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น

Copyright by Mahidol University

วัสดุอุปกรณ์และเงินงบประมาณร่วมกับปัญหาข้างต้นด้วยเช่นกัน ดังที่อาจารย์จากมหาวิทยาลัยท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

"...จากตัวตำรวจก็มาถึงทางด้านนโยบาย ด้านแผน ซึ่งอันที่จริงความชัดเจนก็มีในตัวของนโยบายหรือแผนเองอยู่แล้ว แต่การนำเอาไปประยุกต์ใช้หรือการเอาไปปฏิบัติจริงกลับไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะปัญหาทางด้านบุคลากร ปัญหาด้านงบประมาณ และปัญหาทางด้านเทคโนโลยี...

...การกำหนดบทบาท แนวทาง กิจกรรม โครงการ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม กลายเป็นตำรวจฝ่ายเดียวเท่านั้นที่เข้าไปจัดการ รัฐเอาเงินหว่านให้ตำรวจรับแล้วเอาไปใช้ในชุมชน ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมอะไรใดๆ ทั้งสิ้นในส่วนของการสร้างสรรค์โครงการ ตำรวจและรัฐเองก็ไม่ได้อยู่ในชุมชนตลอดเวลา จะเข้าใจปัญหาที่แท้จริงของชุมชนไปมากกว่าประชาชนในนั้นได้อย่างไร แนวทางจากรัฐ การปฏิบัติงานของตำรวจจึงเป็นการแก้ไขแบบลอยๆ ไม่มีสเถียรภาพ ไม่ยั่งยืน มันดีแต่ในกระดาษนะ แต่หากเอามาลองใช้จริงๆ แล้วรูปร่างหน้าตาดูดีทีเดียวล่ะ แต่กลายเป็นว่าสวยแต่รูปจูบไม่หอมไป ไม่ได้ผลอย่างเป้าประสงค์เลยเป็นส่วนใหญ่..."

การตีความแนวคิดแล้วนำมาปรับใช้ก็เป็นปัญหาที่เห็นได้ชัดเจนเช่นกัน เพราะสิ่งที่ปรากฏในเชิงสถิติก็ยังคงพบว่ามีโครงการน้อยมากที่มีการติดตามและประเมินผล หรือมีความยั่งยืนและมีประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง ดังที่อาจารย์จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจได้กล่าวไว้ว่า

...งานที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ทำ โครงการอะไรต่างๆ มักติดอยู่กับขั้นตอนที่พยายามจะทำให้ตำรวจมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดเท่านั้น ถึงได้มีแต่โครงการที่จัดตั้งเวลา เน้นความสนุกสนาน และลงไปช่วยสาธารณะประโยชน์ในชุมชนเท่านั้น เช่น ตำรวจชุมชนตัดผมประชาชน ตำรวจชุมชนลอกคลอง ตำรวจชุมชนทำถนน ตำรวจชุมชนทำเวทีคอนเสิร์ต ทำเวทีตลก แล้วเอาชื่อประมาณว่า ต่อต้านยาเสพติด ระวังภัยอาชญากรรม หรืออะไรแบบนี้ต่อท้ายชื่อโครงการเพื่อให้โยงกับวัตถุประสงค์ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาในชุมชนเท่านั้น มันไม่ได้แก้ปัญหาที่ต้นตอเลยสักโครงการ ไม่ได้ใช้ศาสตร์ตำรวจในการแก้ไขปัญหาในชุมชนมากนัก ยิ่งไปกว่านั้น ไม่ได้สามารถเข้าใจสภาพปัญหาผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์เลย แล้วจะแก้ปัญหาได้ถูกจุดอย่างไร? พอมามีปัญหาส่วนนี้ ก็มักจะหาทางรองรับโดยการจัดสัมมนา อบรม ประชุม ระหว่างตำรวจ ประชาชน ผู้นำชุมชน แล้วก็หาสื่อมวลชนมาถ่ายรูปเก็บไว้เป็นผลงานว่าได้ลงมาดูแลปัญหาชุมชนในส่วนนี้ไปแล้วนะ ปลูกผักชีเพื่อโรยหน้าไป หลังจากโครงการเสร็จสิ้นก็เงียบหายไป ไม่ติดตามผลต่อ ไม่มีการประเมิน เหมือนถอนรากถอนโคนออกไปจากชุมชนเลย แล้วอย่างนี้ไม่เท่ากับเอางบมาละลายเล่นหรอกหรือ?...

Copyright by Mahidol University

...โครงการที่จัดๆ กันมาไม่มีโครงการใดเลยที่ยั่งยืน 100% ประเภทที่ต่อให้ไม่มีโครงการในชุมชนนั้นๆ แล้ว สารัตถะของโครงการที่จัดกันมาก็ยังคงฝังตัวอยู่ในชุมชน ฝังอยู่ในความคิดอ่านของคนในชุมชน โครงการที่มี ส่วนใหญ่จะมาเร็วไปเร็วแทบทั้งนั้น..."

ปัญหาทางด้านทรัพยากรบุคคลที่ไม่เพียงพอกับงานก็ยังมีปรากฏอยู่แทบทุกโรงพัก จนกระทั่งในบางโรงพักจำต้องโอนงานด้านชุมชนสัมพันธ์ให้กับเจ้าหน้าที่ธุรการลงมาทำร่วมกับหน่วยชุมชนสัมพันธ์ เพื่อให้เพียงพอกับการปฏิบัติหน้าที่ในชุมชน ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของตนเองด้อยประสิทธิภาพลงไป นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่ชุดชุมชนสัมพันธ์มักจะขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของตน เพราะเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ผู้บังคับบัญชาไม่ค่อยให้ความสำคัญ เพราะผลจากการปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานนี้ไม่ปรากฏชัดเจนเหมือนสถิติการจับกุมที่สามารถนับได้ ดังที่อาจารย์จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจได้กล่าวถึงเอาไว้ว่า

"...ตำรวจก็มีปัญหาเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับงาน บางครั้งต้องใช้เจ้าหน้าที่ธุรการมาลงพื้นที่ชุมชนเสียด้วยซ้ำ เพราะจริงๆ ทีมทำงานชุมชนสัมพันธ์จะต้องใช้ประมาณ 10-11 คน ตำรวจชุดตช.ส.อย่างเดียวคงไม่พอ ตำรวจจากหน่วยอื่นๆ พวกนี้ก็ต้องแบ่งเวลาจากงานในหน้าที่หลักหรือหน้าที่ประจำมาช่วย หน้าที่หลักของตัวเองก็ต้องด้อยประสิทธิภาพลงไป นอกจากนั้นแล้ว ตำรวจชุดตช.ส. ต้องทำความเข้าใจกับครอบครัวของตัวเองให้มาก เพราะต้องลงพื้นที่ชุมชนบ่อยๆ และบางทีก็ใช้เวลานาน ถ้าครอบครัวไม่เข้าใจก็อาจจะมีปัญหากันได้... ตำรวจที่ทำหน้าที่ในชุดชุมชนสัมพันธ์เองก็ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อย เพราะเท่าที่ทราบมา ตำรวจชุดนี้ในหลายๆ โรงพักไม่ค่อยมีผลงานชัดเจนเหมือนหน่วยอื่นที่ใช้สถิติการจับกุมมาเป็นสิทธิอ้างความดีความชอบต่อนาย ไม่มีสถิติจับกุมนายก็ไม่นิยมชมชอบ จึงมองไม่ค่อยเห็นความสำคัญเท่าที่ค วร กลายเป็นตำรวจชุดลูกเมียน้อยไปเสีย...

...ด้านเงินงบประมาณก็น้อยเกินไปที่จะเข้ามาสนับสนุนโครงการต่างๆ ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โรงพักแต่ละโรงพักเบิกเงินเต็มอัตราสำหรับตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของโรงพักตนเอง ด้วยความที่ผู้บังคับบัญชาอาจจะให้ความสำคัญน้อยหรือมองไม่เห็นความจำเป็น งบประมาณที่ลงมาที่โรงพักสำหรับตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ จึงได้เจียดไปใช้ในโครงการอื่นๆ เสียส่วนใหญ่ ทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการบางโครงการได้...

...นอกจากนั้นแล้ว ทางด้านเทคโนโลยีก็มีแต่เครื่องไม้เครื่องมือที่ล้าสมัย บางชิ้นก็เก่าเก็บใช้การไม่ได้ ซึ่งมันก็เป็นผลมาจากเรื่องงบที่น้อยเกินไปนั่นล่ะ...

...ปัญหาหลักต่อมาคือปัญหาด้านสายการบังคับบัญชา ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เป็นเจ้าของนโยบายกลับไม่ได้เป็นสายตรงในการบังคับบัญชา โครงสร้างสายการบังคับบัญชาจะ

Copyright by Mahidol University

เริ่มต้นจาก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ > กองบัญชาการตำรวจนครบาลหรือภูธร 1-9 > สถานีตำรวจนครบาลหรือภูธร > กองบังคับการตำรวจนครบาลหรือภูธร แล้วถึงจะลงไปที่ ชุดปฏิบัติการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ จะเห็นได้ว่า สายการบังคับบัญชายาวและซับซ้อน ซึ่งมันจะส่งผลให้เกิดการควบคุมการทำงานของชุด ตช.ส. มีความลำบากมากยิ่งขึ้น การปฏิบัติงานของชุดฯ ก็อาจจะเบนออกจากวัตถุประสงค์ที่เคยวางไว้เพราะต้องรับฟังคำสั่งปฏิบัติงานหลายคำสั่ง...

...การเติบโตของสายงานก็แทบจะเรียกได้ว่าตันกันไปเลยทีเดียว เหมือนมีนัยยะบางอย่างที่บอกว่า หากตำรวจโดนย้ายมาอยู่สายชุมชนและมวลชนสัมพันธ์แล้วจะไม่มีทางเติบโตในสายอาชีพนี้ได้เลย ตำรวจเลยทำงานในสายนี้กันแบบเซ็งๆ ไม่มีแรงบันดาลใจ พวกเขากินแกลบกินเกลือจะเอาแรงที่ไหนไปช่วยเหลือชาวบ้านคนอื่นๆ?..."

ความไม่นิ่งของสายงาน หรือการโยกย้ายนายตำรวจในแต่ละปี กลายเป็นปัญหาหลักในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและประชาชน เพราะการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ลงไปในชุมชนบ่อยๆ ทำให้ประชาชนรู้สึกไม่คุ้นเคย ในด้านโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ชุดเก่าได้ดำเนินการไว้ก็จะขาดความต่อเนื่อง และอาจจะไม่มีเจ้าหน้าที่นายใหม่มาสานงานต่อในชุมชนนั้นๆ ดังที่อาจารย์จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจได้กล่าวไว้ดังนี้

"...การแต่งตั้งโยกย้ายประจำปีก็มีส่วนไม่น้อยที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ในงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพราะการโยกย้ายสับเปลี่ยนตัวผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชน มักจะทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการปฏิบัติงานหรือสานต่อโครงการต่างๆ และต้องมาเสียเวลาในการอบรมเจ้าหน้าที่ใหม่เหล่านั้นให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องอีกด้วย..."

ตำรวจจำเป็นต้องมีความรู้ด้านการติดตามผลและการประเมินโครงการ เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับโครงการและกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ดังที่อาจารย์จากมหาวิทยาลัยได้กล่าวไว้ดังนี้

"...ปัญหาด้านการติดตามและประเมินผลโครงการเองก็เป็นปัญหาที่พบบ่อยในหลายๆ โรงพัก เพราะตำรวจขาดความรู้ความเข้าใจต่อการทำเรื่องการติดตามและประเมินผลโครงการตามหลักวิชาการที่ถูกต้อง บางที่ขาดผลลัพธ์ ขาดรายงานงบประมาณ ขาดการวิเคราะห์ เมื่อขาดตรงส่วนนี้การที่จะเอาไปประยุกต์ใช้ต่อในคราวต่อไปจึงไม่มีข้อมูลมาเพื่อให้เกิดการสานต่อในโครงการต่อไป..."

นอกจากนั้นแล้ว ยังคงพบปัญหาในอีกหลายประเด็นที่อาจารย์หลายท่านได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

"...ปัญหาที่พบบ่อยครั้งในเรื่องตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เท่าที่ได้รับรายงานมากคือ การไม่ได้รับความร่วมมือจากตำรวจเอง หรือก็คือตำรวจทุกๆ นาย ทั้งที่เกี่ยวข้องก็ดีหรือไม่เกี่ยวข้องกับชุด ตช.ส. ก็ดี การที่จะทำให้ประชาชนเชื่อถือและไว้ใจตำรวจ ตำรวจทุกนายจะต้องมีพฤติกรรมที่สะอาดเพราะคำว่าตำรวจ ไม่ใช่ตำรวจเฉพาะแค่ชุด ตช.ส. เท่านั้น...

...พวก อส. ก็เช่นกัน ที่มักใช้อำนาจในทางที่ผิดกับประชาชน มักแอบพกพาอาวุธและวางอำนาจเหมือนตนเองเป็นตำรวจ เพราะ อส.จะมีเครื่องแบบและสามารถใช้สิทธิบางอย่างได้คล้ายตำรวจ แต่ด้วยความที่หลงไปกับเรื่องพวกนี้ อส. บางส่วนจึงมักวางตนเหมือนเป็นตำรวจเสียยิ่งกว่าตำรวจจริงๆ เสียอีก...

...ประชาชนมองว่าการทำงานกับตำรวจไม่ใช่หน้าที่ที่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว เพราะคิดว่าการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับตำรวจมักไม่ใช่สิ่งดี อาจจะเดือดร้อนได้หากทำอะไรขัดแข้งขัดขาตำรวจ บางทีประชาชนเข้าใจผิดไปว่าการเข้ามาทำงานตรงนี้ คือการเข้ามาเป็นสายฯ ให้กับตำรวจเลยเกิดความหวาดกลัวกันเข้าไปอีก...

...อีกอย่าง ประชาชนไม่คิดว่าโครงการของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นประโยชน์กับพวกเขาจึงไม่ได้ให้ความร่วมมือนัก จะให้มาทำหน้าที่อะไรในชุมชนก็ไม่ใช่ธุระที่ควรจะเข้าไปเกี่ยวข้อง จะว่าขาดจิตสาธารณะก็ได้ หรือว่าขาดความผูกพันกับเพื่อนบ้านก็ได้เหมือนกัน ทางด้านความรู้ของประชาชนที่มีก็อาจไม่เพียงพอที่จะช่วยงานตำรวจได้ ตำรวจเองก็ไม่ได้ให้ความรู้อะไรกับประชาชนมากนักเพราะจำเป็นต้องใช้เวลากับส่วนนี้ จึงเหนื่อยหน่ายที่จะทำ...

...นอกจากนั้น ในหลายๆ พื้นที่พบว่า ประชาชนที่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับโครงการต่างๆ ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ก็เพราะว่า บ้านตนเองมีความยากจน เดือดร้อนอยู่แล้ว คงช่วยเหลืออะไรใครไม่ได้ ขนาดตนเองยังไม่รอด จะช่วยเหลือคนอื่นได้อย่างไร...

...สิ่งสำคัญที่สุดที่หากสามารถเพิ่มเติมลงไปได้ ก็จะสามารถขับเคลื่อนโครงการต่างๆ ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยต่อไปได้ก็คือ ความเสียสละและความจริงใจของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนั่นเอง หากมีสองตัวนี้ ไม่ว่างานจะยากลำบากแค่ไหนก็คงจะประสบความสำเร็จทุกงาน..."

4.1.4 สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีการนำแนวคิดเกี่ยวกับตำรวจชุมชนมาประยุกต์ในการดำเนินการงานตำรวจชุมชนในประเทศไทยอย่างไร

อาจารย์จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ 2 นาย ได้ให้ข้อมูลและความเห็นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวว่า ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย เป็นแนวคิดประยุกต์จากแนวคิดตำรวจชุมชนแบบสากลหลายแนวคิด โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญดังเช่นแนวคิดการตำรวจชุมชนทุก

Copyright by Mahidol University

แนวคิดคือ การพยายามทำให้ประชาชนและตำรวจมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และประสานงานร่วมมือกันในการปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนหรือพื้นที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังเช่นที่อาจารย์ท่านหนึ่งได้ให้ความเห็นไว้ว่า

"...งานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เป็นการนำเอาหลักการที่ว่า ตำรวจคือประชาชนและประชาชนคือตำรวจมาใช้ เพื่อสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน จุดหมายคือการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมละแวกบ้านเชิงรุก เน้นการจัดสภาพแวดล้อมในละแวกบ้านให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม จัดตำรวจและอาสาสมัครออกลาดตระเวนร่วมกันเพื่อลดช่องโอกาสของการเกิดอาชญากรรมเหมือนแนวคิดตำรวจชุมชนของต่างประเทศ...

...และเป็นความพยายามอีกอย่างหนึ่งของกรมตำรวจยุคก่อนที่จะล้างภาพลักษณ์ด้านลบในสายตาประชาชนของตัวตำรวจเอง ล้างบางตำรวจยุคเก่าที่ใช้อำนาจบังคับประชาชน ใช้อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเดียวในการปราบปรามอาชญากรรม ทำให้ประชาชนอยู่ในชุมชนด้วยความกลัวตำรวจและเกรงว่าจะทำอะไรผิดอยู่เสมอๆ โดยการเอาอำนาจที่เคยมีอยู่กระจายลงสู่ประชาชน ดึงประชาชนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนทางสังคมร่วมกับตำรวจในการหาทางร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอาชญากรรมในชุมชน ประชาชนมีสิทธิที่จะออกความเห็นตัดสินใจและร่วมวางแผนกับตำรวจในการดูแลชุมชนของพวกเขา ซึ่งในเรื่องนี้จะให้ได้ผลจริงๆ ตัวของตำรวจเองก็ต้องเคารพความคิดเห็นของประชาชนด้วย พวกเขาจะได้ให้เกียรติตำรวจและมีกำลังใจและกล้าที่จะให้ความร่วมมือกับตำรวจต่อไป..."

การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นแนวคิดหลักการหนึ่งที่เน้นการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนด้วยเช่นกัน โดยแก่นหลักของแนวคิดลักษณะดังกล่าว กรมตำรวจ (เดิม) เป็นผู้นำแนวคิดการป้องกันอาชญากรรม 3 ขั้นตอน ของการตำรวจชุมชนในสหรัฐอเมริกามาเป็นต้นแบบในการอ้างอิงแผนและนโยบายของการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

"...แนวคิดสำคัญที่เราเอาของต่างประเทศมาก็คือเรื่องการป้องกันอาชญากรรม 3 ขั้น ซึ่งเราเอามาจากฝั่งอเมริกา โดยการป้องกันอาชญากรรมขั้นต้นหรือขั้นแรก ได้แก่ การออกแบบสภาพแวดล้อมให้ยากต่อการสบช่องโอกาสในการก่ออาชญากรรม เช่น การติดไฟในละแวกบ้านให้สว่างง่ายต่อการสังเกต ติดกล้องวงจรปิดในที่ที่ลับสายตา การใช้แนวคิดเพื่อนบ้านเฝ้าระวังในเขตหมู่บ้านหรือชุมชน ใช้สายตรวจประชาชน และการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและเฝ้าระวังตนเอง ครอบครัว และเพื่อนบ้านให้ปลอดภัยจากภัยยาเสพติดและอาชญากรรม...

Copyright by Mahidol University

...การป้องกันในขั้นที่ 2 จะเน้นไปที่ตัวบุคคล หรือศักยภาพของตำรวจ ประชาชนและอาสาสมัครที่จะสามารถดูแลจัดการปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ในชุมชน การใช้วิธีการในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ Scan ปัญหา และประเมินผลเพื่อจัดการปัญหา จากหลักการของ SARA Model อันเป็นที่มาของ ตำรวจชุมชน หรือ Community Policing นั่นเอง ... ส่วนการป้องกันขั้นที่ 3 จะเป็นหน้าที่ของตำรวจที่จะไม่ให้คนร้ายกลับมากระทำผิดซ้ำ แต่ในส่วนนี้อาจจะไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของตำรวจชุมชนนัก...”

ด้านการจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ในชุมชนของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มักจะจัดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและประชาชนและให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องการป้องกันอาชญากรรมในและแวกบ้าน ในกรณีของการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยจะมีจุดมุ่งหมายหลักในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ดังเช่นที่อาจารย์จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจกล่าวเอาไว้ดังนี้

“…เรื่องกิจกรรมการดำเนินการต่างๆ ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เราเน้นการจัดกิจกรรมบันเทิงหรือสันทนาการต่างๆ ในชุมชนก่อนเลย ด้วยจุดประสงค์เพื่อให้ความหวาดกลัวในตัวตำรวจของประชาชนลดลง ลดช่องว่างของตำรวจกับประชาชนลงให้มากที่สุด และเรียกศรัทธาจากประชาชน มาเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นจึงจะให้ความรู้เรื่องการป้องกันตนเองจากปัญหาอาชญากรรมโดยเฉพาะปัญหายาเสพติดแทรกลงไปในกิจกรรมนั้นๆ ตำรวจจะแนะนำการจัดสภาพแวดล้อมในละแวกบ้านหรือชุมชนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมหรือลดช่องโอกาสในการก่ออาชญากรรมตามหลักการควบคุมอาชญากรรมโดยการจัดแต่งสภาพแวดล้อมหรือแนวคิด ค.อ.ส. ของ อ.ประชัย และปลูกฝังพฤติกรรมรักบ้านเกิดและจิตสาธารณะที่จะช่วยสอดส่องดูแลเพื่อนบ้านให้ปลอดภัยเช่นเดียวกับบ้านของตน...”

การประสานงานเพื่อการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างตำรวจและประชาชนในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชน ชุมชนเข็มแข็งและอาสาสมัครตำรวจตามนโยบายของรัฐบาลและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยังพบว่ามีปัญหาในเรื่องของความรู้ด้านการตำรวจพื้นฐานของประชาชนที่มีอยู่น้อยมาก การปฏิบัติงานร่วมกันจึงยังมีอุปสรรคด้านการทำความเข้าใจซึ่งอาจจะทำให้เกิดความรำคาญใจหรือเบื่อหน่ายที่จะปฏิบัติงานในส่วนนี้ได้ ตำรวจเองเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างพื้นฐานให้กับประชาชนในส่วนนี้ได้ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามศาสตร์ของตำรวจที่ตำรวจเองได้ร่ำเรียนมา

Copyright by Mahidol University

"...การทำงานร่วมกันระหว่างตำรวจและประชาชนอาจจะมองว่าจะมีปัญหา เพราะประชาชนไม่มีความรู้ด้านการตำรวจเลย แต่จริงๆ แล้วตำรวจเองนั่นล่ะจะเป็นผู้วิเคราะห์ สังเคราะห์ วางแผนตามหลักการของการตำรวจที่ถูกต้อง โดยอาศัยเสียงของประชาชนร่วมด้วย กลายเป็นการสร้างชุมชนเข้มแข็งตามประสาของผู้ร่วมชุมชนเดียวกัน..."

การสร้างชุดอาสาสมัครตำรวจที่มาจากภาคประชาชนของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ประยุกต์แนวคิดมาจากการตำรวจชุมชนของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มอัตรากำลังพลลาดตระเวนให้กับตำรวจ และใช้ในการป้องกันอาชญากรรมเชิงพื้นที่ ดังเช่นที่อาจารย์ของมหาวิทยาลัยได้อธิบายไว้ดังนี้

"...ในงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของเรานั้น สิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือตำรวจอาสาสมัคร หรือตำรวจบ้าน แนวคิดการสร้างตำรวจจากประชาชนนี่เราก็ได้แนวคิดมาจากตำรวจชุมชนของประเทศอังกฤษและอเมริกา โดยมีเครื่องแบบคล้ายตำรวจ มีวิทยุสื่อสาร มีสิทธิหน้าที่ตามแต่ตำรวจมอบหมายและไม่เกินขอบเขตของกฎหมายเช่นกัน ห้ามพกพาอาวุธ และมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ไม่มีเงินค่าจ้างแต่มีสินน้ำใจให้หากปฏิบัติงานดี วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งก็คือต้องการเพิ่มทรัพยากรของตำรวจที่เดิมมีอยู่น้อยนิดให้ลงปฏิบัติภารกิจในพื้นที่ชุมชนได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในเรื่องของการออกลาดตระเวน...

...การลาดตระเวนของตำรวจนั้น แม้ว่าจะเป็นยุทธวิธีหนึ่งของการบังคับใช้กฎหมายแต่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ก็ไม่ได้ทิ้งไป เพราะเข้าใจว่าการเกิดอาชญากรรมนั้นมักจะเกิดขึ้นในพื้นที่ไร้ระเบียบ พื้นที่เสี่ยงหรือ hot spots แบบกระจายตัวในชุมชน กำลังตำรวจที่จะเข้าไปในพื้นที่ปกตินั้นน้อยเกินไปจึงต้องอาศัยกำลังจากภาคประชาชนอย่างพวก อส. มาเสริมกำลังในการลาดตระเวนอีกต่อหนึ่ง ตำรวจอาจจะเป็นผู้วิเคราะห์หาพื้นที่เสี่ยงในชุมชนและอาศัยกำลังจาก อส. ในการลงพื้นที่ตรวจสอบและควบคุมอาชญากรรม ซึ่งวิธีการนั้น มีทั้งการลาดตระเวนในชุมชนทั่วไปและการตั้งด่านตรวจตาม hot spots ต่างๆ...

...การลงพื้นที่แบบเดินเท้าในชุมชนเราก็มีจัดกันในบางพื้นที่ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปพูดคุยกับหัวหน้าชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน เพื่อ update ข่าวสารข่าวคราวจากในชุมชนว่ามีอะไรที่ล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรมหรือมีข่าวสารเกี่ยวกับการค้ายา การเสพยาในหมู่บ้านหรือชุมชนบ้างหรือเปล่า หากมีก็ต้องประชุมร่วมกันเพื่อหาทางแก้ไขกันต่อไปในภาคของประชาชนและตำรวจร่วมกัน..."

Copyright by Mahidol University

แนวคิดด้านการจัดตั้งป้อมตำรวจประจำตำบล ที่พักสายตรวจ หรือป้องตำรวจชุมชน สำนักงานได้ประยุกต์แนวคิดดังกล่าวมาจากแนวคิด KOBAN System หรือ Neighborhood Police Box จากประเทศญี่ปุ่น และ Neighbourhood Police Post จากประเทศสิงคโปร์ มีลักษณะและรายละเอียดดังที่อาจารย์จากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

"...ป้อมตำรวจชุมชน ป้อมตำรวจประจำตำบล หรือที่พักสายตรวจ หรืออะไรก็ตามที่แต่ละเขตท้องที่จะเรียก อันนี้ชัดเจนว่าเราเอาแนวคิดมาจาก KOBAN ของญี่ปุ่นและสิงคโปร์ โดยป้อมฯ ของเรานั้นเอาไว้เป็นที่พักของสายตรวจฯ และเป็นที่อยู่ประจำของตำรวจชุมชน ทั้งตำรวจจริงๆ และตำรวจอาสา ซึ่งตำรวจในป้อมฯ นี้ จะทำหน้าที่เป็นเหมือนโรงพักขนาดย่อมที่ประชาชนสามารถมาแจ้งเบาะแสอาชญากรรมหรือปัญหาต่างๆ ในชุมชนได้ ตำรวจและตำรวจอาสาจะสามารถลงพื้นที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็วหลังจากได้รับแจ้งเหตุ แต่ตำรวจที่ป้อมฯ อาจจะไม่ได้อยู่ประจำป้อมฯ ตลอด 24 ชั่วโมง เหมือนของญี่ปุ่นและสิงคโปร์ แต่ก็มีบางชุมชนที่สามารถทำได้ เพราะป้อมฯ อยู่ใกล้ละแวกบ้านของตำรวจอาสาหรือตำรวจชุมชนเอง..."

ทั้งนี้ทั้งนั้น ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไม่ว่าจะอยู่บนพื้นฐานแนวคิดการตำรวจแบบใดของต่างประเทศ จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทพื้นฐานทางสังคมของชุมชนด้วย แน่นอนว่า แนวคิดการตำรวจชุมชนของต่างประเทศเป็นแนวคิดที่อาจประสบความสำเร็จมาแล้วในประเทศนั้นๆ และน่าจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชุมชนในประเทศไทยได้ แต่กลับปรากฏว่าเมื่อนำมาลองปฏิบัติจริงอาจจะไม่ได้มีผลลัพธ์ดังที่ต้องการ หรือมีผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจตามต้นแบบของแนวคิดก็สามารถเป็นได้

4.1.5 ด้านวิธีการหรือแนวทางการดำเนินงานที่ตำรวจควรจะนำมาใช้โน้มน้าวใจของประชาชนในท้องที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับตำรวจ

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้แนวคิดการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ประสบผลสำเร็จ มีผลลัพธ์ในชุมชนเป็นที่น่าพอใจได้นั้น การได้รับความร่วมมืออย่างเต็มใจจากประชาชนในพื้นที่เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการตามแนวคิดการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ แต่การที่จะได้รับความร่วมมืออย่างเต็มใจจากภาคประชาชนนั้น ตำรวจจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นและโน้มน้าวจิตใจของประชาชนให้กล้าที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับตำรวจให้ได้ ซึ่งอันดับแรกคือการเปลี่ยนภาพลักษณ์ที่เคยเป็นด้านลบมาตลอดให้กลายเป็นด้านบวกให้ได้มากที่สุดให้ได้ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของอาจารย์จากโรงเรียนนายร้อยได้กล่าวไว้ว่า

Copyright by Mahidol University

"...ตำรวจเรามีภาพลักษณ์แย่มากในสายตาประชาชน เพราะต้นธารแห่งความยุติธรรมกลับไม่มีความยุติธรรมเอาเสียเลย คอรัปชั่นก็เยอะมากในสายงานตำรวจ เงินไม่มางานไม่เดิน ทั้งๆที่เป็นหน้าที่ที่ตัวเองต้องปฏิบัติ ตำรวจดีๆ เลยอยู่ได้ไม่นานเพราะตำรวจแย่ๆ พาเสียหมด ... อาชีพตำรวจถูกมองว่าเป็นอาชีพที่อยู่ใกล้ชิดประชาชน และมีช่องทางหาเงินเข้ากระเป๋าได้มากกว่าอาชีพอื่น หาเงินเข้ากระเป๋าในที่นี้คือหามาได้อย่างไม่สะอาดนักนะ ... ดูสิ ปลาเน่าไม่กี่ตัว เหม็นคลุ้งไปทั้งกรมฯ ตำรวจถูกมองว่าเป็นโจรในเครื่องแบบ เป็นโจรเหนือโจร ซึ่งตำรวจอย่างเราก็รู้สึกว่าเจ็บใจอยู่เหมือนกันนะ...

...สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนในตอนนี้ มีช่องว่างเยอะมาก และแทบจะเป็นคนละขั้วเลยด้วยซ้ำ โดยเฉพาะกับพวกตำรวจที่ยังทำงานแบบ traditional หัวเก่าอยู่ พวกนี้มักจะคิดว่าตำรวจก็คือตำรวจ ประชาชนก็คือประชาชน ไม่ควรมามีปฏิสัมพันธ์กันเลยแม้แต่นิดเดียว เพราะประชาชนจะมาเป็นตัวป่วนงานของตำรวจ ไม่ใช่มาช่วยอะไร ... ถ้าตำรวจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตรงนี้กันได้ ภาพลักษณ์บวกก็จะเกิดขึ้นในสายตาประชาชนอย่างมาก พวกเขาก็จะเริ่มยอมรับมากขึ้น ทีนี้จะขอความร่วมมือเขาอย่างไร เขาก็เต็มใจช่วยเหลือ เพราะถ้าเขาไม่ชอบต่อให้เป็นประโยชน์ต่อตัวเขาหรือว่าชุมชนของเขา ยังไงก็ไม่สนใจ ไม่ยอมร่วมงานกับตำรวจเด็ดขาด...

...ประชาชนไม่ค่อยอยากร่วมงานกับตำรวจมากนักเพราะ ตำรวจเป็นสัญลักษณ์ของการมีเหตุ มีคดี หากเข้าไปยุ่งเกี่ยวก็เหมือนจะมีแต่เรื่องเดือดร้อน จริงๆ นะ ชาวบ้านโดยเฉพาะที่เป็นภูธรมักจะคิดแบบนี้ อีกอย่างหนึ่งคือ ตำรวจตอนนี้กลายเป็นตำรวจการเมือง ตำรวจมีสี ตำรวจมะเขือเทศ ชาวบ้านที่อคติก็จะไม่ค่อยเชื่อใจในเรื่องความเป็นธรรมของตำรวจ ตำรวจไม่ใช่ที่พึ่งที่ดีของประชาชนอีกต่อไป...

...ถ้าจะซื้อใจประชาชน ตำรวจคงจะต้องทำงานหนักมากๆ คือ ควรจะต้องทำตัวให้น่ารัก ปรับปรุงตัวเสียใหม่ ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างมาก ต้องลดทิฐิของความเป็นตำรวจ ถอดหัวโขนของคนมียศ มีเครื่องแบบและมีอำนาจลงให้ได้ พูดง่ายๆ ก็คือ ต้องมีความเป็นมิตร อ่อนโยน จริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ อ่อนน้อมถ่อมตนเวลาอยู่กับประชาชนทั่วไป ไม่ใช่วางก้ามใหญ่โตให้ประชาชนรู้สึกเหม็นขี้หน้า น่าหมั่นไส้ ... และอย่าได้คิดว่าประชาชนเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตำรวจ พวกเขาไม่ใช่แบบนั้น พวกเขาเป็นเหมือนลูกค้าที่มาใช้บริการของตำรวจ และนอกจากนั้นก็เป็นเหมือนผู้ตรวจสอบตำรวจอีกทางหนึ่งด้วย ถ้าประชาชนไม่พอใจตำรวจในพื้นที่ชุมขนของเขา พวกเขาก็มีสิทธิถอนเสาโรงพักได้ง่ายๆ เอาเหมือนกัน...

...ตำรวจต้องลงพื้นที่ชุมชนในท้องที่รับผิดชอบของตัวเองให้มาก ให้บ่อยที่สุด และต้องทำความสนิทสนมคุ้นเคยกับชาวบ้านให้ได้ ซื้อใจเขาให้ได้ไม่ว่าจะต้องใช้วิธีใด เพราะหาก

Copyright by Mahidol University

ต้องการผู้ร่วมงานที่เต็มใจทำงานเต็มใจร่วมงาน เราจะต้องจริงใจทำงานให้พวกเขาเห็นเป็นตัวพิสูจน์ให้ได้เสียก่อน...

...เลิกข่มขู่ประชาชนด้วยคิดว่าตัวเองเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายในเครื่องแบบ และเลิกเอากฎหมายมาอ้างเพื่อรีดไถประชาชน เรื่องนี้อาจจะใช้เวลานานเสียหน่อยที่จะทำให้ประชาชนได้รับรู้ รู้ไหมว่าชาวบ้านในพื้นที่ภูธร เวลาเห็นตำรวจสายตรวจมาจอดรถพัก พวกเขามักจะเดินเลี่ยงไปให้พ้นๆ เห็นแล้วสะท้อนใจ ผู้ใหญ่บางคนถึงขั้นบอกเด็กๆ ว่า ถ้าดื้อมากๆ จะพาไปหาตำรวจ อ้าว.. กลายเป็นอะไรสัตว์ประหลาดไปเสียแล้วตำรวจไทย...

...สรุปก็คือ ทำดีให้ประชาชนเห็น ยึดจรรยาบรรณตำรวจไว้ให้มั่น เปลี่ยนภาพลักษณ์ให้ได้ ตำรวจจะสามารถซื้อใจประชาชนได้เอง...”

การพัฒนาการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน เป็นอีกหนึ่งหนทางที่จะผลักดันให้โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ตามแนวคิดการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้ประสบความสำเร็จได้ แต่วิธีการที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของตำรวจอย่างมีประสิทธิภาพ ตำรวจจะต้องคำนึงถึงพื้นฐานของประชาชนและชุมชนในด้านต่างๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น

“...ต้องพัฒนาการมีส่วนร่วมในงานตำรวจของประชาชนและองค์กรต่างๆ ในชุมชนให้ได้ โดยทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของประชาชน ทรัพยากรด้านต่าง ๆ ในชุมชนและความจำเป็นเร่งด่วนต่างๆ ในชุมชนร่วมไปด้วย ตำรวจจะต้องทำให้ประชาชนและองค์กรต่างๆ ในชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับงานตำรวจให้มากขึ้นกว่าเดิมโดยการประชาสัมพันธ์ให้พวกเขาทราบว่าตนเองสามารถมีส่วนช่วยเหลือตำรวจ และมีสิทธิอะไรบ้าง ซึ่งจริงๆ แล้วพวกเขาสามารถมีส่วนร่วมในการค้นหา วิเคราะห์ รายงานปัญหาในชุมชนได้ ช่วยตำรวจวางแผนดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ได้ สามารถบริจาคเงินและสิ่งของสมทบช่วยโครงการต่างๆ ได้ และสามารถตรวจสอบ ติดตามผลจากโครงการได้ด้วยเช่นเดียวกัน...”

การอบรมหรือการสอนประชาชนให้มีความรู้ทางด้านการป้องกันอาชญากรรม การเฝ้าระวัง การสังเกต การจดจำอัตลักษณ์บุคคล เป็นศาสตร์พื้นฐานที่ตำรวจควรจะนำมาเผยแพร่ต่อประชาชน เพราะการที่ประชาชนในชุมชนรู้จักศาสตร์ต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเป็นการลดภาระงานของตำรวจในเรื่องการปราบปรามอาชญากรรมลงได้จำนวนมาก

“...ตำรวจจะต้องสอนวิธีการและแนวทางการป้องกันตัวเองให้กับประชาชนเป็นอย่างน้อย ทำให้พวกเขารู้จักว่าจะต้องใช้ชีวิตประจำวันอย่างไรให้ตัวเอง ครบครัวและเพื่อนบ้านปลอดภัยจากภัยอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องสอนให้พวกเขารู้จักวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่

Copyright by Mahidol University

เกิดขึ้นก่อนตำรวจจะไปถึงที่เกิดเหตุ โดยไม่ทำให้คดีเสียหาย สอนวิธีการจดจำรูปพรรณสัณฐานของผู้ต้องสงสัย วิธีการสังเกตสิ่งผิดปกติในชุมชน แจ้งตำรวจได้ครบถ้วนและเป็นประโยชน์ต่อตำรวจ...”

การประชาสัมพันธ์ เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติบรรจุไว้ในแผนงานด้านการชุมชนสัมพันธ์ ว่าเป็นสิ่งที่หน่วยชุมชนสัมพันธ์ต้องคำนึงถึงและมีความรู้ทางด้านนี้อย่างเข็มแข็ง เพราะการประชาสัมพันธ์นั้น นอกจากจะทำให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ในชุมชนแล้ว ยังเป็นการประชาสัมพันธ์การปฏิบัติหน้าที่หรือผลงานของโรงพักนั้นๆ อีกด้วย ดังเช่นที่อาจารย์จากมหาวิทยาลัยท่านหนึ่งกล่าวไว้ว่า

“...ในเชิงแผนงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อที่จะให้ประชาชนเห็นคุณค่าและหันมาร่วมมือกับตำรวจ นอกจากจะปรับปรุงภาพลักษณ์ของตัวเองให้ดีขึ้นมากๆ แล้ว การแนะนำประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงประโยชน์ของโครงการ และผลที่จะได้รับจากโครงการก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน เพราะโครงการอะไรลอยๆ ชื่อแปลกๆ มาจัดในชุมชนแต่ประชาชนในพื้นที่กลับไม่รู้ว่าจัดไปทำไม พวกเขาอย่างมากก็อาจจะแค่มาร่วมเล็กๆ น้อยๆ แล้วก็กลับไป ไม่สนใจอีก เพราะไม่รู้ประโยชน์ที่ได้เสียเวลาทำการทำงานมา ตำรวจจึงต้องทำโครงการอย่างมีระบบและประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจนและบ่อยๆ เพื่อดึงดูดใจประชาชนให้มาสนใจให้ได้ถึงจะประสบความสำเร็จ...”

การสร้างเครือข่ายชุมชนหรือการสร้างชุมชนเข้มแข็งตามนโยบายของรัฐบาลและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำเป็นต้องดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในสายงานของตำรวจมากที่สุด ด้วยวิธีการจัดอบรมประชาชนเกี่ยวกับศาสตร์ด้านการตำรวจ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

“...จัดประชุม อบรม สัมมนาร่วมกับผู้นำชุมชนหรือตัวแทนของชุมชนหรือหมู่บ้านบ่อยๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน การทำแบบนี้เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในสายงานของตำรวจ เมื่อจัดบ่อยๆ แล้วได้เห็นประโยชน์ในเชิงประจักษ์แล้ว ตัวแทนจากประชาชนเหล่านั้นก็จะเอาไปบอกสมาชิกชุมชนแบบปากต่อปากว่าตำรวจทำงานกันจริงจังและยังประโยชน์ให้แก่ชุมชนของพวกเขาได้แน่ๆ ประชาชนลูกบ้านก็จะเริ่มให้ความสนใจโครงการต่างๆ ของตำรวจมากขึ้น และเมื่อเขาเห็นประโยชน์และความจริงใจของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่จริงๆ พวกเขาก็จะมาเข้าร่วมและให้ความร่วมมือกับตำรวจเอง ด้วยความเต็มใจเสียด้วย...

Copyright by Mahidol University

...ตำรวจเราต้องปฏิบัติหน้าที่แบบเอาใจแลกใจ อย่าทำงานแบบเสียไม่ได้โดยเฉพาะเมื่อต้องไปเกี่ยวข้องกับประชาชน ต้องไม่ลืมว่า ประชาชนเป็นเหมือนหุ้นส่วนที่จำเป็นต้องมีในชุมชนของเรา การทำงานของตำรวจในการลงพื้นที่ก็จะง่ายขึ้นและราบลื่นมากหากได้ใจจากประชาชนในท้องที่ และตำรวจจะเป็นผู้มีเกียรติตามสีของเครื่องแบบและยศบนบ่าอย่างแท้จริง..."

4.1.6 ในด้านแนวโน้มของตำรวจชุมชนในอนาคต ส่วนที่ต้องปรับปรุงพัฒนา และส่วนของแนวทางใหม่ๆ ของต่างประเทศที่ควรนำมาใช้

"...ประชาชนมีมากขึ้น หลากหลายขึ้น ในขณะที่อัตรากำลังของตำรวจมีเท่าเดิมและลดน้อยลง ในขณะที่การตำรวจแบบใหม่ก็เกิดขึ้นมาในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรและสังคมอย่างรุนแรงนี้ ตำรวจไม่สามารถปฏิบัติงานเพื่อลดปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดลงได้แต่เพียงลำพังอีกต่อไป ประชาชนในชุมชนจะเป็นกำลังสำคัญของตำรวจที่ขาดไม่ได้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติของเราจึงได้รับเอาแนวคิดของประเทศตะวันตกและในเอเชียของเราเกี่ยวกับ การตำรวจชุมชน หรือ Community Policing มาปรับใช้ เพื่อดึงเอาประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้องดูแลชุมชนของพวกเขาเองอีกทางหนึ่ง..."

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวโน้มของการตำรวจชุมชนของประเทศไทยในอนาคต พบว่าอาจารย์ทุกท่านที่เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายมีความคิดเห็นที่คล้ายกัน ดังนี้

"...ในสภาพปัจจุบัน ตำรวจชุมชนที่เรานำมาใช้นั้นดูเหมือนทุกๆ โรงพักในประเทศไทยเอาไปใช้กันอย่างครึกโครม เหมือนประสบความสำเร็จ แต่นั่นอาจจะเป็นเพราะตัววัตถุประสงค์และประโยชน์ที่เขียนไว้ในแผนมากกว่าที่ชี้นำว่า "น่าจะ" ประสบความสำเร็จ แต่อันที่จริง เป็นภาพที่เห็นเป็นเชิงประจักษ์เลยทีเดียวว่าปัญหาอาชญากรรมก็ยังคงมีอยู่ในสังคมไทยเหมือนเดิม โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดที่ไม่มีทีท่าจะลดลงเลยถ้าไม่ใช้มาตรการเด็ดขาดประมาณ Zero-Tolerance..."

...แนวทางที่ควรจะเป็นในอนาคตของตำรวจชุมชนในประเทศไทย น่าจะต้องมีการปรับยุทธศาสตร์กันอย่างมาก เพื่อที่จะดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดให้เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังต้องรู้จักป้องกันตนเอง ครอบครัวและสามารถที่จะดูแลเพื่อนบ้านได้ด้วย...

...และที่ผ่านมาก ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เราก็ทำมาหลายต่อหลายโครงการแล้ว และในเชิงตัวอักษรเรามองว่าน่าจะโอเคล่ะ น่าจะได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ แต่ลืมมองไปถึงความต่อเนื่องของโครงการ เพราะเท่าที่ดูมาหลายๆ โครงการ หลายๆ โรงพักที่มีการดำเนินการ

Copyright by Mahidol University

โครงการต่างๆ ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ พอได้งบมาจัดก็จัดกันไป แต่พอหมดโครงการแล้วก็ไม่ได้มีความพยายามจะติดตามและประเมินผลโครงการ อย่างนี้ก็คงจะไม่ได้ผลอะไร ไม่มีกิจกรรมต่อเนื่อง เดี๋ยวเดียวคนก็ลืมกันไป ตำรวจจำเป็นต้องรู้จักการวางแผนงาน วางแผนปฏิบัติงาน วางระบบการติดตามและประเมินผลโครงการ และต้องพยายามยืดระยะโครงการต่างๆ ออกไปให้เป็นโครงการแบบต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รู้สึกถึงความมีอยู่ของโครงการเหล่านี้ในชุมชนของพวกเขา และอุ่นใจได้ว่าตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ไม่เคยทอดทิ้งพวกเขาไปไหน...

...ตำรวจจะต้องจริงจังในการจัดตั้งกลุ่มประชาชนในชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดในหมู่บ้าน มีการคัดเลือกตัวแทนชุมชนอย่างจริงจังเพื่อที่จะทำหน้าที่เฝ้าระวังชุมชน เอาให้เป็นหน้าที่จริงๆ เลยนะ ระบุเป็นใบประกาศและออกบัตรประจำตัวให้เป็นล่ำเป็นสันไปเลย มีคณะกรรมการชุมชนเพื่อเข้าประชุมร่วมกับตำรวจ แลกเปลี่ยนความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมและยาเสพติด ข่าวจะได้อัพเดตอยู่เสมอๆ และจะได้หาวิธีในการดำเนินการโครงการในชุมชนได้อย่างเหมาะสม พอพูดถึงตรงนี้ก็เลยนึกไปถึงโครงการ KOBAN ของญี่ปุ่นที่เราได้รับแนวคิดบางส่วนของเขามา เขาจะมีกรรมการชุมชนและแต่ละคนจะมีหน้าที่รับผิดชอบส่วนต่างๆ ในชุมชนอย่างชัดเจน และประชาชนเขาก็ทำหน้าที่ในส่วนของตัวเองกันอย่างแข็งขันเลยทีเดียว...

...ที่สำคัญ การจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการชุมชนรูปแบบนี้ขึ้นมา ก็ต้องรู้จักการวางแผนจัดการอย่างเป็นระบบ มีการติดตามและประเมินผล มีการสรุปกิจกรรมโครงการ รายงานการประชุม ทุกอย่างต้องเป็นระบบและจัดเก็บได้...

...การจัดตั้งป้อมตำรวจชุมชนแบบที่ทำอยู่นี้ยังไม่ถูกต้อง ไม่เพียงพอในการบริการประชาชนในชุมชน เพราะปัจจุบันนี้มีแต่ป้อมฯ เปล่าๆ กลางคืนนี่กลายเป็นป้อมฯ ร้าง ไม่มีตำรวจหรืออาสาสมัครอยู่เลย อันที่จริงการตั้งป้อมตำรวจชุมชนถือเป็นการตำรวจเชิงรุกอย่างหนึ่ง การเพิ่มจำนวนสถานีย่อย สถานีตำรวจเคลื่อนที่ ตู้ยามชุมชน ป้อมตำรวจชุมชน เป็นการสร้างความใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชน และหากเกิดเหตุอะไรขึ้นตำรวจและอาสาสมัครจะได้เข้าถึงที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็วทันที แต่การที่จะทำให้ป้อมฯ เหล่านี้ประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ของการตำรวจเชิงรุกได้นั้น ตำรวจและอาสาสมัครจำเป็นจะต้องอยู่ประจำป้อมฯ ให้ได้ตลอด 24 ชั่วโมง ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็แล้วแต่ อาจจะมีการจัดเวร จัดกะ หรืออะไรก็ตาม แต่เมื่อใดก็ตามที่ประชาชนต้องการความช่วยเหลือ จะต้องมีกำลังพล Stand By อยู่ที่ป้อมฯ ตลอด และสามารถออกไประงับเหตุได้อย่างทันท่วงที ทำอย่างนี้ได้ ประชาชนอุ่นใจแน่นอน...

Copyright by Mahidol University

...เจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ว่าจะอยู่ในชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์หรือไม่ ก็จะต้องมีความรู้ด้าน Community Policing ทุกคน และพร้อมเสมอที่จะถ่ายทอดความรู้นี้แก่ประชาชน ไม่ใช่อ้ำๆ อึ้งๆ เวลาประชาชนสอบถาม หรือถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนแบบผิดๆ ไป...

...ด้านแนวคิดตำรวจชุมชนจากต่างประเทศที่อยากให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเราเอามาพิจารณานั้น อันที่จริงเราก็นำแนวคิด Community Policing ของประเทศอเมริกา แคนาดา Neighborhood Policing ของบริเตน และ Police Box System หรือ KOBAN ของสิงคโปร์และญี่ปุ่นอยู่แล้ว เพียงแต่ว่ามันยังไม่ได้ผลเท่าที่ควรเท่านั้นเอง ... ก่อนอื่นจึงต้องรื้อแนวคิดเก่าๆ ที่เราเอาของเขามา เอามาปรับปรุงใหม่ให้มีประสิทธิภาพขึ้นก่อน ปรับปรุงในที่นี้ไม่ใช่ปรับปรุงแนวคิดนะ แต่เป็นวิธีการและการปฏิบัติการให้เป็นไปตามแนวคิดตามที่เขียนเอาไว้...

...ส่วนแนวทางอื่นๆ ที่น่าจะเหมาะกับพื้นฐานทางสังคมของคนไทยนั้น เราก็ต้องมองไปถึงพื้นฐานของนิสัยคนไทยกันก่อน และก็มองไปถึงสภาพแวดล้อมที่คนไทยเราอยู่กันทั้งในเมืองและนอกเมือง ซึ่งพอใช้เกณฑ์การพิจารณาดังกล่าวแล้ว คงจะยกแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งมาเป็นต้นแบบได้ลำบาก ขอสรุปเป็นข้อๆ แบบนี้

1) ผังเมืองของประเทศไทย โดยเฉพาะในชนบทนั้น ค่อนข้างมีความไร้ระเบียบและไม่มีการจัดโซนให้มีความปลอดภัยในพื้นที่ ฉะนั้น การจัดการสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยตามหลักการ CPTED และ ทฤษฎี ค.อ.ส.

2) พยายามจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดประชุม จัดโครงการต่างๆ จัดเวทีสังสรรค์เพื่อที่จะทำให้ประชาชนและตำรวจพบปะกันบ่อยๆ เพราะในชุมชนบางชุมชนอาจไม่มีสถานที่จัดกิจกรรม เลยเป็นเหตุผลให้ไม่มีจัดโครงการใดๆ ไปเลย

3) ตำรวจบ้านเราอาจจะไม่สามารถใช้การตำรวจเชิงรุกไม่ได้ เพราะตำรวจหัวเก่ายังคงมีอยู่เยอะ ฉะนั้น อาจจะปรับเป็นเชิงผสมเป็นเชิงรุกและเชิงรับให้ลงตัว โดยให้ตำรวจเป็นฝ่ายวางแผน เป็นศูนย์กลางในการป้องกันและจัดการกับปัญหาอาชญากรรม และประสานงานกับประชาชนให้ประชาชนเป็นฝ่ายนำไปปฏิบัติในชุมชน ตำรวจก็ลงพื้นที่นั่นล่ะ แต่อาจจะไม่ได้ทุ่มเทเวลาในชุมชนมากนัก แต่จะให้กลุ่มประชาชนในภาคของอาสาสมัครทำหน้าที่แทนตำรวจในบางเวลา

4) ตำรวจและอาสาสมัคร ควรลงพื้นที่ชุมชนบ่อยๆ ในรูปแบบของสายตรวจประเภทต่างๆ โดยจัดเวลาให้ลงตัว เพื่อให้ไม่ไปเบียดบังภาระงานหลักของตำรวจมากเกินไป

5) ตำรวจเชิงแก้ปัญหา หรือ Problem oriented Policing เป็นแนวคิดที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ เพราะหากต้องการจะแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชนก็ต้องวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวางแผน

Copyright by Mahidol University

ในการลงพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาที่ต้นตอให้ได้และให้เป็น เพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหาซ้ำๆ ซากๆ ในชุมชนอีก

6) ควรมีการจัดทีมตำรวจชุมชนประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ลาดตระเวนเฝ้ายามหมู่บ้าน อยู่ประจำป้อมตำรวจชุมชน ซึ่งในทีมต้องประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 นาย และอาสาสมัครตำรวจ โดยอาสาสมัครตำรวจจะต้องมีความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่และความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน และควรจะมีการสอบคัดเลือก เพื่อ screen คุณภาพกันหน่อย ไม่อยากให้คนเหล่านี้ใช้อำนาจในทางที่ผิด ไม่ถูกไม่ควร

7) จัดให้มีคณะกรรมการชุมชน หรือคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อให้มีการอัพเดตข่าวสารในชุมชน และวางแผนจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ในชุมชน และคณะกรรมการนี้เองจะทำให้โครงการต่างๆ ยั่งยืนต่อไปในชุมชน

8) จัดกิจกรรม โครงการในชุมชนเพื่อเชื่อมสัมพันธภาพระหว่างประชาชนและตำรวจบ่อยๆ อันที่จริงก็มีจัดกันอยู่แล้วนะชุมชนไทย เพราะคนไทยชอบอะไรที่สนุกสนาน แต่การจัดกิจกรรมที่ว่านี้ เราต้องดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม หรือโครงการต่างๆ ให้มากกว่าเดิม ให้เข้ามาเป็นคณะกรรมการจัดการด้วยเลยยิ่งดี ทำอย่างไรก็ได้ให้พวกเขารู้สึกสนุกไปกับกิจกรรมพร้อมกับได้รับความรู้ในเรื่องการป้องกันอาชญากรรมและปัญหายาเสพติด และเดี๋ยวพวกเขาก็จะรู้สึกสนิทสนมคุ้นเคยกับตำรวจเอง

9) ตำรวจต้องทำหน้าที่ปลูกฝังสำนึกรักบ้านเกิด จิตสาธารณะ และการเสียสละให้กับประชาชนให้มากที่สุด เพื่อให้พวกเขามองเห็นว่าชุมชน และเพื่อนบ้านเป็นสิ่งที่พวกเขาต้องดูแลและรับผิดชอบ ต้องหาวิธี ทำอย่างไรก็ได้ให้ประชาชนในท้องที่กลายเป็นตำรวจในตัวของพวกเขาเอง เหมือนนิวซีแลนด์ เหมือนออสเตรเลียที่ประชาชนของเขาพร้อมใจกันเป็นอาสาสมัครในชุมชนของตน เพื่อเฝ้าระวังละแวกบ้านให้ปลอดภัย ไม่มีบ้านไหนที่ไม่มีหน้าที่ในการเฝ้าระวังเลย เราจะเห็นอาสาสมัครตำรวจประเภทต่างๆ เต็มบ้านเต็มเมืองเขาไปหมด ส่วนเด็กๆ และคนแก่ก็เข้าค่ายบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ต่างๆ อย่างเช่น ช่วยกันจัดการดูแลสวนสาธารณะในชุมชนร่วมกัน หรือถ้าเอาสนุกสนานก็จัดแข่งขันกันไปเลย โดยดึงเอาตำรวจมาร่วมเป็นคณะกรรมการในการตัดสิน ดูอบอุ่นกันดี อันนี้คนไทยเราซึ่งมีพื้นฐานของความมีน้ำใจและรักสนุก น่าจะเอามาประยุกต์ใช้อย่างจริงจังได้บ้างนะ

10) ประชาชนมีสิทธิที่จะเลือกตำรวจชุมชนของตัวเองได้ อาจจะจัดให้มีการเลือกตั้งกันไปเลย เพราะตำรวจดังกล่าวจำเป็นต้องมาทำงานอยู่ในชุมชนตลอดเวลา ก็เลือกไปเลย เอาคนที่ชอบ ถ้าวันนึงคนที่เลือกมาทำงานได้ไม่ดี หรือเริ่มมีอะไรเสียหาย ประชาชนก็สามารถโหวตออกไปได้

Copyright by Mahidol University

11) อาสาสมัคร เราต้องคัดเลือกกันให้มากขึ้น และเมื่อคัดคุณภาพมากขึ้นเราก็ต้องมีแรงจูงให้ให้ประชาชนที่มีความพร้อมทางด้านความรู้และด้านความคิดหันมาเป็นอาสาสมัครกันมากขึ้น อย่างของประเทศอังกฤษ ทีมสนับสนุนตำรวจชุมชนของเขาจะมีแต้มคะแนนในการสอบตำรวจให้ 30 คะแนนหรือมากกว่านั้นหากมาร่วมในทีมนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่หนุ่มๆ สาวๆ วัยกำลังทำงานสนใจมาก แต่ก่อนที่จะเข้ามาเป็นทีมนี้ได้นั้นต้องสอบผ่านทั้งข้อเขียนและร่างกายมาก่อนแล้ว เรียกได้ว่าคัดคุณภาพกันจริงๆ

12) การประชาสัมพันธ์ การกระจายข้อมูลข่าวสาร เป็นสิ่งสำคัญมากนะ เพราะประชาชนจำเป็นต้องรู้ว่าพวกเขาจะได้อะไรจากตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ และพวกเขาจะได้รู้ว่าพวกเขามีสิทธิจะทำอะไรกับงานตำรวจได้บ้าง มีส่วนร่วมอะไรได้บ้าง

...แต่สิ่งต่างๆ ที่ได้เสนอแนะไปนั้น จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มันก็จะต้องผ่านข้อจำกัดต่างๆ ไปให้ได้เสียก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใหญ่บ้านเราควรจะต้องหันกลับมามองโครงการตำรวจชุมชนกันเสียใหม่ และคงต้องทำความเข้าใจกับโครงการดังกล่าวให้มากกว่านี้ เพื่อจะได้มองเห็นประโยชน์จากโครงการกันมากขึ้นกว่าเดิม..."

4.2 ผลการศึกษาในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

ผลการศึกษาในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โดยผู้วิจัยได้แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

4.2.1 ด้านปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว

4.2.2 ด้านการประยุกต์นโยบายจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาเป็นนโยบายของโรงพักตนเอง และนโยบายหรือแผนต่างๆ ที่ทางโรงพักคิดค้นขึ้นเองเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์อาชญากรรมในท้องที่ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ และแนวทางการดำเนินงานหรือโครงการที่โดดเด่นของโรงพัก

4.2.3 ด้านปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องในการดำเนินงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของโรงพัก

4.2.4 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจให้กับประชาชน ให้มีความกล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการต่างๆ หรืองานของตำรวจชุมชน

Copyright by Mahidol University

4.2.5 ด้านแนวโน้มของตำรวจชุมชนในอนาคต และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแผนและการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดชุมชนและชุมชนสัมพันธ์ตามโรงพักต่างๆ โดยใช้การสุ่มเลือกแบบเจาะจงจาก 6 ภูมิภาค ตามพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มของประชากรเป้าหมาย ดังต่อไปนี้คือ

1. ภาคเหนือ
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ภาคตะวันออก
4. ภาคกลาง
5. ภาคใต้
6. กรุงเทพมหานคร

ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เป็นนามสมมติแทนชื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และใช้นามสมมติแทนชื่อโรงพักต่างๆ เพื่อเคารพสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัยหรือกลุ่มประชากรเป้าหมาย และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยหรือกลุ่มประชากรเป้าหมายได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ แต่จะระบุเป็นภูมิภาคเพื่อให้ง่ายต่อการบรรยายเชิงพื้นที่

4.2.1 ด้านปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ข้อมูลทางด้านปัญหาอาชญากรรมในท้องที่ ดังนี้

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งของ**ภาคเหนือ** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...ยาเสพติดประเภทยาบ้า ยาไอซ์ ที่ประเทศเพื่อนบ้านเราพยายามลักลอบเข้ามาตามตะเข็บชายแดนเป็นปัญหาที่พบบ่อยมาก และโรงพักเราก็เน้นมากกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเหล่านี้ เพราะยาเสพติดเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมอื่นๆ ในชุมชนตามมาอีกหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมประเภทลัก วิ่ง ชิง ปล้น ฆาตกรรม ข่มขืน การพนัน คดีความรุนแรงและอีกหลายๆ คดี ...

Copyright by Mahidol University

...ซึ่งการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาในประเทศมีเกิดขึ้นมาแล้วหลากหลายวิธีการ ไม่ว่าจะเป็นยัดใส่มากับผลไม้ กล่องขนม ติดใต้ท้องรถเข้ามา ยัดใส่ใต้ส้นรองเท้า ใส่มาในเสื้อยกทรง ใส่ช่องคลอดหรือทวารหนัก กลืนลงท้อง มัดติดมากับมวยผมก็มี ทำมาอย่างเนียนๆ จนเจ้าหน้าที่ตำรวจแทบจะนึกไม่ถึงปล่อยให้หลุดลอดสายตาไปเลยก็มี...”

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งของ**ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...ปัญหาอาชญากรรมอันดับต้นๆ ของชุมชนที่นี่ก็คือปัญหายาเสพติดประเภทยาบ้า ซึ่งส่วนใหญ่ลักลอบมาจากฝั่งโน้น (ประเทศเพื่อนบ้าน) มาปั่นราคาให้สูงขึ้นแล้วขายให้กับเยาวชนบ้านเรา ปัญหานี้สำคัญมากและใหญ่หลวงมาก เพราะเด็กๆ ที่เริ่มติดยา ก็จะเข้าสู่กระบวนการของการกระทำผิดกฎหมายประเภทอื่นๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นเข้าแก๊งเด็กแวนซ์ สกอยส์ เล่นพนันเพื่อหาเงินมาซื้อยา ปล้น จี้ หาเงิน และปัญหาเรื่องยาของเยาวชนนี่ล่ะที่ชาวบ้านในชุมชนเขากลัวๆ กันว่ามันจะลุกลามและเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของตัวเองและคนรอบข้าง...

...ปัญหาที่เกิดในกลุ่มเด็กวัยรุ่นอีกปัญหาหนึ่งก็คือปัญหาลักรถ ขโมยรถ ทั้งรถมอเตอร์ไซด์และรถยนต์เพื่อถอดอะไหล่ส่งขายประเทศเพื่อนบ้าน พักหลังๆ มานี่ก็เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ นะ เพราะเด็กพวกนี้จะเอาเงินไปซื้อยาเสพติดกัน...

...ปัญหาอื่นๆ ก็ปัญหาปล้นวัว ควาย หรือสัตว์ที่ชาวบ้านเลี้ยงไว้ยังชีพ ซึ่งมักจะเกิดช่วง 5 ทุ่มขึ้นไป พอชาวบ้านเริ่มปิดไฟนอน ขโมยก็ออกปฏิบัติหน้าที่เหมือนกัน...”

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งของ**ภาคใต้** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...ที่นี่ปัญหายาเสพติดแทบจะเป็นปัญหาทั่วไปที่เกิดขึ้นในท้องที่ชุมชนแทบจะทุกชุมชนและทุกโรงพัก ยาใหม่ๆ แบบชาวบ้านๆ เกิดขึ้นในหมู่เด็กและเยาวชนที่อยากรู้อยากลอง ผสมยาทำยากันเอง และก็เสพติดกันเป็นเรื่องเป็นราว อย่างพวก 4x100 และ 8x100 ที่ทำกันง่ายๆ โดยใช้ยาแก้ไอเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา ใบกระท่อม กัญชา เด็กที่นี่หามาเสพกันง่ายๆ ไม่รู้ว่าร่ำเรียนสูตรมาจากไหน และก็ช่างสรรหาของใหม่ๆ มาเรื่อยๆ ตอนนี้ก็มี โอวัลดี เป็นเครื่องดื่มชนิดซองคล้ายกับโอวัลติน นำเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้าน เสพโดยนำไปเผาไฟทั้งซองให้เป็นขี้เถ้าก่อนนำมาสูดดม อีกชนิดที่กำลังระบาดหนักคือบุหรี่หวาน เป็นบุหรี่ชนิดหนึ่งของมาเลเซีย มีกลิ่นหอมและรสหวาน เมื่อ

Copyright by Mahidol University

สูบแล้วกลุ่มวัยรุ่นเชื่อว่าสามารถกระตุ้นความรู้สึกทางเพศได้ ซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่ผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่อาจนำไปสู่การเสพยาเสพติดชนิดอื่นๆต่อไป...

...ปัญหาความรุนแรงก็พอจะมี พวกคดีทำร้ายร่างกายเล็กน้อยจนกระทั่งถึงแก่ชีวิต แม้ในพื้นที่ของโรงพักเราไม่เยอะมากนัก แต่ผู้คนบางกลุ่มของที่นี่จะเชื่อฟังผู้นำทางศาสนามากกว่าคนอื่นๆ ถ้าได้ผู้นำที่หัวรุนแรงจัดๆ ก็จะเกิดปัญหาความรุนแรงในชุมชนได้ ไม่ว่าจะเป็นการแก้แค้นลอบทำร้ายคนต่างกลุ่มโดยไม่มีเหตุผล ถึงจะประปรายนะแต่ก็สร้างความหวาดกลัวให้กับชาวบ้านได้ไม่น้อยเลย..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตรชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งของภาคตะวันออก ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ปัญหายาเสพติดระบาดในหมู่นักท่องเที่ยวถือเป็นปัญหาที่โรงพักเรารับคดีมาบ่อยๆ ส่วนใหญ่จะเป็นยาไอซ์ ยาบ้า และพวกผงขาวซึ่งมีราคาสูง คนขายก็สับเปลี่ยนเวียนหน้ากันไป บางกลุ่มก็เป็นคนในพื้นที่เอง บางกลุ่มก็เป็นพวกหน้าใหม่ที่ย้ายเข้ามา ก็ด้วยความที่พื้นที่เราเป็นเขตท่องเที่ยว คนไทยและต่างชาติหนาแน่นและไม่ใช่คนคุ้นเคยปกติเพราะมีคนย้ายเข้าย้ายออกนับไม่ถ้วนในหนึ่งเดือน ตำรวจเราต้องทำงานกันหนักมาก อัตรากำลังน้อยแต่มีคดียาให้เราต้องลงไปจัดการกันได้ทุกวัน...

...อาชญากรรมพวกฉก ชิง วิ่งราว จี้ ปล้นนักท่องเที่ยวก็ลืมไม่ได้เหมือนกัน แม้จะไม่ค่อยมีอันตรายอะไรมากมาย แต่ก็สร้างความหวาดระแวงให้กับนักท่องเที่ยวพอสมควรเลยทีเดียว พวก Street Crimes พวกนี้ เท่าที่เราเจอมาไม่ค่อยน่ากลัวนัก เพราะสายตรวจเราเยอะ ทั้งตำรวจอาชีพและตำรวจอาสาไม่เคยพร่อง ช่องว่างในการเกิดอาชญากรรมประเภทนี้จึงมีไม่มากนัก แต่มันก็ยังมีเล็ดลอดสายตาอยู่บ้างในสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัวสูง เช่น ผับ เธค ที่สายตรวจไม่ค่อยได้เข้าไปเพราะต้องคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวของสถานบริการ ก็ยังสร้างความหวั่นวิตกกับนักท่องเที่ยวอยู่เรื่อยๆ...

...โจรลักรถช่วงนี้ก็ระบาดหนัก ที่จอดรถในห้าง..ซึ่งมีทั้ง รปภ. กล้องวงจรปิด สายตรวจตำรวจและอาสาฯ โจรพวกนี้ก็ยังหาโอกาสพลิกแพลงกลยุทธ์ขโมยรถทั้งเล็กใหญ่ได้ตลอด..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งของ **ภาคกลาง** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

“…ระยะเวลาที่ผ่านมาช่วง 4-5 ปีนี้ ยาเสพติดกลับมาระบาดหนักมากขึ้นในพื้นที่ ทั้งพวกครอบครองยาเสพติดไว้เสพและพวกที่ครอบครองไว้ขายหรือส่งต่อ สังเกตได้จากสถิติการจับกุมที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และของกลางที่เรายึดได้ก็มีจำนวนมากขึ้น ซึ่งในท้องที่ของเรามีถนนสายหลักเป็นทางผ่านเข้าสู่กรุงเทพฯ และลงใต้ กลายเป็นเส้นทางในการลำเลียงยาเสพติดที่พวกค้ายามักจะผ่านบ่อยๆ ยาส่วนใหญ่จะเป็นยาบ้าและยาไอซ์ ยาประเภทอื่นๆ ไม่ค่อยพบ...

…สำหรับคดีที่เกิดขึ้นในท้องที่ของเราประเภทอื่นๆ ก็เป็นคดีพกพาอาวุธ ทำร้ายร่างกายกันของเด็กอาชีวะ ศึกสถาบัน ศึกเสื้อช็อป เกิดขึ้นประจำ ตำรวจเราเองก็ไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงเพราะอาชีวะที่นี่มีหลายโรงเรียนและเด็กก็เยอะมากที่จ้องแต่จะตีกันโดยเห็นเพียงแค่ว่าเป็นพวกที่อยู่ต่างสถาบันกัน ไม่ได้รู้จักกันด้วยซ้ำ ดีหน่อยตรงที่ส่วนใหญ่ไม่เอากันถึงตาย และด้วยความที่ที่นี่เด็กนักเรียน นักศึกษาเยอะ ก็ไม่พ้นคดีเล่นยา ค้ายา ตำรวจเราเองแม้จะเข้มงวดกวดขันกันแค่ไหนก็คงจะไม่ไหว สถานศึกษาก็เลยต้องช่วยกันดูแลตรงส่วนนี้...

...ในท้องที่ยามค่ำคืนก็จะพบปัญหาเด็กแวนซ์ซิ่งรถ ป่วนเมืองบ่อยๆ ชาวบ้านร้องเรียนมามาก แต่จัดการลำบากเพราะเด็กพวกนี้จะซิ่งรถกันเป็นกลุ่มใหญ่และไม่ค่อยเกรงกลัวตำรวจ บางทีตำรวจสายตรวจหรือพวกอาสาฯ ที่ต้องลาดตระเวน ไปกันแค่ 2 -3 คน แต่เด็กแวนซ์มีหลายสิบพร้อมมอเตอร์ไซด์ และไม่แน่ใจว่าพกอาวุธหรือไม่ ก็ไม่กล้าตามจับ ได้แต่วอฯ เรียกกำลังเสริม ซึ่งกว่ากำลังเสริมจะลงไป พวกเด็กแวนซ์ก็กระจายตัวหายไปหมดแล้ว...

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**สังกัดบช.น.** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...อาชญากรรมที่พบในเขตท้องที่ของเรานั้น หากดูจากคดีที่พบบ่อยๆ ก็จะเป็น ยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นผู้ค้ารายใหญ่หรือรายย่อยและพวกมีไว้เสพ ยาที่พบก็ไล่มาตั้งแต่ยาบ้าที่ระบาดหนักแล้วก็ยาไอซ์ซึ่งมาใหม่ นอกจากนั้นก็มีเฮโรอีน และยาเสพติดอื่นๆ บ้าง พื้นที่ที่พบหนาแน่นก็เป็นพื้นที่ที่เป็นชุมชนแออัด ชุมชนที่มีแรงงานต่างด้าว และลักลอบใช้ในสถานบันเทิงต่างๆ...

...พวกตั้งบ่อนเถื่อน ไม่ว่าโต๊ะพนันบอล ตู้ม้า ตู้ Slot Machine ตู้เกมพนันออนไลน์ช่วงนี้ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้น มันคงจะเป็น trend จากเมืองนอกที่เข้ามาตีตลาดเมืองไทยช่วงนี้กระมัง ส่วนใหญ่แล้วจะแอบตั้งตู้ตั้งบ่อนกันในสถานที่พักอาศัยนี่ล่ะ ถ้าไม่มีสายประชาชนแจ้งเข้าไป ตำรวจก็ไม่มีทางรู้ได้เลย...

...ถ้าจะพูดถึงพวกป่วนเมือง ก็จะเป็นวัยรุ่นเสียส่วนใหญ่ที่ชอบออกมาแวนซ์รถกันบนถนนเวลาดึกๆ เด็กวัยรุ่นที่คะนองออกมาพ่นสีตามกำแพง ตั้งกลุ่มทำลายข้าวของสาธารณะ ส่งเสียง

Copyright by Mahidol University

รบกวนชาวบ้าน ทำพฤติกรรมไม่เหมาะสมในที่สาธารณะหรือพวกเด็กป่วนเมืองแบบอื่นๆ จากการรับแจ้งความนั้นไม่ค่อยมีแต่พอออกพื้นที่ทีไรจะเจอทุกที...

...คดีท้องถนนหรือพวก Street Crimes คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ในที่สาธารณะ กลุ่มแก๊งมั่วสุมเสพยา ป่วนเมือง คนเร่ร่อนไร้บ้าน กลุ่มแก๊งที่จ้องจะล่วงละเมิดทางเพศผู้หญิงและเด็ก และกลุ่มมิจฉาชีพในสวนสาธารณะก็มีแจ้งความเข้ามาเป็นระยะๆ สร้างความไม่มั่นใจในความปลอดภัยและสร้างความหวาดกลัวให้กับประชาชนที่เข้ามาใช้บริการเป็นอย่างมาก...

4.2.2 ด้านการประยุกต์นโยบายจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาเป็นนโยบายของโรงพักตนเอง และนโยบายหรือแผนต่างๆ ที่ทางโรงพักคิดค้นขึ้นเองเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์อาชญากรรมในท้องที่ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนในท้องที่ แนวทางการดำเนินงานหรือโครงการที่โดดเด่น

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ข้อมูลทางด้านการประยุกต์นโยบายฯ ดังนี้

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตรชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งของ**ภาคกลาง** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...โรงพักเราให้ความสำคัญกับงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มาก เพราะแนวคิดที่ว่าตำรวจคือประชาชน ประชาชนคือตำรวจ เป็นหลักการที่โรงพักเรายึดถือมาตลอด และอีกอย่างหนึ่งก็คือ ท้องที่เรามีขนาดใหญ่ มีหมู่บ้านชุมชนหลากหลายทั้งแออัดและไม่แออัด มีหอพัก คอนโดอพาร์ทเมนท์ และมีผู้คนจากหลายพื้นที่ย้ายเข้ามาอยู่ เพราะมีวิทยาลัย โรงเรียน มหาวิทยาลัย โรงงานฯ และห้างฯ ความวุ่นวายไร้ระเบียบย่อมเกิดขึ้นแน่นอน การทำงานของตำรวจก็จะยิ่งยากขึ้น เพราะกำลังพลเราน้อย พื้นที่ซับซ้อนและภาระงานปกติก็ล้นมืออยู่แล้ว การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในท้องที่ที่จะให้ช่วยให้ข้อมูลข่าวสารและเป็นหูเป็นตาให้กับเราจึงเป็นเรื่องจำเป็นมาก...

...ฉะนั้น โรงพักเราจึงมีโครงการของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตามแผนฯ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็คือ สายตรวจชุมชน เพื่อนบ้านเฝ้าระวัง หมู่บ้านปลอดอาชญากรรม หมู่บ้านปลอดยาเสพติด และโครงการอื่นๆ ภายใต้แผนฯ เช่นเดียวกัน...

...นอกจากเคสทั่วไปที่เกิดขึ้นอย่างที่เล่าให้ฟังไปแล้ว พวกหัวขโมยตามหอพักนักศึกษาหญิงเป็นเคสที่เกิดขึ้นบ่อย แต่นักศึกษาหญิงเจ้าทุกข์ไม่ค่อยเข้าแจ้งความนักเพราะอาย คือ

Copyright by Mahidol University

พวกคดีขโมยชุดชั้นในและเสื้อผ้า ส่วนใหญ่ก็จะปล่อยผ่านกันไป ถ้าไม่ออกสำรวจเราก็จะไม่มีทางรู้ได้เลย และไม่ใช่ว่าหอพักเหล่านี้จะไม่มี CCTV นะ แต่เหมือนโจรจะรู้ว่าควรจะหลบมุมไหน และยังมีบางกลุ่มที่รู้อีกว่าตึกไหน หอไหนที่ติดกล้องปลอมอีกด้วย สรุปได้เลยว่ากล้องอาจไม่มีประโยชน์เท่าการใช้กำลังพลตำรวจหรืออาสาฯ ลาดตระเวน...

...หลังจากการวิเคราะห์หาจุดเสี่ยงในพื้นที่รับผิดชอบจากทางเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว เราก็หาวิธีการเพิ่มอัตรากำลังพลของตำรวจโดยการเอาประชาชนในพื้นที่เข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบของอาสาสมัครตำรวจ ชรบ.หรือชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน เสริมเข้ามาในทีมตำรวจลาดตระเวน โดยจัดเวรยามเข้าเวรสลับกันเพื่อให้มีการลงพื้นที่ได้ครบ 24 ชั่วโมงตามจุดเสี่ยง ด่านตำรวจ และป้อมตำรวจชุมชน เพื่อให้ผู้ที่กำลังจะก่อเหตุเกิดความยับยั้งชั่งใจในการจะลงมือทำความผิด ถือเป็นการตัดช่องโอกาสกระทำผิดของคนร้ายไปส่วนหนึ่ง...

...โรงพักเรานอกจากจะสนองรับแผนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในเรื่องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยจัดให้มีตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์และโครงการต่างๆ เหมือนโรงพักอื่นๆ ทั่วประเทศแล้ว ก็ยังมีโครงการที่เราเองภูมิใจนำเสนอแล้วอยากให้เป็นโครงการนำร่องกับโรงพักอื่นๆ หากเป็นไปได้ เรายังมีโครงการ H.E.L.P Team ซึ่งเป็นโครงการเริ่มต้นของภูธรภาค 7 โครงการนี้เป็นการบริการประชาชน ประชาสัมพันธ์โรงพัก และสร้างภาพลักษณ์ทางบวกให้กับตำรวจ ซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนได้ในทุกๆ สถานการณ์ แม้ว่าผู้แจ้งโทรเข้ามาโดยไม่รู้ว่าตัวเองอยู่บริเวณไหนของจังหวัด ทางศูนย์ช่วยเหลือก็จะสามารถรู้ได้และจะมีเจ้าหน้าที่เดินทางไปให้ความช่วยเหลือได้ทันทีเพราะในการโทรศัพท์เข้ามาที่ศูนย์ ข้อมูลของผู้แจ้งจะโชว์อยู่ที่หน้าจอมอนิเตอร์พร้อมกับแสดงพิกัดที่อยู่ปัจจุบัน ซึ่งหากเกิดเหตุร้ายหรือต้องการความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ที่อยู่ใกล้ที่สุดจะเดินทางไปช่วยในทันทีโดยใช้เวลาสูงสุดไม่เกิน 15 นาที แต่ว่าประชาชนจะต้องสมัครใช้บริการกับเราก่อนซึ่งไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ...

...โรงพักเราอยู่ในเขต บช.ภ.7 ซึ่งได้รับเลือกให้เป็นโรงพักที่อยู่ในเขตทดลองโครงการ ตำรวจร่วมมวลชนลดอาชญากรรม ซึ่งเป็นโครงการวิจัยของ พล.ต.ตโกสินทร์ หินเธาว์ แนวคิดของท่านก็คล้ายการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มาก คือให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือตำรวจโดยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันตนเองช่วยเหลือสอดส่องบุคคลผู้ต้องสงสัยในละแวกบ้านของตน...

...โดยการปฏิบัติงานของ ตมอ. คือการดูแลและรักษาความสงบในพื้นที่เสี่ยงโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ปฏิบัติหน้าที่เฝ้าระวังร่วมกันเป็นทีมประชาชนร่วมกับทีมตำรวจ ประชาชนมีสิทธิเต็มร้อยในการแสดงความคิดเห็นแนะนำตรวจสอบตำรวจได้ และทีมตมอ.ประชาชนก็สามารถร่วมกับตำรวจตั้งด่าน จุดตรวจเพื่อป้องกันปัญหา

Copyright by Mahidol University

อาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่เสี่ยงได้ด้วย จุดแข็งของแนวคิดที่นี้ที่ผู้บังคับบัญชาให้มาก็คือ ตำรวจทำงานร่วมกับประชาชนอย่างมีระบบและรู้จักการวางแผน ติดตามและประเมินผลเป็น เพื่อขยายผลต่อในอนาคตได้ แต่ตอนนี้โครงการนี้ยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นทดลอง อีก 3-4 เดือนจากนี้คงต้องมาติดตามผลกันอีกที...

...โครงการอื่นๆ ก็เช่น โครงการโรงพักของหนู ที่เน้นป้องกันปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน วัตถุประสงค์ก็คือให้เด็กๆ มีทัศนคติที่ดี มีความรู้สึกที่ดี และศรัทธาในตัวของตำรวจ ได้เรียนรู้ว่าตำรวจในโรงพักเขาทำงานกันอย่างไร เราได้ปลูกฝังสำนึกของการมีจิตสาธารณะลงไปในตัวเด็กๆ ด้วย เพื่อที่พวกเขาจะได้โตขึ้นมาเป็นพลเมืองที่ดีและช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งนี้ทั้งนั้นวัตถุประสงค์หลักก็คือให้เด็กๆ ตระหนักถึงโทษของยาเสพติด เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติด และสามารถนำเอาไปขยายผลต่อได้ด้วยตนเอง...

…ประสานงานกับครู D.A.R.E ที่ทำหน้าที่ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน เพื่อให้ความรู้กับเด็กๆ ตามโรงเรียนต่างๆ นอกจากนั้นจะเสริมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม การจราจร และกฎหมายเบื้องต้นให้กับเด็กๆ ด้วย...

...สำหรับโครงการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของผู้ใหญ่ ตำรวจก็เป็นแกนนำร่วมกับประชาชนเพื่อดำเนินการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เป็นการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมเชิงพื้นที่ จากแผนของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของโรงพักเรา ซึ่งเราจะเน้นให้ความรู้กับประชาชนและสร้างความเป็นปึกแผ่นและแน่นแฟ้นให้กับชุมชนผ่านการสร้างกลุ่มต่างๆ ในชุมชนและให้กลุ่มต่างๆ ได้ดำเนินโครงการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขกันอย่างเป็นรูปธรรม โดยทางโรงพักเราจะมีการจัดประกวดและมีรางวัลให้...

...และสิ่งที่เราทำกันมาตลอดก็คือ ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของเราคือตำรวจทุกนายในโรงพัก ไม่ใช่แค่เฉพาะชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เท่านั้น ฉะนั้น เราจะต้องเป็นมิตร เป็นเหมือนพี่เหมือนน้องกับประชาชนในพื้นที่เสมอ เมื่อประชาชนรักเรา ให้ความร่วมมือกับเรา การทำงานของเราก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น...

ทั้งนี้ นายตำรวจท่านนี้ยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการของโรงพักที่ได้นำมาปฏิบัติภายใต้แผนของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ว่ามีโครงการที่ยังคงดำเนินอยู่ดังต่อไปนี้

- โครงการอบรมหัวหน้าตรวจชุมชน
- โครงการอบรมตำรวจชุมชนอิเล็กทรอนิคส์
- โครงการเยาวชนคน D.A.R.E. สัมพันธ์
- โครงการจิตอาสา โดยให้ตำรวจออกพื้นที่ช่วยเหลือประชาชนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

Copyright by Mahidol University

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งของ**ภาคตะวันออก** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ประชาชนคือเสาหลักของโรงพักเราเลยทีเดียว และก็โชคดีที่ประชาชนให้ความร่วมมือกับตำรวจได้โดยไม่มีปัญหา เนื่องมาจากประชาชนที่นี่เห็นว่า ชุมชนของพวกเขาเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญสูง มีการย้ายเข้าออกบ่อยครั้ง มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและสถานบันเทิงมากมาย มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวสับเปลี่ยนกันไป คนแปลกหน้ามาก ความไร้ระเบียบของสังคมก็มีมาก พวกเขาจึงกังวลกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินกันมาก จึงให้ความร่วมมือกับงานของตำรวจเป็นอย่างดี...

...โดยเฉพาะ อาสาสมัครตำรวจชุมชนเรามีเป็นจำนวนมาก เนื่องมาจากประชาชนเห็นว่างานไหนสามารถช่วยตำรวจได้ก็ควรจะช่วย แม้ไม่ได้เงินค่าจ้างแต่ครอบครัวและเพื่อนบ้านก็สามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างปลอดภัย ที่สำคัญนักท่องเที่ยวพวกเขาก็แคร์มาก และเกรงว่าถ้าเกิดอาชญากรรมขึ้นบ่อยๆ นักท่องเที่ยวก็จะหมดไป รายได้ของครอบครัวก็จะหดหายไปด้วย เหตุนี้ทำให้สายประชาชนของเราแข็งมาก พวกเขาพบเจออะไรผิดปกติให้ชุมชนย่านที่อยู่ของเขา เขาจะติดต่อตำรวจทันที และเราก็จะสามารถเข้าระงับเหตุได้อย่างทันท่วงที...

...อาสาสมัครตำรวจชุมชนของเราทำงานกันด้วยสำนึกรักบ้านเกิดจริงๆ พวกเขาทำงานด้วยหัวใจและด้วยอุดมการณ์ที่ต้องการให้ละแวกบ้านและย่านชุมชนของพวกเขาปลอดภัย ปลอดยาเสพติดและเหตุวุ่นวายเป็นที่น่าอับอายต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติ เราจะจัดอบรมพวกเขาให้มีความรู้และเข้าใจอำนาจและสิทธิที่พวกเขาสามารถใช้ได้ตามกฎหมาย อาสาฯ เราไม่สามารถพกอาวุธได้ไม่ได้เลย และไม่สามารถใช้อำนาจในทางที่ผิดได้ ไม่ใช่ใส่เครื่องแบบแล้วจะวางก้ามทำอะไรเกินหน้าที่ ข่มเหงประชาชน เราจะคอยตรวจสอบตลอด ใครผิดกฎนี้ก็ต้องให้ออก อาสาฯ จะออกลาดตระเวนแบบเดินเท้า สายตรวจมอเตอร์ไซด์ สายตรวจจักรยาน และยืนเฝ้าตามจุดเสี่ยงต่างๆ โดยเฉพาะจุดท่องเที่ยวกลางคืนที่มีนักท่องเที่ยวเยอะ และจุดเสี่ยงที่เกิดคดีขึ้นเยอะ ตั้งด่านพร้อมตำรวจทุกคืน...

...งานของตำรวจเบาขึ้นเยอะเพราะที่ผ่านมา อาสาฯ ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นที่น่าพอใจ พวกเขามีความรู้ทางด้านกฎหมาย และเรื่องที่ควรปฏิบัติในการปฏิบัติหน้าที่แต่ละครั้ง ที่โรงพักเราไม่ได้มีอาสาสมัครที่เป็นคนไทยเพียงอย่างเดียว คนต่างชาติที่อาศัยอยู่ที่นี่มานานก็มาเป็นอาสาสมัครร่วมด้วย โดยพวกเขาจะใช้ทักษะทางด้านภาษาและการสื่อสารช่วยเป็นล่ามให้กับเราอีกทีหากมีเรื่องเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ เด็กเล็กๆ มักจะชอบตำรวจฝรั่งกันเพราะความเป็นมิตรและรูปร่างหน้าตาเหมือนซานตาครอส...

Copyright by Mahidol University

…ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาฯ บางทีหากเป็นการลาดตระเวนลงพื้นที่ธรรมดา เราจะปล่อยให้พวกเขามีอิสระในการทำงานภายใต้ขอบเขตอำนาจของพวกเขา บางครั้งก็ไม่ได้มีตำรวจลงไปด้วย แต่หากพบเจอเหตุผิดปกติก็ต้องรีบแจ้งเราทันที เพราะพวกเขาไม่มีอาวุธและไม่มีสิทธิในการตัดสินใจใดๆ ยกเว้นพบเจอเหตุกระทำผิดซึ่งหน้า...

...เรามีโครงการตำรวจหมู่บ้านร้อยหลัง ที่รับแจ้งเหตุได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งนอกจากจะเป็นที่รับแจ้งเหตุแล้ว ก็ยังเป็นที่พักสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาสาสมัครตำรวจทั้งหมดอีกด้วย ฉะนั้น ไม่ต้องกังวลว่าเข้ามาแจ้งเหตุแล้วจะไม่เจอตำรวจ และเมื่อใดที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าถึงที่เกิดเหตุภายในเวลาไม่เกิน 10 นาที...

... Put the right man in the right job เป็นคำที่เราใช้ประจำกับอาสาฯ เพราะจำนวนสมาชิกเราเยอะ และสมัครเข้ามาด้วยความตั้งใจจริงทั้งนั้น เราจึงจำเป็นต้องทำการเลือกงานให้กับสมาชิก เช่น นาย ก. เรียนมหาลัยช่วงเช้าถึงบ่ายสอง เขาสามารถมาเข้าเวรออกด่านช่วงหัวค่ำได้ น้อง ข. อายุน้อย เป็นช่างเสริมสวยร้านทำผม ไม่สามารถออกพื้นที่กับตำรวจได้ ก็ให้เป็นฝ่ายติดต่อประสานงานไป อย่างนี้เป็นต้น คือเราแบ่งตามศักยภาพของคน...

…การให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดและอาชญากรรม ก็เรื่องที่เราได้ให้ประชาชนของเรามาโดยตลอด ตำรวจชุดชุมชนสัมพันธ์ของเรามักจะลงพื้นที่จัดเวทีตลกบ้าง คอนเสิร์ตบ้างและแทรกความรู้ให้กับประชาชนในเรื่องดังกล่าวอยู่เสมอๆ กิจกรรมพวกนี้ทำให้ประชาชนกับตำรวจใกล้ชิดกันมากขึ้นด้วย ... ตำรวจชุดนี้เองก็เข้าไปให้ความรู้เด็กๆ ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยด้วยเช่นกัน โดยจะเน้นให้ความรู้เรื่องการจราจรและยาเสพติดเป็นหลัก...

…งานตำรวจของเราประสบความสำเร็จถึงขั้นได้เป็นโรงพักดีเด่นได้ก็เพราะประชาชน ความไว้วางใจจากประชาชน ความเข้มแข็งของพวกเขา และการให้ความร่วมมืออย่างเต็มใจ ทำให้พื้นที่ของเรามีสถิติคดีอาชญากรรมทั้ง 5 ประเภทลดลง แม้ว่าคดียาเสพติดยังคงมีอยู่ แต่การเข้าระงับเส้นทางการแพร่กระจายของยาก็เป็นไปอย่างรวดเร็ว พวกเราก็คงต้องขอบคุณประชาชนก่อนเป็นอันดับแรกสุด..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งของ**ภาคเหนือ** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ตำรวจเป็นเหมือนกุนซือวางแผนกลยุทธ์ ประชาชนในหมู่บ้านเป็นเหมือนฟันเฟืองสำคัญที่ขาดไม่ได้...

Copyright by Mahidol University

...ท้องที่ของเราปัญหาที่หนักที่สุดที่ไม่ว่าจะพยายามกวาดล้างมากแค่ไหนก็ไม่เคยหมดสิ้น คือปัญหาลักลอบขนและค้ายาเสพติด โดยเฉพาะการพยายามลักลอบเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกัน ฉะนั้น ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของเราสิ่งที่ที่ขาดไม่ได้เลยคือเจ้าหน้าที่ที่มีไหวพริบและประชาชนที่เป็นอาสาสมัครเข้ามาช่วยตำรวจ ที่โรงพักเรามีทั้งชายและหญิงในปริมาณที่เท่าๆ กันและด้วยความที่พื้นที่เราเป็นพื้นที่ชายแดน ก็จะมีประชาชนที่เป็นหัวหน้าชนเผ่ามาร่วมบ้างก็มี...

...โรงพักเรามีชุดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่เข้มแข็งมากทั้งภาคของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาสาสมัครจากประชาชน ตำรวจตระเวนชายแดนและทหารพรานที่เราเป็นภาคีที่ดีกันเสมอมา หัวหน้าชนเผ่าและหัวหน้าชุมชน ประชาชนกับพวกเราจะมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเสมอมา เพราะเราจะลงพื้นที่ทุกวัน อย่างน้อยก็ไปถามสารทุกข์สุขดิบ กินน้ำชากินข้าวกันบ้างก็ยังดีประชาชนจะได้ไม่ลืมหน้าลืมตา...

...เราเน้นการเข้าสู่ชุมชนแบบคลุกคลีจริงๆ ตำรวจจะไม่แต่ง uniform หรืออาจจะแต่งแค่ครึ่งท่อนเพื่อให้ดูไม่เป็นทางการมากเกินไป การเยี่ยมเยียนประชาชนของเราเป็นแบบเคาะประตูบ้าน การใส่ชุดตำรวจลงพื้นที่อาจจะทำให้ประชาชนกลัวเกินไป...

...คดีที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ในหมู่บ้านที่เราเข้าไปนั้น เป็นยาเสพติด เด็กและเยาวชนบางส่วนติดยาเสพติดกันงอมแงม พ่อแม่เขาก็จะมาขอร้องให้ตำรวจช่วยลูกเขาที เราก็มองเห็นว่าเด็กๆ พวกนั้นน่าจะพอช่วยเหลือได้ ถ้าเข้าคุกไปประวัติเขาก็จะดำทันทีอนาคตคงไม่มีเหลือ เราต้องพยายามหาทางเลี่ยงคดีให้พวกเขาและช่วยให้เขาพ้นจากวังวนของยาเสพติดไปด้วย...

...เราจะทำข้อตกลงกับเด็กคล้ายการคุมประพฤติ หลังจากให้เด็กบำบัดอาการติดยาแล้วก็ให้เด็กไปบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคม โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้เขาตระหนักอยู่เสมอว่ายาเสพติดเป็นภัยนะ และไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวอีก หากเขาพ้นโปรฯ พวกเขาก็จะหลุดคดีไป แต่ถ้าหันกลับมาเล่นยาอีกก็ไม่มีข้อแม้อีกต่อไป...

...เหมือนการเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย เป็นการลดจำนวนคดีของตำรวจลงอีกวิธีหนึ่ง อาจจะดูเหมือนเราไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณตำรวจ แต่การที่ทำให้ลูกหลานของหลายครอบครัวเป็นคนดีคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพและมีประวัติที่ขาวสะอาด ตำรวจอย่างพวกเราก็คงไม่ต้องไปคำนึงถึงสถิติการจับกุมหรือจรรยาบรรณอะไรอีก...

...กลับมาที่เรื่องของอาสาสมัครจากประชาชน เรามีอาสาสมัครหลากหลายก็จริง แต่ต้องเป็นคุณภาพเท่านั้น หรือก็คือพวกเขาจะต้องมีความรู้อย่างน้อยก็ในเรื่องสิทธิและหน้าที่ที่พวกเขาควรจะปฏิบัติ ความรู้เรื่องยาเสพติด ภาษาร่างกาย ทักษะการสังเกต มีไหวพริบและสติ และ

Copyright by Mahidol University

ความรู้ทางด้านกฎหมายพอประมาณ เราจะมีการทดสอบอาสาสมัครเพื่อคัดเลือกก่อนที่เขาจะได้เข้ามาทำงานกับเรา และอบรมกับเราเต็มหลักสูตรก่อนออกไปปฏิบัติงานจริง...

...หน้าที่ของพวกเขาเน้นไปที่การตั้งด่านตรวจ 24 ชั่วโมงตามถนนเส้นหลักพร้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อดักพวกที่ลักลอบขนยาเสพติดลงไปทางใต้ ซึ่งที่นี่เรามีอาสาสมัครที่เป็นผู้หญิงอยู่ด้วย เพราะบางที่ผู้ต้องสงสัยเป็นผู้หญิง และหัวหมอไม่ให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นชายตรวจ เราก็จะให้เจ้าหน้าที่หญิงตรวจเสียเลยจะได้ไม่ต้องมากความ...

...ตำรวจชุมชน อยู่ที่บ้าน อยู่ที่โรงพัก อยู่ในชุมชน ไม่ว่าอยู่ตรงไหนในพื้นที่เราก็ต้องเป็นตำรวจของประชาชน และต้องพร้อมเสมอหากประชาชนต้องการให้ช่วยเหลือไม่ว่าเรื่องอะไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมายหรือว่าเรื่องเล็กๆ ในครัวเรือน หากตำรวจสามารถช่วยได้เราก็จะช่วยไม่เคยเกี่ยง เพราะประชาชนคือลูกค้าที่เราต้องบริการเสมือนเป็นญาติมิตรของตัวเองเสมอ...

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งของ**ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...โรงพักเรามีสายตรวจ 24 ชั่วโมง เรียว่า สายตรวจชุดสายฟ้า มีเจ้าหน้าที่จำนวน 32 นาย แบ่งการปฏิบัติงานออกเป็น 3 ผลัด ผลัดละ 8 นาย โดยนอกจากลงพื้นที่ชุมชนแล้วยังจะต้องอยู่ประจำจุดบริการประชาชน 4 จุด ซึ่งสามารถเปลี่ยนหน้าที่ไปเป็นจุดสกัดได้ โดยมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในท้องที่ เน้นพื้นที่เสี่ยงภัยเช่น ธนาคาร ร้านทอง โรงจำนำ และจะต้องไปเช็กตู้แดงทั้ง 84 จุดทั่วพื้นที่ด้วย...

…กำลังสายตรวจรถยนต์ จะประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 8 ราย สายตรวจหมู่บ้านที่จะต้องมีเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำอยู่ 1 นาย เพื่อสนับสนุนงานชุมชนเข้มแข็งและงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ท้ายสุดก็เป็นกำลังชุดมวลชน ประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 10 นาย จัดเป็นทีม โดยมีตำรวจชั้นสัญญาบัตร 1 นายเป็นหัวหน้าทีม ที่เหลือเป็นประชาชนที่เข้ามาเป็นอาสาสมัคร ลงพื้นที่ในหมู่บ้านเป้าหมาย หรือหมู่บ้านที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมสูง...

...คดีในพื้นที่ของเรานั้น ด้วยความที่มีพื้นที่ติดกับทางชายแดน ก็จะมีปัญหาลักลอบนำเข้ายาเสพติดบ่อยๆ นอกจากนั้นก็ลักรถมอเตอร์ไซด์ แยกชิ้นส่วนไปขายฝั่งโน้น เกิดขึ้นประจำจนชาวบ้านรู้สึกหวาดๆ ทุกครั้งที่จอดรถมอเตอร์ไซด์ทิ้งไว้ การจัดสายตรวจเดินเท้า สายตรวจมอเตอร์ไซด์ สายตรวจรถยนต์ จึงมีประโยชน์มาก แต่หากได้กำลังจากประชาชนเข้ามาเสริมก็จะยิ่งมีประสิทธิภาพ...

Copyright by Mahidol University

...ทีมตำรวจชุมชนที่ลงพื้นที่ในหมู่บ้านต่างๆ มักจะได้รับเงินสนับสนุนจากภาคเอกชนในชุมชน พวกสถานบริการ ร้านทอง ร้านอาหารมักจะให้ทุนทรัพย์เราในการไปต่อยอดทำโครงการต่างๆ ที่จะทำให้หมู่บ้านของพวกเขาและธุรกิจของพวกเขาปลอดภัย พวกเขาคงจะเล็งเห็นประโยชน์ในส่วนนี้จึงให้ทุนทรัพย์เรามาแปลงรูปให้กลายเป็นคุณภาพชีวิตที่ดีของพวกเขาแทน...

...ที่นี่ประชาชนจะค่อนข้างเก็บเนื้อเก็บตัวและไม่ค่อยอยากจะสุงสิงกับตำรวจเท่าไหร่ เราก็จะลงพื้นที่และผูกมิตรกับพวกเขาโดยการหาทุนการศึกษามาแจกให้กับเด็กๆ ในชุมชนบ้างหรือจัดโครงการ กิจกรรมบันเทิงบ้างเพื่อให้พวกเขาเปิดใจรับตำรวจมากยิ่งขึ้น ซึ่งก็ถือว่าได้ผลเพราะรู้สึกว่าพวกเขาจะลืมสีกากี และยศบนบ่าของพวกเราไปเลย...”

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งของ**ภาคใต้** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...ตำรวจเป็นที่พึ่งของประชาชนเสมอ เรื่องนี้เป็นสิ่งที่ตำรวจทุกนายในโรงพักของเรายึดถือตลอดมา และปลูกฝังให้ตำรวจทุกนายคิดว่าประชาชนก็คือตำรวจ ตำรวจเองก็คือประชาชน ฉะนั้น เป็นสิ่งที่เราทอดทิ้งไม่ได้ พื้นที่ของเราเป็นพื้นที่ติดชายแดน มีชาวมุสลิมมากกว่าชาวพุทธ แต่แทบจะไม่มีปัญหาการก่อความไม่สงบเกิดขึ้น อาจจะเป็นเพราะเราเป็นเกาะเล็กๆ และไม่ได้อยู่รวมเป็นรัฐปัตตานีเก่า จึงไม่มีปัญหาเรื่องนี้เท่าไหร่ ประชาชนของเราก็มีไม่มากเช่นกัน แต่ก็ยังต้องมีการเฝ้าระวังจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้นำชุมชนและทหาร...

...คดีส่วนใหญ่ก็คือยาเสพติด พกพาอาวุธ มีอาวุธสงครามไว้ในครอบครอง คือถ้าตำรวจพลาดนิดเดียว เท่ากับหลุดลอดสายตาไปเลย คดีอาจจะเกิดขึ้นได้ ฉะนั้น ความช่วยเหลือจากชาวบ้านที่จะมาเป็นหูเป็นตาให้กับทางเราเป็นสิ่งสำคัญ...

...เราจึงมีอาสาสมัครจากประชาชนที่เข้ามาช่วยปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับเราและทหาร ตั้งเป็นโครงการชื่อ โครงการตำรวจอาสาร่วมป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม มีหน้าที่คอยสอดส่องดูแลชุมชนและช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในชุมชน อาสาฯ เรามีทั้งไทยพุทธและมุสลิม ทั้งนี้ อาสาฯ ของเราจะได้รับการอบรมให้ความรู้เรื่องดังต่อไปนี้คือ บทบาทและหน้าที่ตำรวจอาสา สถานการณ์ปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด ความรู้ทางด้านกฎหมายเบื้องต้นเช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายเกี่ยวกับการจราจร ความรู้ด้านการบรรเทาสาธารณภัย การตั้งจุดตรวจจุดสกัด และการออกตรวจพื้นที่/การเข้าระงับเหตุ ...

...วัตถุประสงค์ของโครงการนี้ คือ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ ลดอาชญากรรม ปัญหาสังคมในชุมชนโดยส่งเสริมให้

Copyright by Mahidol University

ประชาชนในพื้นที่เข้ามีส่วนร่วม สร้างความสามัคคี ความสัมพันธ์อันดีและลดช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชน เพิ่มศักยภาพ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อตำรวจ ทำให้ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการสามารถดูแลความสงบเรียบร้อยในชุมชนของตนเอง มีความรู้ความเข้าใจงานในหน้าที่ตำรวจ สามารถเป็นตัวแทนในการชี้แจงทำความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาต่างๆ กับประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี…

...พวกอาสาฯ จะมีเครื่องแบบ วิทยุ และบัตรประจำตัว พวกเขาจะรู้สึกเหมือนได้ทำหน้าที่แบบตำรวจ สวมชุดแบบตำรวจ จึงมีความตั้งใจที่จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความภูมิใจ และหากว่าถ้าเขามีผลงานที่ดี ตำรวจก็จะให้รางวัลและยกย่องเชิดชูพวกเขา วิธีการนี้ทำให้อาสา มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมาก และงานชุมชนสัมพันธ์เราก็จะง่ายขึ้นเมื่อลงไปในพื้นที่ชุมชน เพราะอาสาที่ทำงานเต็มกำลังความสามารถนี่ล่ะ...

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**สังกัดบช.น.** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“…การดำเนินกิจกรรมของงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นการดำเนินกิจกรรมด้านมวลชนสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในด้านการป้องกันปราบปรามปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด และยังเป็นการดำเนินการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงาน ของตำรวจเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างศรัทธาให้กับประชาชน เพื่อแสวงหาแนวร่วมจากภาคประชาชนในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่ปกป้องท้องที่และประชาชนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น...

...หน้าที่ของตำรวจเราก็คือ ตำรวจทุกนาย ทุกตำแหน่ง ทุกหน่วย จะต้องเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตำรวจเองกับประชาชนให้ได้ และจะต้องปฏิบัติตนให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือศรัทธาให้ได้ และเราจะต้องให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันตนเอง ครอบครัวและชุมชน ให้ปลอดจากปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ ปัญหาเด็กและเยาวชน อุบัติภัยต่างๆ และฝึกให้ประชาชนรู้จักการจัดโซนที่อยู่อาศัยให้ดูปลอดภัย สว่างและสะดวก รวมทั้งวิธีการจัดการกับปัญหาอื่นๆ ที่มีในชุมชน ตลอดจนปัญหาความมั่นคงของชาติบางเรื่องโดยจะต้องทำให้ประชาชนเชื่อว่าว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อาศัยของตัวเองเป็นปัญหาส่วนรวมของสังคมซึ่งทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือร่วมใจกันป้องกันและแก้ไข…

…รัฐบาลมีนโยบายให้บช.น.นำร่องในการลดปัญหาอาชญากรรมลงให้ได้ 20% ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการประชาวิวัฒน์ของรัฐบาล โดยเน้นเรื่องของมาตรการการบูรณาการกำลังพลของตำรวจและกำลังพลจากประชาชนที่เขามาช่วยเป็นอาสาสมัคร การปรับสภาพแวดล้อมในชุมชน

Copyright by Mahidol University

ให้มีแสงสว่างหรือการติดกล้อง CCTV และการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมและยาเสพติดในชุมชน นอกจากนี้ โครงการนี้ยังเน้นเรื่องของการปราบปรามยาเสพติดเป็นสำคัญ ซึ่งสน. เราก็ได้ดำเนินการตามนโยบายไปแล้ว นอกจากนี้ บช.น. เองก็ได้มีโครงการ นกสีกากีในสวนรถไฟ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งโครงการที่ดีหากจะถามถึงหนึ่งในวิธีการป้องกันและลดช่องโอกาสการเกิดอาชญากรรมตามหลักการบังคับใช้กฎหมายของตร. และการดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมแบบ street crime แหล่งซ่องสุม และมั่วสุมปัญหายาเสพติด...

...โดยโครงการนี้จะมี ตำรวจม้าและตำรวจสายตรวจมาจากทั้งภาคตำรวจและภาคประชาชนที่เข้ามาเป็นอาสาสมัคร เป็นแผนหนึ่งของแนวร่วมในปฏิบัติการป้องกันเหตุอาชญากรรมในสวนวชิรเบญจทัศหรือสวนรถไฟ ย่านจตุจักร ของกองบัญชาการตำรวจนครบาลที่ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือ ป.ป.ส.ในปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อลดปัญหาอาชญากรรม แหล่งซ่องสุม และแหล่งมั่วสุมยาเสพติด โดยการออกปฏิบัติหน้าที่ของชุดสายตรวจจะเฝ้าระวังเกี่ยวกับเหตุประทุษร้ายต่อทรัพย์ ซึ่งมีการก่อเหตุภายในสวนสาธารณะ นอกจากนี้ยังกวดขันในเรื่องของเด็กนักเรียนหนีเรียนจับกลุ่มมั่วสุม และมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ซึ่งจะพยายามนำการบังคับใช้กฎหมายมาดำเนินการอย่างเคร่งครัด โดยจะทำงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ป.ป.ส. ของกรุงเทพมหานครในการเฝ้าระวังการลักลอบมั่วสุมเสพยาเสพติดในพื้นที่ด้วย โครงการดังกล่าวนี้น่าสนใจทีเดียวสำหรับตำรวจชุมชนที่จะนำมาประยุกต์ใช้ทั่วไปในสวนสาธารณะต่างๆ ของกรุงเทพฯ...

...นอกจากนั้น โรงพักเรายังได้สนองนโยบายของ บก.น.2 โดยการจัดโครงการ เพิ่มเพื่อนเดือนละพัน ขึ้นมา ซึ่งการเพิ่มเพื่อนในที่นี้คือการเพิ่มเพื่อนที่จะคอยเป็นหูเพิ่มตาให้กับตำรวจ เพื่อนที่คอยช่วยเหลือหากเกิดเหตุหรือหลังเกิดเหตุก็พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลให้แก่เราได้ เนื่องจากตอนนี้อัตรากำลังของตำรวจด้านการสืบสวนหาข่าวมีน้อยมาก โดยเพื่อนที่ว่านี่ก็คือเพื่อนประชาชนในท้องที่ของเรานั่นเอง...

...วิธีการก็คือ ตำรวจทุกๆ 1 นาย ในทุกสายงานจะต้องหาเพื่อนหรือเครือข่ายประชาชนให้ได้เดือนละ 1 คน และทุกสน.ในบก.น. ก็จะหาเพื่อนได้ไม่น้อยกว่าเดือนละ 1,000 คน เพราะทุกวันนี้สิทธิเสรีภาพประชาชนมีสูงขึ้นเรื่อยๆ ตำรวจเองก็ทำงานกันยากขึ้น การจะให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ แต่ละทีก็ยากขึ้นไปด้วย การจะรู้ว่าที่ไหนมีอะไรในพื้นที่หนึ่งๆ ก็จำเป็นต้องอาศัยคนในพื้นที่นั้นๆ โดยกลุ่มเป้าหมายที่ตำรวจจะไปจีบมาเป็นเพื่อนก็มักจะเป็นวินมอเตอร์ไซด์ รับจ้างผู้พักอาศัยในอพาร์ตเมนต์ คอนโดฯ หรือในชุมชนต่างๆ เจ้าของกิจการร้านทอง ร้านขายมือถือ ร้านขายของเก่า ร้านเกม อะไรแบบนี้ ซึ่งหากมีเหตุเกิดขึ้นในพื้นที่นี้ เรามีเพื่อนคนไหนใน

Copyright by Mahidol University

ย่านนี้ก็จะได้ดึงเขามาช่วยในการหาข้อมูลร่วมกับเราด้วย หรือพวกเขาก็อาจจะแจ้งเบาะแส ตำรวจอย่างเราก็จะได้ข้อมูลก่อนเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุด้วย...

...ตำรวจในโรงพักเราจะต้องหาเพื่อนมาให้ครบเป้าหมายในทุกๆ เดือน แล้วจะมีการนำเพื่อนๆ มาอบรมที่ สน. เพื่อเพิ่มทักษะทางด้านงานตำรวจ รวมถึงความเข้าใจในวิธีการการแจ้งข่าวเรื่องอาชญากรรม การจดจำการสังเกตตำหนิรูปพรรณสัณฐานของคน คล้ายๆ กับการอบรมการเป็นสายข่าวของตำรวจนั่นล่ะ ... เมื่อหาเพื่อนได้แล้ว และได้ข้อมูลของเพื่อนแล้ว ทางโรงพักก็จะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนเป็นหน่วยหลักในการจัดเก็บระบบฐานข้อมูลรวมกันไว้และก็แจกบัตรประจำตัวสมาชิกเพื่อน บก.น. ไป และจะมีการมอบรางวัลและใบประกาศนียบัตรแก่เพื่อนตำรวจฯ ที่มีผลงานชี้เบาะแส แจ้งข่าวจริง และนำตำรวจไปจับได้ และจะมอบใบประกาศนียบัตรสำหรับตำรวจที่มีเพื่อนที่มีผลงานดีนายนั้นด้วย...

...ตำรวจและประชาชนในท้องที่เราเรียกว่าสนุกสนานกับโครงการนี้ก็ว่าได้ ประชาชนบางคนมาเสนอตัวเป็นเพื่อนกับตำรวจเองด้วยซ้ำ บางวันถามว่า ‘จ่าๆ เดือนนี้มีเพื่อนตำรวจแล้วหรือยัง สนใจผมมั๊ย ผมอยากทำงานช่วยตำรวจบ้าง’ และสายของเราก็ช่างขยันชี้เบาะแสให้ข้อมูลกันเสียจริง เป็นประโยชน์บ้าง ไม่เป็นประโยชน์บ้าง ตำรวจก็โอเคแล้ว ถือว่าได้ใจประชาชน...

...การจะเลือกเพื่อนต้องดูด้วยนะไม่ใช่สักแต่ว่าหาเพื่อนๆ ซึ่งเราจะมีการออกบัตรประจำตัวให้ และบอกเขาว่า เมื่อออกบัตรประจำตัวเพื่อนบก.น. ให้ไปนั้น ไม่สามารถที่จะไปเบ่งกับใครว่าเป็นเพื่อนตำรวจได้ บัตรนี้ก็เหมือนบัตรอาสา ถ้าใครทำผิดกฎหมายมาก็ไม่ได้มียกเว้นเหมือนกับตำรวจนั่นล่ะ ถ้าทำอะไรผิดมาจะให้เป็นเพื่อนกับตำรวจชั้นยศใหญ่แค่ไหนก็ช่วยอะไรไม่ได้ การที่จะหาเพื่อนแต่ละคนตำรวจนายนั้นต้องคัดมาให้ดีๆ เสียก่อน แล้วถ้าเพื่อนของเจ้าหน้าที่ตำรวจคนไหนไปเกี่ยวข้องกับคดีผิดกฎหมายอย่างยาเสพติดเมื่อไหร่ก็จะต้องรับผิดชอบไปทั้งคู่ เพราะถือเป็น Buddy ที่ไม่ได้เรื่อง...

...ไม่ว่าแผนหรือโครงการจะดีแค่ไหน สวยงามอย่างไร ถ้าตำรวจไม่ใส่ใจก็เท่ากับว่าเป็นเพียงนโยบายในกระดาษเท่านั้น อีกอย่างถ้าเราไม่รู้จักลดทิฐิลง เข้าหาประชาชนและขอให้ประชาชนช่วยเหลือบ้างก็เท่ากับเราเป็นตำรวจพิการ ไม่มีประโยชน์อะไรเลย...

4.2.3 ด้านปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องในการดำเนินงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของโรงพัก

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ข้อมูลทางด้านอุปสรรคและข้อขัดข้องในการดำเนินงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของโรงพัก ดังนี้

Copyright by Mahidol University

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**ภาคใต้** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...งบประมาณเป็นอย่างแรกที่มีปัญหามาก เพราะหน่วยของเราแทบจะเป็นหน่วยงานสุดท้ายเลยที่ได้เจียดเงินงบประมาณลงมา นายฯ มองว่าผลงานของเรามีแค่การจัดโครงการต่างๆ ในชุมชน มันไม่มีอะไรเป็นสถิติที่แสดงว่าเราได้จับกุม ปราบปราม เป็นตัวเลขออกมาให้เขาเห็น เขาก็นึกว่าเราไม่มีผลงานอะไร โครงการที่เกิดขึ้นก็มองว่าเอาเงินมาละลายไม่ได้ผลดีอะไร ก็เลยไม่ค่อยมองเห็นประโยชน์ในงานส่วนนี้กัน...

...เราขาดอัตรากำลังในการลงพื้นที่ชุมชน ภาระงานเราก็ล้นมืออยู่แล้ว บางทีต้องดึงน้องๆ หน่วยธุรการมาช่วย ซึ่งจริงๆ ก็ไม่ใช่หน้าที่ของพวกเขา ไม่ใช่งานที่พวกเขามีความรู้อยู่แล้ว น้องมันก็ต้องลงมาช่วย เพราะไม่มีคนจริงๆ...

...ทางด้านอุปกรณ์ที่ทันสมัยเราก็มีนะ แต่มันก็เก่า บางอย่างก็ใช้ไม่ได้แล้ว แต่ก็ไม่ได้รับงบประมาณใหม่ๆ มาซ่อมแซมหรือซื้อใหม่เลย..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ประชาชนไม่ค่อยจะชอบตำรวจนัก ไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับเราเท่าไหร่ มักจะให้เหตุผลว่าช่วยไม่ได้ เพราะไม่มีความรู้พอที่จะช่วยบ้าง ไม่มีเวลาบ้าง แต่จริงๆ แล้วก็คือเขาไม่อยากจะยุ่งกับงานตำรวจมากเท่าไหร่...

...ตำรวจเราขาดความรู้ลึกซึ้งในเรื่องของตำรวจชุมชน ไม่รู้ว่าหลักการที่แท้จริงคืออะไร หลักการ วิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องคืออะไร และในเมื่อตำรวจไม่มีความรู้พอ อาสาฯ เราก็ไม่มีที่ปรึกษาให้ทำในสิ่งที่ถูกที่ควร ก็อาจจะมีปัญหาในการทำงานในชุมชนได้..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**ภาคตะวันออก** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ผู้บังคับบัญชาจากส่วนกลางมองไม่เห็นความสำคัญของโครงการนี้ ไม่ค่อยสนับสนุนงบประมาณลงมา อุปกรณ์ เทคโนโลยีทันสมัยต่างๆ ทางโรงพักเราต้องหามาใช้เอง โดยได้รับเงินสนับสนุนจากภาคเอกชนในพื้นที่เข้ามาสมทบกับทุนเดิมที่มีเท่านั้น..."

Copyright by Mahidol University

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**ภาคเหนือ** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ปัญหาทางด้านการสื่อสารระหว่างตำรวจกับประชาชนมีเยอะ คือต้องยอมรับว่าที่นี่มีพวกชนเผ่าเยอะ การจะสื่อสารกับกลุ่มคนเหล่านี้ เราจะต้องเข้าหาและศึกษาพวกเขาก่อน อย่างน้อย ก็ผ่านทางหัวหน้าชนเผ่าก่อน และหากหัวหน้าชนเผ่าไม่เข้าใจความต้องการของเรา ทุกอย่างอาจจะผิดพลาดไปหมดเลยก็ได้ ฉะนั้น เป็นงานหนักของตำรวจที่ต้องให้เวลาและความพยายามกับส่วนนี้ให้มากขึ้น...

...ปัญหาเรื่อง เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ในการทำโครงการตำรวจชุมชน เนื่องจากงบประมาณเรามีจำกัด ไม่พอที่จะ support ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ในโครงการ จนบางทีเราจำเป็นต้องไปขอเรี่ยไรจากชาวบ้านและเจ้าของกิจการต่างๆ ได้ของดีมาบ้าง ของเสียมาบ้างก็เอามาซ่อมใช้ไป แต่ดีที่เราได้ชาวบ้านที่เป็นช่างมาช่วยบูรณะให้อุปกรณ์พวกนั้นกลับมาใช้ได้อีกครั้ง..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งของ **บช.น**. ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ปัญหาก็เหมือนกับที่อื่นๆ นะ มันก็เป็นเหมือนปัญหาพื้นฐานที่จะต้องเกิดขึ้นเป็นกิจวัตรอยู่แล้ว เพียงแต่ที่นี่ ปัญหาที่เราพบจริงๆ ก็คือประชาชนในท้องที่ของเราเองที่ไม่เห็นความสำคัญของโครงการหรือกิจกรรมของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มากนัก คงจะคิดกันว่าธุระไม่ใช่ และไม่คิดว่าโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จะได้ผลในเชิงการป้องกันอาชญากรรมและปัญหายาเสพติดอะไรได้ เพราะเราไม่มีผลลัพทธ์ที่สามารถจับต้องได้มาโชว์พวกเขา...

...และด้วยความที่กรุงเทพฯ เป็นเมืองที่มีผู้คนหลากหลาย แทบไม่ใช่คนท้องที่เดิมมาอยู่เลย การทำให้พวกเขารักและผูกพันกับสถานที่ก็ลำบาก และยิ่งให้พวกเขาดูแลเพื่อนบ้านเขาด้วยก็ยิ่งมองว่าทำแทบไม่ได้เลย เพราะพวกเขาก็ไม่ได้รู้จัก ไม่ได้สนิทสนมอะไรกับเพื่อนบ้านเท่าไหร่นัก..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**ภาคกลาง** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

"...อัตรากำลังพลในการลงพื้นที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอจริงๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจเองก็มีภาระล้นมือ อัตรากำลังต่อประชาชนก็เป็นสิ่งที่เห็นชัดเจนอยู่แล้ว ท้องที่เราเป็นท้องที่ใหญ่และมีผู้คนมากมาย ด้วยอัตรากำลังพลที่ลงพื้นที่ทำอย่างไรก็ไม่พอ แม้จะมีอาสาฯ มาช่วยเรา แต่ด้วยอำนาจหน้าที่ พวกเขาก็ทำงานแทนตำรวจไม่ได้ทั้งหมด อันนี้ล่ะปัญหา โครงการเรามี แผนเราดี ตำรวจเราก็ Active มากๆ แต่กำลังแค่หยิบมือเดียว คงทำอะไรไม่ได้มากมายตามที่เราต้องการนัก..."

4.2.4 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจให้กับประชาชน ให้มีความกล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการต่างๆ หรืองานของตำรวจชุมชน

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ข้อมูลทางด้านการสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจให้กับประชาชน ให้มีความกล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการต่างๆ หรืองานของตำรวจชุมชน ดังนี้

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่ง ใน**ภาคตะวันออก** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ที่นี่เราไม่เหนื่อยเลย ค่อนข้างจะง่ายด้วยซ้ำที่จะโน้มน้าวใจประชาชนของเรา เพราะคนที่นี่รักและหวงแหนถิ่นที่อยู่มาก เพราะมันเป็นที่ทำกินของพวกเขา ธุรกิจ กิจการและสิ่งที่ทำเงินทำทองให้พวกเขาก็อยู่ที่นี่ พวกเขาไม่อยากให้เกิดอันตรายอะไรขึ้นในชุมชนของเขาเลย เพราะกลัวนักท่องเที่ยวจะหนีหายไปหมด...

...ประชาชนของเราพร้อมเสมอที่จะเข้าร่วมกิจกรรมโครงการต่างๆ กับทางตำรวจ เพียงแต่เราประกาศออกไป หรือร้องขอจากประชาชน เราโชคดีที่ประชาชนของเรามีความศรัทธาและไว้เนื้อเชื่อใจตำรวจในเกณฑ์ที่สูง พวกเขาเองก็กล้าที่จะเดินมาโรงพักและแจ้งเบาะแส หรือแม้แต่เข้ามาร้องทุกข์ ติติงเกี่ยวกับการทำงานของเรา ซึ่งนั้นอาจเป็นเพราะเราเปิดโอกาสให้ประชาชนทำแบบนี้กันมานานแล้ว และตำรวจเราก็ไม่เคยที่จะไม่รับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชนเลยแม้สักครั้ง...

...เรามีรางวัลให้พวกเขานะ หากพวกเขาสามารถแจ้งเบาะแสหรือว่าให้ข้อมูลกับเราด้วยเหตุนี้เองทำให้เรามีสายของตำรวจอยู่ในทุกๆ ที่ และมักจะโทรมารายงานที่โรงพัก หรือไม่ก็เดินมาบอกที่โรงพักเราเลย บางทีเป็นฝรั่งก็มี เราก็รับเรื่องและจัดกำลังออกไปตรวจสอบเลย ก็มีบ้างที่แจ้งมาแล้วไม่ใช่อย่างที่คิด คือไม่ใช่อะไรที่เสี่ยง เพียงแต่เป็นการเข้าใจผิด เราก็แจ้งให้เข้าทราบและยังชื่นชมพวกเขาให้มีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่เป็นพลเมืองดีต่อไป...

Copyright by Mahidol University

...เรากับประชาชนอยู่กันเหมือนเป็นพี่เป็นน้อง โรงพักเราจะจัดสัมมนาชุมชน ให้ความรู้เด็กๆ ตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้พวกเขาทราบว่าตำรวจทำงานกันอย่างไร พวกเขาก็สนุกสนานและอยากเข้ามาร่วมงานกับเรา เราก็จัดให้พวกเขาเป็นอาสาสมัครบ้าง เป็นกรรมการชุมชนเพื่อเฝ้าระวังละแวกบ้านบ้าง หรือจัดให้พวกเขาเป็นทีมพัฒนาชุมชน บำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน พวกเขาก็น่ารักและเต็มใจทำเพื่อชุมชนของพวกเขาเอง..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**ภาคใต้** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ผู้นำทางศาสนาเป็นแกนนำชุมชนที่มีอิทธิพลที่สุดในพื้นที่ของเรา การที่จะโน้มน้าวใจหรือสร้างแรงบันดาลใจให้กับประชาชนของเรา ก็ต้องเริ่มจากผู้นำทางศาสนาก่อน เราต้องหมั่นเข้าหาผู้นำทางศาสนา แลกเปลี่ยน เสวนาและที่สำคัญ เราจะต้องโอนอ่อนนอบน้อมต่อแกนนำเหล่านั้น หากเราซื้อใจเขาได้ ผู้ตามที่เหลือเราก็หายห่วงแล้ว...

...ในเรื่องของยาเสพติดแปลกๆ ที่ระบาดหนักในท้องที่เพราะความคิดแผลงๆ ของเด็กและเยาวชน เราก็เข้าไปในโรงเรียนต่างๆ และเผยแพร่โทษที่รุนแรงของยาเสพติดเหล่านั้น และประกาศหาแนวร่วมในการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด กับพวกเด็กๆ ในโรงเรียนเสียเลย ให้เด็กๆ เป็นสายลับในการแจ้งเบาะแสยาเสพติดในโรงเรียนให้กับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ เหมือนเราให้หน้าที่รับผิดชอบกับเด็กๆ แล้วได้ผลนะ เขารู้สึกภูมิใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่นี้กันอย่างดี รู้สึกตื่นเต้นและสนุกไปกับการเป็นสายลับ และหากเขามีผลงานที่ดี เราก็จะให้รางวัลพวกเขาไป เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ปฏิบัติหน้าที่ดีๆ แบบนี้ต่อไป..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**ภาคกลาง** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...เรายึดเด็กและเยาวชนเป็นแกนกำลังของเรา โดยการให้ตำรวจลงไปในสถานศึกษาเพื่อหาแนวร่วม สถานศึกษาในพื้นที่ของเรามีเยอะ ทั้งวิทยาลัย โรงเรียน และมหาวิทยาลัย เราก็ลงไปให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันตนเองให้พ้นจากภัยอาชญากรรมและภัยจากยาเสพติด และการปฏิบัติตัวเป็นพลเมืองดี แจ้งข้อมูลข่าวสารและเบาะแสต่างๆ ให้กับตำรวจ ด้วยเหตุผลนี้เราจึงได้แนวร่วมเป็นเด็กๆ นักเรียนและนักศึกษา บางสถานศึกษาเราก็พบว่า พวกนักศึกษาได้สร้างเครือข่ายเยาวชนกันขึ้นมาเพื่อเฝ้าระวังในสถานศึกษาของพวกเขาเองเลยก็มี...

Copyright by Mahidol University

...ในภาคของหมู่บ้าน และชุมชน เราก็ลงพื้นที่จัดโครงการต่างๆ เพื่ออบรมผู้นำชุมชนและตัวแทนประชาชนให้รู้จักการเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดในชุมชนอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังผ่านผู้นำชุมชนลงไปอีกทีนึง..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...เราใช้การลงพื้นที่ชุมชน เข้าไปพูดคุยกับชาวบ้านและผู้นำชุมชน บอกวัตถุประสงค์เขาเกี่ยวกับการทำโครงการของเรา และโครงการต่างๆ จะมีประโยชน์กับพวกเขาอย่างไรหากพวกเขาเข้ามามีส่วนร่วมกับการทำงานของเรา มันก็ต้องอาศัยทักษะการประชาสัมพันธ์ให้มากเสียหน่อย เพื่อเรียกความสนอกสนใจจากประชาชน และมีข้อแลกเปลี่ยนให้เขา เช่น ถ้าในหมู่บ้านนี้มีประชาชนเข้ามาช่วยงานตำรวจ โรงพักก็จะเข้าไปจัดกิจกรรมสนุกสนานให้พวกเขา อย่างนี้เป็นต้น ..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**ภาคเหนือ** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...เราไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องการดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับตำรวจมากนัก เพราะด้วยความที่ชาวบ้านต้องการให้ลูกหลานของพวกเขาพ้นจากความเสี่ยงของปัญหายาเสพติดในชุมชนที่มีความเสี่ยงสูงแบบที่นี่ ส่วนใหญ่ชาวบ้านที่นี่มักจะเข้ามาเสนอโครงการต่างๆ กับทางตำรวจเสียเองด้วยซ้ำ เพราะเขาต้องการตำรวจลงมาในชุมชนบ่อยๆ เวลาเขาเห็นตำรวจ พวกเขาก็จะรู้สึกอุ่นใจ..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งของ**สังกัด บช.น.** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ความร่วมมือของประชาชนในชุมชนของเรามีค่อนข้างน้อย เนื่องจากในกรุงเทพ มีคนย้ายเข้าและย้ายออกค่อนข้างเยอะ คนเดิมๆ ก็เปลี่ยนถิ่นที่อยู่ไป ไม่มีความผูกพันกับถิ่นที่อยู่และเพื่อนบ้านมากเท่าไหร่ เราจึงอาศัยการลงพื้นที่ที่เป็นหมู่บ้านจัดสรร บ้านเดี่ยว และที่อยู่อาศัยที่มีแนวโน้มว่าประชาชนจะอยู่นานๆ ในพื้นที่นั้น สร้างเครือข่ายชุมชนในชุมชนนั้นๆ นอกจากนั้น ก็

Copyright by Mahidol University

อาศัยการเข้าไปให้ความรู้เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา จัดโครงการ เข้าค่าย ให้ความรู้เรื่องยาเสพติด และสร้างเป็นเครือข่ายให้เด็กนักเรียน นักศึกษาไปเผนแพร่ความรู้กับเพื่อนๆ กันต่อไป...

...ส่วนใหญ่เราจะเข้าไปชักชวนประชาชนให้เข้ามาร่วมเป็นอาสาสมัครตำรวจ เพราะกำลังพลตำรวจมีน้อย พวกเขาจะเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกประชาชนในพื้นที่ด้านการจราจร และช่วยเราลาดตระเวนในสถานที่ต่างๆ ทั่วทั้งท้องที่..."

4.2.5 ด้านแนวโน้มของตำรวจชุมชนในอนาคต และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแผนและการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ข้อมูลทางด้านแนวโน้มของตำรวจชุมชนในอนาคต และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแผนและการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนี้

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่ง ใน**ภาคเหนือ** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...จรรยาบรรณตำรวจ อาจจะเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่ตำรวจเองควรจะปรับปรุง อย่าไปข่มเหงน้ำใจชาวบ้านที่เขาเปรียบเสมือนหูเปรียบเสมือนตาของเราเลย บางทีพวกเขามีคดีมา มีเรื่องเดือดร้อนมา เขาก็ต้องการมาหาที่พึ่ง มาหาที่ปรึกษา หากมาเจอตำรวจแย่ๆ เข้าไปอีก ก็เท่ากับผีซ้ำด้ามพลอย ประชาชนคงไม่ไว้วางใจตำรวจอีกต่อไป อคติเกิดขึ้นมาเอาดื้อๆ ไปเลย...

...เราต้องทำตัวให้เป็นเหมือนญาติพี่น้องของประชาชนของเรา ให้เขาได้รู้สึกอุ่นใจเมื่อมีเรื่องเดือดร้อนต้องมาปรึกษา ต้องทำตัวให้น่าไว้วางใจ น่าเชื่อถือ และน่าศรัทธา เพราะพวกเขาก็ถือเป็นญาติพี่น้องที่เราต้องดูแลเหมือนกัน...

...โครงการน่ะมีนะ แต่งบประมาณกลับไม่มี ก็ไม่มีประโยชน์อะไร เพราะโครงการก็คงจะขับเคลื่อนไปไม่ได้หากไม่มีทุนทรัพย์ ผู้ใหญ่ควรจะเล็งเห็นความสำคัญมากกว่านี้ เพราะตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นโครงการที่แม้จะไม่มีผลงานเชิงสถิติหรือเชิงประจักษ์ในเรื่องการปราบปรามหรือจับกุม แต่ก็เป็นวิธีการเชิงรุกที่สามารถจะทำให้ปัญหาต่างๆ ไม่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนได้..."

Copyright by Mahidol University

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...เราต้องปรับวิธีการทำงานของอาสาสมัครให้ได้เสียก่อน เนื่องจากว่า อาสาสมัครบางคนชอบทำกร่าง วางอำนาจเหมือนคนบ้าเครื่องแบบ ไม่รู้จักหน้าที่และสิทธิของตัวเอง ใช้อำนาจข่มเหงประชาชน และพกพาอาวุธ ซึ่งจริงๆ แล้วทำอย่างนั้นไม่ได้เลย ไม่ได้เด็ดขาด เพราะพวกเขาก็มีสิทธิเท่าประชาชนธรรมดาคนหนึ่งเหมือนกัน ถึงมีเครื่องแบบ มีวิทยุ แต่ก็ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่สามารถใช้อำนาจแบบตำรวจตามกฎหมายได้...

...อาจจะต้องปรับให้มีการคัดเลือกกันให้มากขึ้น ไม่ใช่ใครมาส่งใบสมัคร มาอบรมแล้วก็เป็นได้เลย อาจจะต้องมีการซักประวัติกันยาวหน่อย ทดสอบอะไรให้มากขึ้น และหากกลัวว่าถ้าทำอย่างนี้แล้วจะไม่มีใครมาเป็นอาสาสมัคร เราก็เพิ่มแรงจูงใจให้ เช่น อาจจะให้เป็นเงินค่าเข้ากะเข้าเวร หรืออาจจะมอบบัตร ใบประกาศ มอบโล่ห์ให้ เพื่อแสดงว่าเขาได้เป็นผู้ช่วยผู้ปฏิบัติงานตำรวจชุมชน เอาไปเป็นประวัติในการทำงานได้ต่อไปก็ดี...

...แต่ถ้าหากอาสาสมัครพวกนี้ทำผิด นอกจากพวกเขาจะโดนลงโทษตามกฎหมายแล้วพวกเขาอาจจะต้องโดนทำโทษตามที่โรงพักผู้เป็นต้นสังกัดออกกฎไว้ก่อนหน้านี้ เพื่อที่จะได้ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครให้อยู่ในกรอบให้มากขึ้น..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**ภาคใต้** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ตำรวจชุมชนคือตำรวจที่ต้องอยู่ในชุมชน ประจำการอยู่ในป้อมตำรวจประจำชุมชนเพื่อรอเวลาออกปฏิบัติการ และต้องลงพื้นที่ลาดตระเวนตลอดทั้งวัน สามารถรับแจ้งความและออกปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนได้ทุกเวลาที่มีการแจ้งความจากชาวบ้าน เรื่องนี้อาจจำเป็นต้องใช้กำลังพลเยอะ แต่เราต้องไม่ลืมว่าเรามีอาสาสมัครที่มาจากประชาชน เราสามารถอาศัยพวกเขาร่วมในการปฏิบัติงานกับเราได้ แต่เราต้องฝึกต้องอบรมพวกเขาให้เข้มข้นพอกับการอบรมตำรวจหัดใหม่ เพื่อเขาจะได้เข้าใจหลักการทำงาน และหลักการปฏิบัติหน้าที่ และควรมีการจัดคณะทำงาน จัดเวร จัดกะเพื่อให้สามารถผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ได้ทุกเวลา แต่จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำอยู่ที่ป้อมฯ ชุมชนทุกเวลา อย่างน้อย 1 นาย เพื่อตัดสินใจร่วมกับอาสาสมัครและดำเนินการทางกฎหมายได้ทันทีหากเกิดปัญหาขึ้นในพื้นที่...

Copyright by Mahidol University

...ต้องมีการจัดการอบรมเจ้าหน้าที่ชุดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ และอาสาสมัครตำรวจ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างราบรื่น ถูกต้อง มีความเข้าใจไปในทางเดียวกัน และสามารถอัพเดตข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ได้เรื่อยๆ...”

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**ภาคตะวันออก** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...อยากให้มีการผลักดันโครงการต่างๆ ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้เป็นวาระของชาติ ที่ทุกๆ โรงพักจำเป็นต้องให้ความสำคัญ เพราะตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นั้นเป็นโครงการที่มีผลลัพธ์ในด้านการป้องกันอาชญากรรมและปัญหายาเสพติดที่ประสบความสำเร็จจริงๆ หากนำไปปฏิบัติกันอย่างจริงจังไม่เหลาะแหละอย่างทุกวันนี้ และอีกอย่าง ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นี่ล่ะที่ทำให้ช่องว่างระหว่างประชาชนและตำรวจลดลงมากด้วยเหมือนกัน... และที่สำคัญโครงการต่างๆ จะต้องมีความต่อเนื่องมากกว่านี้ ไม่ใช่จัดกันเสร็จวันเดียวแล้วเลิกลาไป ไม่มีการสานต่อ และประเมินผล...

...ตำรวจควรจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มากกว่านี้ เพราะปัจจุบัน ตำรวจหลายๆ นาย แทบจะให้ความรู้อาสาฯ และประชาชนไม่ได้เลย ถ้าไม่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง...

...ตำรวจในสายงานนี้ควรมีการเติบโตในสายงานบ้าง เพราะบางทีก็เหมือนถูกโอนย้ายสายงานเข้ามา ย้ายมาแขวนไว้เฉยๆ ตำรวจพวกนั้นรู้ว่าไม่มีทางเติบโตได้และยิ่งไม่ได้มาทำงานตรงนี้ด้วยใจจริงด้วยแล้ว โครงการต่างๆ ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เท่ากับเป็นศูนย์...”

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**ภาคกลาง** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...ก็คงอยากให้สนับสนุนเรื่องงบประมาณให้กับโครงการต่างๆ ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพราะตามวัตถุประสงค์แล้ว ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ถือเป็นการป้องกันอาชญากรรมและปัญหาอื่นๆ ในชุมชน แต่ต้องได้รับการสนับสนุนดีๆ บวกกับความตั้งใจ และจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจด้วย...

Copyright by Mahidol University

…เราต้องการเงินสนับสนุนในการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เพราะคิดว่าน่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดแล้วกับการลงพื้นที่ตั้งเวทีให้ความรู้กับประชาชน พร้อมมอบความบันเทิงให้กับประชาชนด้วย...

...ตำรวจต้องไม่ละทิ้งการบังคับใช้กฎหมายควบคู่ไปกับตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพราะถึงแม้ว่าจะจำเป็นต้องเป็นมิตรกับประชาชน แต่หากประชาชนทำผิดกฎหมาย การลงโทษตามกฎการบังคับใช้กฎหมายก็จำเป็นจะต้องคงความเข้มงวดไว้เหมือนเดิม ไม่อย่างนั้นกฎหมายก็คงความศักดิ์สิทธิ์ไว้ไม่ได้..."

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นายหนึ่ง ซึ่งเป็นแกนนำในการลงปฏิบัติหน้าที่ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในโรงพักหนึ่งใน**สังกัด บช.น.** ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"…ต้องทำอย่างไรก็ได้ที่จะดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับเราให้มากขึ้น เพราะแผนหรือนโยบายต่างๆ มีแต่แนวทางให้ตำรวจ แต่ไม่มีแนวทางสำหรับประชาชนเลย อย่างน้อยก็น่าจะมีการจัดทำคู่มือความปลอดภัยในชุมชนให้กับประชาชนบ้าง แนะนำแนะแนวเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมของบ้านและละแวกบ้านให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม แนวนำการสังเกตและจดจำรูปพรรณสัณฐานของผู้ต้องสงสัย คนร้าย และแจ้งเบาะแสให้กับตำรวจเป็น...

...เครือข่ายชุมชนจะต้องเข้มแข็ง ประชาชนจะต้องมีความกล้าที่จะปฏิบัติงานร่วมกับตำรวจ ตำรวจเองก็จะต้องเปิดรับประชาชนให้มากขึ้น ปรับทัศนคติให้เป็นบวกให้เป็นมิตรกับประชาชนให้มากขึ้น อย่าคิดว่าพวกเขามาก้าวก่ายงานของเรา แต่พวกเขากำลังมาช่วยเราทำงานต่างหาก..."

4.3 ผลการศึกษาในส่วนของประชาชน

ผลการศึกษาในส่วนของประชาชน โดยผู้วิจัยได้แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

4.3.1 ด้านปัญหาอาชญากรรมในชุมชน

4.3.2 ด้านรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนในชุมชน

4.3.3 ด้านการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ แรงจูงใจในการเข้าร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และโครงการต่างๆ ของตำรวจชุมชน

Copyright by Mahidol University

4.3.4 ด้านวิธีการดูแลกันและกันของประชาชนเอง เพื่อให้ชุมชนปลอดภัยจากปัญหายาเสพติดและอาชญากรรมประเภทต่างๆ

4.3.5 ด้านความยั่งยืน เหมาะสมของโครงการตำรวจชุมชนในสายตาของประชาชน

โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บสัมภาษณ์เก็บข้อมูลกับประชาชน โดยใช้การสุ่มเลือกแบบเจาะจงจาก 6 ภูมิภาค ตามพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มของประชากรเป้าหมาย ดังต่อไปนี้คือ

1. ภาคเหนือ
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ภาคตะวันออก
4. ภาคกลาง
5. ภาคใต้
6. กรุงเทพมหานคร

ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เป็นนามสมมติแทนชื่อประชาชนและใช้นามสมมติแทนชื่อโรงพักต่างๆ เพื่อเคารพสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัยหรือกลุ่มประชากรเป้าหมาย และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยหรือกลุ่มประชากรเป้าหมายได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ แต่จะระบุเป็นภูมิภาคเพื่อให้ง่ายต่อการบรรยายเชิงพื้นที่

4.3.1 ด้านปัญหาอาชญากรรมในชุมชน

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ข้อมูลทางด้านปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ดังนี้

ประชาชนในพื้นที่**ภาคเหนือ** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...ปัญหายาเสพติดมีมากเหลือเกิน มากจนปวดหัว หาวิธีจัดการกันแทบไม่ได้เลย เด็กในชุมชนนี่ล่ะเสพยากันเยอะเลยทีเดียว บางทีก็เหมือนเด็กพวกนี้มันไม่กลัวตำรวจ ไม่กลัวกฎหมาย ไม่กลัวคุกกันบ้างเลย เห็นพวกมันบอกว่าตำรวจไม่รู้หรอก เพราะเสพกันในบ้าน ไม่ได้ออกไปป่วนใคร แหม ก็เห็นมันออกไปซิ่งรถข้างนอกกับพวกเพื่อนๆ มันตลอด...

...เด็กติดยานี่ล่ะที่ชอบก่อเรื่องในหมู่บ้าน บางทีก็เข้าไปขโมยของในบ้านที่เขาไม่อยู่เอาไปขาย เอาเงินไปซื้อยามาเสพกัน พอจนตรอกหน่อยพวกมันก็ไปปล้น ไปจี้เขา บางทีก็ไปทำร้ายเขา จนคนในหมู่บ้านกลัวกันไปหมดแล้ว...

...บางทีก็มีพวก .... (ชนเผ่าหนึ่ง) เอายามาขายถูกในชุมชน ผู้ใหญ่บางคนก็แสร้งเป็นไม่รู้ไม่เห็นเพราะก็เป็นลูกค้าด้วยเหมือนกัน หรือบางทีก็ไม่อยากไปยุ่งเกี่ยว กลัวมีอันตราย ได้แต่

Copyright by Mahidol University

ป้องกันตัวเองกับครอบครัวให้รอดปลอดภัยไปวันๆ มันอันตรายจริงๆ นะพวกนี้ ถ้าไม่มีตำรวจมาดูแล พวกเราก็จะยิ่งแย่ ยิ่งรู้สึกไม่ปลอดภัย คือมันอย่างไรล่ะ... คือถ้าไม่มีตำรวจลงมาอยู่ในชุมชนให้พวกมันเห็น พวกมันก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนชาวบ้านดีที่เป็นสุจริตชนเขาจะอยู่กันลำบาก..."

ประชาชนในพื้นที่**ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...โจรในหมู่บ้านจะออกล่าเหยื่อ หรือทำความผิดเอาก็ตอนที่ตำรวจไม่อยู่นั่นล่ะ ตำรวจลาดตระเวน เซ็นตู้แดง มันรู้หมดว่าเวลาไหน พอตำรวจคล้อยหลังปุ๊บมันก็ลงมือปั๊บเลย...

...มอเตอร์ไซด์จะจอดที่ไหนก็ต้องระวังให้ดี ต้องล็อคคอ ล็อคล้อให้แน่นหนา ไม่อย่างนั้น เผลอๆ หายแน่นอนแล้วจะตามหาก็ลำบากแล้ว เพราะวันเดียวก็ถูกถอดเป็นชิ้นๆ ส่งขายฝั่งโน้น ตำรวจก็ไม่ทันพวกมัน...

...ปัญหาอื่นก็พวกยาบ้า มันกลับมาอีกแล้ว แล้วเดี๋ยวนี้ไม่ได้เสพกันเฉพาะผู้ใหญ่แล้ว เด็กๆ ก็หันมาเล่น เพราะมันหาง่ายเหลือเกิน ในโรงเรียนยังมีขายเลย เราก็ได้แต่ระวังลูกหลานของเราให้มากๆ แต่ก็ไม่รู้ว่าเวลาไปโรงเรียน จะไปเจออะไรกันบ้าง ก็ได้แต่เตือนแต่สอนเท่านั้น...

...เด็กแวนซ์ สกอยส์ก็เยอะนะช่วงดึกๆ คนที่นี่เข้าบ้านนอนกันเร็ว แต่ก็ไม่ได้หลับหรอกเพราะรำคาญพวกบรื้นรถในหมู่บ้าน ทำอะไรก็ไม่ได้เพราะกลุ่มมันใหญ่เหลือเกิน บางทีก็เมาด่ากันเละเทะไปหมด ขว้างปาขวดเหล้าก้อนหิน ข้าวของบ้านช่องเสียหายหมด น่ากลัวมากเหมือนกัน..."

ประชาชนในพื้นที่**ภาคตะวันออก** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...พวกโจรท้องถนน โจรมุมตึกเยอะเอาการอยู่ และมักจะไปเกิดกับนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้รู้เรื่องรู้ราวอะไรด้วยเลย คนท้องถิ่นอย่างเราก็ได้แต่ช่วยแจ้งข่าวให้ตำรวจ แต่ทำอะไรก็ลำบาก สงสารนักท่องเที่ยว บางทีก็ไปทำร้ายเขาบาดเจ็บ เอากระเป๋า เอาเครื่องประดับเขาไป เห็นพวกฝรั่งนั่งร้องไห้ บ่นว่าไม่อยากมาที่นี้แล้วก็สะท้อนใจ แค้นโจรพวกนี้เหมือนกันที่ทำลายชื่อเสียงของบ้านเรา...

...จะว่าไป อาจจะเป็นเพราะว่าริมหาดเรามันมืดๆ ไม่มีไฟเท่าไหร่ พวกกระชากกระเป๋า กระชากสร้อยก็เกิดที่นั่นล่ะ บางทีนักท่องเที่ยวนั่งรถสองแถวแดง มัวแต่ถ่ายรูปไม่ระวังตัว สะพายกระเป๋าที่ไหล่ พวกมันก็เอามีดกระตุกสายกระเป๋าและกระชากไปเลย ไม่สนใจว่ามีดจะไปกรีดโดนเนื้อเขาหรือเปล่า...

...การพนัน กับยาเสพติดพวกยาไอซ์ก็มีมากมายนะที่นี่ มันเล็ดลอดสายตาตำรวจเพราะดูเหมือนว่าพวกเขาจะมีกำลังมาเดินสายตรวจไม่พอ พวกอาสาสมัครก็ไม่มีเซนส์ของตำรวจนัก มอง

Copyright by Mahidol University

ไม่ออกสังเกตไม่ค่อยเห็น เล่นป๊อกเด้งอยู่หลังกำแพง สายตรวจเดินผ่านกำแพงนั้นไปแต่ไม่รู้ว่ามันตั้งวงเล่นกันอยู่ตรงนั้น...

...ยาไอซ์นี่เสพกันในที่พักอย่างจริงจัง แต่ถ้าไม่มีสายไปรายงานตำรวจก็ไม่มีทางที่ตำรวจจะรู้ได้ ส่วนใหญ่ สายทั้งหลายก็เป็นชาวบ้านเรานี่ล่ะ ดีหน่อยที่ตำรวจอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเขาตลอดเวลา เข้าไปถึงที่ได้อย่างรวดเร็วหากมีชาวบ้านแจ้งไป คดีที่นี่มักจะเกิดกันกลางคืน และตำรวจที่นี่ก็มีคดีที่ต้องเข้าไปจับกุม จัดการกันแทบทุกคืนเหมือนกัน ตำรวจขยันดี เราก็อุ่นใจ...”

ประชาชนในพื้นที่**ภาคใต้** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...ปัญหายาเสพติดนะที่ระบาดกันหนักในชุมชน ตำรวจไล่ไม่ทันหรอก มันมีวิธีการพลิกแพลงกันเยอะ และลักลอบเอาเข้ามาจากมาเลย์ มีแต่ยาอะไรที่เราคิดไม่ถึงกันทั้งนั้น บางทีเห็นลูกหลานเราทำอะไรแปลกๆ เราไม่รู้หรอกว่านั่นน่าคือการเสพยาอยู่ น่ากลัวจริงๆ กับยาแปลกๆ พวกนี้...

...ที่นี่ถ้ามีทำร้ายร่างกายกันมันจะค่อนข้างรุนแรง บางทีเล่นกันถึงตาย เพราะชาวบ้านบางกลุ่มมักจะใช้หลักการลงโทษตามวิถีของมุสลิมก่อนกฎหมายปกติ...”

ประชาชนในพื้นที่**ภาคกลาง** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...พนัน บ่อนไก่ วิ่งราว ปล้น ยกเค้า เด็กตีกัน ยาบ้า ยาเสพติด มีครบทุกอย่างในหมู่บ้าน ขึ้นอยู่กับว่าตำรวจจะมาเจอมันเมื่อไหร่ก็เท่านั้น โจรชุกชุมเกินกว่าตำรวจจะจัดการกันไหวเลยนะที่นี่เนี่ย กลางคืนมันถึงได้น่ากลัวไงล่ะ...

...พวกมอเตอร์ไซด์ซิ่ง ขับกันเร็วๆ ปล่อยควัน ปล่อยเสียง รถก็ระเบิดท่อไอเสียกันมาอย่างกับปืนใหญ่ น่ารำคาญมาก บางทีกลางคืนไม่ค่อยอยากจะไปไหน เพราะไอ้แก๊งเด็กซิ่ง มอเตอร์ไซด์ พวกนี้ล่ะ เพราะพวกนี้บางคนมันก็มีอาวุธด้วย น่ากลัวทีเดียว...”

ประชาชนในพื้นที่**ของ บช.น.** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...แหล่งมั่วสุมในที่สาธารณะเยอะเลยล่ะ วัยรุ่นชอบไปหาที่มั่วสุมทำอะไรกันในที่สาธารณะ มั่วสุมเสพยาเสพติดกัน หรือไม่ก็ตั้งแก๊งมอเตอร์ไซด์ป่วนเมือง เป็นเด็กแวนซ์ เด็กสกอยส์กัน เป็นปัญหาสังคมของคนเมืองเรื่อยมา...

...และก็มาที่ปัญหายาเสพติด ก็ยังมีให้เห็นเรื่อยๆ ปัญหาคนขอทาน เร่ร่อน และปัญหาบ่อนพนันแอบเปิด โต๊ะบอล และอีกเยอะแยะ ในหมู่บ้านที่นี่ก็มีนะ ถึงจะไม่มากมายอะไรแต่ก็น่า

Copyright by Mahidol University

กลัวเอาการอยู่ เพราะปัญหาเล็กๆ พวกนี้ นับวันยิ่งลามไปเป็นปัญหาใหญ่ๆ โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด เพราะพวกนี้หากอยากยา มันจะทำอะไรก็ได้ ฆ่าคนก็ทำได้...”

4.3.2 ด้านรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนในชุมชน

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ข้อมูลทางด้านรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนในชุมชน ดังนี้

ประชาชนในพื้นที่**ของ บช.น.** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...การทำงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์หรือ? พูดตรงๆ เลยว่า เคยได้ยินชื่อตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นี้มานานแล้ว แต่ก็ยังไม่เข้าใจว่าคืออะไรกันแน่ คิดว่าน่าจะเป็นพวกอส.ตร. ตำรวจบ้าน อะไรพวกนั้น และน่าจะเป็นผู้ช่วยงานตำรวจในเรื่องการจราจรอะไรพวกนั้นด้วย...

...หน้าที่ที่เห็นชัดๆ ก็คือ เป็นจราจรนะ เพราะไม่รู้ว่าพวกเขามีหน้าที่ทำอะไรอีก ส่วนเรื่องอื่นๆ ก็ไม่รู้แล้ว แต่ถ้าหากเป็นตำรวจกับตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ก็น่าจะคือตำรวจที่เข้าไปให้ความรู้เด็กนักเรียนเรื่องการจราจร จัดโครงการป้องกันยาเสพติดต่างๆ ในโรงเรียน ตำรวจจราจรที่ทำคลอดนี่ใช่หรือเปล่าไม่รู้เหมือนกัน...

...ยังมีข้อสงสัยอยู่เรื่องหนึ่งก็คือ อาสาสมัครตำรวจพวกนี้พกพาอาวุธได้ด้วยหรือเปล่า เพราะเคยเห็นพวกนี้พกอาวุธ และทำตัวเหมือนเป็นตำรวจเลย บางทีเพราะเครื่องแบบของพวกนั้นชาวบ้านก็มีหลงๆ คิดว่าเป็นตำรวจจริงๆ บ้างก็มี เพราะชุดคล้ายกันมาก...”

ประชาชนในพื้นที่**ภาคกลาง** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“…ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์คือโครงการที่ตำรวจกับประชาชนทำงานด้วยกันใช่หรือเปล่า? ใช่พวกอาสาสมัครตำรวจบ้าน พวก ตมอ. พวกอปพร. หรือเปล่า? ถ้าใช่ พวกเขาก็จะมาทำหน้าที่จราจรแทนตำรวจ ไปโบกรถตามงานต่างๆ ออกลาดตระเวนกับตำรวจบนรถกระบะของตำรวจชุมชน วอฯ เรียกตำรวจเมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นบนท้องถนน และทำงานร่วมกับปอเต็กตึ๊งเวลาเกิดอุบัติเหตุขึ้น...

...ตำรวจที่นี่ก็สนิทกับประชาชนดีนะ แต่ก็เฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น เช่นพวกเมล์เครื่อง (มอเตอร์ไซค์รับจ้าง) พวกปอเต็กตึ๊ง และพวกอาสาสมัครของเขานั่นล่ะ ส่วนประชาชนอย่างเรา คงไม่ไปสนิทอะไรขนาดนั้น เราอยู่เฉยๆ หากเขาขอความร่วมมือเราก็ให้เขาจะดีกว่า เพราะถ้าเราไป

Copyright by Mahidol University

เสนอทำงานให้เขาเอง หากทำอะไรผิดพลาดไม่แย่หรอกหรือ งานเขาเสียไม่พอ แต่เราอาจจะติดตารางไปด้วยเนี่ยสิ...

...ดูเหมือนว่าเด็กในโรงเรียนจะรู้จักตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ดีกว่าชาวบ้านทั่วไป เพราะตำรวจกลุ่มนี้เข้าไปให้ความรู้เด็กในโรงเรียนเรื่องการป้องกันยาเสพติดอะไรประมาณนี้ แต่ถ้าลงไปในชุมชนจริงๆ ก็เห็นมีจัดเวทีวันเด็ก วันพ่อ วันแม่ วันสงกรานต์ ก็เน้นแนวสนุกสนานและก็ให้ความรู้กับพวกเราบ้างเหมือนกัน ส่วนใหญ่ก็เรื่องภัยของยาเสพติดนั่นล่ะ...

…บางทีเขาก็มีโครงการมาบริการตัดผม สร้างห้องน้ำ ขุดลอกคลอง และบริการแบบอื่นๆ อะไรแบบนี้ให้ชาวบ้านเหมือนกันนะ ก็แปลกดีที่ตำรวจมาทำหน้าที่อะไรแบบนี้ ก็รู้สึกดีเหมือนกันที่ตำรวจไม่ได้ใช้แค่ปืนเป็นอย่างเดียว...

...เคยเห็นนะป้อมตำรวจชุมชนเนี่ย แต่ไม่คิดว่าจะมีตำรวจอยู่ เพราะบางทีจะเข้าไปสอบถามข้อมูลอะไร ป้อมก็ล็อค ไม่มีใครอยู่เลย แต่ก็คงจะเป็นเพราะเราอาจจะไปขอความช่วยเหลือผิดเวลาเองหรือเปล่า เลยไม่แน่ใจว่าเขาทำงานแบบเป็นกะเข้าเวรเหมือนตำรวจปกติหรือเปล่า อะไรแบบนี้...”

ประชาชนในพื้นที่**ภาคเหนือ** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“…ชาวบ้านรู้จักตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ดี โดยเฉพาะ ดาบ.... เพราะเขาจะลงพื้นที่มากับทีมงานของเขา มาคลุกอยู่ในหมู่บ้าน พาเด็กๆ ในหมู่บ้านไปเลิกยาบ้าง หรือมาอยู่กับพวกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จับกลุ่มประชุมอะไรกันทั้งวันเลย และหลังจากการประชุมกับผู้ใหญ่กำนันในหมู่บ้านแล้ว ก็จะมีโครงการอะไรเกิดขึ้นมาสักอย่างหนึ่งให้ชาวบ้านได้ไปเข้าร่วม ก็เลยรู้ว่า ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เขาจะทำงานร่วมกับผู้ใหญ่กำนัน และอาสาสมัคร เข้ามาทำโครงการต่างๆ ในหมู่บ้านเพื่อให้คนในหมู่บ้านมีความปลอดภัย และไม่ติดยาเสพติด...

...ตำรวจชุดนี้ สนิทกับคนในหมู่บ้านดี เพราะเขาทุ่มเททำงานกันจริงๆ และมีความตั้งใจดีที่ทำให้พวกเด็กๆ พ้นจากการติดยา และทำให้ชาวบ้านมีความปลอดภัยจากขโมยขโจร เขาสอนพวกเราให้รู้จักวิธีการตรวจตราหมู่บ้าน เทคนิคการดูแลชุมชน จัดบ้านจัดช่องอย่างไรให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม และบอกเทคนิคการแจ้งเบาะแส วิธีการแจ้งข่าวสารอาชญากรรมให้กับตำรวจด้วย...

...เราเห็นมีอาสาสมัครทั้งหญิงและชายอยู่ตามด่านตรวจ 24 ชั่วโมง ตรวจรถทุกคันเลย ส่วนใหญ่จะดูยาเสพติด ทำหน้าที่กันอย่างแข็งขัน เข้าเวรกันทั้ง 24 ชั่วโมงเลย...”

Copyright by Mahidol University

ประชาชนในพื้นที่**ภาคตะวันออก** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...ไม่มีโครงการต่างๆ ของตำรวจ โดยเฉพาะโครงการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เราก็อาจจะแย่ก็ได้ เพราะมีโครงการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เราถึงได้รู้สึกปลอดภัยขึ้นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พวกอาสาสมัครที่ออกมาทำหน้าที่ร่วมกันกับตำรวจ พวกนี้เก่งทีเดียว และสามารถเข้าจัดการเหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นภัยให้กับชาวบ้านและนักท่องเที่ยวได้อย่างทันท่วงที พวกอาสาสมัครตำรวจจะอยู่ในพื้นที่ตลอดเวลา เห็นพวกเขาแล้วอุ่นใจพอๆ กับเห็นตำรวจเลย...

...อาสาสมัครที่นี่ไม่มีการพกอาวุธ ไม่มีการทำท่าวางอำนาจ ข่มขู่ ข่มเหงประชาชน พวกเขาทำหน้าที่ปกป้องชาวบ้านและนักท่องเที่ยวให้ปลอดภัย และระงับเหตุต่างๆ ได้รวดเร็วดี บางทีตำรวจยังมาไม่ถึงด้วยซ้ำ แต่พวกเขาเคลียร์พื้นที่ได้ก่อนเสียอีก จะว่าไป ตำรวจก็คงเบาแรงไปได้เยอะ หากมีอาสาสมัครตำรวจพวกนี้คอยช่วยงาน...

...ตำรวจเราก็โอเคอยู่แล้ว เป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างที่ว่า ไม่มีเรียกเก็บส่วย เก็บเงินใต้โต๊ะอะไร ไม่เคยเห็นมีชาวบ้านพูดถึงเรื่องนี้นะ คงเพราะเหตุนี้ด้วยมั้งที่ทำให้ชาวบ้านที่นี่ค่อนข้างจะรักตำรวจ ไม่เหมือนที่อื่น ที่นี่ พอตำรวจมีโครงการอะไรมา ทางชาวบ้านก็จะเข้าไปช่วยเหลือเต็มที่ เพราะเขารักตำรวจ...

...ตำรวจที่นี่สอนให้เรารู้จักแจ้งข่าวยาเสพติดกับตำรวจด้วยนะ และชาวบ้านก็แจ้งไปตลอด ตำรวจถึงได้ลงไปแก้คดีได้เร็วและจับคนร้ายได้เสมอ อยากจะบอกว่าชาวบ้านอย่างพวกเราก็ทำหน้าที่ที่ตำรวจมอบหมายให้ได้อย่างดี เพราะเรากลัวนักท่องเที่ยวเราหายไป กลัวเขาจะหวาดกลัวกับอาชญากรรม โจร ขโมย หรือเหตุร้ายแรงอื่นๆ เราจึงต้องร่วมมือกันช่วยงานตำรวจ เพื่อให้ตำรวจดูแลเราให้ปลอดภัย...”

ประชาชนในพื้นที่**ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...ตำรวจชุมชนหรือ? เราเห็นโครงการต่างๆ ของตำรวจเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดอะไรแบบนี้ในหมู่บ้านเหมือนกัน แต่ชาวบ้านไม่ค่อยได้ไปเข้าร่วมเท่าไหร่ เพราะติดเวลาทำมาหากินกัน มีแต่พวกไม่มีงานทำ พวกคนแก่และเด็กๆ ที่ไม่มีอะไรทำก็ไปดูว่าตำรวจเขามาทำอะไรกันในหมู่บ้านของเขา...

...พวกตำรวจน่ะการเมืองเยอะ เราไม่ค่อยอยากจะยุ่งเท่าไหร่ บางทีก็มีเรื่องภายในกันเอง แล้วอย่างนี้จะออกมาช่วยเหลืออะไรชาวบ้านได้ ที่มาตรวจในหมู่บ้านนี่ก็มีตำรวจอยู่ไม่กี่คน ที่เหลือก็เห็นแต่อาสาสมัครที่เขามาโบกรถให้ อำนวยความสะดวกตามงานต่างๆ...

Copyright by Mahidol University

...ตำรวจที่แต่งชุดตำรวจไปงานศพนั่นเรียกว่าตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์หรือเปล่า ถ้าใช่ เราก็เห็นพวกเขาบ่อยๆ นะ...

…ตำรวจที่มาเช็กตู้แดงนี่ใช่ของตำรวจชุมชนหรือเปล่า ถ้าใช่ก็เห็นออกมาตรวจตามเวลาตลอด มาเป็นคู่ๆ บางทีก็มาพร้อมอาสาสมัครที่เคยเห็นโบกรถที่สี่แยก ก็ดีนะ ถ้าออกมากแล้วโจรไม่มีน่ะ แต่มันไม่ได้เป็นอย่างนั้น เพราะโจรมันรู้เวลาตำรวจ เห็นตำรวจมันก็ไม่ทำ แต่พอตำรวจออกไปตรวจที่อื่นมันก็ลงมือเลย...”

ประชาชนในพื้นที่**ภาคใต้** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“…เราเห็นอาสาสมัครเต็มบ้านเต็มเมืองไปหมด พวกนี้ช่วยตำรวจดูแลพระ เด็กนักเรียน ครู และชาวบ้านเป็นอย่างดี อาสาสมัครเข้มแข็งและทำหน้าที่ได้ดีทีเดียว ตำรวจเราแทบไม่ค่อยจะเห็นลงพื้นที่ แต่อาสาสมัครน่ะเห็นบ่อยๆ...”

...เป็นโครงการที่ดีนะตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ อย่างน้อยก็ช่วยดูแลเด็กนักเรียนเรื่องยาเสพติดได้ และช่วยคุ้มครองความปลอดภัยให้ชาวบ้านได้ หลายๆ เรื่องที่เราเห็นก็โอเค แม้จะไม่สามารถดูแลชาวบ้านได้ทั่วถึงนักก็ตาม...

...ตำรวจประจำป้อมตำรวจก็เห็นมีอยู่นะ แต่ไม่ได้อยู่ตลอดเวลา อาจจะเป็นเพราะว่าพวกเขาต้องอยู่โรงพักมากกว่า ที่นี่มีไว้เป็นที่พักเวลาเลิกจากงานลงพื้นที่ชุมชนลาดตระเวน เวลามีเหตุจะแจ้งเขาก็บอกให้ไปโรงพักเลย เพราะที่นี่ไม่มีสมุดลงบันทึกประจำวัน แต่ถ้ามีเหตุให้ไประงับถึงได้ออกไประงับเหตุ แต่เราก็รู้สึกดีนะ เพราะไม่ว่าจะเหตุการณ์อะไรตำรวจชุมชนสามารถออกไปช่วยเหลือได้หมด วันนั้นมีงูเหลือมใหญ่เข้าไปนอนในยุ้งเก็บข้าว ไปแจ้งที่ป้อมฯ พวกตำรวจชุมชนที่ป้อมก็ช่วยประสานงานกับปอเต๊กตึ๊ง มาช่วยเอางูออกไปจากยุ้งให้...

...ตำรวจชุมชนที่นี่ลงพื้นที่ช่วยชาวบ้านทำสะพานไม้ข้ามแม่น้ำในหมู่บ้านให้ด้วย น่ารักและเป็นกันเองดี ก็อยากให้มีแบบนี้ไปเรื่อยๆ ชาวบ้านที่ไม่ได้ทำอะไรจะได้ไม่กลัวตำรวจ กล้าคุยกับตำรวจมากขึ้น...”

4.3.3 ด้านการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ แรงจูงใจในการเข้าร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และโครงการต่างๆ ของตำรวจชุมชน

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ข้อมูลทางด้านการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ แรงจูงใจในการเข้าร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและโครงการต่างๆ ของตำรวจชุมชน ดังนี้

Copyright by Mahidol University

ประชาชนในพื้นที่**ภาคตะวันออก** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...ตำรวจเราเป็นตำรวจดี ภาพลักษณ์ดี เขามาขออะไรเราก็จะให้เขา ขอให้เราช่วยเหลือก็จะให้เต็มที่ และถ้ามาเรี่ยไรของ เรี่ยไรเงินเพื่อสนับสนุนทำโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชุมชนหรือเรื่องยาเสพติด พวกเจ้าของกิจการต่างๆ ก็บริจาคให้ไม่ขัดข้องเลย ส่วนของชาวบ้านที่ไม่ได้มีกิจการของตัวเองก็ให้ความร่วมมือด้านอื่นๆ เป็นสายให้ตำรวจบ้าง แจ้งข่าวแจ้งเบาะแสและรณรงค์เรื่องยาเสพติดตามที่ตำรวจให้ความรู้ ให้คำแนะนำมา...

...ตำรวจจะใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านทางแผ่นป้ายข้างทาง หน้าโรงพัก สถานบันเทิงเกี่ยวกับโครงการของตำรวจ ชาวบ้านทราบข่าวก็จะเข้าไปช่วยเหลือ หรือไม่ก็ไปเป็นอาสาสมัครเพราะโครงการเขามีผลชัดเจน และมีประโยชน์ต่อชุมชนมาก...

...ที่เราไปมีส่วนร่วมในงานของตำรวจก็เพราะตัวของตำรวจเองที่ดี ที่นี่ไว้ใจได้เลยว่าไม่มีนอกมีใน ตั้งแต่ผู้กำกับลงมาจนถึงนายสิบ แม้จะอายุรวมๆ แล้วไม่ได้เยอะอะไร แต่สะอาดบริสุทธิ์และทำงานได้เหมือนคนมีประสบการณ์เยอะ โครงการที่จัดผ่านมามีผลลัพธ์ที่ชัดเจนว่าช่วยปกป้องประชาชนของเขาให้พ้นจากอันตรายของอาชญากรรมและยาเสพติดจริงๆ เมื่อตำรวจดี น่าศรัทธา ไว้ใจได้ เราเข้าไปช่วยงานก็จะต้องมีประโยชน์แน่นอน ชาวบ้านที่นี่ถึงได้เข้าไปช่วยกันอย่างเต็มที่...

...อาสาสมัครเรามีทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ หญิง ชาย ชาวไทย และต่างชาติ ครบเลย มีทีมประชาชนที่ทำงานในรูปแบบอาสาสมัครเยอะมาก เพราะเราแคร์นักท่องเที่ยว แคร์เพื่อนบ้านของเรา กลัวว่าที่นี่เป็นที่ไม่ปลอดภัยแล้วนักท่องเที่ยวจะย้ายฐานไปเที่ยวที่อื่นกันหมด รายได้หาย ฉะนั้นการร่วมมือกับตำรวจเพื่อป้องกันชุมชนก็เป็นเรื่องที่สมควรจะทำกันแล้ว...”

ประชาชนในพื้นที่**ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...เวลาอาสาสมัครลงมาในชุมชน หากเขาต้องการตรวจค้น เราก็อนุญาตให้พวกเขาตรวจค้นนะ คิดเสียว่า ดีเสียอีก เผื่อเจอใครทำอะไรผิดกฎหมาย เราเองก็จะได้ปลอดภัยไปด้วย...

...เวลาตำรวจเขาจัดเวทีตามวันสำคัญต่างๆ หากมีโอกาสก็จะเข้าร่วม เพราะเป็นกิจกรรมสนุกสนาน และได้ความรู้ดี เด็กๆ กับคนแก่จะชอบนะ เพราะได้ทำอะไรสนุกๆ บางทีก็มีตลกมาแสดงให้ดูด้วย...”

Copyright by Mahidol University

ประชาชนในพื้นที่**ภาคเหนือ** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“…เรามีคณะกรรมการหมู่บ้านที่มักจะจัดประชุมร่วมกับตำรวจประจำ มีอาสาสมัครและตำรวจลงพื้นที่ในหมู่บ้านเป็นประจำ คอยสอบถามข่าวคราว สอบถามสารทุกข์ สุขดิบของชาวบ้าน เวลามีปัญหาก็ชอบปรึกษาพวกตำรวจนี่ล่ะ พวกเขาไว้ใจได้และทำงานกันอย่างตั้งใจจริง...

...ด้วยความที่เราเห็นตำรวจคลุกคลีอยู่กับชาวบ้านเสมอๆ ก็สร้างความไว้วางใจให้เรา เรารู้ว่าเขาทำงานอย่างตั้งใจเพื่อให้ชาวบ้านปลอดภัยจากอาชญากรรม ปลอดภัยจากยาเสพติด เราก็อยากช่วยเหลืองานของเขาให้เต็มที่ อย่างน้อยก็ช่วยแบ่งเบางานตำรวจทีมนี้ลงบ้าง เห็นทำงานหนักกันเหลือเกิน บางทีเราก็ส่งลูกหลานไปช่วยเป็นอาสาสมัครบ้างก็มี บางที่เขาเข้ามาในหมู่บ้านก็หาน้ำชากาแฟ หาข้าวหาปลาไปเลี้ยงบ้าง จะได้สนิทสนมกัน...

...ตำรวจกับชาวบ้านเหมือนเป็นเพื่อน พี่น้องกัน เลยไม่ค่อยมีปัญหาในการร่วมงาน บางทีเราเห็นเขาไม่ใส่เครื่องแบบก็ไม่ได้รู้สึกว่าเอาความเป็นตำรวจที่ดูแลประชาชน พิทักษ์สันติราษฎร์ของพวกเขาทิ้งไปด้วยเลย...”

ประชาชนในพื้นที่**ภาคใต้** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“…เราเข้าร่วมงานกับตำรวจเพราะเราต้องการความปลอดภัยของหมู่บ้านเราเอง ผู้ชายที่แข็งแรงก็จะร่วมเป็นอาสาสมัคร ดูแลชุมชนหมู่บ้าน ดูแลผู้หญิง ครู พระ เด็กนักเรียนให้ปลอดภัย เป็นหูเป็นตาให้กับตำรวจและร่วมกับตำรวจลาดตระเวนในหมู่บ้านบ้าง...

...ส่วนคนอื่นๆ ที่ไม่สามารถเข้ามาช่วยงานในส่วนของอาสาสมัครได้ ก็จะฟังตำรวจว่าเขาต้องการให้ช่วยอะไรก็จะให้ความร่วมมือเต็มที่เท่าที่ทำได้ แต่หากรู้สึกว่าไม่เป็นธรรมเราชาวบ้านก็มีสิทธิตัดสินใจที่จะไม่เข้าร่วมเหมือนกัน...”

ประชาชนในพื้นที่**ภาคกลาง** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“…เราไม่ค่อยได้รับข้อมูลข่าวสารของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นี่เท่าไหร่ รู้แต่ว่าตำรวจก็คือตำรวจ ประชาชนชาวบ้านก็คือประชาชนที่ไม่ใช่ตำรวจนั่นล่ะ แต่เราก็ไม่เคยปฏิเสธการทำงานกับตำรวจนะหากเขามาร้องขอ เพราะเราเองก็ไม่ได้เกลียดตำรวจสักหน่อย เพียงแต่ตำรวจดีๆ ที่เราจะให้ความร่วมมือ ให้ความช่วยเหลือด้วยมันมีน้อยเหลือเกิน...

...ชาวบ้านบางคนไม่ชอบตำรวจเอาเสียเลย เห็นตำรวจตรวจแล้วจะบอกว่า ขอโทษนะ “ตัวซวย” มาละ เพราะตำรวจชอบเรียกเขาเสียค่าปรับ หาเรื่องจับปรับตลอดทั้งๆ ที่ไม่มีเหตุอะไร ชาวบ้านส่วนใหญ่เลยไม่ค่อยไว้ใจตำรวจมากนัก ไม่ค่อยอยากจะทำงานกับตำรวจหรอก...”

Copyright by Mahidol University

ประชาชนในพื้นที่ของ **บช.น.** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...เด็กๆ จะมีส่วนร่วมกับเรื่องของตำรวจมากกว่าผู้ใหญ่อย่างเราๆ เสียอีกนะ เพราะตำรวจชุมชนมักเข้าไปให้ความรู้ในโรงเรียน แต่ไม่ค่อยจะเห็นกิจกรรมข้างนอกในชุมชนเท่าไหร่ หรือมีแต่เราไม่รู้ก็ไม่แน่ใจเหมือนกัน...

...การให้ความร่วมมือกับตำรวจ ถ้าหมายถึงการปฏิบัติตัวให้อยู่ในกฎหมาย ไม่ทำอะไรผิดกฎหมาย เราก็ทำอยู่เป็นปกติอยู่แล้ว แต่ถ้าหมายถึงต้องให้ช่วยเหลือค่าตรวจตู้แดงของตำรวจเดือนละ 2,000 เราก็ขอปฏิเสธนะ มีอย่างที่ไหน ที่จะมาติดตู้แดงให้ มาตรวจท้องที่ให้ แต่ขอเดือนละ 2,000 ไม่รู้ที่อื่นเป็นกันแบบนี้หรือเปล่า แต่ที่นี่มีมาแล้ว...

...โครงการจากทางตำรวจค่อนข้างเยอะ แต่ไม่แน่ใจว่าโครงการใดที่เป็นของตำรวจชุมชน แต่ไม่ว่าโครงการใดที่เข้ามา ชาวบ้านเราจะให้ความช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือหรือมาเข้าร่วมก็ต่อเมื่อมีเวลาและเห็นประโยชน์ของโครงการเท่านั้น แต่เท่าที่เคยสัมผัสมา วัตถุประสงค์ของโครงการดีๆ ทั้งนั้นล่ะ แต่ไม่รู้ว่าจะดีได้จริงหรือเปล่า เพราะมาจัดๆ ทำๆ แล้วก็จากไป เราก็เลยไม่รู้ว่าควรจะมาเข้าร่วมให้เสียเวลาเล่นดีไหม ไม่มีขั้นตอน ไม่มีระบบ เราไม่รู้ว่าเขาคิดขึ้นก่อนมาจัด 2-3 วันหรือเปล่า เพราะงบประมาณมาเลยไม่รู้จะทำอะไร เลยเอามาจัดกิจกรรมบันเทิงกัน อะไรประมาณนี้...

...อาสาสมัครตำรวจในชุมชนก็มีแต่พวกกร่างๆ พอมีเครื่องแบบ มีปืนก็ทำกร่าง ทำตัวเหมือนตัวเองเป็นตำรวจ อันที่จริง ประชาชนคงจะกลัวพวกนี้มากกว่ากลัวโจรเสียอีกนะ พวกที่ดีๆ ก็มี แต่ในพื้นที่หมู่บ้านเราไม่ใช่เลย...

...คนกรุงเทพฯ หลายคนไม่ชอบตำรวจเลย เพราะตำรวจมีสี ไม่เป็นธรรม เป็นตำรวจการเมืองที่หัวอ่อน เอาแต่ประโยชน์ส่วนตน ไม่ได้มีความจริงใจกับการช่วยเหลือประชาชนเลย จะให้ประชาชนอย่างเราร่วมมือก็ต้องปรับปรุงตัวเองให้สะอาดกันเสียก่อน เป็นตัวอย่างของประชาชนให้ได้ อย่าให้ประชาชนเอาแต่ด่าๆ แต่ตัวเองก็ยังทำแย่ๆ ต่อไป เอาหูไปนาเอาตาไปไร่เสียหมด อย่างนี้จะซื้อใจประชาชน จะให้ประชาชนสนับสนุนได้อย่างไร..."

4.3.4 ด้านวิธีการดูแลกันและกันของประชาชนเอง เพื่อให้ชุมชนปลอดภัยจากปัญหายาเสพติดและอาชญากรรมประเภทต่างๆ

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ข้อมูลทางด้านวิธีการดูแลกันและกันของประชาชนเอง เพื่อให้ชุมชนปลอดภัยจากปัญหายาเสพติดและอาชญากรรมประเภทต่างๆ ดังนี้

ประชาชนในพื้นที่ของ **บช.น.** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

"...รักษาตัวเองและครอบครัวให้ปลอดภัยก่อนเป็นอันดับแรก ล็อคประตูบ้านลงกลอนให้แน่นหนา ติดกล้องวงจรปิด และคอยสังเกตพฤติกรรมของคนรอบข้างว่ามีใครมีพฤติกรรมแปลกๆ หรือไม่ หากมีก็แจ้งให้ตำรวจทราบ เมื่อรักษาตัวเองและครอบครัวให้ปลอดภัยได้แล้ว ก็ค่อยไประวังภัยให้เพื่อนบ้านบ้าง แต่ส่วนใหญ่เราจะไม่ค่อยรับรู้มากนักว่าคนข้างบ้านเขาเป็นใคร มีกิจกรรมอะไร และมีอะไรเกิดขึ้น เพราะส่วนใหญ่ต่างคนต่างก็ออกไปทำงาน มียามดูแลเฝ้าละแวกบ้านให้แทน เลยไม่ค่อยรู้ว่าจะต้องดูแลกันอย่างไร บางทีจำไม่ได้ด้วยซ้ำว่าเพื่อนบ้านเราเป็นใคร ชื่ออะไร และมีสมาชิกในบ้านกี่คน...

...อาศัยไหวพริบล้วนๆ เลย เราก็ต้องสอนลูกสอนหลานว่าอย่างไว้ใจใครง่ายๆ และดูให้ออกว่าคนไหนมาร้าย คนไหนมาดี สังเกตให้เป็น มีสติและจดจำให้ได้ เพื่อหากเกิดอะไรขึ้นจะได้แจ้งความกับตำรวจได้ครบถ้วน..."

ประชาชนในพื้นที่ของ**ภาคกลาง** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...เราต้องเฝ้าระวังแทนตำรวจเหมือนกันนะในบางที เพราะตำรวจคงไม่สามารถลงมาตระเวนในพื้นที่หมู่บ้านเราได้ตลอด 24 ชั่วโมงหรอก เราก็ต้องดูในละแวกบ้านใกล้เคียงและบ้านตัวเองให้ดีว่ามีอะไรผิดปกติหรือไม่ อะไรที่มันไม่เคยมีมาก่อนแต่วันนี้มี อะไรที่มันเคยมีแต่วันนี้หายไป แสดงว่าต้องมีการเคลื่อนไหว หรือเกิดอะไรผิดปกติบางอย่างแน่นอน...

...การเฝ้าระวังในชุมชนของพวกเราซึ่งเป็นชาวบ้านก็คงทำได้เต็มที่ไม่ได้หรอก เพราะเราไม่ได้มีหน้าที่แบบตำรวจ จะให้ทำเต็มที่ก็กลัวจะตายเอา แต่หากมีอะไรที่พอช่วยได้ก็จะช่วยเต็มที่ เพราะก็เป็นห่วงความปลอดภัยของตัวเราเอง ครอบครัว และญาติพี่น้องเหมือนกัน..."

ประชาชนในพื้นที่ของ**ภาคเหนือ** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...เราจะเรียนรู้วิธีการ เทคนิคต่างๆ ในการเฝ้าระวังชุมชนจากตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ และอาสาสมัครตำรวจ ซึ่งชาวบ้านให้ความสนใจและให้ความร่วมมือกันมาก เราจะมีการจัดประชุมชุมชนร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านของเรา เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน อย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อหาพื้นที่ที่น่าจะเกิดภัยสูงๆ และเข้าไปเฝ้าระวังกันได้อย่างตรงจุด ...

...เราจะอำนวยความสะดวกให้ตำรวจกันเต็มที่ ไม่เคยเกี่ยงงอน เพราะเรารู้ว่า เขาจะนำความปลอดภัยมาสู่หมู่บ้านของเรา เขามาให้ความรู้เราก็จะรับไว้แล้วก็เอาไปปฏิบัติ ทั้งเรื่องการจัดบ้านพักที่อยู่อาศัยให้ปลอดภัย ให้สว่างและสะอาด เฝ้าระวัง สังเกตลักษณะของผู้ร้าย และผู้ที่จะก่อ

Copyright by Mahidol University

เหตุ สังเกตลักษณะของผู้ติดยา และมีพฤติกรรมน่าสงสัย และแจ้งข้อมูลต่างๆ ให้ตำรวจได้รับเรื่องไปพิจารณาต่อ..."

ประชาชนในพื้นที่ของ**ภาคใต้** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...เราจะสร้างชุมชนเข้มแข็งของเราเองตามคำแนะนำของตำรวจ โดยการเฝ้าระวังละแวกบ้านให้ปลอดภัยจากภัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรม หรือยาเสพติด อย่างน้อยเราก็ต้องระวังลูกหลานเราไม่ให้เข้าไปข้องเกี่ยว ตัวเราเองก็ต้องเป็นต้นแบบด้วย เพื่อให้พวกเขา ได้ปฏิบัติดีตามตัวของเราเอง...

...ที่ตรงไหนรกร้าง เราก็ไปถางมันออก ไปติดไฟให้สว่าง ที่ตรงไหนร้างเราก็รื้อทิ้งไม่ให้มีที่ที่น่าจะก่อเหตุได้อีก แค่นี้หมู่บ้านก็ปลอดภัยขึ้นมาเยอะแล้ว..."

ประชาชนในพื้นที่ของ**ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ไม่ออกไปไหนในเวลาค่ำคืนถ้าไม่จำเป็น และควบคุมดูแลเด็กๆ ในบ้าน สั่งสอนให้ดี ไม่ให้ไปเป็นโจร ไม่ให้ไปติดยา พยายามให้เด็กเรียนหนังสือสูงๆ มีความรู้จะได้ไม่ไปมั่วยาเสพติด ไม่ไปเป็นโจรปล้นคนอื่นเขา...

...ส่วนใหญ่ถ้ามีเรื่องอะไรเกิดขึ้น ชาวบ้านก็จะช่วยกันอยู่แล้ว ช่วยจับโจรส่งตำรวจก็เคยทำมาแล้วเหมือนกัน..."

ประชาชนในพื้นที่ของ**ภาคตะวันออก** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ที่นี่ชุมชนจะเป็นชุมชนที่เข้มแข็งมาก เพราะชาวบ้านมองว่าการเฝ้าระวังเหตุการณ์อาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นเป็นหน้าที่ที่ชาวบ้านทุกคนต้องทำ เพื่อธุรกิจ เพื่อกิจการ เพื่อนักท่องเที่ยว และความปลอดภัยส่วนตัวด้วย ฉะนั้น โครงการต่างๆ ที่ตำรวจนำมาอบรมเรา เราจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเสมอ ไม่ว่าจะเป็นโครงการใดก็ตาม โดยที่ตำรวจไม่ต้องมาร้องขอซ้ำสองเลย...

...ตั้งแต่เด็ก จนถึงคนแก่ ไม่เคยไม่มีใครคิดถึงชุมชนของตัวเอง จึงลงไปช่วยกันเป็นอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ และตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังชุมชนกันขึ้นมา ประชุมร่วมกัน วางแผนแก้ไขป้องกันปัญหาต่างๆ ร่วมกับตำรวจตลอดมา เพื่อให้พื้นที่ๆ เขาอยู่มีแต่ความปลอดภัย และไม่มียาเสพติดเข้ามาระบาดในพื้นที่..."

Copyright by Mahidol University

4.3.5 ด้านความยั่งยืน เหมาะสมของโครงการตำรวจชุมชนในสายตาของประชาชน

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ข้อมูลทางด้านความยั่งยืนเหมาะสมของโครงการตำรวจชุมชนในสายตาของประชาชน ดังนี้

ประชาชนในพื้นที่ของ**ภาคกลาง** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ถามว่าควรจะมีต่อไปไหมตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โครงการก็ดีหรอกนะ แต่คงต้องปรับปรุงกันที่ตัวของตำรวจเยอะหน่อย ถ้าตำรวจจะลงมาทำงานคู่กับประชาชนแล้ว ตำรวจจะต้องถอดชุดตำรวจมากลายเป็นประชาชนเองให้ได้ก่อน ไม่ใช่มาของร้องให้เขาทำโน่นทำนี่แต่ตัวเองหยิ่งที่จะให้ความช่วยเหลือประชาชนนอกเหนือจากหน้าที่ปกติ นอกเหนือจากเวลาเข้าเวรปกตินี่แทบจะมองไม่เห็นหัวประชาชนเอาเสียเลย...

ส่วนตัวก็อยากให้มีต่อ เพราะก็อย่างน้อยยังดีกว่าไม่มีอะไรเลย ถึงตำรวจจะต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ส่วนงานนี้ก็เถอะ แต่ก็อุ่นใจกว่าไม่ได้ลงมาในชุมชนเลย..."

ประชาชนในพื้นที่ของ **บช.น.** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ไม่ควรจะมีต่อไปหากว่ายังทำให้ตำรวจซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ต่อประชาชนกว่านี้ไม่ได้ ทุจริต คอรัปชั่นมาเป็นอันดับหนึ่ง ภาพลักษณ์แย่มาก ประชาชนจะไปไว้ใจให้ช่วยเหลือได้อย่างไร อีกอย่างหนึ่ง เพื่อนบ้านนี่ล่ะอาจจะไว้ใจกันลำบาก เพราะสังคมเราไม่เหมือนสังคมชนบทที่อยู่กันมานานแล้ว และรักกันเหมือนญาติพี่น้อง เราไว้ใจใครลำบาก แม้แต่เจ้าหน้าที่อาสาสมัคร หรือตำรวจเองก็ตาม...

...ตำรวจพิสูจน์ตัวเองได้เมื่อไหร่ เมื่อนั้นจะทำโครงการอะไรก็ทำได้ ไม่มีข้อแม้จากประชาชนอีกต่อไป เพราะอันที่จริงหน้าที่ของตำรวจคือพิทักษ์สันติราษฎร์อยู่แล้ว เราก็ยังต้องการที่จะพึ่งพาตำรวจอยู่ แต่ช่วยทำตัวให้น่าเชื่อถือกว่านี้หน่อยเถอะคุณเจ้าหน้าที่ตำรวจ อย่าให้เป็นผีซ้ำด้ามพลอยที่ยิ่งเจอตำรวจ ยิ่งมีทุกข์..."

ประชาชนในพื้นที่ของ**ภาคเหนือ** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ต้องมีสิ ไม่มีไม่ได้หรอก ถ้าไม่มีนี่ชาวบ้านรู้สึกกลัวแน่นอน ตำรวจชุมชนชุดนี้ก็ทำงานเต็มความสามารถให้เราเห็นมาแล้ว และก็เป็นเรื่องที่ดีกับชาวบ้านอย่างเราด้วย เพราะยาเสพติดในหมู่บ้านลดลงนะ อีกอย่างพวกโจรก็เงียบไปเลย เจอตำรวจชุดนี้เข้า...

...เราคงโชคดีที่มีคนทำงานจริงๆ อย่างดาบ.... และทีมของเขา ที่ลงพื้นที่ตลอดเวลา แม้ไม่ได้อยู่ในเวลาเวรก็ลงมาดูแลชาวบ้าน มันก็รู้สึกอบอุ่นและปลอดภัยมาก...

Copyright by Mahidol University

...ความต้องการที่จะให้ปรับปรุงในอนาคตหรือ? คงต้องปลูกฝังให้ตำรวจรุ่นหลังๆ เอาแบบอย่างตำรวจชุมชนทีมนี้เป็นต้นแบบและแนวทางในการปฏิบัติงานเรื่อยไป แต่ก็คงจะยากอยู่เหมือนกันนะ เพราะมันต้องขึ้นอยู่กับตัวของตำรวจด้วย ไม่ใช้แค่นโยบายหรือว่าการปฏิบัติตามๆ กันมา..."

ประชาชนในพื้นที่ของ**ภาคใต้** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...มีแล้วลงพื้นที่หมู่บ้านบ่อยๆ ก็มีประโยชน์นะ เพราะอย่างน้อยโจรมันจะได้กลัวกันบ้าง อาสาสมัครตำรวจก็ขาดไม่ได้เพราะพวกเขาดูแลเราอย่างดีมาโดยตลอด...

…ควรจะเพิ่มกิจกรรมในชุมชนที่น่าจะทำร่วมกันบ้างเช่น การจัดกิจกรรม walk rally ในชุมชนร่วมกันระหว่างตำรวจและประชาชน หรือกิจกรรมสนุกๆ ที่ทำให้ประชาชนกับตำรวจสนิทกันมากขึ้น เพราะพูดตรงๆ นะ ขนาดคนดีๆ ที่ไม่ได้ทำอะไรผิดถ้าไม่จำเป็นเขาก็ไม่ได้อยากยุ่งกับตำรวจนักหรอก เพราะกลัวเครื่องแบบกันล่ะมั้ง...

...ที่ต้องปรับแก้บ้างก็คือการประชาสัมพันธ์ เพราะบางทีเราไม่รู้หรอกว่าตำรวจมาลงพื้นที่ชุมชนเพื่ออะไร มาทำอะไร ถ้าประชาสัมพันธ์ให้ดีกว่านี้อีกสักนิด พวกเราอาจจะไปเข้าร่วมงานกับตำรวจมากกว่านี้ก็ได้..."

ประชาชนในพื้นที่ของ**ภาคตะวันออก** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"...ถ้าทั้งประเทศมีตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เหมือนที่นี่ ก็สนับสนุนให้มีต่อไป แต่จะว่าไป ตำรวจคงจะต้องเป็นตำรวจที่ดีด้วย ไม่อย่างนั้นก็เปลืองงบประมาณเล่น ไม่ได้อะไรขึ้นมา...

...ถ้าจะให้ปรับ น่าจะปรับให้อาสาสมัครมีเงินขวัญถุงกันบ้าง หรืออะไรที่สามารถทำให้พวกเขาชื่นใจในการที่จะต้องเหนื่อยปฏิบัติหน้าที่กันบ้าง พวกเขาก็เหนื่อยพอกันกับตำรวจ แต่ไม่ได้อะไรตอบแทนเท่าไหร่นัก มีแต่เงินจากตำรวจให้ แต่ผู้ใหญ่ที่ใหญ่กว่าผู้กำกับน่าจะให้อะไรพวกเขาได้บ้าง อนาคตจะได้เป็นแรงบันดาลใจให้กับใครหลายๆ คนเข้ามาเป็นอาสาสมัคร ช่วยเหลืองานตำรวจเพิ่มเติมอีก...

...เราภูมิใจกับตำรวจชุมชนและมวลชนของเรา เพราะถ้าไม่มีพวกเขาที่นี่ มันคงจะน่ากลัวขึ้นเยอะเลยชุมชนของเรา พวกเขาไม่ว่าจะเป็นตำรวจหรืออาสาฯ ทำให้ชุมชนของเราปลอดภัยขึ้นเยอะ และเราก็อยู่กันอย่างมีความสุข..."

Copyright by Mahidol University

ประชาชนในพื้นที่ของ**ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...มีหรือไม่มีโครงการนี้ก็มีค่าเท่าเดิม อาชญากรรมก็ยังมี โจรก็ยังมี ยาก็ยังมี ไม่มีอะไรแตกต่างเท่าไหร่ แต่ดีกว่านิดนึงตรงที่มีตำรวจและอาสาฯ ลงมาในหมู่บ้าน ไม่ให้โจรมันเหิมเกริม หน่อยก็เท่านั้น...

...โครงการต่างๆ ที่สนุกสนาน เอามาลองใช้ดูก็ดี เพราะคนไทยอย่างเราชอบอะไรที่เฮฮาสนุกสนาน อาจจะแทรกความรู้ด้านต่าง ๆ ลงไปในกิจกรรมเหล่านั้นก็ได้ จัดบ่อยๆ เข้าเดี๋ยวคนไทยก็เรียนรู้เองล่ะ...”

Copyright by Mahidol University

บทที่ 5
อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย ด้วยวิธีการทบทวนวรรณกรรมจากในประเทศและต่างประเทศ กอปรกับการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

5.1 แนวคิด หลักการ แนวทางการดำเนินการและสถานการณ์การดำเนินการ ของตำรวจชุมชนในประเทศไทยในปัจจุบัน

การดำเนินงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในรูปแบบของประเทศไทย ที่กรมตำรวจ (เดิม) ได้วางแนวทางไว้ จนกระทั่งเปลี่ยนชื่อมาเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ก็ได้สานต่อโครงการดังกล่าวเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตามที่ปรากฏในแผนและนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน ดังนี้

5.1.1 การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตามที่ปรากฏในแผนและนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตามที่ปรากฏในนโยบายนั้น มีลักษณะค่อนข้างครอบคลุมแนวคิดการตำรวจชุมชน (Community Policing) ของต่างประเทศหลายแนวคิด และวางอยู่บนพื้นฐานของการตำรวจเชิงรุก (Proactive Policing) เพราะต้องการพยายามหลีกหนีหรือพยายามละทิ้งการตำรวจรูปแบบเก่า (Traditional Policing) ที่เน้นเชิงรับทั้งหมด แบบเดียวกับที่เจ้าหน้าที่ตำรวจของไทยยึดถือเป็นแบบแผนปฏิบัติเรื่อยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และสร้างแต่ภาพลักษณ์ด้านลบให้กับตำรวจพร้อมทั้งขยายช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชนเสมอมาดังที่ Peak และ Glensor (1999) ได้อธิบายไว้ในลักษณะของการตำรวจแบบดั้งเดิม แต่มาตรการการตำรวจเชิงรุกนั้น Gene Stephens (2001) ได้กล่าวว่า เป็นรูปแบบใหม่ของการตำรวจที่ประเทศ

Copyright by Mahidol University

สหรัฐอเมริกานำมาใช้กับตำรวจ อันมีผลต่อการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในปัจจุบันและในอนาคตอย่างได้ผลเป็นที่น่าพอใจทั้งตำรวจและประชาชนในท้องที่

โดยลักษณะที่ปรากฏในนโยบายหรือแผน จากการสัมภาษณ์พบว่า ตำรวจกับประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมีความเป็นมิตร โดยบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจคือจะต้องป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยใช้วิธีการต่างๆ อย่างกว้างขวางและสร้างสรรค์ ใช้การทำงานเชิกรุก วัดผลจากการลดลงของจำนวนคดี และต้องไม่ละทิ้งวิธีการแบบตำรวจ คือ การบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) ทั้งนี้หมายถึง ตำรวจหรือคนในเครื่องแบบจะต้องปรากฏตัวในทุกๆ ที่ของชุมชน เพื่อจุดมุ่งหมายในการลดความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมของประชาชน การปฏิบัติหน้าที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนร่วมด้วย สร้างเครือข่ายชุมชน ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจและประชาชนหมายถึงการพยายามลดช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชนลงให้ได้มากที่สุดเท่าที่ความสามารถของตำรวจจะทำได้ สอดคล้องกับที่ Simon Mackenzie (2009) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ 5 ประการของตำรวจชุมชน ตามสัญญาที่ได้ให้ไว้กับประชาชนที่ว่า 1) จะต้องทำให้ประชาชนไว้ใจและศรัทธาในตัวตำรวจ 2) ลดความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมของประชาชนลงให้ได้ด้วยการพยายามลงพื้นที่ชุมชนให้ได้บ่อยที่สุด 3) ลดระดับความรุนแรงของอาชญากรรมและพวกป่วนเมืองลงให้ได้ 4) สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง 5) ตำรวจต้องยืดหยุ่น ลดทิฐิ ต้องทำงานร่วมกับประชาชนให้ราบลื่น

ตำรวจจะต้องตระหนักถึงหน้าที่ที่ต้องรับใช้หรือบริการชุมชนอยู่เสมอตามหน้าที่หลักของตำรวจดังที่ปรากฏใน กฎหมายและการบริหารงานยุติธรรมของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา หรือ The President's Commission on Law Enforcement and Administration of Justice ได้กำหนดไว้ในหัวข้อของหน้าที่ตำรวจที่ว่า ตำรวจ นอกจากจะมีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายแล้ว ยังจะต้องทำหน้าที่ในการบริการชุมชน อีกด้วย

ทั้งนี้ การฟ้องคดีและการดำเนินคดีจะต้องไม่ใช่เป้าหมายพิเศษของการตำรวจชุมชนเหมือนการตำรวจแบบดั้งเดิมอีกต่อไป แต่จะเป็นการใช้ศาสตร์ของตำรวจ (Policing) ในการลดช่องโอกาสในการเกิดอาชญากรรมในชุมชนให้เหลือน้อยที่สุด ตามทัศนะของ Trojanowize Kapperler และ Gaines (2002) ที่อธิบายว่า ตำรวจชุมชนนั้นคือการเปลี่ยนแปลงหน้าที่จากการบังคับใช้กฎหมายเพียงอย่างเดียว มาเป็นการพยายามที่จะทำให้ประชาชนรู้สึกอุ่นใจ ลดความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมของประชาชน

หน้าที่หลักของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ คือการพยายามผูกมิตรกับประชาชน พยายามผลักดันให้ประชาชนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนของชุมชนร่วมกับตำรวจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด COP แนวคิด NP แนวคิด NHW แนวคิด KOBAN System และแนวคิด NPP ที่ว่า ตำรวจกับ

Copyright by Mahidol University

ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบชุมชนเท่าๆ กันในรูปแบบของหุ้นส่วนชุมชน เพราะการดูแลชุมชน ไม่ใช่หน้าที่ของคนกลุ่มเดียว แต่ต้องเป็นคนทั้งหมดในชุมชนที่ต้องร่วมกันดูแลและรับผิดชอบชุมชนร่วมกัน

กล่าวได้ว่า ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยนั้น เป็นรูปแบบหนึ่งของแนวคิดการป้องกันอาชญากรรมตามทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายของการตำรวจ ซึ่งเป็นการลดช่องโอกาสการกระทำผิดของอาชญากร สกัดกั้นช่องทางทั้งหมดที่เป็นไปได้ และพยายามที่จะคาดการณ์ถึงสถานที่และเหตุการณ์ที่น่าจะมีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น สอดคล้องกับที่ สุดสงวน สุธีสร (2546) และ C.Ray Jeffery (1971) ได้นิยามไว้ แต่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ จะเป็นการพยายามดึงมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันด้วยอีกทางหนึ่ง เพื่อขยายขอบเขตทางอำนาจของตำรวจออกไปในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว เท่ากับเป็นการเพิ่มอัตรากำลังพลของเจ้าหน้าที่ ในรูปแบบของการมี และไม่มีเครื่องแบบ

การออกลาดตระเวนและการตั้งด่านสกัดหรือด่านตรวจในชุมชน เป็นหนึ่งในวิธีการป้องกันการเกิดอาชญากรรมเชิงพื้นที่ เป็นการควบคุมการขยายตัวของพื้นที่เสี่ยง หรือ Hot Spots ที่มีความหนาแน่นของการเกิดอาชญากรรมสูง สอดคล้องกับทฤษฎีอาชญากรรมเชิงพื้นที่หรือแหล่งเกิดอาชญากรรมหนาแน่น (Hot Spots) ซึ่งเป็นหลักการที่ว่า พื้นที่ใดมีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดอาชญากรรม พื้นที่นั้นก็ควรที่จะต้องมีปริมาณของคนในเครื่องแบบสูงด้วยเช่นกัน สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้นำมาปรับใช้กับตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย ซึ่งแท้จริงแล้วการลาดตระเวนในชุมชนนั้นเป็นหนึ่งในแนวคิดที่วางรากฐานอยู่บนการบังคับใช้กฎหมาย อันเป็นวิธีการดั้งเดิมของการตำรวจปกติ แต่การลาดตระเวนในรูปแบบของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ จะอาศัยอาสาสมัครตำรวจชุมชนเข้ามาช่วยในการลาดตระเวนของตำรวจด้วย เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับงานตำรวจมากขึ้น และแม้ว่าการตำรวจชุมชนนั้นจะเป็นการบริการประชาชนของตำรวจ แต่การที่ให้ประชาชนได้ปฏิบัติหน้าที่แบบตำรวจก็ถือเป็นการกระจายอำนาจของตำรวจลงสู่ประชาชนอีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jiunn-cherng Chiou (2008) ที่กล่าวว่า การตำรวจชุมชนเป็นการบริการเต็มรูปแบบของตำรวจ ที่ยังคงรูปแบบของการออกตรวจหรือลาดตระเวนในท้องที่ชุมชนแบบตำรวจดั้งเดิมไว้ โดยให้ประชาชนเข้ามาร่วมในการปฏิบัติงานโดยถือว่าพวกเขาก็มีหน้าที่เช่นเดียวกันกับตำรวจในลักษณะของหุ้นส่วนในชุมชนร่วมกัน งานวิจัยของ Department of Criminology and Criminal Justice University of MaryLand (2003) ที่กล่าวว่า วิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดของการป้องกันอาชญากรรมในงานของตำรวจชุมชน คือการเพิ่มสายตรวจตามจุดที่เกิดอาชญากรรมหนาแน่น หรือ Hot Spots และวิธีการที่มีแนวโน้มที่ดีในการป้องกัน

Copyright by Mahidol University

อาชญากรรม คือการใช้วิธีการด้านการตำรวจชุมชน ดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชนของพวกเขาเองร่วมกับตำรวจ

ตำรวจจำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะและศาสตร์ด้านการตำรวจ (Policing) ในระดับที่สูง ต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์อาชญากรรม ทั้งทางด้านสติปัญญา ไหวพริบ การสังเกต จดจำ มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เสมอ และต้องมีองค์ความรู้ทางสังคมวิทยา การประชาสัมพันธ์ วิชามนุษยสัมพันธ์ วิชาภาวะผู้นำ วิชาศิลปะการพูดและการถ่ายทอด วิชาการประสานงาน วิชาการตำรวจและมวลชนสัมพันธ์ และต้องมีความรู้ในด้านปัญหาอาชญากรรมและแนวทางแก้ไข เพื่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ปรากฏในงานวิจัยของ ตำรวจภูธรจังหวัดพิจิตร (2550) นอกจากนั้น สถานการณ์อาชญากรรมในสังคม เป็นสถานการณ์ที่ไม่ตายตัว ไม่เคยหยุดนิ่ง มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วตามสมัยแห่งเครื่องมือเทคโนโลยีต่างๆ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่ไร้พรมแดน ตำรวจจำเป็นต้องปรับตัวให้ตามทัน ทั้งนี้ ต้องรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาต้นตอของปัญหาในชุมชนได้อย่างมีวิจารณญาณและไม่ประมาท สามารถวางแผนกลยุทธ์เพื่อเข้าถึงปัญหาเหล่านั้นและแก้ปัญหาการกลับมาเกิดใหม่ของอาชญากรรมประเภทเดิมในพื้นที่เดิมได้ ตามแนวคิดการตำรวจแบบ Problem Oriented Policing หรือ POP ของ Herman Goldstein ผู้เป็นเจ้าของแนวคิดดังกล่าว ซึ่งถือเป็นการตำรวจที่เน้นกลยุทธ์ในการเข้าถึงปัญหาในชุมชนอย่างเข้าใจและลึกซึ้ง

ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตามแผนและนโยบายที่ปรากฏนั้น แม้ว่าจะให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน แต่ในขณะเดียวกันตำรวจก็จำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน องค์กรเอกชนและองค์กรท้องถิ่นร่วมด้วยเป็นหน้าที่หลัก เพื่อให้การปฏิบัติงานของตำรวจมีความสะดวกราบลื่นขึ้น ตามนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ได้มีการกำหนดแนวทางให้มีการพัฒนางานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เอาไว้ เพื่อสร้างแนวร่วมจากและเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนและองค์กรต่างๆ ให้เข้ามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร และร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาสังคมหลักของประเทศไทยในปัจจุบันร่วมกัน เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง เป็นเกราะป้องกันตนเองจากภัยอาชญากรรมได้ ตามนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและรัฐบาล ซึ่งในส่วนนี้ สอดคล้องกับแนวคิดการตำรวจชุมชนของ Mastrofski, Worden และ Snipes (1996) ที่กล่าวถึงการสร้างชุมชนให้แข็งแรง ว่าต้องมาจากความสามัคคีในชุมชนในการร่วมหาทางป้องกันและดูแลปัญหาอาชญากรรมร่วมกันระหว่างตำรวจและประชาชน ไม่ใช่การทำงานของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคมเท่านั้นที่จะดูแลชุมชนของคนทั้งหมด และยังสอดคล้องกับ Simon Mackenzie (2009) ที่กล่าวถึงคำจำกัดความของ Community Policing หรือ CP ข้อที่เกี่ยวกับการ

Copyright by Mahidol University

สร้างเครือข่ายชุมชนและสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง โดยให้ผู้สร้างเป็นตำรวจ ประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติ และองค์กรต่างๆ ของสังคมเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือ

นอกเหนือจากนั้น ตามแผนและนโยบายด้านการตำรวจชุมชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กล่าวถึงวิธีการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนอีกวิธีการหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน องค์กรในชุมชนและตำรวจร่วมกัน ได้แก่ การร่วมกันออกแบบสภาพแวดล้อมในชุมชนให้ยากต่อการสบช่องโอกาสในการก่ออาชญากรรมของอาชญากร เช่น การติดไฟในละแวกบ้านให้สว่างง่ายต่อการสังเกต ติดกล้องวงจรปิดในที่ที่ลับสายตา การใช้แนวคิดเพื่อนบ้านเฝ้าระวังในเขตหมู่บ้านหรือชุมชน ใช้สายตรวจตำรวจและประชาชน และการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและเฝ้าระวังตนเอง ครอบครัว และเพื่อนบ้านให้ปลอดภัยจากภัยยาเสพติดและอาชญากรรม นอกจากนั้น ศักยภาพของตำรวจ ศักยภาพของประชาชนและอาสาสมัครที่จะสามารถดูแลจัดการปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ในชุมชนจะต้องมีความพร้อมสูงไปด้วยไหวพริบและความรู้เชิงวิเคราะห์สังเคราะห์ การกำหนดสภาพปัญหา และประเมินผลเพื่อจัดการแก้ไขปัญหาความไร้ระเบียบและปัญหาอาชญากรรมต่างๆ จากหลักการของ SARA Model อันเป็นที่มาของ ตำรวจชุมชนเชิงแก้ไขปัญหา หรือ Problem-oriented Policing โดยตำรวจเองก็จะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกอปรกันไปด้วย เพื่อที่จะไม่ให้คนร้ายหรืออาชญากรกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

ซึ่งแนวคิดการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนดังกล่าวสอดคล้องไปในทางเดียวกันกับรูปแบบหลักในการป้องกันอาชญากรรม 3 แนวทาง ตามแนวความคิดของ Brantingham และ Faust (อ้างถึงใน Sandra Edelman และ Wendy Rowe, 1983) ที่ว่า การป้องกันอาชญากรรมสามารถกระทำได้ 3 แนวทางด้วยกัน คือ การป้องกันในขั้นแรก (Primary Prevention) การป้องกันในขั้นที่สอง (Secondary Prevention) และการป้องกันในขั้นที่สาม (Tertiary Prevention) ซึ่งแจกแจงตามการปฏิบัติงานของการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตามแผนฯ ได้ดังนี้คือ

1) การป้องกันขั้นแรก คือ การจัดให้มีโครงการเพื่อนบ้านเฝ้าระวังที่ดัดแปลงมาจากแนวคิด Neighbourhood Theory ของ Shaw และ McKay (1969) การจัดให้มีสายตรวจตำรวจและประชาชน การทำให้ประชาชนรู้จักการป้องกันตนเองและครอบครัวให้พ้นจากภัยของอาชญากรรมและยาเสพติด การออกแบบสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยตามแนวคิด ค.อ.ส. ของปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2545) และแนวคิด CPTED ของ Jeffery C. Ray (1971) เพื่อลดพื้นที่เสี่ยงในการก่ออาชญากรรมของอาชญากรในชุมชน และการทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนร่วมกันกับตำรวจ ซึ่งเป็นขั้นตอน Social Prevention หรือการป้องกันชุมชนแบบเข้มข้น

Copyright by Mahidol University

2) การป้องกันขั้นที่สอง คือ การที่ประชาชนและตำรวจมีศักยภาพพร้อมในการใช้ศาสตร์ทางด้านการตำรวจชุมชนเชิงแก้ไขปัญหา (POP) หรือ SARA Model ในการดูแลจัดการปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดในชุมชน และถือเป็นยุทธศาสตร์หลักของ Community Policing ด้วย

3) การป้องกันขั้นที่สาม คือ การใช้ศาสตร์ด้านการตำรวจ (Policing) ของตำรวจในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism) โดยใช้ยุทธวิธีแบบ การข่มขู่ยับยั้งเฉพาะราย (Specific Deterrence) และการตัดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ (Incapacitation) หรือ การตัดโอกาสการเกิดอาชญากรรม (Cutting Crime) ซึ่งในส่วนนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับประชาชน เพราะเป็นงานของตำรวจฝ่ายเดียวในการบังคับใช้กฎหมายและข่มขู่ยับยั้ง

โดยสรุปแล้ว การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์คือวิธีการหนึ่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการตัดช่องโอกาสหรือลดช่องโอกาสในการเกิดอาชญากรรมขึ้นในชุมชนโดยผ่านกระบวนการป้องกันทั้ง 3 ขั้น ซึ่งอาชญากรรมนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประกอบไปด้วย 3 ปัจจัย คือ เป้าหมายหรือเหยื่อ โอกาสหรือสถานที่ และคนร้ายหรืออาชญากร ตามแนวคิดสามเหลี่ยมอาชญากรรม ซึ่งหากขาดไปอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จะไม่มีปัญหาอาชญากรรมในชุมชนขึ้น

นอกจากนั้น ตำรวจยังต้องมีหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งคือ การพยายามสอนให้ประชาชนรู้จักการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากภัยอาชญากรรมและภัยจากปัญหายาเสพติด สอดคล้องกับการตำรวจของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่น ที่มีการทำคู่มือแจกจ่ายให้กับประชาชนในเรื่องการป้องกันตนเองดังกล่าวด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทยา กล่ำเอม (2545) ที่ได้กล่าวว่า การทำให้ประชาชนในชุมชนรู้จักการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม เป็นวิธีการป้องกันอาชญากรรมที่ดีที่สุด

ในด้านของ อาสาสมัครตำรวจ ตำรวจบ้าน หรือตำรวจอาสาสมัคร เป็นแนวคิดดั้งเดิมของ Neighbourhood Policing และแนวคิด Community Policing โดยตำรวจอาสาสมัครของไทยนั้นเป็นคนในเครื่องแบบที่มาจากภาคประชาชน มีเครื่องแบบประจำตัวคล้ายกับตำรวจ มีตราตำรวจเป็นสัญลักษณ์ตราแผ่นดินและ/หรือตราโล่ห์ กำกับที่อาร์มเพื่อให้ทราบว่ามีตำแหน่งเป็นตำรวจอาสาสมัครของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งแนวคิดของการใช้ตำรวจอาสาสมัครที่มาจากภาคประชาชนนั้น นอกจากจะคำนึงถึงการดึงมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานตำรวจและการลดช่องโอกาสในการเกิดอาชญากรรมตามทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายของการตำรวจดั้งเดิมแล้ว ยังเป็นตัวแทนของการทำงานในเชิงพื้นที่ของตำรวจอีกด้วย เพราะการสร้างตำรวจอาสาสมัครคือการสร้าง

Copyright by Mahidol University

อัตรากำลังพลในการออกตรวจ ลาดตระเวน และเฝ้าระวัง ในพื้นที่เสี่ยงภัย หรือ Hot Spots ต่างๆ ในชุมชนอีกด้วย โดยวางพื้นฐานความคิดอยู่บนแนวคิดของกลุ่มชิคาโก เรื่องสังคมไร้ระเบียบ หรือ Social Disorganization และทฤษฎีวงรอบ (Concentric Circles Theory) ของ Burgess ที่ว่า อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ที่ขึ้นตรงกับลักษณะท้องที่ บริเวณใดที่เกิดอาชญากรรมขึ้นบ่อยครั้ง ก็จะยังคงเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกเรื่อยๆ เช่นนั้น โดยบริเวณพื้นที่เสี่ยงภัยหรือ Hot Spots บางแห่ง แม้ว่าจะมีผู้อยู่อาศัยสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป แต่สถิติอาชญากรรมก็ยังคงมีสูงอยู่เช่นเดิม ฉะนั้น การหากำลังพลลงพื้นที่ชุมชนส่วนนั้นบ่อยๆ เช่น การลาดตระเวน การตั้งด่านต่างๆ อาจจะช่วยลดอาชญากรรมในพื้นที่นั้นๆ ลงได้

การลงพื้นที่แบบเดินเท้าในชุมชนก็มีจัดกันในบางพื้นที่ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครจะเป็นฝ่ายเข้าไปพูดคุยกับหัวหน้าชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน เพื่อก้าวทันข้อมูลข่าวสาร ข่าวคราวจากในชุมชนว่ามีอะไรที่ล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรมเกิดขึ้น หรือมีข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งผิดปกติในชุมชน การค้าขายยาเสพติด การเสพยาในหมู่บ้านหรือชุมชนหรือไม่ หากมีก็ต้องประชุมร่วมกันเพื่อหาทางแก้ไขกันต่อไปในภาคของประชาชนและตำรวจร่วมกัน ซึ่งแนวคิดเช่นนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาตินำแนวคิด Door to door และการจัด Meeting ในชุมชนนั้นประยุกต์มาจาก KOBAN System แนวคิด Neighbourhood Policing และแนวคิด Neighbourhood Watch มาดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมและอุปนิสัยพื้นฐานของคนไทย

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมประกอบกับการสัมภาษณ์ โดยตั้งอยู่บนฐานของแผนและนโยบายด้านการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สามารถสรุปได้ว่า การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทยภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน พบว่า แนวคิดของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทยนั้น ตั้งอยู่บนกรอบทฤษฎี (Theorotical Framework) ทางอาชญาวิทยา (Criminal Justice) และการตำรวจชุมชน (Community Policing) ดังแผนภาพที่ 4

Copyright by Mahidol University

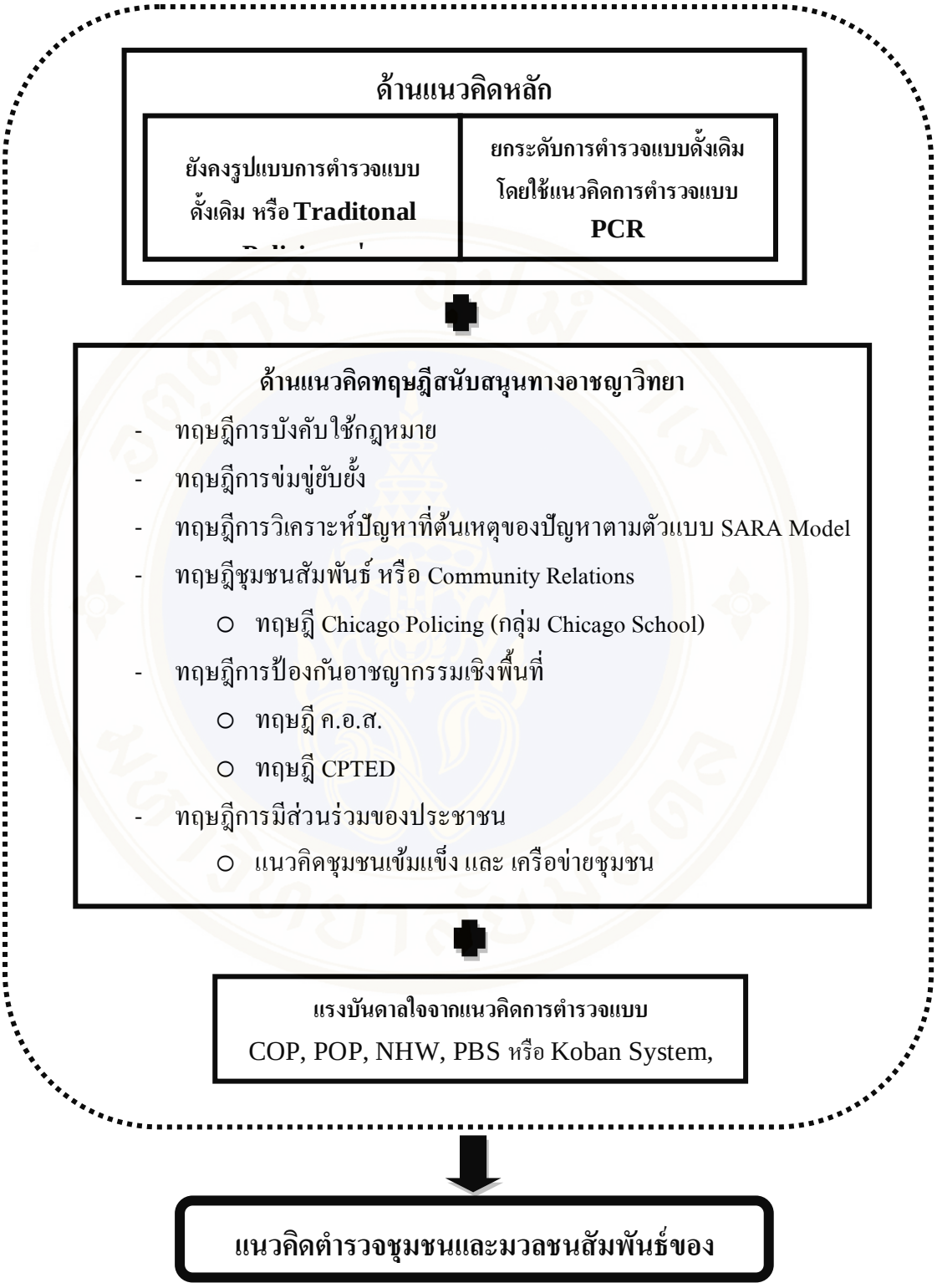

แผนภาพที่ 5.1 แสดงกรอบทฤษฎีของแนวคิดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย

Copyright by Mahidol University

จากแผนภาพของกรอบทฤษฎีข้างต้น พบว่า การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทยนั้น เหมือนว่าการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยจะมีความสมบูรณ์ไปด้วยทฤษฎีทางอาชญาวิทยา และแนวคิดการตำรวจชุมชนที่ค่อนข้างหลากหลาย แต่หากพิจารณาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงแล้ว พบว่า มีการนำแนวคิดเพียงแค่บางส่วนมาปรับใช้เท่านั้น และผู้วางแผนและนโยบายในส่วนนี้เอง ก็ไม่ได้พิจารณาจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเพียงแต่วิเคราะห์จากความถี่ของคดีที่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนต่างๆ และนำแนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยาและการตำรวจชุมชนประเภทต่างๆ ที่น่าจะใช้แก้ปัญหาดังกล่าวของพื้นที่ชุมชนนั้นๆ ได้มาร่างเป็นแผนและนโยบายเพื่อให้โรงพักต่างๆ นำไปปรับใช้ต่อไปเพียงเท่านั้น

5.1.2 การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย ยังคงใช้ศาสตร์การตำรวจที่ตำรวจได้ร่ำเรียนมาจากโรงเรียนของพวกเขาในการจัดการดูแลและปราบปรามความไร้ระเบียบและอาชญากรรมในชุมชนตามที่พวกเขาถนัด การป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนนั้น ตำรวจไม่ได้ให้ความสำคัญมากเท่ากับการปราบปรามและการพยายามแก้ไข การที่ดึงประชาชนข้ามามีส่วนร่วมในส่วนของอาสาสมัคร ก็คือต้องการเพิ่มอัตรากำลังของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องลงพื้นที่บ่อยๆ เช่นการจราจร และการลาดตระเวนเท่านั้น เช่นเดียวกับแนวคิดการตำรวจแบบ Police Community Relations ที่ให้ความสำคัญกับศาสตร์การตำรวจ และการบังคับใช้กฎหมาย หรือ Law Enforcement เป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมโครงการและการปฏิบัติหน้าที่

ในด้านขององค์ความรู้ของตำรวจในเรื่องการตำรวจชุมชน และการปรับประยุกต์แนวคิด แผน และนโยบายออกมาสู่ภาคปฏิบัติ พบว่าตำรวจยังคงมีองค์ความรู้อยู่ในวงจำกัดเกี่ยวกับการตำรวจชุมชนโดยเฉพาะด้านแนวคิดที่มาจากต่างประเทศ ตำรวจที่มีหน้าที่โดยตรงด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มักจะยังคงยึดติดอยู่กับผลงานด้านปริมาณที่อาศัยหลักฐานทางด้านความถี่ของการจัดกิจกรรม จัดโครงการ ความถี่ของการออกลาดตระเวน ตั้งด่านตรวจ รูปถ่ายและหลักฐานทางวัตถุ เพื่อแสดงถึงการลงปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจและอาสาสมัครเป็นผลงานและปฏิบัติหน้าที่เช่นนั้นเรื่อยมาเพราะเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว มากกว่าการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานในเชิงคุณภาพที่เน้นผลของการปฏิบัติงานตามเป้าประสงค์ของการป้องกันและแก้ไขการเกิดอาชญากรรมในชุมชน และหากจะมีการปฏิบัติงานที่เป็นเชิงคุณภาพ ก็จะอยู่ในรูปแบบของการพยายามสร้างความใกล้ชิดกับประชาชนโดยการสร้างโครงการต่างๆ ที่เน้นการให้บริการประชาชน เช่น การซ่อมแซมสาธารณูปโภค และด้านอื่นๆ ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาในชุมชนอย่างตรงประเด็นเลย

Copyright by Mahidol University

การทำงานของตำรวจไทยตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน พบว่า ยังคงเป็นการตำรวจเชิงตั้งรับ หรือ Reactive Policing ใช้ศาสตร์ด้านการตำรวจอย่างเต็มที่ในการจัดการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน และมักจะเป็นการรับแจ้งความ แล้วจึงลงพื้นที่ออกไปตรวจสอบและระงับเหตุ ซึ่งการทำงานของตำรวจนั้น ประชาชนจะไม่มีสิทธิมาก้าวก่ายเนื่องจากประชาชนเป็นเสมือนคนในปกครอง ไม่มีความรู้เรื่องศาสตร์ของตำรวจ ประชาชนจะต้องรักษาตนเองให้อยู่ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ไม่มีสิทธิออกความเห็น ใช้วิธีการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมแบบไม่มีการยืดหยุ่น และประชาชนต้องยอมปฏิบัติตนตามการดำเนินงานของตำรวจเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ Peak และ Glensor (1999) ความคิดของ Jack R. Greene (1999) และความคิดของ Herman Gold Stenin (1979) และสอดคล้องกับแนวคิดการตำรวจแบบ Police Community Relation ที่ยังคงแยกตำรวจออกจากประชาชน ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนเอง ประชาชนไม่สามารถทำงานร่วมกับตำรวจได้เพราะตำรวจคิดว่าประชาชนไม่มีความรู้ทางศาสตร์นี้ ซึ่งนั่นเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ตั้งไว้ในแผนและนโยบายด้านการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

สิ่งที่ตำรวจไทยต้องคำนึงถึงหลักสำคัญที่จะทำให้งานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มีประสิทธิภาพสูงสุดและจะต้องพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้งานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพให้ได้ในตอนนี้ก็คือ จะต้องดึงประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมากกว่าเดิม เข้าร่วมอย่างเต็มใจ เข้าร่วมเพราะเล็งเห็นประโยชน์จากการเข้าร่วมจริงๆ และเห็นความสำคัญต่อปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ตามแนวคิดของ Chapin (1977) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะต้องมาด้วยความเต็มใจเท่านั้น ไม่ใช่การบังคับเข้ามามีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูสวัสดิ์ จันทร์โรจนกิจ (2541) ที่กล่าวถึงปัจจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ว่ามาจากการที่ประชาชนในชุมชนให้ความสำคัญต่อปัญหาอาชญากรรมในชุมชน แต่ในหลายพื้นที่ ตำรวจกลับมองไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนมากนักเนื่องมาจากเหตุผลตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ข้างต้น

มูลเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของความร่วมมือจากภาคประชาชนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน พบว่า ประชาชนยังไม่เชื่อมั่น เชื่อใจและไม่มีความศรัทธาในตัวของตำรวจมากนัก เนื่องมากจากภาพลักษณ์ของตำรวจไทยที่มีภาพลักษณ์แย่มาตั้งแต่อดีต เนื่องมาจากการใช้การตำรวจแบบดั้งเดิม หรือ Traditional Policing ที่พยายามทำให้ตำรวจมีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและรองรับรูปแบบทางการเมือง เน้นควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมอย่างจริงจัง ให้ความสำคัญเพียงแต่สถิติการจับกุม สร้างอำนาจข่มเหงประชาชนและความหวาดกลัวให้กับประชาชนเพื่อข่มขู่ไม่ให้กระทำความผิด ซึ่งด้วยปัจจัยเอื้อนี้จะทำให้ตำรวจมี

Copyright by Mahidol University

ช่องทางในการคอรัปชั่นได้โดยที่ประชาชนได้แต่ยอมรับชะตากรรม และบ่มเพาะความเกลียดชังต่อตำรวจมากยิ่งขึ้น ดังเช่นที่ปรากฏในภาคกลาง บช.น. และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ทางด้านการดำเนินงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย พบว่า มีวิธีการร่วมที่สำคัญที่ตำรวจแทบทุกโรงพักได้นำเอามาร่างเป็นแผนของโรงพักตนเองคือ การจัดกิจกรรมบันเทิงหรือโครงการที่เน้นการสันทนาการต่างๆ ในชุมชน ด้วยจุดประสงค์เพื่อให้ความหวาดกลัวในตัวตำรวจของประชาชนลดลง เป็นหนึ่งในยุทธวิธีการพยามลดช่องว่างของตำรวจกับประชาชนลงและเป็นการเรียกศรัทธาในตัวตำรวจจากประชาชน โดยในโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นนั้นจะแฝงการให้ความรู้เรื่องการป้องกันตนเองจากปัญหาอาชญากรรมโดยเฉพาะปัญหายาเสพติดลงไปในกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ และปลูกฝังพฤติกรรมรักบ้านเกิดและจิตสาธารณะที่จะช่วยสอดส่องดูแลเพื่อนบ้านให้ปลอดภัยเช่นเดียวกับบ้านของตน ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของ KOBAN System แนวคิด Neighbourhood Policing และ แนวคิด Neighbourhood Watch ที่เน้นการสร้างพฤติกรรมรักและหวงแหนบ้านเกิด และการมีจิตสาธารณะ พร้อมที่จะเป็นหนึ่งในผู้ช่วยของตำรวจและเฝ้าระวังภัยในชุมชนของตนเองผ่านการจัดโครงการต่างๆ ในชุมชน

แต่ในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง พบว่า การที่ตำรวจลงไปลาดตระเวนในพื้นที่ชุมชน ลงไปคลุกคลีพูดคุยกับผู้นำประชาชน ออกเยี่ยมชุมชน การนั่งป้อมตำรวจประจำตำบล การจัดกิจกรรมบันเทิง จัดเวทีในชุมชนเพื่อสร้างความบันเทิงให้กับประชาชน อาจจะมีรูปแบบที่ดูมีประโยชน์และตอบโจทย์ในเรื่องของการพยายามลดช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชนลงได้ และเป็นการเรียกร้องความสนใจจากประชาชนในชุมชนให้เข้ามาร่วมกิจกรรมได้ดี เพราะโดยปกตินิสัยของคนไทยชอบการพบปะสังสรรค์ ดังที่ปรากฏในงานวิจัยของ สิทธิพัฒน์ ตันติยานนท์ (2542) ที่กล่าวว่า การดำเนินโครงการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้ประสบความสำเร็จและสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจและประชาชนได้นั้น ตำรวจควรจะต้องลงพื้นที่ชุมชนให้บ่อย และจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการให้มากที่สุด แต่การดำเนินโครงการดังที่กล่าวมา กลับแสดงให้เห็นว่าไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่แท้จริงในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมและป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชนตามวัตถุประสงค์ของนโยบายจริงๆ กลับกลายเป็นเพียงความต้องการปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วนตามที่ผู้บังคับบัญชากำหนดมาของตำรวจเท่านั้น แต่โครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่ได้จัดมาก็ไม่ใช่ว่าจะไร้ประโยชน์เสมอไป เพราะก็ได้ปรากฏผลพลอยได้ที่ดีจากการลงพื้นที่ไปปรากฏตัวบ่อยๆ ในชุมชนด้วยเช่นกัน คือ อาชญากรหลบหรือไม่กล้าลงมือกระทำผิด เพราะเกรงกลัวอำนาจและอิทธิพลของเครื่องแบบตำรวจเพียงเท่านั้น

Copyright by Mahidol University

และแม้ว่าจะมีโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่ตำรวจพยายามจะลดช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชนลง แต่ก็พบว่า ไม่ว่าความพยายามของตำรวจจะมีมากมายเท่าใด แต่ ก็ดูเหมือนว่าจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะทัศนคติและทิฐิที่ประชาชนและตัวของตำรวจไทยเองมีนั้น ยังคงมองว่าตำรวจก็คือตำรวจ ประชาชนก็คือประชาชน เช่นเดิม ซึ่งทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะแนวคิดแบบ Traditional Policing ที่มีมาเนิ่นนานแล้วในสังคมไทย

การจัดตั้งป้อมตำรวจชุมชน ป้อมตำรวจประจำตำบล หรือที่พักสายตรวจชุมชนนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้นำแนวคิดมาจาก KOBAN System และแนวคิด Neighbourhood Police Post (NPP) เพื่อเป็นที่พักของสายตรวจและเป็นสถานที่อยู่ประจำของตำรวจชุมชน ซึ่งตำรวจที่อยู่ประจำป้อมฯ จะทำหน้าที่เช่นเดียวกับเวลาอยู่โรงพัก ซึ่งประชาชนสามารถมาแจ้งเบาะแสอาชญากรรมหรือปัญหาต่างๆ ในชุมชนได้ การที่ตำรวจและอาสาสมัครตำรวจประจำอยู่ที่ป้อมตำรวจ จะทำให้สามารถลงพื้นที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็วหลังจากได้รับแจ้งเหตุ แต่ความแตกต่างของป้อมตำรวจของประเทศไทยกับของ KOBAN System และ NPP คือ ตำรวจไทยอาจจะไม่ได้อยู่ประจำป้อมตำรวจตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งในบางครั้งเมื่อประชาชนต้องการแจ้งเหตุด่วน แต่กลับไม่มีตำรวจและอาสาสมัครประจำอยู่เลย ประชาชนก็ต้องไปแจ้งความที่โรงพักเช่นเดิม ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างทันท่วงทีและทำให้ประชาชนหมดศรัทธากับตำรวจและอาสาสมัครประจำตำบล และคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะมีป้อมตำรวจประจำตำบลต่อไป

อาสาสมัครที่มาจากประชาชน ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ อีกทั้ง ไม่เข้าใจอำนาจและหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ เกิดความเข้าใจผิดว่าตนเองเป็นตำรวจ จึงปฏิบัติตัวเช่นเดียวกับตำรวจโดยคิดว่าไม่ใช่สิ่งที่ผิด ซึ่งในบางชุมชน การมีอาสาสมัครดังกล่าว เป็นปัจจัยทำให้เกิดปัญหาในชุมชนมากกว่าการที่ไม่มีอาสาสมัคร

เมื่อสังเคราะห์ข้อมูลข้างต้นแล้ว พบว่า แนวความคิดและแนวทางการดำเนินงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย มีความคล้ายคลึงกับแนวความคิดแบบ Police Community Relation หรือ PCR มาก ซึ่งหากพิจารณาดูอย่างไม่ลึกซึ้งแล้วอาจจะมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดแบบ Community Policing มาก แต่กลับมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เพราะอันที่จริงแล้วการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยนั้น เป็นการสร้างขึ้นมาเพื่อยกระดับการตำรวจแบบดั้งเดิม หรือ Traditional Policing เท่านั้น ไม่ได้มีการเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติหรือทัศนคติของตำรวจแบบเดิมไปในรูปแบบของการปฏิรูปแนวคิดและวิถีการปฏิบัติมากนัก เหมือนเป็นเหล้าเก่าในขวดใหม่ ที่ภายนอกมองเห็นความเปลี่ยนแปลง แต่ภายในยังคงสารัตถะดั้งเดิมเอาไว้ไม่เปลี่ยนแปลง

Copyright by Mahidol University

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปออกมาเป็นตัวแบบ ที่มีฐานแนวคิดวางอยู่บนวัตถุประสงค์ข้อที่ว่าด้วยการศึกษาสถานการณ์ แนวคิด หลักการ และแนวทางการดำเนินการของตำรวจชุมชนในประเทศไทย ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของงานวิจัยชิ้นนี้ ดังแผนภาพที่ 5 ที่แสดงแนวคิดและสถานการณ์การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน

Copyright by Mahidol University

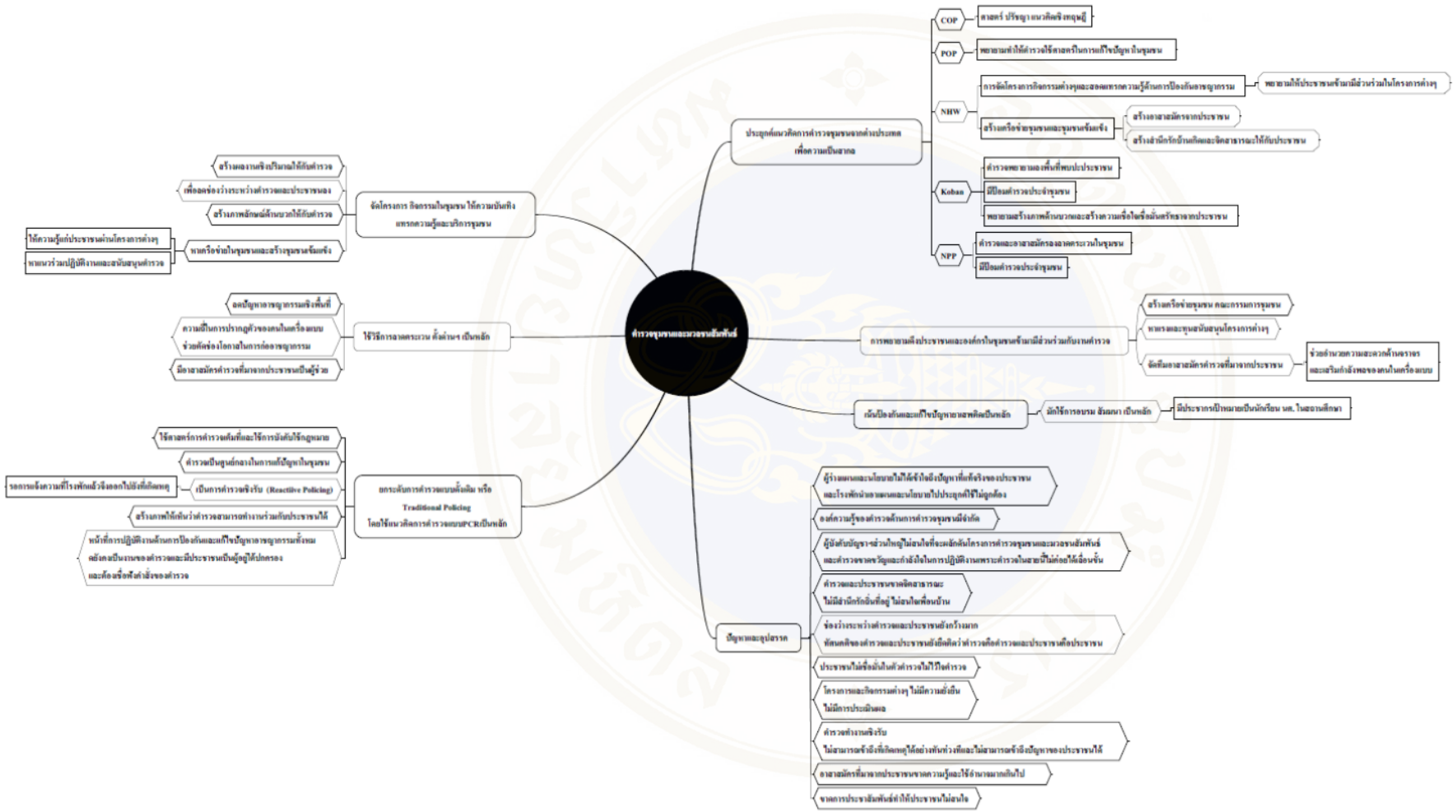

แผนภาพที่ 5.2 แสดงแนวคิดและสถานการณ์การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยในปัจจุบัน

Copyright by Mahidol University

จากแผนภาพที่ 5 ซึ่งแสดงแนวคิดและสถานการณ์การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยในปัจจุบัน สามารถอธิบายแผนภาพได้ดังนี้

1. ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทย ประยุกต์แนวคิดจากต่างประเทศเพื่อความเป็นสากล แบ่งออกเป็น

1.1) แนวคิด COP : ด้านการประยุกต์ศาสตร์ ปรัชญาด้าน CP มาบรรจุในแผนและนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1.2) แนวคิด POP : ด้านการพยายามที่จะทำให้ตำรวจนำศาสตร์ด้านการตำรวจมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในชุมชน

1.3) แนวคิด NHW : ด้านการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ความรู้กับประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ผ่านการดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ และการสร้างชุมชนเข้มแข็ง โครงการสร้างอาสาสมัครจากประชาชน และสร้างสำนึกรักบ้านเกิดให้กับประชาชนในชุมชน

1.4) แนวคิด KOBAN : ด้านการให้ตำรวจลงพื้นที่ชุมชน พบปะประชาชนและลาดตระเวน ด้านการสร้างป้อมตำรวจฯ ให้ตำรวจชุมชนอยู่ประจำป้อม และสร้างภาพตำรวจแสนดี เพื่อสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจกับประชาชน

1.5) แนวคิด NPP : ด้านการให้ตำรวจลงลาดตระเวนชุมชนและการสร้างป้อมตำรวจชุมชน

2. ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทย เป็นการพยายามดึงประชาชนและองค์กรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับงานตำรวจ

2.1) สร้างเครือข่ายชุมชนและกรรมการชุมชน

2.2) หางบประมาณและทุนสนับสนุนกิจกรรมโครงการต่างๆ จัดทีมอาสาสมัครฯ ที่มาจากประชาชนเพื่อช่วยอำนวย ความสะดวกในการจราจรและเสริมสร้างกำลังพลของคนในเครื่องแบบ

3. ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทย เน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นหลัก ซึ่งมักจะใช้วิธีการอบรม สัมมนา เป็นวิธีการหลัก โดยมีกลุ่มประชากรเป้าหมายเป็นนักเรียน นักศึกษาตามสถานศึกษา

4. ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทย เน้นจัดโครงการ กิจกรรมในชุมชน ให้ความบันเทิง แทรกความรู้และบริการชุมชน

4.1) สร้างผลงานเชิงปริมาณให้กับตำรวจ

4.2) เพื่อลดช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชนลง

Copyright by Mahidol University

4.3) สร้างภาพลักษณ์ด้านบวกให้กับตำรวจ

4.4) สร้างเครือข่ายชุมชนและสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยให้ความรู้แก่ประชาชนผ่านโครงการต่างๆ และหาแนวร่วมปฏิบัติงานและสนับสนุนตำรวจ

5. ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทย ใช้วิธีการลาดตระเวน และการตั้งด่านตรวจ ด่านสกัดในชุมชนเป็นหลัก

5.1) ลดปัญหาอาชญากรรมเชิงพื้นที่

5.2) สร้างความถี่ในการปรากฏตัวของคนในเครื่องแบบ เพื่อช่วยลดช่องโอกาสในการก่ออาชญากรรม

5.3) มีอาสาสมัครตำรวจที่มาจากประชาชนเป็นผู้ช่วยเหลือ ช่วยสนับสนุน

6. ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทย ยกระดับการตำรวจแบบดั้งเดิม (Traditional Policing) โดยใช้แนวคิดการตำรวจแบบ PCR เป็นหลัก

6.1) ใช้ศาสตร์การตำรวจเต็มขั้น และใช้การบังคับใช้กฎหมาย

6.2) ตำรวจเป็นศูนย์กลางในชุมชน

6.3) ยังคงเป็นการตำรวจเชิงรับ ซึ่งเป็นการรอแจ้งความหรือรับแจ้งเหตุแล้วจึงออกไปยังที่เกิดเหตุ

6.4) สร้างภาพให้เห็นว่าตำรวจสามารถทำงานร่วมกับประชาชนได้

6.5) หน้าที่การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทั้งหมด ยังคงเป็นหน้าที่ของตำรวจ และมีประชาชนเป็นผู้อยู่ภายใต้การดูแลและปกครองโดยตำรวจ และต้องเชื่อฟังตำรวจ

7. ปัญหาและอุปสรรค

7.1) ผู้วางแผนและนโยบายไม่ได้เข้าใจปัญหาที่แท้จริงของประชาชนและโรงพักต่างๆ ก็นำแผนไปปรับใช้ไม่ถูกต้องและเหมาะสม

7.2) องค์ความรู้ของตำรวจชุมชนยังมีจำกัด

7.3) ผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะผลักดันโครงการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตำรวจเองก็ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพราะสายการปฏิบัติงานไม่เจริญเติบโต

7.4) ตำรวจและประชาชนขาดจิตสาธารณะ ไม่มีสำนึกรักถิ่นที่อยู่ ไม่สนใจเพื่อนบ้าน

Copyright by Mahidol University

7.5) ช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชน ยังกว้างมาก และทัศนคติของตำรวจและประชาชนยังยึดติดว่าประชาชนคือประชาชน ตำรวจก็คือตำรวจ

7.6) ประชาชนไม่เชื่อมั่นในตัวตำรวจ ไม่ไว้ใจตำรวจ (ยังยึดติดค่านิยมเก่า)

7.7) โครงการและกิจกรรมต่างๆ ไม่มีความยั่งยืน ขาดการติดตามและขาดการประเมินผล

7.8) ตำรวจยึดติดกับการทำงานเชิงรับ ไม่เปิดรับแนวคิดใหม่ๆ การเข้าถึงปัญหาจึงไม่ทันท่วงที ไม่สามารถเข้าถึงปัญหาของประชาชนได้

7.9) อาสาสมัครที่มาจากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกับตำรวจ และมักใช้อำนาจในทางที่ผิด

7.10) ขาดแรงดึงดูด ขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้ประชาชนไม่ให้ความสนใจกับโครงการต่างๆ เท่าที่ควร

5.2 แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนสำหรับประเทศไทยที่เหมาะสม

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ และสังเคราะห์ผลการศึกษาของวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า แนวทางที่น่าจะต้องพัฒนาให้เป็นไปได้ในอนาคตของตำรวจชุมชนในประเทศไทย ควรจะต้องมีการปรับยุทธศาสตร์ต่างๆ อย่างมากเพื่อที่จะทำให้การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาออกมาเป็นแนวทางในอนาคตของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย ได้ดังต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

แนวทางในอนาคตของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัดผลงานจากเชิงคุณภาพเป็นหลัก เชิงปริมาณเป็นรอง

1.1) เชิงคุณภาพ

- วัดผลงานจากความยั่งยืนของโครงการและผลจากการปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- วัดผลจากความพึงพอใจของประชาชน
- ความสำเร็จของโครงการคือการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- ความเข้มแข็งของชุมชนและความเป็นเครือข่ายของชุมชน

1.2) เชิงปริมาณ

- วัดผลจากสถิติของคดีที่ลดลง ไม่ใช่สถิติของคดีที่จับกุมได้
- งบประมาณที่สูญเสียไป กับความสำเร็จที่ได้มา

2. แผนและนโยบาย

2.1) ผู้เขียนแผนและนโยบายต้องเข้าใจความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

- ต้องสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน
- ดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเขียนแผนและนโยบาย
- สำรวจพื้นที่ทางกายภาพอย่างละเอียดและวิเคราะห์ปัญหาของประชาชน

2.2) ต้องมีงบประมาณมารองรับ

- งบทุกบาทต้องแสดงออกมาเป็นผลงานเพื่อความโปร่งใส
- งบทุกบาทต้องลงสู่ชุมชน ห้ามแบ่งไปใช้ในหน่วยงานอื่นเด็ดขาด
- หากงบประมาณไม่พอ ตำรวจต้องประชาสัมพันธ์เพื่อขอการสนับสนุนจากภาคเอกชนให้ได้

2.3) ต้องมีทรัพยากรบุคคลมารองรับ

- เจ้าหน้าที่ตำรวจ
  + ตำรวจทุกนายจะต้องมีใจเป็นตำรวจชุมชน

Copyright by Mahidol University

@ ตำรวจทุกสังกัดต้องมีความรู้ด้านการตำรวจชุมชนและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

+ จะต้องเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญเท่ากับหน่วยอื่นๆ

@ ผู้บังคับบัญชาห้ามละเลยความสำคัญเด็ดขาด

+ ประชาชนสามารถคัดเลือกตำรวจประจำชุมชนได้และสามารถคัดออกได้หากปฏิบัติตนไม่น่าพึงพอใจ

@ ทำให้ตำรวจชุมชนมีภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นที่รักของประชาชน

+ จัดอบรมให้ความรู้ตำรวจบ่อยๆ

+ ใสซื่อ มือสะอาด และตรวจสอบได้

@ หากทำตัวดีประชาชนมีสิทธิให้อยู่ในชุมชนต่อ และหากทำตัวไม่ดีประชาชนก็มีสิทธิคัดออกและอาจโดนลงโทษทางวินัยร่วมด้วย

- ประชาชนผู้ช่วยตำรวจ หรือ PCSO

+ ต้องมีการสอบคัดเลือกอย่างจริงจัง

+ ฝึกอบรมบ่อยๆ เพื่อความเป็นมืออาชีพ

+ จูงใจให้ประชาชนที่มีคุณภาพเข้ามาทำงานเป็นผู้ช่วยตำรวจ

@ ให้สิทธิพิเศษและสวัสดิการในการทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยตำรวจ

@ ให้รางวัลและมีลำดับขั้นการปฏิบัติหน้าที่ (เหมือนชั้นยศ) เพื่อเป็นแรงสนับสนุนในการปฏิบัติงาน

@ เพิ่มคะแนนพิเศษให้หาก PCSO ต้องการสอบตำรวจในอนาคต

2.4) ต้องสอดคล้องพอกับพื้นฐานชุมชนของไทย

- ลงสำรวจพื้นที่และความเห็นของประชาชนเป็นเบื้องต้น

- ลงสำรวจพื้นที่ทางกายภาพและวิเคราะห์

2.5) ผู้เขียนแผนต้องมีความรู้ความเข้าใจแนวคิดและทฤษฎีการตำรวจชุมชนอย่างแตกฉาน

Copyright by Mahidol University

- สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดเพื่อประยุกต์กับสังคมไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความยั่งยืนของโครงการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

3.1) เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เข้มแข็ง

3.2) ทำให้ประชาชนเป็นแกนหลักในการจัดกิจกรรมต่างๆ

3.3) สร้างการประชาสัมพันธ์ให้โดดเด่น

3.4) ดึงองค์กรเอกชนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

3.5) ต้องมีการติดตามและประเมินผลโครงการ

4. ความรู้ ความเข้าใจของตำรวจ

4.1) ต้องมีความรู้แม่นยำทางด้านการตำรวจชุมชน

- ต้องมีความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์
- ต้องมีความรู้ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์
- ต้องมีความรู้ในด้านการสร้างแรงจูงใจและการสร้างแรงบันดาลใจ
  @ ต้องมีภาวะผู้นำสูงและมั่นใจในตนเอง
- ต้องมีความรู้ด้านศิลปะการพูดและการถ่ายทอด
- ต้องมีความรู้ด้านการประสานงานองค์กร
- ต้องมีความรู้ด้านการตำรวจประเภทต่างๆ
- ต้องมีความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม
- ต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล
- ต้องมีความรู้ลึกซึ้งเกี่ยวกับปัญหาในชุมชนของตน
- ต้องมีความรู้ด้านสังคมวิทยาและด้านมานุษยวิทยา

4.2) ตำรวจสอน ประชาชนปลอดภัย

- ตำรวจต้องสอนให้ประชาชนมีความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชนให้ได้มากที่สุด
- ตำรวจต้องปลูกฝังสำนึกรักบ้านเกิดและหวงแหนบ้านเกิดให้กับประชาชนอย่างมีผลสัมฤทธิ์

5. ใช้การตำรวจเชิงผสม

5.1) การตำรวจเชิงรับ

- ใช้ศาสตร์การตำรวจ

Copyright by Mahidol University

- ใช้การบังคับใช้กฎหมาย

5.2) การตำรวจเชิงรุก

- ใช้การตำรวจชุมชน
- ใช้การบังคับใช้กฎหมาย

6. ปรับทัศนคติ

6.1) ปรับทัศนคติของตำรวจ

- ต้องปลูกฝังให้ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของประชาชนได้
- ต้องยอมรับให้ได้ว่าประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนเดียวกันกับตำรวจ
- ต้องระลึกไว้เสมอว่าประชาชนทำให้ตำรวจทำงานในชุมชนได้ง่ายขึ้น

6.2) ทัศนคติของประชาชน

- ตำรวจจะต้องเป็นผู้ปรับทัศนคติให้กับประชาชน
- เพื่อให้ประชาชนยอมรับ ตำรวจต้องปรับปรุงตนเองและล้างภาพลักษณ์คอรัปชั่นให้หมดไปให้ได้

7. แนวคิดและทฤษฎีจากต่างประเทศ

7.1) CPTED

- ร่วมกับแนวคิด ค.อ.ส.
- จัดทีมประชาชนเพื่อจัดการรับผิดชอบพื้นที่ของตัวเองและจัดแข่งขันกันเพื่อสร้างแรงจูงใจ

7.2) COP

- รู้จักประยุกต์แนวคิดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้เข้ากับชุมชนนั้นๆ
- ต้องทำให้ประชาชนในชุมชนเข้ามาเป็นแนวร่วมกับตำรวจให้ได้
- ลงพื้นที่ชุมชนให้มากที่สุดและแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนให้มากที่สุดด้วยเช่นกัน
- สร้างเครือข่ายชุมชน กรรมการชุมชนและจัดประชุมร่วมกันบ่อยครั้ง
- ตำรวจชุมชนจะเป็นหน่วยงานที่มีอิสระในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องวางอยู่บนความถูกต้องของกฎหมายและความเหมาะสม

Copyright by Mahidol University

7.3) POP

- แก้ไขปัญหาของชุมชนที่ต้นเหตุของปัญหาผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหานั้นๆ จากต้นขั้วของปัญหาเพื่อป้องกันการเกิดการกระทำผิดซ้ำ ปัญหาอาชญากรรมซ้ำๆ

- การตำรวจเชิงผสม ให้ตำรวจเป็นแกนนำ และให้ประชาชนเป็นผู้ช่วยหรือผู้สนับสนุนงานตำรวจ

- ใช้ศาสตร์ตำรวจอย่างเต็มที่ แต่ต้องไม่ทิ้งความคิดเห็นจากประชาชน

7.4) NP

- สร้างทีมตำรวจชุมชนประกอบด้วยตำรวจและ PCSO หรือผู้ช่วยผู้สนับสนุนตำรวจ

@ ทำโครงสร้างหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทุกคนให้ชัดเจน

@ เป็นวิธีที่ใช้จัดการกับพวกป่วนเมืองได้ดี ฉะนั้นจะต้องพยายามจัดทีมให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

- สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังจากประชาชนและร้านค้าต่างๆ

- รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน 100% และให้ประชาชนร่วมประเมินตำรวจชุมชนได้

- การบังคับใช้กฎหมายยังคงเข้มข้นเหมือนเดิม แม้จะอยู่บนพื้นฐานของการตำรวจชุมชนก็ตาม

7.5) NHW

- สร้างการประชาสัมพันธ์ที่ดี

@ หากเกิดปัญหาใดๆ ก็ตามขึ้นในชุมชนจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน

@ ประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมที่จะจัดขึ้นในชุมชนให้ประชาชนทุกคนทราบ

@ ทำหนังสือพิมพ์หรือแผ่นพับ เพื่อประชาสัมพันธ์สถานการณ์อาชญากรรมในชุมชน

@ ทำป้าย แผ่นพับ ฯลฯ เตือนภัยในชุมชน

- สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ตำรวจ ผ่านการประชาสัมพันธ์และการสร้างความสนิทสนมกับประชาชนผ่านกิจกรรมชุมชนต่างๆ

Copyright by Mahidol University

- ตำรวจจะต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอทางด้านเทคนิคการจัดการปัญหาและดูแลความปลอดภัยในชุมชน

- ทำคู่มือดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรมในชุมชนแจกประชาชน

@ คู่มือการจัดชุมชนให้ปลอดภัย

@ คู่มือการป้องกันตนเองให้ปลอดภัย

@ คู่มือการสังเกตลักษณะ พฤติกรรม รูปพรรณของผู้ต้องสงสัย

@ คู่มือการเป็นอาสาสมัครในชุมชน

@ ฯลฯ (ตามแต่ความเหมาะสมของชุมชน)

- ทำโครงการและกิจกรรมที่มีความยั่งยืน

@ ให้ประชาชนในชุมชนเป็นแกนนำร่วมกับตำรวจในการสร้างโครงการและกิจกรรมต่างๆ โดยประชาชนมีสิทธิเสนอกิจกรรมเองได้

@ ใช้ศาสตร์ด้านการบริหารจัดการโครงการและการประเมินผลโครงการเพื่อสร้างความยั่งยืนของโครงการ

@ พยายามทำให้องค์กรต่างๆ ในชุมชนให้การสนับสนุนทางด้านทุนทรัพย์และวัสดุอุปกรณ์ให้ได้ โดยการทำให้องค์กรต่างๆ ทราบถึงประโยชน์ของโครงการนั้นๆ ต่อองค์กรของพวกเขาและต่อชุมชนของพวกเขา

- ทำให้ประชาชนมีสำนึกรักบ้านเกิดและหวงแหนบ้านเกิดอย่างแข็งแกร่งให้ได้

@ อาจจัดการประกวดชุมชนเข้มแข็งเพื่อสร้างแรงจูงใจ

@ แนะแนวทางในการสร้างชุมชนเข้มแข็งแก่ประชาชน

@ ปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะให้กับประชาชน

- มอบหมายหน้าที่ให้กับประชาชนในชุมชนตามความเหมาะสม

@ สร้างทีมอาสาสมัครต่างๆ ในชุมชน ทั้งแบบมีเครื่องแบบและไม่มีเครื่องแบบ

@ สร้างทีมต่างๆ และให้มีการจัดแข่งขันกันเพื่อสร้างความสนุกสนานและสนิทสนม

@ ต้องมีการประชุมทีม อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง

Copyright by Mahidol University

- ต้องสร้างความกล้าให้ประชาชนในการเข้าแจ้งเบาะแสและสิ่งผิดปกติในชุมชน

7.6) KOBAN System

- ทำให้ตำรวจกลายเป็นเหมือนส่วนหนึ่งในชุมชนที่ขาดไม่ได้

@ ทำตัวเสมือนญาติ เข้าไปฝังตัวและจิตใจ ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนเลย

@ ต้องมีความยุติธรรม ใจดีและอ่อนโยน แต่เด็ดขาด

- ตำรวจและ/หรืออาสาฯ จะต้องอยู่ประจำป้อมตลอด 24 ชั่วโมง

@ เจ้าหน้าที่ประจำป้อมฯ จะต้องให้ความรู้เรื่องอาชญากรรมแก่ประชาชนได้

@ เจ้าหน้าที่ประจำป้อมฯ ต้องรับแจ้งความและออกปฏิบัติหน้าที่ได้ตลอด 24 ชั่วโมง

@ ป้อมตำรวจฯ จะต้องเป็นสถานที่ที่เปิด 24 ชั่วโมง เพื่อสร้างความอุ่นใจให้กับประชาชน

- ลาดตระเวนอย่างมีประโยชน์

@ ต้องสังเกตและบันทึกรายละเอียดสิ่งต่างๆ ในชุมชนให้ครอบคลุม เพราะหากเกิดสิ่งผิดปกติขึ้น ตำรวจจะได้แก้ไขได้ทัน

@ ต้องหา Hot Spots ในชุมชนให้เจอ

@ ออกเยี่ยมเยียนประชาชนแบบ door to door

- ตำรวจต้องมีความรู้

@ ความรู้ทางศาสตร์ด้านการตำรวจ

@ ความรู้ทางศาสตร์ด้านการตำรวจชุมชน

@ ความรู้ทางด้านกฎหมาย

@ ต้องมีความรู้มากพอที่จะถ่ายทอดให้กับประชาชนได้โดยไม่ผิดพลาด

- ตำรวจต้องเป็นที่ปรึกษาในชุมชนได้

@ ต้องรอบรู้ เป็นที่ปรึกษาได้ตั้งแต่เรื่องเล็กจนถึงเรื่องใหญ่ ทั้งที่เกี่ยวกับตำรวจและไม่เกี่ยวกับตำรวจ

7.7) NPP

- ใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการดูแลชุมชน

Copyright by Mahidol University

- ต้องมีป้อมตำรวจทุกชุมชนและทีมตำรวจทุกชุมชน
- มีทีมตำรวจเฉพาะสำหรับชุมชน โดยจะมีการอบรมและเรียนพิเศษ เพื่อให้เป็นตำรวจชุมชนที่มีคุณภาพที่สุด

หากเมื่อพิจารณาออกมาเป็นภาพโดยรวมแล้ว พบว่า สามารถสรุปและจำแนกออกมาเป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ดังนี้คือ

P	= Public Participation	: การมีส่วนร่วมในงานตำรวจจากภาคประชาชน
A	= Attitude	: การปรับทัศนคติทั้งด้านตำรวจและด้านประชาชน
R	= Resource	: การได้รับการสนับสนุนทรัพยากรด้านต่างๆ
M	= Management	: การบริหารจัดการ
E	= Engagement	: ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของตำรวจและประชาชน
K	= Knowledge	: การพัฒนาตนเองทางด้านความรู้ของตำรวจ
A	= Application	: การประยุกต์แนวคิดต่างๆ และการเขียนแผน

หากนำมาสร้างเป็นแบบหรือ Model จะมีลักษณะดังแผนภาพที่ 7 ซึ่งเป็น Model ที่ชื่อว่า PARMEKAR Model ดังนี้

Copyright by Mahidol University

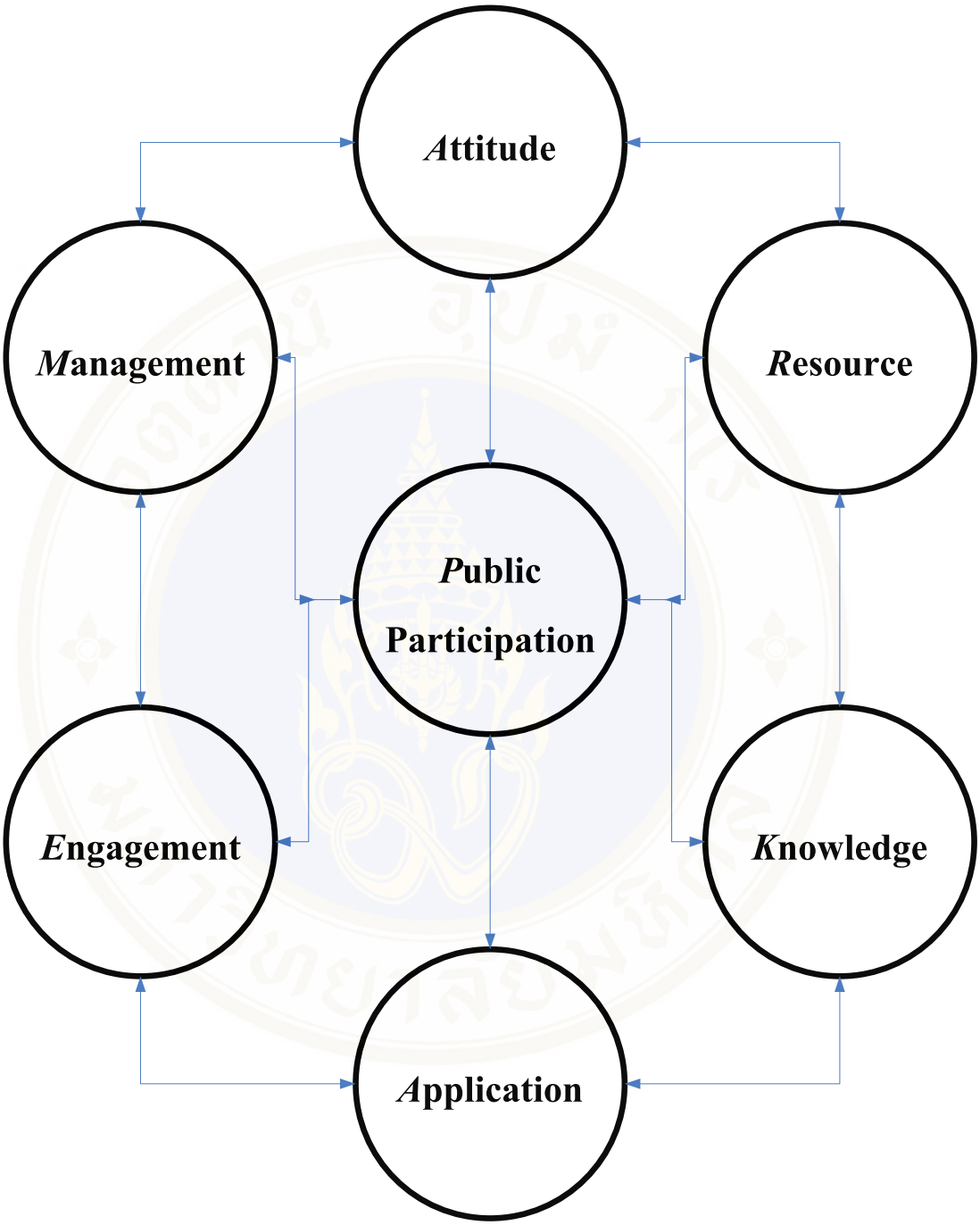

แผนภาพที่ 5.3 PARMEKAR Model ของการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยในอนาคต

ทั้งนี้ วงกลมทุกวงมีความเกี่ยวโยงประสานกันอย่างเหนียวแน่น หากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งก็จะทำให้โครงสร้างในอนาคตของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ไม่สมบูรณ์

Copyright by Mahidol University

บทที่ 6
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานการณ์ แนวคิด หลักการและแนวทางการดำเนินการของตำรวจชุมชนในประเทศไทย รวมถึงเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนสำหรับประเทศไทยที่เหมาะสม

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับการประชุมกลุ่ม โดยประชากรกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนหรือเคยสอนในวิชาด้านตำรวจหรือการบริหารงานยุติธรรม จำนวน 6 ท่าน ตำรวจชุมชนที่ปฏิบัติงานในชุมชน จำนวน 10 -15 ท่าน และประชาชนในชุมชนต่างๆ ที่มีโครงการตำรวจชุมชนดำเนินการ จำนวน 10 – 15 ท่าน รวมทั้งสิ้น 36 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัยและการทบทวนวรรณกรรม เพื่อสกัดประเด็นการวิจัยให้ครอบคลุมและได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องตรวจสอบว่ามีขอบเขตเนื้อหาถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมประเด็นการวิจัย และวัตถุประสงค์การวิจัยครบถ้วน ซึ่งผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนตามกลุ่มประชากรเป้าหมาย และพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มประชากรเป้าหมาย 6 ภาค ดังนี้คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่ม วางอยู่บนพื้นฐานของวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เวลา 4 เดือน (มกราคม – เมษายน 2554) เมื่อได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนและนำข้อมูลมาจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย เพื่อศึกษาสถานการณ์ แนวคิด หลักการและแนวทางการดำเนินงานของตำรวจชุมชนในประเทศไทย และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนสำหรับประเทศไทยที่เหมาะสมต่อไป

Copyright by Mahidol University

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.1.1 แนวคิด หลักการ แนวทางการดำเนินการและสถานการณ์การดำเนินการ ของตำรวจชุมชนในประเทศไทยในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตามที่ปรากฏในแผนและนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน ดังนี้

6.1.1.1 การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตามที่ปรากฏในแผนและนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตามที่ปรากฏในนโยบายนั้น มีลักษณะค่อนข้างครอบคลุมแนวคิดการตำรวจชุมชนของต่างประเทศหลายแนวคิด และวางอยู่บนพื้นฐานของการตำรวจเชิงรุกเพราะต้องการพยายามหลีกหนีหรือพยายามละทิ้งการตำรวจแบบดั้งเดิมที่เน้นเชิงรับทั้งหมด ที่สร้างแต่ภาพลักษณ์ด้านลบให้กับตำรวจไทยพร้อมทั้งขยายช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชนเสมอมา

โดยลักษณะที่ปรากฏในนโยบายหรือแผน จากการสัมภาษณ์พบว่า ตำรวจกับประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจคือ จะต้องป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมผ่านวิธีการต่างๆ อย่างกว้างขวางและสร้างสรรค์ ใช้การทำงานเชิกรุก วัดผลจากการลดลงของจำนวนคดี และต้องไม่ละทิ้งวิธีการแบบตำรวจคือการบังคับใช้กฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนร่วมด้วย สร้างเครือข่ายชุมชน สร้างชุมชนเข้มแข็ง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจและประชาชนหมายถึงการพยายามลดช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชนลงให้ได้มากที่สุด

ตำรวจจะต้องตระหนักถึงหน้าที่ที่ต้องรับใช้หรือบริการชุมชนอยู่เสมอ ตามหน้าที่หลักของตำรวจอีกด้วย ทั้งนี้ การฟ้องและการดำเนินคดีจะต้องไม่ใช่เป้าหมายพิเศษของการตำรวจชุมชนเหมือนการตำรวจแบบดั้งเดิมอีกต่อไป แต่จะเป็นการใช้ศาสตร์ตำรวจในการลดช่องโอกาสในการเกิดอาชญากรรมในชุมชน

หน้าที่หลักของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ คือการพยายามผูกมิตรกับประชาชน พยายามผลักดันให้ประชาชนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนของชุมชนร่วมกับตำรวจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด COP แนวคิด NP แนวคิด NHW แนวคิด KOBAN System และแนวคิด NPP ที่ว่า ตำรวจกับประชาชนจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบชุมชนเท่าๆ กันในรูปแบบของหุ้นส่วนชุมชน

Copyright by Mahidol University

เพราะการดูแลชุมชน ไม่ใช่หน้าที่ของคนกลุ่มเดียว แต่ต้องเป็นคนทั้งหมดในชุมชนที่ต้องร่วมกันดูแลและรับผิดชอบชุมชนร่วมกัน

การออกลาดตระเวนและการตั้งด่านสกัดหรือด่านตรวจในชุมชน เป็นหนึ่งในวิธีการป้องกันการเกิดอาชญากรรมเชิงพื้นที่ เป็นการควบคุมการขยายตัวของพื้นที่เสี่ยง หรือ Hot Spots ที่มีความหนาแน่นของการเกิดอาชญากรรมสูง สอดคล้องกับทฤษฎีอาชญากรรมเชิงพื้นที่หรือแหล่งเกิดอาชญากรรมหนาแน่น (Hot Spots) ซึ่งเป็นหลักการที่ว่า พื้นที่ใดมีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดอาชญากรรม พื้นที่นั้นก็ควรที่จะต้องมีปริมาณของคนในเครื่องแบบสูงด้วยเช่นกัน แท้จริงแล้วการลาดตระเวนในชุมชนนั้นเป็นหนึ่งในแนวคิดที่วางรากฐานอยู่บนการบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นวิธีการดั้งเดิมของการตำรวจปกติ แต่การลาดตระเวนในรูปแบบของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ จะอาศัยอาสาสมัครตำรวจชุมชนเข้ามาช่วยในการลาดตระเวนของตำรวจด้วย เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับงานตำรวจมากขึ้น และแม้ว่าการตำรวจชุมชนนั้นจะเป็นการบริการประชาชนของตำรวจ แต่การที่ให้ประชาชนได้ปฏิบัติหน้าที่แบบตำรวจก็ถือเป็นการกระจายอำนาจของตำรวจลงสู่ประชาชนอีกทางหนึ่ง

ตำรวจจำเป็นต้องมีความรอบรู้ ทักษะและศาสตร์ด้านการตำรวจในระดับสูง ต้องพัฒนาตนเองทั้งทางด้านสติปัญญา ไหวพริบ การสังเกต จดจำ มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เสมอและต้องมีความรู้ในด้านปัญหาอาชญากรรมและแนวทางแก้ไข เพื่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตามแผนและนโยบายที่ปรากฏนั้น แม้ว่าจะให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน แต่ในขณะเดียวกัน ตำรวจก็จำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน องค์กรเอกชนและองค์กรท้องถิ่นร่วมด้วยเป็นหน้าที่หลัก เพื่อให้การปฏิบัติงานของตำรวจมีความสะดวกราบลื่นขึ้น ตามนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ได้มีการกำหนดแนวทางให้มีการพัฒนางานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เอาไว้ เพื่อสร้างแนวร่วมจากและเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนและองค์กรต่างๆ ให้เข้ามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร และร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาสังคมหลักของประเทศไทยในปัจจุบันร่วมกัน เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง เป็นเกราะป้องกันตนเองจากภัยอาชญากรรมได้ ตามนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและรัฐบาล

นอกเหนือจากนั้น ตามแผนและนโยบายด้านการตำรวจชุมชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กล่าวถึงวิธีการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนอีกวิธีการหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน องค์กรในชุมชนและตำรวจร่วมกัน ได้แก่ การร่วมกันออกแบบ

Copyright by Mahidol University

สภาพแวดล้อมในชุมชนให้ยากต่อการสบช่องโอกาสในการก่ออาชญากรรมของอาชญากร นอกจากนั้น ศักยภาพของตำรวจ ศักยภาพของประชาชนและอาสาสมัครที่จะสามารถดูแลจัดการปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ในชุมชนจะต้องมีความพร้อมสูงไปด้วยไหวพริบและความรู้เชิงวิเคราะห์สังเคราะห์ การกำหนดสภาพปัญหา และประเมินผลเพื่อจัดการแก้ไขปัญหาความไร้ระเบียบและปัญหาอาชญากรรมต่างๆ จากหลักการของ SARA Model อันเป็นที่มาของ ตำรวจชุมชนเชิงแก้ไขปัญหา หรือ Problem-oriented Policing โดยตำรวจเองก็จะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกอปรกันไปด้วย เพื่อที่จะไม่ให้คนร้ายหรืออาชญากรกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

นอกจากนั้น ตำรวจยังต้องมีหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งคือ การพยายามสอนให้ประชาชนรู้จักการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากภัยอาชญากรรมและภัยจากปัญหายาเสพติด สอดคล้องกับการตำรวจของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่น ที่มีการทำคู่มือแจกจ่ายให้กับประชาชนในเรื่องการป้องกันตนเองดังกล่าวด้วย

ในด้านของ อาสาสมัครตำรวจ ตำรวจบ้าน หรือตำรวจอาสาสมัคร เป็นแนวคิดดั้งเดิมของ Neighbourhood Policing และแนวคิด Community Policing โดยตำรวจอาสาสมัครของไทยนั้นเป็นคนในเครื่องแบบที่มาจากภาคประชาชน มีเครื่องแบบประจำตัวคล้ายกับตำรวจ ซึ่งแนวคิดของการใช้ตำรวจอาสาสมัครที่มาจากภาคประชาชนนั้นนอกจากจะคำนึงถึงการดึงมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานตำรวจและการลดช่องโอกาสในการเกิดอาชญากรรมแล้วยังเป็นตัวแทนของการทำงานในเชิงพื้นที่ของตำรวจอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป พบว่า การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทยนั้น เหมือนว่าการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยจะมีความสมบูรณ์ไปด้วยทฤษฎีทางอาชญาวิทยาและแนวคิดการตำรวจชุมชนที่ค่อนข้างหลากหลาย แต่หากพิจารณาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงแล้ว พบว่า มีการนำแนวคิดเพียงแค่บางส่วนมาปรับใช้เท่านั้น และผู้วางแผนและนโยบายในส่วนนี้ก็ไม่ได้พิจารณาจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เพียงแต่วิเคราะห์จากความถี่ของคดีที่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนต่างๆ และนำแนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยาและการตำรวจชุมชนประเภทต่างๆ ที่น่าจะใช้แก้ปัญหาดังกล่าวของพื้นที่ชุมชนนั้นๆ ได้มาร่างเป็นแผนและนโยบายเพื่อให้โรงพักต่างๆ นำไปปรับใช้ต่อไปเพียงเท่านั้น

Copyright by Mahidol University

6.1.1.2 การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย ยังคงใช้ศาสตร์การตำรวจที่ตำรวจได้ร่ำเรียนมาจากโรงเรียนของพวกเขาในการจัดการดูแลและปราบปรามความไร้ระเบียบและอาชญากรรมในชุมชนตามที่พวกเขาถนัด การป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนนั้นตำรวจไม่ได้ให้ความสำคัญมากเท่ากับการปราบปรามและการพยายามแก้ไข การที่ดึงประชาชนข้ามามีส่วนร่วมในส่วนของอาสาสมัคร ก็คือต้องการเพิ่มอัตรากำลังของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องลงพื้นที่บ่อยๆ เช่นการจราจร และการลาดตระเวนเท่านั้น เช่นเดียวกับแนวคิดการตำรวจแบบ Police Community Relations ที่ให้ความสำคัญกับศาสตร์การตำรวจ และการบังคับใช้กฎหมาย หรือ Law Enforcement เป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมโครงการและการปฏิบัติหน้าที่

ในด้านขององค์ความรู้ของตำรวจในเรื่องการตำรวจชุมชน และการปรับประยุกต์แนวคิด แผน และนโยบายออกมาสู่ภาคปฏิบัติ พบว่าตำรวจยังคงมีองค์ความรู้อยู่ในวงจำกัดเกี่ยวกับการตำรวจชุมชนโดยเฉพาะด้านแนวคิดที่มาจากต่างประเทศ ตำรวจที่มีหน้าที่โดยตรงด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มักจะยังคงยึดติดอยู่กับผลงานด้านปริมาณที่อาศัยหลักฐานทางด้านความถี่ของการจัดกิจกรรม จัดโครงการ ความถี่ของการออกลาดตระเวน ตั้งด่านตรวจ รูปถ่ายและหลักฐานทางวัตถุ เพื่อแสดงถึงการลงปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจและอาสาสมัครเป็นผลงานและปฏิบัติหน้าที่เช่นนั้นเรื่อยมาเพราะเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว มากกว่าการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานในเชิงคุณภาพที่เน้นผลของการปฏิบัติงานตามเป้าประสงค์ของการป้องกันและแก้ไขการเกิดอาชญากรรมในชุมชน และหากจะมีการปฏิบัติงานที่เป็นเชิงคุณภาพ ก็จะอยู่ในรูปแบบของการพยายามสร้างความใกล้ชิดกับประชาชนโดยการสร้างโครงการต่างๆ ที่เน้นการให้บริการประชาชน เช่น การซ่อมแซมสาธารณูปโภค และด้านอื่นๆ ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาในชุมชนอย่างตรงประเด็นเลย

การทำงานของตำรวจไทยตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน พบว่า ยังคงเป็นการตำรวจเชิงตั้งรับ หรือ Reactive Policing ใช้ศาสตร์ด้านการตำรวจอย่างเต็มที่ในการจัดการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน และมักจะเป็นการรับแจ้งความ แล้วจึงลงพื้นที่ออกไปตรวจสอบและระงับเหตุ ซึ่งการทำงานของตำรวจนั้น ประชาชนจะไม่มีสิทธิมาก้าวก่ายเนื่องจากประชาชนเป็นเสมือนคนในปกครอง

สิ่งที่ตำรวจไทยต้องคำนึงถึงหลักสำคัญที่จะทำให้งานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มีประสิทธิภาพสูงสุดและจะต้องพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้งานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพให้ได้ในตอนนี้ก็คือ จะต้องดึงประชาชนจะต้องมีส่วนร่วม

Copyright by Mahidol University

ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมากกว่าเดิม เข้าร่วมอย่างเต็มใจ เข้าร่วมเพราะเล็งเห็นประโยชน์จากการเข้าร่วมจริงๆ และเห็นความสำคัญต่อปัญหาอาชญากรรมในชุมชน แต่ในหลายพื้นที่ ตำรวจกลับมองไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนมากนักเนื่องมาจากเหตุผลตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ข้างต้น

มูลเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของความร่วมมือจากภาคประชาชนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน พบว่า ประชาชนยังไม่เชื่อมั่น เชื่อใจและไม่มีความศรัทธาในตัวของตำรวจมากนัก เนื่องมากจากภาพลักษณ์ของตำรวจไทยที่มีภาพลักษณ์แย่มาตั้งแต่อดีต ซึ่งกลายเป็นปัจจัยเอื้อที่ทำให้ตำรวจมีช่องทางในการคอรัปชั่นได้โดยที่ประชาชนได้แต่ยอมรับชะตากรรม และบ่มเพาะความเกลียดชังต่อตำรวจมากยิ่งขึ้น

ทางด้านการดำเนินงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย พบว่า มีวิธีการร่วมที่สำคัญที่ตำรวจแทบทุกโรงพักได้นำเอามาร่างเป็นแผนของโรงพักตนเองคือ การจัดกิจกรรมบันเทิงหรือโครงการที่เน้นการสันทนาการต่างๆ ในชุมชน ด้วยจุดประสงค์เพื่อให้ความหวาดกลัวในตัวตำรวจของประชาชนลดลง เป็นหนึ่งในยุทธวิธีการพยามลดช่องว่างของตำรวจกับประชาชนลงและเป็นการเรียกศรัทธาในตัวตำรวจจากประชาชน โดยในโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นนั้นจะแฝงการให้ความรู้เรื่องการป้องกันตนเองจากปัญหาอาชญากรรมโดยเฉพาะปัญหายาเสพติดลงไปในกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ และปลูกฝังพฤติกรรมรักบ้านเกิดและจิตสาธารณะที่จะช่วยสอดส่องดูแลเพื่อนบ้านให้ปลอดภัยเช่นเดียวกับบ้านของตน ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของ KOBAN System แนวคิด Neighbourhood Policing และ แนวคิด Neighbourhood Watch ที่เน้นการสร้างพฤติกรรมรักและหวงแหนบ้านเกิด และการมีจิตสาธารณะพร้อมที่จะเป็นหนึ่งในผู้ช่วยของตำรวจและเฝ้าระวังภัยในชุมชนของตนเองผ่านการจัดโครงการต่างๆ ในชุมชน

แต่ในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง พบว่า การที่ตำรวจลงไปลาดตระเวนในพื้นที่ชุมชนเช่นนั้นอาจจะมีรูปแบบที่ดูมีประโยชน์และตอบโจทย์ในเรื่องของการพยายามลดช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชนลงได้ เพราะเป็นการเรียกร้องความสนใจจากประชาชนในชุมชนให้เข้ามาร่วมกิจกรรมได้ แต่การดำเนินโครงการดังที่กล่าวมา กลับแสดงให้เห็นว่าไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของนโยบายได้จริง กลายเป็นเพียงความต้องการปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วนตามที่ผู้บังคับบัญชากำหนดมาของตำรวจเท่านั้น

ทัศนคติที่ประชาชนและตัวของตำรวจไทยเองมีนั้น ยังคงมองว่าตำรวจก็คือตำรวจ ประชาชนก็คือประชาชน เช่นเดิม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะแนวคิดแบบ Traditional Policing ที่มีมาเนิ่นนานแล้วในสังคมไทย

Copyright by Mahidol University

การจัดตั้งป้อมตำรวจชุมชน ป้อมตำรวจประจำตำบล หรือที่พักสายตรวจชุมชนนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้นำแนวคิดมาจาก KOBAN System และแนวคิด Neighbourhood Police Post (NPP) แต่ความแตกต่างของป้อมตำรวจของประเทศไทยกับของ KOBAN System และ NPP คือ ตำรวจไทยอาจจะไม่ได้อยู่ประจำป้อมตำรวจตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งในบางครั้งเมื่อประชาชนต้องการแจ้งเหตุด่วนกลับไม่มีตำรวจและอาสาสมัครประจำอยู่เลย ประชาชนก็ต้องไปแจ้งความที่โรงพักเช่นเดิม ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างทันท่วงทีและทำให้ประชาชนหมดศรัทธากับตำรวจและอาสาสมัครประจำตำบล และคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะมีป้อมตำรวจประจำตำบลต่อไป

อาสาสมัครที่มาจากประชาชน ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ อีกทั้ง ไม่เข้าใจอำนาจและหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ เกิดความเข้าใจผิดว่าตนเองเป็นตำรวจ จึงปฏิบัติตัวเช่นเดียวกับตำรวจโดยคิดว่าไม่ใช่สิ่งที่ผิด

เมื่อสังเคราะห์ข้อมูลข้างต้นแล้ว พบว่า แนวความคิดและแนวทางการดำเนินงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย มีความคล้ายคลึงกับแนวความคิดแบบ Police Community Relation หรือ PCR มาก ซึ่งหากพิจารณาดูอย่างไม่ลึกซึ้งแล้วอาจจะมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดแบบ Community Policing มาก แต่กลับมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เพราะอันที่จริงแล้วการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยนั้น เป็นการสร้างขึ้นมาเพื่อยกระดับการตำรวจแบบดั้งเดิม หรือ Traditional Policing เท่านั้น ไม่ได้มีการเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติหรือทัศนคติของตำรวจแบบเดิมไปในรูปแบบของการปฏิรูปแนวคิดและวิถีการปฏิบัติมากนัก เหมือนเป็นเหล้าเก่าในขวดใหม่ ที่ภายนอกมองเห็นความเปลี่ยนแปลง แต่ภายในยังคงสารัตถะดั้งเดิมเอาไว้ไม่เปลี่ยนแปลง

6.1.2 แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนสำหรับประเทศไทยที่เหมาะสม

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ พบว่า แนวทางที่น่าจะต้องพัฒนาให้เป็นไปได้ในอนาคตของตำรวจชุมชนในประเทศไทย ควรจะต้องมีการปรับยุทธศาสตร์ต่างๆ อย่างมาก เพื่อที่จะดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดให้ได้มากกว่าเดิม อีกทั้ง ประชาชนยังต้องรู้จักการป้องกันตนเอง ครอบครัวและสามารถที่จะดูแลเพื่อนบ้านในละแวกบ้านให้ปลอดภัยจากภัยอาชญากรรมและบาเสพติดได้ด้วย

ที่ผ่านมา ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ก็ได้มีการจัดทำมาหลายโครงการและกิจกรรมแล้ว แต่ไม่มีกิจกรรมต่อเนื่องที่ต้องวัดผลกันตลอดเวลาในระยะเวลาที่ยาวนาน ตำรวจจึงจำเป็นต้องรู้จักการวางแผนงาน วางแผนการปฏิบัติงาน รู้จักระบบการติดตามและประเมินผล

Copyright by Mahidol University

โครงการ และต้องพยายามหาวิธีการยืดระยะโครงการต่างๆ ออกไปให้เป็นโครงการแบบต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รู้สึกถึงความมีอยู่ของโครงการเหล่านี้ในชุมชนของพวกเขา เสมือนเป็นโครงการหรือกิจกรรมของชุมชน

ตำรวจจะต้องมีความจริงจังในการจัดตั้งกลุ่มประชาชนในรูปแบบของกรรมการชุมชนหรือกรรมการหมู่บ้านตามที่ระบุไว้ในแผนฯ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดแบบเชิงรุก จะต้องมีการคัดเลือกตัวแทนชุมชนอย่างจริงจังเพื่อที่จะทำหน้าที่เฝ้าระวังชุมชน ทุกชุมชนที่มีการดำเนินการด้านตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จะต้องมีคณะกรรมการชุมชนที่สามารถเข้าประชุมร่วมกับตำรวจ แลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมและยาเสพติด เพื่อให้มีความทันสมัยอยู่เสมอและจะได้หาวิธีในการดำเนินการโครงการในชุมชนได้อย่างเหมาะสม ที่สำคัญ การจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการชุมชนรูปแบบนี้ขึ้นมา ตำรวจเองก็ต้องรู้จักการวางแผนจัดการอย่างเป็นระบบ มีการติดตาม ประเมินผล มีการสรุปกิจกรรม โครงการ รายงานการประชุม ทุกอย่างต้องเป็นระบบและจัดเก็บได้

การจัดตั้งป้อมตำรวจชุมชนจะต้องจัดให้เพียงพอในการให้บริการประชาชนในชุมชน เพราะ การตั้งป้อมตำรวจชุมชนถือเป็นการตำรวจเชิงรุกอย่างหนึ่งที่เป็นแนวคิดของ KOBAN System และ NPP ซึ่งเป็นการเพิ่มจำนวนสถานีย่อยเพื่อสร้างความใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้นและหากเกิดเหตุอะไรขึ้นตำรวจและอาสาสมัครจะสามารถเข้าถึงที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็วทันที แต่การที่จะทำให้ป้อมตำรวจเหล่านี้ประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ของการตำรวจเชิงรุกได้นั้น ตำรวจและอาสาสมัครจำเป็นจะต้องอยู่ประจำป้อมตำรวจดังกล่าวให้ได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งอาจจะมีการจัดการเข้าเวรเข้าของตำรวจและอาสาสมัครให้สับเปลี่ยนหมุนเวียนเข้ามาอยู่ประจำป้อมตำรวจให้ได้ตลอดเวลา เพื่อรองรับประชาชนในชุมชน

อีกประการหนึ่ง ตำรวจจะต้องมีศักยภาพมากกว่านี้ กล่าวคือ ไม่ว่าจะอยู่ในชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์หรือไม่ ก็จะต้องมีความรู้ด้าน Community Policing ทุกคน และพร้อมเสมอที่จะถ่ายทอดความรู้นี้แก่ประชาชนและอาสาสมัครตำรวจ

สำหรับแนวทางอื่นๆ ที่เหมาะกับพื้นฐานทางสังคมของคนไทย อาจจะต้องมองไปถึงพื้นฐานของนิสัยคนไทยและก็มองไปถึงสภาพแวดล้อมที่คนไทยอยู่ทั้งในเมืองและนอกเมือง ซึ่งเมื่อใช้เกณฑ์การพิจารณาดังกล่าวแล้ว สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ผังเมืองของประเทศไทย ค่อนข้างไร้ระเบียบและไม่มีการจัดสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยมากนัก ฉะนั้น ควรมีการจัดการสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัย ตามหลักการ CPTED และ ทฤษฎี ค.อ.ส. โดยถือเป็นการบริการหนึ่งของตำรวจ

Copyright by Mahidol University

2) ตำรวจไทย อาจจะไม่สามารถใช้การตำรวจเชิงรุกได้เต็มที่ เพราะตำรวจที่ยังยึดติดกับการตำรวจแบบดั้งเดิม หรือ Traditional Policing ยังคงมีอยู่มาก ฉะนั้น อาจจะมีการปรับกลยุทธ์เป็นการตำรวจเชิงผสม หรือเป็นการตำรวจเชิงรุกและและการตำรวจเชิงรับ ผสมผสานกันให้ลงตัว โดยกำหนดให้ตำรวจเป็นฝ่ายวางแผนการปฏิบัติการ เป็นศูนย์กลางในการป้องกันและจัดการกับปัญหาอาชญากรรมและประสานงานกับประชาชน ให้ประชาชนเป็นฝ่ายนำไปปฏิบัติในชุมชน ตำรวจยังคงต้องลงพื้นที่ชุมชนต่อไป แต่อาจจะเป็นในรูปแบบของผู้สนับสนุนประชาชนให้ดูแลตนเองและแนะนำวิธีการเฝ้าระวังละแวกบ้านอย่างถูกวิธี และให้ประชาชนในภาคของอาสาสมัครทำหน้าที่แทนตำรวจในบางเวลาร่วมด้วย

3) ตำรวจและอาสาสมัครตำรวจ จะต้องลงพื้นที่ชุมชนให้บ่อยที่สุดในรูปแบบของสายตรวจประเภทต่างๆ โดยจัดเวลาให้ลงตัว เพื่อให้ไม่ไปเบียดบังภาระงานหลักของตำรวจมากเกินไป

4) ตำรวจเชิงแก้ไขปัญหา หรือ Problem oriented Policing (POP) เป็นแนวคิดที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการปฏิบัติการหรือแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด เพราะหากต้องการจะแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชนก็ต้องวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวางแผนในการ ลงพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาที่ต้นตอให้ได้และให้เป็น เพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหาซ้ำในชุมชนอีก

5) ควรมีการจัดชุดตำรวจชุมชนประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ลาดตระเวนเฝ้ายามหมู่บ้าน อยู่ประจำป้อมตำรวจชุมชน ซึ่งในชุดหรือทีมดังกล่าว ต้องประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 นาย และอาสาสมัครตำรวจ โดยอาสาสมัครตำรวจจะต้องมีความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่และความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน และควรจะมีการสอบคัดเลือก เพื่อคัดอาสาสมัครตำรวจที่มีคุณภาพ

6) จัดให้มีคณะกรรมการชุมชน หรือคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อให้มีการประชุมหารือถกปัญหาและเกาะติดข่าวสารต่างๆ ในชุมชน และวางแผนจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ในชุมชนด้วยกัน

7) จัดกิจกรรมหรือโครงการในชุมชนเพื่อเชื่อมสัมพันธภาพระหว่างประชาชนและตำรวจให้บ่อยครั้ง โดยการจัดกิจกรรมหรือโครงการดังกล่าว จะต้องดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ให้มากขึ้น อย่างน้อยให้เข้ามาเป็นคณะกรรมการจัดการโครงการด้วยหากเป็นไปได้ พยายามปรับรูปแบบกิจกรรมให้ประชาชนรู้สึกสนุกสนานไปกับกิจกรรมพร้อมกับได้รับความรู้ในเรื่องการป้องกันอาชญากรรมและปัญหายาเสพติด เพื่อสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกันระหว่างตำรวจกับประชาชน

8) ตำรวจต้องทำหน้าที่ปลูกฝังสำนึกรักบ้านเกิด จิตสาธารณะ และการเสียสละให้กับประชาชนให้มากที่สุด เพื่อให้พวกเขามองเห็นว่าชุมชน และเพื่อนบ้านเป็นสิ่งที่พวกเขาต้องดูแล

Copyright by Mahidol University

และรับผิดชอบ ต้องหาวิธีการที่จะทำให้ประชาชนในท้องที่กลายเป็นตำรวจในตัวของพวกเขาเอง ให้พวกเขาพร้อมใจกันเป็นอาสาสมัครในชุมชนของตน เพื่อเฝ้าระวังละแวกบ้านให้ปลอดภัย พยายามทำให้ทุกๆ มีหน้าที่ในการเฝ้าระวังชุมชนหรือหมู่บ้าน

9) ประชาชนมีสิทธิที่จะคัดเลือกตำรวจชุมชนของตัวเองได้ อาจจะจัดให้มีการเลือกตั้งตำรวจชุมชนเพราะตำรวจนายดังกล่าวจำเป็นต้องมาทำงานอยู่ในชุมชน และถ้าหากตำรวจชุมชนที่ได้คัดเลือกมาปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์หรือมีปัญหา ประชาชนก็สามารถร้องเรียนและคัดออกได้

10)อาสาสมัครตำรวจ จะต้องมีการคัดเลือกให้มากขึ้น คัดคนที่มีคุณภาพและศักยภาพพร้อมที่จะปฏิบัติงาน ต้องมีแรงจูงให้ให้ประชาชนที่มีความพร้อมทางด้านความรู้และด้านความคิดมาเป็นอาสาสมัครกันให้มากขึ้น

ทางด้านแนวคิดและทฤษฎีจากต่างประเทศที่ควรมีในการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในอนาคต ได้แก่

1) CPTED คือ ร่วมกับแนวคิด ค.อ.ส. เพื่อออกแบบสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม

2) COP คือ รู้จักประยุกต์แนวทางการดำเนินงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้เข้ากับชุมชนนั้นๆ

3) POP คือ แก้ไขปัญหาของชุมชนที่ต้นเหตุผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหานั้นๆ จากต้นขั้วของปัญหา

4) NP คือ สร้างทีมตำรวจชุมชน ประกอบด้วยตำรวจและ PCSO หรือ ผู้ช่วยผู้สนับสนุนตำรวจ

5) NHW คือ สร้างการประชาสัมพันธ์ที่ดี สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ตำรวจ ผ่านการประชาสัมพันธ์และการสร้างความสนิทสนมกับประชาชนผ่านกิจกรรมชุมชนต่างๆ และตำรวจจะต้องพัฒนาตนอยู่เสมอทางด้านเทคนิคการจัดการปัญหา และดูแลความปลอดภัยในชุมชน ทำคู่มือดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรมในชุมชนแจกประชาชน ทำโครงการและกิจกรรมที่มีความยั่งยืน ทำให้องค์กรต่างๆ ทราบถึงประโยชน์ของโครงการต่อองค์กรของพวกเขา และต่อชุมชนของพวกเขา ทำให้ประชาชนมีสำนึกรักบ้านเกิดและหวงแหนบ้านเกิดอย่างแข็งแกร่งให้ได้ มอบหมายหน้าที่ให้กับประชาชนในชุมชนตามความเหมาะสม ต้องสร้างความกล้าให้ประชาชนในการเข้าแจ้งเบาะแสและสิ่งผิดปกติในชุมชน

6) Koban system คือ ทำให้ตำรวจกลายเป็นเหมือนส่วนหนึ่งในชุมชนที่ขาดไม่ได้

Copyright by Mahidol University

7) NPP คือ ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการดูแลชุมชน ต้องมีป้อมตำรวจทุกชุมชนและทีมตำรวจทุกชุมชน มีทีมตำรวจเฉพาะสำหรับชุมชน โดยจะมีการอบรมและเรียนพิเศษเพื่อให้เป็นตำรวจชุมชนที่มีคุณภาพที่สุด

ซึ่งหากพิจารณาออกมาเป็นภาพโดยรวมแล้ว พบว่า สามารถสรุปและจำแนกออกมาเป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ดังนี้คือ

P = Public Participation : การมีส่วนร่วมในงานตำรวจจากภาคประชาชน

A = Attitude : การปรับทัศนคติทั้งด้านตำรวจและด้านประชาชน

R = Resource : การได้รับการสนับสนุนทรัพยากรด้านต่างๆ

M = Management : การบริหารจัดการ

E = Engagement : ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของตำรวจและประชาชน

K = Knowledge : การพัฒนาตนเองทางด้านความรู้ของตำรวจ

A = Application : การประยุกต์แนวคิดต่างๆ และการเขียนแผน

หากนำมาสร้างเป็นแบบหรือ Model จะมีลักษณะดังแผนภาพที่ 6 ซึ่งเป็น Model ที่ชื่อว่า PARMEKAR Model ดังนี้

Copyright by Mahidol University

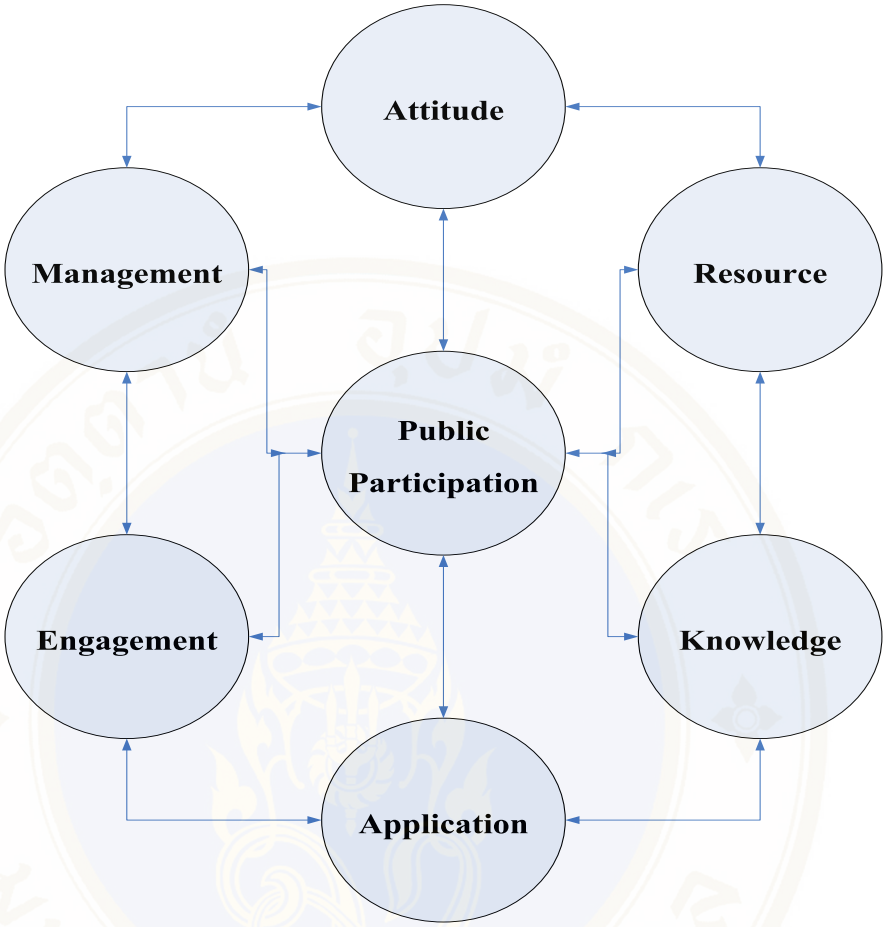

แผนภาพแสดง PARMEKAR Model ของการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยในอนาคต

ทั้งนี้ วงกลมทุกวงมีความเกี่ยวโยงประสานกันอย่างเหนียวแน่น หากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งก็จะทำให้โครงสร้างในอนาคตของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ไม่สมบูรณ์

6.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

6.2.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปข้างต้นนั้น ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย โดยพิจารณาถึงประเด็นดังต่อไปนี้คือ

6.2.1.1 ทุกภาคส่วนของสังคมควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการดำเนินการตามแนวคิดตำรวจชุมชนในประเทศไทย และควรส่งนักวิชาการตำรวจไปศึกษาดูงานต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่นำแนวคิดตำรวจชุมชนมาใช้แล้วได้ผลประจักษ์ชัดเจน จากนั้น

Copyright by Mahidol University

นักวิชาการตำรวจควรจะศึกษารูปแบบแนวคิด โครงการและกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับตำรวจชุมชนในต่างประเทศให้รอบด้านและเชี่ยวชาญพอที่จะสามารถเผยแพร่และแนะแนวแนวคิดและประเด็นต่างๆ แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำงานด้านตำรวจชุมชนในประเทศไทยในฐานะที่ปรึกษา

6.2.1.2 ควรจะมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนในแต่ละท้องที่ทั่วประเทศอย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์อาชญากรรมและปรับปรุงพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ให้ทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนั้น ควรจะจัดอบรมอาสาสมัครตำรวจหรือผู้ช่วยผู้สนับสนุนตำรวจให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่และมีความรู้รอบด้านในสายงานของตน

6.2.1.3 ควรจะมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับตำรวจชุมชนให้เป็นรูปธรรม ซึ่งในคู่มือควรจะบรรจุแนวคิด ทฤษฎี และขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างละเอียด พร้อมทั้งจัดฝึกอบรมการปฏิบัติตามคู่มือ

6.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่า หากจะศึกษาและพัฒนาต่อในหัวข้อวิจัยดังกล่าวนี้ ควรจะ

6.2.2.1 ออกสำรวจพื้นที่หรือออกลาดตระเวนร่วมกับเจ้าหน้าที่ฯ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและอาสาสมัครตำรวจฯ ปฏิบัติงานจริง โดยการขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการพาออกลาดตระเวนในพื้นที่ เพราะการที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์การลงพื้นที่สำรวจด้วยตนเอง จะทำให้เห็นภาพขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฯ และสภาพปัญหาที่แท้จริงได้อย่างชัดเจนมากกว่าการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสารหรือฐานข้อมูลเพียงอย่างเดียว

6.2.2.2 เพิ่มกลุ่มประชากรเป้าหมายคือ อาสาสมัครตำรวจชุมชน เพราะเป็นอีกหนึ่งหน่วยปฏิบัติงานที่ไม่ควรมองข้ามหากต้องการศึกษารูปแบบและขั้นตอนการปฏิบัติงานร่วมกันในชุมชนระหว่างภาคตำรวจและภาคประชาชน เนื่องจากเป็นเสมือนตัวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและตำรวจ มีบทบาททั้งในฐานะผู้ช่วยของตำรวจและในฐานะประชาชนในชุมชน

Copyright by Mahidol University

แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย
THE DEVELOPMENT OF THAI COMMUNITY POLICING

ชณานุช สายเย็น 5137802 SHCJ/M

ศศ.ม. (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ฐนันดร์ศักดิ์ บวรนันทกุล, ปร.ด.(อาชญาวิทยาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม), พ.ต.ท.มีชัย สีเจริญ, ศษ.ด.(หลักสูตรและการสอน), พ.ต.ต. สิทธิพัฒน์ เฉลิมยศ,ปร.ด. (บริหารงานยุติธรรมและสังคม)

บทสรุปแบบสมบูรณ์

1. บทนำ (Introduction)

เจ้าพนักงานตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานรัฐในกระบวนการยุติธรรมที่มีบทบาทในการป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรมตลอดจนการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั้นแม้ตำรวจจุดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังไม่ลดจำนวนผู้ประกอบอาชญากรรมลง แม้รัฐจะเพิ่มงบประมาณให้กับการดำเนินงานของตำรวจในการปราบปรามอย่างต่อเนื่อง จึงมีการพยายามพัฒนาแนวทางโดยการเพิ่มการป้องกันและการประสานงานกับองค์กร หน่วยงานหรือประชาชนให้เข้ามาร่วมในการดำเนินงานและตำรวจก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชนและประชาชนมากขึ้น ในต่างประเทศตั้งแต่ปีค.ศ.1980 เป็นต้นมา แนวความคิดในการลดการประกอบอาชญากรรมโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นหุ้นส่วน ได้รับความนิยมอย่างสูง ในขณะที่การดำเนินงานของตำรวจในปัจจุบัน ยังถือว่า ยังไม่ประสบความสำเร็จในการลดการประกอบอาชญากรรมในชุมชน จึงนำไปสู่การพัฒนายุทธศาสตร์การดำเนินการของตำรวจชุมชน (Anderson J., 2005)

แนวคิดการดำเนินงานเกี่ยวกับตำรวจชุมชนนั้น ส่งผลดีทั้งต่อชุมชนและตำรวจ โดยในแง่ชุมชนนั้น ส่งผลต่อการดำเนินการและการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการป้องกัน

Copyright by Mahidol University

อาชญากรรม การรักษาความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ลดความรู้สึกหวาดกลัวอาชญากรรมของชุมชน สร้างทัศนคติที่ดีของชุมชนที่มีต่อตำรวจและเป็นการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่สร้างความปลอดภัย (Segrave and Ratcliffe., 2004) ขณะที่ในส่วนของตำรวจเอง จะส่งผลดีต่อการปรับปรุงสัมพันธภาพที่ดีของตำรวจกับชุมชน เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยการเข้ามาส่วนช่วยในการปฏิบัติงานของประชาชน เป็นต้น การดำเนินงานตำรวจชุมชน หรือ Community Policing (CP) นั้นเป็นปฏิบัติการเชิงรุกของการตำรวจที่เน้นเชิงคุณภาพ (Quality) มากกว่าเชิงปริมาณ (Quantity) เนื่องจากการปฏิบัติงานตำรวจอย่างที่เคยปฏิบัติกันมาในการตำรวจแบบดั้งเดิม (Traditional Policing) ใช้เพียงมาตรการการบังคับใช้กฎหมายอย่างเดียวโดยให้ตำรวจเป็นศูนย์กลางของการปราบปรามอาชญากรรมมากกว่าจะเล็งเห็นประโยชน์จากชุมชน ส่วนตำรวจชุมชนนั้นจะเน้นการแก้ไขปัญหาในชุมชนร่วมกันระหว่างภาคตำรวจและภาคประชาชนมากกว่าการพยายามทำสถิติการจับกุมผู้กระทำผิดมารับโทษ เพื่อเป็นผลงานให้กับโรงพักของตน ส่วนในด้านการขอความร่วมมือจากภาคประชาชนนั้น มีจุดประสงค์หลักเพื่อที่จะขอความช่วยเหลือในเรื่องของการสอดส่องดูแลเพื่อนบ้านในชุมชนหรือสมาชิกในชุมชนกันเอง ซึ่งจะทำให้ตำรวจทำงานในชุมชนได้ง่ายขึ้นและสามารถป้องกันเหตุการณ์ผิดปกติในชุมชนได้ทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการตำรวจชุมชนในแต่ละประเทศมีแนวคิดที่แตกต่างกันออกไป เช่น แนวคิด Community Oriented Policing แนวคิด Neighbourhood Policing แนวคิด Police Box System เป็นต้น อย่างไรก็ดี แนวคิดเรื่องการตำรวจชุมชนหรือ Community Policing นั้น ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากแทบทุกประเทศทั่วโลก

สำนักงานตำรวจแห่งชาติของไทยก็ได้รับเอาแนวคิดการตำรวจชุมชนมาประยุกต์ใช้ในประเทศด้วยเช่นกัน เริ่มต้นมาตั้งแต่การนำแนวคิดนี้เข้ามาในประเทศไทยโดย พล.ต.ท.ณรงค์ มหานนท์ ในช่วงปีพ.ศ. 2519-2520 จากนั้นในการประชุมพิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 โดยในแผนฯ ฉบับนี้ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมด้วย พล.ต.ต. สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ ซึ่งในขณะนั้นเป็นผู้บังคับการกำลังพลของกรมตำรวจ ได้เสนอแนวคิดการตำรวจชุมชนขึ้นมาอีกครั้งเพื่อให้เป็นหนึ่งในวิธีการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรม

แนวคิดการตำรวจชุมชนของไทยในระยะเริ่มแรก มีเป้าประสงค์และลักษณะที่คล้ายกับ Community Policing จากประเทศต้นแบบ หรือก็คือตามแนวคิดการตำรวจชุมชนของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษและของประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือ ให้ตำรวจเข้ามาในชุมชนและตัวตำรวจเองทำหน้าที่แสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการเข้าถึงท้องที่ที่มีปัญหาในชุมชน

Copyright by Mahidol University

โดยการสนับสนุนจากประชาชนในท้องที่เอง มีการใช้สายตรวจตำรวจในชุมชน เดินสายพบปะประชาชนผ่านโครงการต่างๆ มีตำรวจประจำป้อมตำรวจในชุมชนกระจายอยู่ทั่วภูมิภาค และจัดตั้งอาสาสมัครชุมชนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในงานตำรวจและเป็นหูเป็นตาให้กับตำรวจต่อไป แต่เมื่อลองปรับใช้ในพื้นที่ชุมชนจริงๆ ปรากฏผลไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควร จึงได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับชุมชนในประเทศไทยมากขึ้น โดยเพิ่มเติมกิจกรรมบันเทิงใจและโครงการที่มีความน่าดึงดูดใจต่างๆ เพิ่มการประชาสัมพันธ์และปรับปรุงภาพลักษณ์ของตำรวจเพื่อให้ประชาชนเปลี่ยนทัศนคติต่อตำรวจไปในทางที่ดีขึ้น และยังคงเน้นที่ความร่วมมือจากประชาชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชนเป็นสำคัญเช่นเดิม โดยแนวทางดังกล่าวนี้มีระบุครั้งแรกไว้ใน “แผนการตำรวจแม่บท ฉบับที่ 1 พ.ศ.2530 – 2534” ในนโยบายที่ชื่อ “ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์” ซึ่งในปัจจุบันนี้ การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทย วางรากฐานอยู่บนแนวคิดการตำรวจแบบดั้งเดิม (Traditional Policing) และประกอบไปด้วยแนวคิดการตำรวจและการตำรวจชุมชนที่ผสมผสานมาจากแนวคิดต่างๆ ประกอบกัน

การนำแนวคิดของตำรวจชุมชนโดยตรงจากต่างประเทศมาปรับใช้ ยังไม่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยเพราะหลักการของตำรวจชุมชนมุ่งไปที่การให้ตำรวจเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนและมุ่งการทำงานร่วมกันระหว่างตำรวจกับประชาชนในฐานะของการเป็นหุ้นส่วนคือมีสถานะที่เท่าเทียมกัน แต่สำหรับประเทศไทย ตำรวจมักจะถือว่าตนเองว่าเป็นผู้มีสถานะเหนือกว่าหรือสูงกว่าประชาชน มีอำนาจการบังคับใช้กฎหมายจับกุมคุมขัง ส่งผลให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบจากตำรวจชุมชน (Community Policing) เป็นตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (Police Community Relation) แทน ปัจจุบันในต่างประเทศได้มีการพัฒนาโครงการในลักษณะต่างๆ เพื่อให้การทำงานมีความยืดหยุ่นและเกิดผลกับประชาชนทั้งในด้านการป้องกันอาชญากรรมและความร่วมมือกับประชาชน ซึ่งหากมีการศึกษาและนำมาปรับประยุกต์เพื่อการดำเนินการกับกิจการตำรวจชุมชนในประเทศไทยจะส่งผลดีทั้งต่องานตำรวจและชุมชน

ปัญหาการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ สถานการณ์การดำเนินการของตำรวจชุมชนในประเทศไทยในปัจจุบันเป็นอย่างไร สามารถนำเอาแนวคิด หลักการของตำรวจชุมชนมาใช้ในการดำเนินการอะไรได้บ้าง ประสบปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างในการดำเนินการ ประเทศต่างๆ มีแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับตำรวจชุมชนอย่างไรบ้าง ปัจจุบันมีโครงการอะไรที่ได้มีการพัฒนาสำหรับการดำเนินการด้านตำรวจชุมชน แนวทางและการดำเนินการของตำรวจชุมชนในต่างประเทศ สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้กับประเทศไทยได้มากน้อยเพียงใด และแนวทางในการพัฒนางานตำรวจชุมชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยควรเป็นอย่างไร เป็นต้น

Copyright by Mahidol University

ผลการศึกษาจะเป็นการทบทวนและตรวจสอบการดำเนินการเกี่ยวกับตำรวจชุมชนในประเทศไทยตั้งแต่อดีตมาจนปัจจุบัน มีการเรียนรู้และถอดบทเรียนงานตำรวจชุมชนของต่างประเทศเพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้กับการพัฒนางานตำรวจชุมชนในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนความร่วมมือระหว่างตำรวจกับชุมชนในอนาคต

2. บทคัดย่อ (A Summary of Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ แนวคิด หลักการและแนวทางการดำเนินการของตำรวจชุมชนในประเทศไทย ตลอดจน แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนสำหรับประเทศไทยที่เหมาะสม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้านการวิจัยเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์ร่วมกับการประชุมกลุ่ม อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนด้านตำรวจชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน และประชาชนในชุมชน ที่อยู่ในเขตภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร จำนวน 36 ท่าน คัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบการดำเนินการหลายขั้นตอน โดยเริ่มจากการกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นของประชากรเป้าหมาย จากนั้นจะใช้วิธีการแบบ Snowball ในการสัมภาษณ์ และจัดประชุมกลุ่ม

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์พบว่า การดำเนินการตำรวจชุมชนในประเทศไทย มุ่งดำเนินการในลักษณะตำรวจเป็นศูนย์กลางและมีประชาชนเป็นผู้ช่วย เน้นการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนโดยเฉพาะยาเสพติดผ่านการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน การทำงานของตำรวจชุมชนยังคงไว้ซึ่งรูปแบบการตำรวจแบบดั้งเดิม (traditional Policing) กอปรกับแนวคิด KOBAN และแนวคิด Police Community Relation เพื่อให้มีภาพของการตำรวจเชิงรุก ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานตำรวจชุมชน ได้แก่ ความไม่เข้าใจปัญหาชุมชนที่แท้จริงของผู้เขียนแผนและนโยบาย การถูกละเลยจากผู้บังคับบัญชา ตำรวจขาดความรู้ ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่เพราะไม่ได้รับโอกาสในการเลื่อนขั้น และทรัพยากรต่างๆ ไม่เพียงพอ ประชาชนมีทัศนคติด้านลบกับตำรวจ การให้ความร่วมมืออยู่ในรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ โครงการและกิจกรรมต่างๆ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์และขาดความยั่งยืน และอาสาสมัครตำรวจยังขาดความรู้

สำหรับแนวทางในการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย พบว่า ผู้เขียนนโยบายและแผนต้องเข้าใจพื้นฐานปัญหาชุมชนและมีความรู้ด้านแนวคิดตำรวจชุมชนอย่างหลากหลาย ต้องใช้การตำรวจเชิงผสม ตำรวจต้องมีความรู้ ปรับภาพลักษณ์ให้ปลอดจากคอรัปชั่น ให้ความสำคัญกับอาสาสมัครตำรวจและปรับทัศนคติให้เป็นด้านบวกทั้งตำรวจและประชาชนเพื่อให้ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลจากการวิเคราะห์จะได้ตัวแบบ PARMEKAR Model ที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับการตำรวจชุมชนของประเทศไทยในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Copyright by Mahidol University

3. วัตถุประสงค์การวิจัย (Objective)

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ แนวคิด หลักการและแนวทางการดำเนินการของตำรวจชุมชนในประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนสำหรับประเทศไทยที่เหมาะสม

4. ขอบเขตการศึกษา (Scope of Thesis Research)

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งดำเนินการในลักษณะการดำเนินการขององค์กรตำรวจ ซึ่งหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นองค์กรคือ การดำเนินการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

5. ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology)

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์ร่วมกับการประชุมกลุ่ม (Focus Group) ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็น อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนหรือเคยสอนในวิชาด้านตำรวจหรือการบริหารงานยุติธรรม ตำรวจชุมชนที่ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานในชุมชน และประชาชนในชุมชนต่างๆ ที่มีโครงการตำรวจชุมชนดำเนินการจากทั่วประเทศ

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (Results)

6.1 แนวคิด หลักการ แนวทางการดำเนินการและสถานการณ์การดำเนินการของตำรวจชุมชนในประเทศไทยในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น การตำรวจุชมชนและมวลชนสัมพันธ์ตามที่ปรากฏในแผนและนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน ดังนี้

6.1.1 การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตามที่ปรากฏในแผนและนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตามที่ปรากฏในนโยบายนั้น มีลักษณะค่อนข้างครอบคลุมแนวคิดการตำรวจชุมชนของต่างประเทศหลายแนวคิด และวางอยู่บนพื้นฐานของการตำรวจเชิงรุกเพราะต้องการพยายามหลีกหนีหรือพยายามละทิ้งการตำรวจแบบดั้งเดิมที่เน้น

Copyright by Mahidol University

เชิงรับทั้งหมด ที่สร้างแต่ภาพลักษณ์ด้านลบให้กับตำรวจไทยพร้อมทั้งขยายช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชนเสมอมา

โดยลักษณะที่ปรากฏในนโยบายหรือแผน จากการสัมภาษณ์พบว่าตำรวจกับประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจคือ จะต้องป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมผ่านวิธีการต่างๆ อย่างกว้างขวางและสร้างสรรค์ ใช้การทำงานเชิกรุก วัดผลจากการลดลงของจำนวนคดี และต้องไม่ละทิ้งวิธีการแบบตำรวจคือการบังคับใช้กฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนร่วมด้วย สร้างเครือข่ายชุมชน สร้างชุมชนเข้มแข็ง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจและประชาชนหมายถึงการพยายามลดช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชนลงให้ได้มากที่สุด

ตำรวจจะต้องตระหนักถึงหน้าที่ที่ต้องรับใช้หรือบริการชุมชนอยู่เสมอตามหน้าที่หลักของตำรวจอีกด้วย ทั้งนี้ การฟ้องและการดำเนินคดีจะต้องไม่ใช่เป้าหมายพิเศษของการตำรวจชุมชนเหมือนการตำรวจแบบดั้งเดิมอีกต่อไป แต่จะเป็นการใช้ศาสตร์ตำรวจในการลดช่องโอกาสในการเกิดอาชญากรรมในชุมชน

หน้าที่หลักของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ คือการพยายามผูกมิตรกับประชาชน พยายามผลักดันให้ประชาชนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนของชุมชนร่วมกับตำรวจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด COP แนวคิด NP แนวคิด NHW แนวคิด KOBAN System และแนวคิด NPP ที่ว่า ตำรวจกับประชาชนจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบชุมชนเท่าๆ กันในรูปแบบของหุ้นส่วนชุมชน เพราะการดูแลชุมชน ไม่ใช่หน้าที่ของคนกลุ่มเดียว แต่ต้องเป็นคนทั้งหมดในชุมชนที่ต้องร่วมกันดูแลและรับผิดชอบชุมชนร่วมกัน

การออกลาดตระเวนและการตั้งด่านสกัดหรือด่านตรวจในชุมชน เป็นหนึ่งในวิธีการป้องกันการเกิดอาชญากรรมเชิงพื้นที่ เป็นการควบคุมการขยายตัวของพื้นที่เสี่ยง หรือ Hot Spots ที่มีความหนาแน่นของการเกิดอาชญากรรมสูง สอดคล้องกับทฤษฎีอาชญากรรมเชิงพื้นที่หรือแหล่งเกิดอาชญากรรมหนาแน่น (Hot Spots) ซึ่งเป็นหลักการที่ว่า พื้นที่ใดมีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดอาชญากรรม พื้นที่นั้นก็ควรที่จะต้องมีปริมาณของคนในเครื่องแบบสูงด้วยเช่นกัน แท้จริงแล้วการลาดตระเวนในชุมชนนั้นเป็นหนึ่งในแนวคิดที่วางรากฐานอยู่บนการบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นวิธีการดั้งเดิมของการตำรวจปกติ แต่การลาดตระเวนในรูปแบบของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ จะอาศัยอาสาสมัครตำรวจชุมชนเข้ามาช่วยในการลาดตระเวนของตำรวจด้วย เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับงานตำรวจมากขึ้น และแม้ว่าการตำรวจชุมชนนั้นจะเป็นการบริการประชาชนของตำรวจ แต่การที่ให้ประชาชนได้ปฏิบัติหน้าที่แบบตำรวจก็ถือเป็นการกระจายอำนาจของตำรวจลงสู่ประชาชนอีกทางหนึ่ง

Copyright by Mahidol University

ตำรวจจำเป็นต้องมีความรอบรู้ ทักษะและศาสตร์ด้านการตำรวจในระดับสูง ต้องพัฒนาตนเองทั้งทางด้านสติปัญญา ไหวพริบ การสังเกต จดจำ มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เสมอและต้องมีความรู้ในด้านปัญหาอาชญากรรมและแนวทางแก้ไข เพื่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตามแผนและนโยบายที่ปรากฏนั้น แม้ว่าจะให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน แต่ในขณะเดียวกัน ตำรวจก็จำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน องค์กรเอกชนและองค์กรท้องถิ่นร่วมด้วยเป็นหน้าที่หลัก เพื่อให้การปฏิบัติงานของตำรวจมีความสะดวกราบลื่นขึ้น ตามนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ได้มีการกำหนดแนวทางให้มีการพัฒนางานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เอาไว้ เพื่อสร้างแนวร่วมจากและเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนและองค์กรต่างๆ ให้เข้ามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร และร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาสังคมหลักของประเทศไทยในปัจจุบันร่วมกัน เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง เป็นเกราะป้องกันตนเองจากภัยอาชญากรรมได้ ตามนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและรัฐบาล

นอกเหนือจากนั้น ตามแผนและนโยบายด้านการตำรวจชุมชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กล่าวถึงวิธีการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนอีกวิธีการหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน องค์กรในชุมชนและตำรวจร่วมกัน ได้แก่ การร่วมกันออกแบบสภาพแวดล้อมในชุมชนให้ยากต่อการสบช่องโอกาสในการก่ออาชญากรรมของอาชญากร นอกจากนั้น ศักยภาพของตำรวจ ศักยภาพของประชาชนและอาสาสมัครที่จะสามารถดูแลจัดการปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ในชุมชนจะต้องมีความพร้อมสูงไปด้วยไหวพริบและความรู้เชิงวิเคราะห์สังเคราะห์ การกำหนดสภาพปัญหา และประเมินผลเพื่อจัดการแก้ไขปัญหาความไร้ระเบียบและปัญหาอาชญากรรมต่างๆ จากหลักการของ SARA Model อันเป็นที่มาของ ตำรวจชุมชนเชิงแก้ไขปัญหา หรือ Problem-oriented Policing โดยตำรวจเองก็จะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกอปรกันไปด้วย เพื่อที่จะไม่ให้คนร้ายหรืออาชญากรกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

นอกจากนั้น ตำรวจยังต้องมีหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งคือ การพยายามสอนให้ประชาชนรู้จักการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากภัยอาชญากรรมและภัยจากปัญหายาเสพติด สอดคล้องกับการตำรวจของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่น ที่มีการทำคู่มือแจกจ่ายให้กับประชาชนในเรื่องการป้องกันตนเองดังกล่าวด้วย

Copyright by Mahidol University

ในด้านของ อาสาสมัครตำรวจ ตำรวจบ้าน หรือตำรวจอาสาสมัคร เป็นแนวคิดดั้งเดิมของ Neighbourhood Policing และแนวคิด Community Policing โดยตำรวจอาสาสมัครของไทยนั้นเป็นคนในเครื่องแบบที่มาจากภาคประชาชน มีเครื่องแบบประจำตัวคล้ายกับตำรวจ ซึ่งแนวคิดของการใช้ตำรวจอาสาสมัครที่มาจากภาคประชาชนนั้นนอกจากจะคำนึงถึงการดึงมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานตำรวจและการลดช่องโอกาสในการเกิดอาชญากรรมแล้วยังเป็นตัวแทนของการทำงานในเชิงพื้นที่ของตำรวจอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป พบว่า การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทยนั้น เหมือนว่าการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยจะมีความสมบูรณ์ไปด้วยทฤษฎีทางอาชญาวิทยาและแนวคิดการตำรวจชุมชนที่ค่อนข้างหลากหลาย แต่หากพิจารณาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงแล้ว พบว่า มีการนำแนวคิดเพียงแค่บางส่วนมาปรับใช้เท่านั้น และผู้วางแผนและนโยบายในส่วนนี้ก็ไม่ได้พิจารณาจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เพียงแต่วิเคราะห์จากความถี่ของคดีที่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนต่างๆ และนำแนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยาและการตำรวจชุมชนประเภทต่างๆ ที่น่าจะใช้แก้ปัญหาดังกล่าวของพื้นที่ชุมชนนั้นๆ ได้มาร่างเป็นแผนและนโยบายเพื่อให้โรงพักต่างๆ นำไปปรับใช้ต่อไปเพียงเท่านั้น

6.1.2 การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

การตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย ยังคงใช้ศาสตร์การตำรวจที่ตำรวจได้ร่ำเรียนมาจากโรงเรียนของพวกเขาในการจัดการดูแลและปราบปรามความไร้ระเบียบและอาชญากรรมในชุมชนตามที่พวกเขาถนัด การป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนนั้นตำรวจไม่ได้ให้ความสำคัญมากเท่ากับการปราบปรามและการพยายามแก้ไข การที่ดึงประชาชนข้ามามีส่วนร่วมในส่วนของอาสาสมัคร ก็คือต้องการเพิ่มอัตรากำลังของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องลงพื้นที่บ่อยๆ เช่นการจราจร และการลาดตระเวนเท่านั้น เช่นเดียวกับแนวคิดการตำรวจแบบ Police Community Relations ที่ให้ความสำคัญกับศาสตร์การตำรวจ และการบังคับใช้กฎหมาย หรือ Law Enforcement เป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมโครงการและการปฏิบัติหน้าที่

ในด้านขององค์ความรู้ของตำรวจในเรื่องการตำรวจชุมชน และการปรับประยุกต์แนวคิด แผน และนโยบายออกมาสู่ภาคปฏิบัติ พบว่าตำรวจยังคงมีองค์ความรู้อยู่ในวงจำกัดเกี่ยวกับการตำรวจชุมชนโดยเฉพาะด้านแนวคิดที่มาจากต่างประเทศ ตำรวจที่มีหน้าที่โดยตรงด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มักจะยังคงยึดติดอยู่กับผลงานด้านปริมาณที่อาศัยหลักฐานทางด้านความถี่ของการจัดกิจกรรม จัดโครงการ ความถี่ของการออกลาดตระเวน ตั้งด่านตรวจ รูปถ่ายและ

Copyright by Mahidol University

หลักฐานทางวัตถุ เพื่อแสดงถึงการลงปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจและอาสาสมัครเป็นผลงานและปฏิบัติหน้าที่เช่นนั้นเรื่อยมาเพราะเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว มากกว่าการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานในเชิงคุณภาพที่เน้นผลของการปฏิบัติงานตามเป้าประสงค์ของการป้องกันและแก้ไขการเกิดอาชญากรรมในชุมชน และหากจะมีการปฏิบัติงานที่เป็นเชิงคุณภาพ ก็จะอยู่ในรูปแบบของการพยายามสร้างความใกล้ชิดกับประชาชนโดยการสร้างโครงการต่างๆ ที่เน้นการให้บริการประชาชน เช่น การซ่อมแซมสาธารณูปโภค และด้านอื่นๆ ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาในชุมชนอย่างตรงประเด็นเลย

การทำงานของตำรวจไทยตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน พบว่า ยังคงเป็นการตำรวจเชิงตั้งรับ หรือ Reactive Policing ใช้ศาสตร์ด้านการตำรวจอย่างเต็มที่ในการจัดการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน และมักจะเป็นการรับแจ้งความ แล้วจึงลงพื้นที่ออกไปตรวจสอบและระงับเหตุ ซึ่งการทำงานของตำรวจนั้น ประชาชนจะไม่มีสิทธิมาก้าวก่ายเนื่องจากประชาชนเป็นเสมือนคนในปกครอง

สิ่งที่ตำรวจไทยต้องคำนึงถึงหลักสำคัญที่จะทำให้งานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มีประสิทธิภาพสูงสุดและจะต้องพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้งานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพให้ได้ในตอนนี้ก็คือ จะต้องดึงประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมากกว่าเดิม เข้าร่วมอย่างเต็มใจ เข้าร่วมเพราะเล็งเห็นประโยชน์จากการเข้าร่วมจริงๆ และเห็นความสำคัญต่อปัญหาอาชญากรรมในชุมชน แต่ในหลายพื้นที่ ตำรวจกลับมองไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนมากนักเนื่องมาจากเหตุผลตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ข้างต้น

มูลเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของความร่วมมือจากภาคประชาชนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน พบว่า ประชาชนยังไม่เชื่อมั่น เชื่อใจและไม่มีความศรัทธาในตัวของตำรวจมากนัก เนื่องมากจากภาพลักษณ์ของตำรวจไทยที่มีภาพลักษณ์แย่มาตั้งแต่อดีต ซึ่งกลายเป็นปัจจัยเอื้อที่ทำให้ตำรวจมีช่องทางในการคอรัปชั่นได้โดยที่ประชาชนได้แต่ยอมรับชะตากรรม และบ่มเพาะความเกลียดชังต่อตำรวจมากยิ่งขึ้น

ทางด้านการดำเนินงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย พบว่า มีวิธีการร่วมที่สำคัญที่ตำรวจแทบทุกโรงพักได้นำเอามาร่างเป็นแผนของโรงพักตนเองคือ การจัดกิจกรรมบันเทิงหรือโครงการที่เน้นการสันทนาการต่างๆ ในชุมชน ด้วยจุดประสงค์เพื่อให้ความหวาดกลัวในตัวตำรวจของประชาชนลดลง เป็นหนึ่งในยุทธวิธีการพยามลดช่องว่างของตำรวจกับประชาชนลงและเป็นการเรียกศรัทธาในตัวตำรวจจากประชาชน โดยในโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นนั้นจะแฝงการให้ความรู้เรื่องการป้องกันตนเองจากปัญหาอาชญากรรม

Copyright by Mahidol University

โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดลงไปในกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ และปลูกฝังพฤติกรรมรักบ้านเกิดและจิตสาธารณะที่จะช่วยสอดส่องดูแลเพื่อนบ้านให้ปลอดภัยเช่นเดียวกับบ้านของตน ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของ KOBAN System แนวคิด Neighbourhood Policing และ แนวคิด Neighbourhood Watch ที่เน้นการสร้างพฤติกรรมรักและหวงแหนบ้านเกิด และการมีจิตสาธารณะพร้อมที่จะเป็นหนึ่งในผู้ช่วยของตำรวจและเฝ้าระวังภัยในชุมชนของตนเองผ่านการจัดโครงการต่างๆ ในชุมชน

แต่ในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง พบว่า การที่ตำรวจลงไปลาดตระเวนในพื้นที่ชุมชนเช่นนั้นอาจจะมีรูปแบบที่ดูมีประโยชน์และตอบโจทย์ในเรื่องของการพยายามลดช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชนลงได้ เพราะเป็นการเรียกร้องความสนใจจากประชาชนในชุมชนให้เข้ามาร่วมกิจกรรมได้ แต่การดำเนินโครงการดังที่กล่าวมา กลับแสดงให้เห็นว่าไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของนโยบายได้จริง กลายเป็นเพียงความต้องการปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วนตามที่ผู้บังคับบัญชากำหนดมาของตำรวจเท่านั้น

ทัศนคติที่ประชาชนและตัวของตำรวจไทยเองมีนั้น ยังคงมองว่าตำรวจก็คือตำรวจ ประชาชนก็คือประชาชน เช่นเดิม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะแนวคิดแบบ Traditional Policing ที่มีมาเนิ่นนานแล้วในสังคมไทย

การจัดตั้งป้อมตำรวจชุมชน ป้อมตำรวจประจำตำบล หรือที่พักสายตรวจชุมชนนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้นำแนวคิดมาจาก KOBAN System และแนวคิด Neighbourhood Police Post (NPP) แต่ความแตกต่างของป้อมตำรวจของประเทศไทยกับของ KOBAN System และ NPP คือ ตำรวจไทยอาจจะไม่ได้อยู่ประจำป้อมตำรวจตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งในบางครั้งเมื่อประชาชนต้องการแจ้งเหตุด่วนกลับไม่มีตำรวจและอาสาสมัครประจำอยู่เลย ประชาชนก็ต้องไปแจ้งความที่โรงพักเช่นเดิม ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างทันท่วงทีและทำให้ประชาชนหมดศรัทธากับตำรวจและอาสาสมัครประจำตำบล และคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะมีป้อมตำรวจประจำตำบลต่อไป

อาสาสมัครที่มาจากประชาชน ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ อีกทั้ง ไม่เข้าใจอำนาจและหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ เกิดความเข้าใจผิดว่าตนเองเป็นตำรวจ จึงปฏิบัติตัวเช่นเดียวกับตำรวจโดยคิดว่าไม่ใช่สิ่งที่ผิด

เมื่อสังเคราะห์ข้อมูลข้างต้นแล้ว พบว่า แนวความคิดและแนวทางการดำเนินงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของประเทศไทย มีความคล้ายคลึงกับแนวความคิดแบบ Police Community Relation หรือ PCR มาก ซึ่งหากพิจารณาดูอย่างไม่ลึกซึ้งแล้วอาจจะมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดแบบ Community Policing มาก แต่กลับมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เพราะ

Copyright by Mahidol University

อันที่จริงแล้วการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยนั้น เป็นการสร้างขึ้นมาเพื่อยกระดับการตำรวจแบบดั้งเดิม หรือ Traditional Policing เท่านั้น ไม่ได้มีการเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติหรือทัศนคติของตำรวจแบบเดิมไปในรูปแบบของการปฏิรูปแนวคิดและวิถีการปฏิบัติมากนัก เหมือนเป็นเหล้าเก่าในขวดใหม่ ที่ภายนอกมองเห็นความเปลี่ยนแปลง แต่ภายในยังคงสารัตถะดั้งเดิมเอาไว้ไม่เปลี่ยนแปลง

6.2 แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนสำหรับประเทศไทยที่เหมาะสม

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ พบว่า แนวทางที่น่าจะต้องพัฒนาให้เป็นไปได้ในอนาคตของตำรวจชุมชนในประเทศไทย ควรจะต้องมีการปรับยุทธศาสตร์ต่างๆ อย่างมาก เพื่อที่จะดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดให้ได้มากกว่าเดิม อีกทั้ง ประชาชนยังต้องรู้จักการป้องกันตนเอง ครอบครัวและสามารถที่จะดูแลเพื่อนบ้านในละแวกบ้านให้ปลอดภัยจากภัยอาชญากรรมและบาเสพติดได้ด้วย

ที่ผ่านมา ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ก็ได้มีการจัดทำมาหลายโครงการและกิจกรรมแล้ว แต่ไม่มีกิจกรรมต่อเนื่องที่ต้องวัดผลกันตลอดเวลาในระยะเวลาที่ยาวนาน ตำรวจจึงจำเป็นต้องรู้จักการวางแผนงาน วางแผนการปฏิบัติงาน รู้จักระบบการติดตามและประเมินผลโครงการ และต้องพยายามหาวิธีการยืดระยะโครงการต่างๆ ออกไปให้เป็นโครงการแบบต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนได้รู้สึกถึงความมีอยู่ของโครงการเหล่านี้ในชุมชนของพวกเขา เสมือนเป็นโครงการหรือกิจกรรมของชุมชน

ตำรวจจะต้องมีความจริงจังในการจัดตั้งกลุ่มประชาชนในรูปแบบของกรรมการชุมชนหรือกรรมการหมู่บ้านตามที่ระบุไว้ในแผนฯ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดแบบเชิงรุก จะต้องมีการคัดเลือกตัวแทนชุมชนอย่างจริงจังเพื่อที่จะทำหน้าที่เฝ้าระวังชุมชน ทุกชุมชนที่มีการดำเนินการด้านตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จะต้องมีคณะกรรมการชุมชนที่สามารถเข้าประชุมร่วมกับตำรวจ แลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมและยาเสพติดเพื่อให้มีความทันสมัยอยู่เสมอและจะได้หาวิธีในการดำเนินการโครงการในชุมชนได้อย่างเหมาะสมที่สำคัญ การจัดตั้งคณะกรรมการหมูบ้านหรือคณะกรรมการชุมชนรูปแบบนี้ขึ้นมา ตำรวจเองก็ต้องรู้จักการวางแผนจัดการอย่างเป็นระบบ มีการติดตาม ประเมินผล มีการสรุปกิจกรรม โครงการรายงานการประชุม ทุกอย่างต้องเป็นระบบและจัดเก็บได้

การจัดตั้งป้อมตำรวจชุมชนจะต้องจัดให้เพียงพอในการให้บริการประชาชนในชุมชน เพราะ การตั้งป้อมตำรวจชุมชนถือเป็นการตำรวจเชิงรุกอย่างหนึ่งที่เป็นแนวคิดของ KOBAN System และ NPP ซึ่งเป็นการเพิ่มจำนวนสถานีย่อยเพื่อสร้างความใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้นและ

Copyright by Mahidol University

หากเกิดเหตุอะไรขึ้นตำรวจและอาสาสมัครจะสามารถเข้าถึงที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็วทันที แต่การที่จะทำให้ป้อมตำรวจเหล่านี้ประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ของการตำรวจเชิงรุกได้นั้น ตำรวจและอาสาสมัครจำเป็นจะต้องอยู่ประจำป้อมตำรวจดังกล่าวให้ได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งอาจจะมีการจัดการเข้าเวรเข้าของตำรวจและอาสาสมัครให้สับเปลี่ยนหมุนเวียนเข้ามาอยู่ประจำป้อมตำรวจให้ได้ตลอดเวลา

สำหรับแนวทางอื่นๆ ที่เหมาะกับพื้นฐานทางสังคมของคนไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ควรมีการจัดการสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัย ตามหลักการ CPTED และทฤษฎี ค.อ.ส. โดยถือเป็นการบริการหนึ่งของตำรวจ

2) อาจต้องใช้การตำรวจเชิงผสม หรือเป็นการตำรวจเชิงรุกและและการตำรวจเชิงรับผสมผสานกันให้ลงตัว โดยกำหนดให้ตำรวจเป็นฝ่ายวางแผนการปฏิบัติการ เป็นศูนย์กลางในการป้องกันและจัดการกับปัญหาอาชญากรรมและประสานงานกับประชาชน ให้ประชาชนเป็นฝ่ายนำไปปฏิบัติในชุมชน ตำรวจยังคงต้องลงพื้นที่ชุมชนต่อไป แต่อาจจะเป็นในรูปแบบของผู้สนับสนุนประชาชนให้ดูแลตนเองและแนะนำวิธีการเฝ้าระวังละแวกบ้านอย่างถูกวิธี และให้ประชาชนในภาคของอาสาสมัครทำหน้าที่แทนตำรวจในบางเวลาร่วมด้วย

3) ตำรวจเชิงแก้ไขปัญหา หรือ Problem oriented Policing (POP) เป็นแนวคิดที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการปฏิบัติการหรือแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด

4) ควรมีการจัดชุดตำรวจชุมชนประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ลาดตระเวนเฝ้ายามหมู่บ้าน อยู่ประจำป้อมตำรวจชุมชน ซึ่งในชุดหรือทีมดังกล่าว ต้องประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 นาย และอาสาสมัครตำรวจ โดยอาสาสมัครตำรวจจะต้องมีความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่และความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน และควรจะมีการสอบคัดเลือก เพื่อคัดอาสาสมัครตำรวจที่มีคุณภาพ

5) จัดให้มีคณะกรรมการชุมชน หรือคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อให้มีการจัดประชุมและเกาะติดข่าวสารต่างๆ ในชุมชน และวางแผนจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ในชุมชนด้วยกัน

6) จัดกิจกรรมหรือโครงการในชุมชนเพื่อเชื่อมสัมพันธภาพระหว่างประชาชนและตำรวจให้บ่อยครั้ง โดยการจัดกิจกรรมหรือโครงการดังกล่าว จะต้องดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ให้มากขึ้น พยายามปรับรูปแบบกิจกรรมให้ประชาชนรู้สึกสนุกสนานพร้อมกับได้รับความรู้ในเรื่องการป้องกันอาชญากรรมและปัญหายาเสพติด

7) ตำรวจต้องทำหน้าที่ปลูกฝังสำนึกรักบ้านเกิด จิตสาธารณะ และการเสียสละให้กับประชาชนให้มากที่สุด เพื่อให้พวกเขามองเห็นว่าชุมชนและเพื่อนบ้านเป็นสิ่งที่พวกเขาต้องดูแลและ

Copyright by Mahidol University

รับผิดชอบ ต้องหาวิธีการที่จะทำให้ประชาชนในท้องที่กลายเป็นตำรวจในตัวของพวกเขาเอง ให้พวกเขาพร้อมใจกันเป็นอาสาสมัครในชุมชนของตน เพื่อเฝ้าระวังละแวกบ้านให้ปลอดภัย

8) ประชาชนมีสิทธิที่จะคัดเลือกตำรวจชุมชนของตัวเองได้ อาจจะจัดให้มีการเลือกตั้งตำรวจชุมชนเพราะตำรวจนายดังกล่าวจำเป็นต้องมาทำงานอยู่ในชุมชน และถ้าหากตำรวจชุมชนที่ได้คัดเลือกมาปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์หรือมีปัญหา ประชาชนก็สามารถร้องเรียนและคัดออกได้

ทางด้านแนวคิดและทฤษฎีจากต่างประเทศที่ควรมีในการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในอนาคต ได้แก่ 1) CPTED คือ ร่วมกับแนวคิด ค.อ.ส. เพื่อออกแบบสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม 2) COP คือ รู้จักประยุกต์แนวทางการดำเนินงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้เข้ากับชุมชนนั้นๆ 3) POP คือ แก้ไขปัญหาของชุมชนที่ต้นเหตุผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหานั้นๆ จากต้นขั้วของปัญหา 4) NP คือ สร้างทีมตำรวจชุมชน ประกอบด้วยตำรวจและ PCSO หรือ ผู้ช่วยผู้สนับสนุนตำรวจ 5) NHW คือ สร้างการประชาสัมพันธ์ที่ดี สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ตำรวจ ผ่านการประชาสัมพันธ์และการสร้างความสนิทสนมกับประชาชนผ่านกิจกรรมชุมชนต่างๆ และตำรวจจะต้องพัฒนาตนอยู่เสมอทางด้านเทคนิคการจัดการปัญหา และดูแลความปลอดภัยในชุมชน ทำคู่มือดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรมในชุมชนแจกประชาชน ทำโครงการและกิจกรรมที่มีความยั่งยืน ทำให้องค์กรต่างๆ ทราบถึงประโยชน์ของโครงการต่อองค์กรของพวกเขา และต่อชุมชนของพวกเขา ทำให้ประชาชนมีสำนึกรักบ้านเกิดและหวงแหนบ้านเกิดอย่างแข็งแกร่งให้ได้ มอบหมายหน้าที่ให้กับประชาชนในชุมชนตามความเหมาะสม ต้องสร้างความกล้าให้ประชาชนในการเข้าแจ้งเบาะแสและสิ่งผิดปกติในชุมชน 6) Koban system คือ ทำให้ตำรวจกลายเป็นเหมือนส่วนหนึ่งในชุมชนที่ขาดไม่ได้ 7) NPP คือ ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการดูแลชุมชน ต้องมีป้อมตำรวจทุกชุมชนและทีมตำรวจทุกชุมชน มีทีมตำรวจเฉพาะสำหรับชุมชน โดยจะมีการอบรมและเรียนพิเศษเพื่อให้เป็นตำรวจชุมชนที่มีคุณภาพที่สุด

ซึ่งหากพิจารณาออกมาเป็นภาพโดยรวมแล้ว พบว่า สามารถสรุปและจำแนกออกมาเป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ดังนี้คือ

P = Public Participation : การมีส่วนร่วมในงานตำรวจจากภาคประชาชน **A**= Attitude: การปรับทัศนคติทั้งด้านตำรวจและด้านประชาชน **R** = Resource : การได้รับการสนับสนุนทรัพยากรด้านต่างๆ **M** = Management : การบริหารจัดการ **E** = Engagement : ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของตำรวจและประชาชน **K** = Knowledge : การพัฒนาตนเองทางด้าน

Copyright by Mahidol University

ความรู้ของตำรวจ **A** = Application: การประยุกต์แนวคิดต่างๆ และการเขียนแผน ซึ่งหากนำมาสร้างเป็นแบบจะมีลักษณะดังแผนภาพที่ 6 ซึ่งเป็น Model ที่ชื่อว่า PARMEKAR Model ดังนี้

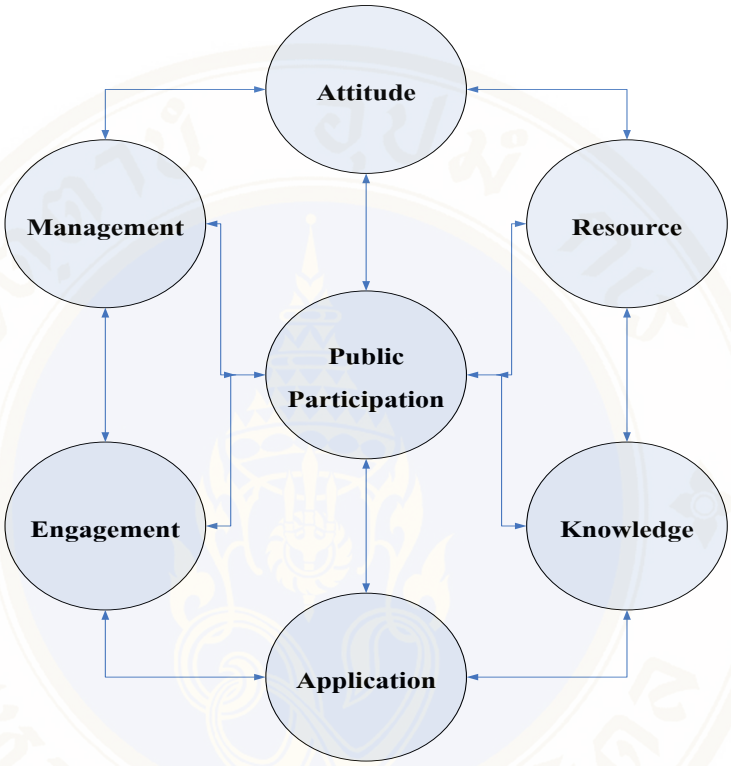

แผนภาพแสดง PARMEKAR Model ของการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของไทยในอนาคต

ทั้งนี้ วงกลมทุกวงมีความเกี่ยวโยงประสานกันอย่างเหนียวแน่น หากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งก็จะทำให้โครงสร้างในอนาคตของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ไม่สมบูรณ์

7. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา (Recommendation)

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปข้างต้นนั้น ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย โดยพิจารณาถึงประเด็นดังต่อไปนี้คือ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1 ทุกภาคส่วนของสังคมควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการดำเนินการตามแนวคิดตำรวจชุมชนในประเทศไทย เนื่องจาก หากมีการผลักดันและสนับสนุนให้ปฏิบัติอย่างจริงจังแล้ว จะ

Copyright by Mahidol University

สามารถป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชน แบ่งเบาภาระงานของตำรวจและลดช่องว่างระหว่างตำรวจและประชาชนลงได้ตามเป้าประสงค์ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ตั้ง นอกจากนั้น ควรจะส่งนักวิชาการตำรวจไปศึกษาดูงานต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่นำแนวคิดตำรวจชุมชนมาใช้แล้วได้ผลประจักษ์ชัดเจน จากนั้น นักวิชาการตำรวจควรจะศึกษารูปแบบแนวคิด โครงการและกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับตำรวจชุมชนในต่างประเทศให้รอบด้านและเชี่ยวชาญพอที่จะสามารถเผยแพร่และแนะแนวแนวคิดและประเด็นต่างๆ แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำงานด้านตำรวจชุมชนในประเทศไทยในฐานะที่ปรึกษา

2 ควรจะมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนในแต่ละท้องที่ทั่วประเทศปีละ 1-2 ครั้ง เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์อาชญากรรมและปรับปรุงพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ให้ทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนั้น ควรจะจัดอบรมอาสาสมัครตำรวจหรือผู้ช่วยผู้สนับสนุนตำรวจให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่และมีความรู้รอบด้านในสายงานของตน

3 ควรจะมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับตำรวจชุมชนให้เป็นรูปธรรม ซึ่งในคู่มือควรจะบรรจุแนวคิด ทฤษฎี และขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างละเอียด พร้อมทั้งจัดฝึกอบรมการปฏิบัติตามคู่มือ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป

ผู้วิจัยเห็นว่า หากจะศึกษาและพัฒนาต่อในหัวข้อวิจัยนี้ ควรจะ

1 ออกสำรวจพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและอาสาสมัครตำรวจฯ ปฏิบัติงานจริง โดยการขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการพาออกลาดตระเวนในพื้นที่ เพราะการที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์การลงพื้นที่สำรวจด้วยตนเอง จะทำให้เห็นภาพขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฯ และสภาพปัญหาที่แท้จริงได้อย่างชัดเจนมากกว่าการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสารหรือฐานข้อมูลเพียงอย่างเดียว

2 เพิ่มกลุ่มประชาการเป้าหมายคือ อาสาสมัครตำรวจชุมชน เพราะเป็นอีกหนึ่งหน่วยปฏิบัติงานที่ไม่ควรมองข้ามหากต้องการศึกษารูปแบบและขั้นตอนการปฏิบัติงานร่วมกันในชุมชนระหว่างภาคตำรวจและภาคประชาชน เนื่องจากเป็นเสมือนตัวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและตำรวจ มีบทบาททั้งในฐานะผู้ช่วยของตำรวจและในฐานะประชาชนในชุมชน

Copyright by Mahidol University

THE DEVELOPMENT OF THAI COMMUNITY POLICING

CHANANOOT SAIYEN 5137802 SHCJ/M

M.A.(CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: TANANSAK BORWORNNUNTAKUL, Ph.D. (CRIMINOLOGY, CRIMINAL JUSTICE AND SOCIETY), Pol.Col.Lt.MEECHAI SICHAROEN, Ph.D. (CURRICULUM AND INSTRUCTION), Pol.Maj.SITTHIPHAT CHALERMYOS, Ph.D. (CRIMINOLOGY, JUSTICE ADMINISTRATION AND SOCIETY)

EXTENDED SUMMARY

1. Introduction

The policeman is a government officer in the judicial system in charge of crime prevention, and suppression, including law enforcement. Even with continuous operation and budget increased, the numbers of wrongdoers have not been reduced. In order to develop specific guideline, the public were allowed to participate more in the operation together with the police. Ever since 1980, the concept of community has been popularly regarded as the partner in crime prevention. To date, the unsuccessful attempt to reduce the community crime through policing has led to the strategic development in community policing (Anderson J., 2005).

Community policing guidelines affected both community and police in the positive manner. For community, the operation has been improved and thus allowed community to participate more in crime prevention, guarding lives and properties, reducing fear of crime as well as feeling good toward the police officers and building safe environment (Segrave and Ratcliffe., 2004). In the meantime, relationships between the police officers and community improved from their participations in

Copyright by Mahidol University

Community Policing (CP) as reactive policing which focused on Quality rather than Quantity, similar to Traditional Policing. It is centered on police officers to suppress crime instead of gaining profit from community.

As for community police, the focus is more on crime suppression with participation between the police and public than meeting the arresting quota as to make their police station records better. Public cooperation aimed for community neighbors or members to look after each other welfares which should ease the community policing and prevent chaos in the community immediately and effectively.

Each country has different community policing such as Community Oriented Policing, Neighborhood Policing or Police Box System. However, Community Policing concept received good responses worldwide.

The Royal Thai Police led by Police Lieutenant General Narong Mahanon had used this Community Policing concept from 1976 to1977.In the conference for the Nation Economic and Social Plan, No. 5 of 2525-2529 B.E (1982-1986 A.D), the emphasis was on public's participation in preventing and solving crimes. Police Major General Sawas Amornvivat, the commander of police force at that particular moment resubmitted the Community Policing concept as one of the methods to prevent and solve crimes.

In the beginning, Thai Community Policing adopted similar purposes and characteristics of Community Policing from the master countries, United States of America, England and Japan where the police got involved with community to gain cooperation from locals in preventing and solving community crimes. The police often patrolled the area and met the people through different projects as well as set up the community police posts throughout the regions and establish various community volunteers so people could participate in policing and act as the police informants.

However, actual application with the community yielded dissatisfied results so changes were made to suit Thai communities better by adding entertainment and attractive projects with more publicity. At the same time, police images were improved to change people's attitude for the better, but still focused on people's cooperation in preventing and solving crimes. Such guideline initially stated in "The Police Master Plan No. 1, 2530-2534 B.E. (A.D.)" under the policy name "Community and Community Relations". To date, Thai Community Policing and Community

Copyright by Mahidol University

Relations based on Traditional Policing that consisted of mixed concepts of policing and community policing.

Community policing concepts which adopted directly from overseas are inapplicable with Thai social context because of true principles of community police focused on gaining the public trust until they were willing to work with the police as equal partners. For Thailand, the police often see themselves more superior just because they could enforce the laws, arrest and jail the people. As a result, the model had been changed from Community Policing to Police Community Relation instead. Presently, many countries overseas have developed different projects with flexibility and benefits people both crime prevention and cooperation. More studies should be adopted for use with Thai Community Policing to benefit both the police and community.

Research problems related to the following questions:

How is the situation in current operation of Thai community policing?

Are there any concepts, principles of Community police applicable to Thai Police operation?

Are there any current projects developed for community policing?

What type of police guidelines and operation aboard if any could adopt for Thailand?

Are there any appropriate guidelines in developing community policing for Thailand?

Research results aimed to review and audit the community policing in Thailand from the past to present, including the knowledge and application adapted from international community policing which should benefit future cooperation plan between the police and community.

2. A Summary of Abstract

The purpose of this research was to investigate the situations, concepts, principles and guidelines for implementation of Thai community policing, including the development of community policing appropriated for Thailand. Qualitative

Copyright by Mahidol University

research was conducted through the use of documents, and interview together with focused group. Total 36 samples consisted of a group of instructors for community police from Higher Education Institutes, the community police and locals living in different regions, North, Northeast, East, South, Central and Bangkok Metropolis were selected by Multiple-Stage Sampling. Selection process started by determining basic features of target population, using Snowball method during the interview, and arranging focused group.

The findings indicated that community policing in Thailand centered on the police working alongside with the public, focusing on community crime prevention, specifically on narcotics through various community projects and activities. Community police maintained traditional policing, also combined the concept of KOBAN and Police Community Relation for proactive policing. Operational barriers included the policy planner misunderstanding on community problems, superior's negligence, police lacking knowledge, lack of morale and encouragement to perform duties from not having opportunity to be promoted and inadequate resources. Moreover, people expressed negative attitude toward policemen and cooperated with them in the form of power relationships. Many projects and activities failed to accomplish due to discontinuity. Even the volunteers themselves were untrained.

Development guidelines for policing in Thailand suggested the policy maker to understand the cause of community problems as well as develop concepts on community policing. Policing must include knowledgeable and uncorrupted policemen, focus on the police volunteers and develop positive attitude among the policemen and public so they could work together effectively. Results analysis revealed the PARMEKAR Model that should be adapted further for effective community policing.

3. Objective

1. To study the concepts, principles and operational guidelines of community police situation and operation of community police in Thailand

2. To study the development of community policing appropriated for Thailand

Copyright by Mahidol University

4. Scope of Thesis Research

The aim of this research was conducted a manner of operation in the police organization. The unit of analysis is an organization in the implementation of the National Police Agency.

5. Methodology

The study entitle “Development of Community Policing in Thailand” was conducted as the Quality Research consisted of Documentary Research, interview and Focus Group. Samples were instructors from the Higher Education Institutes who had taught policing or administrative justice, including a group of community police dealing with community matters, and locals from different communities with community police program.

6. Results

6.1 Current Concepts and Principles with Operational Guidelines and Situation of Community Police in Thailand

The analysis focused on the community policing and Community Relations based on the policies of Royal Thai Police and actual current situation which explained as follows:

6.1.1Community Policing and Community Relations listed in the Royal Thai Police Policies

Community Policing and Community Relations listed in Thai Public Policies which covered various international policing concepts focused on proactive policing to avoid traditional policing that emphasized on reactive policing and change negative image that always widen the gap between the police and the public.

According to the policies or plan, the interview indicated that the police must establish good relationships with the community and vice versa. The police main duties are preventing and solving crimes through numerous creative methods, reactively. Operating results were measured by crime reduction through law

Copyright by Mahidol University

enforcement. Performing duties well required people's cooperation, building community network, establishing good relationships between the police and public to narrow the gap.

The police must constantly aware of their main duties to serve the people. Then, the arrest and trial are not specific purpose of Community policing as being done in Traditional Police. This is the science of applied policing to reduce numbers of crime in the community.

As mentioned earlier, the main duty of Community Policing and Community Relations is being friendly with the people so they could become the police's partners. This concept is coincided with COP, NP, NHW, KOBAN System and NPP concepts which stated that the police and people should be equally responsible for community welfares as community partners because looking after the community welfares are not certain group responsibility but rather involved the whole community.

The area patrol and checkpoint set up in the community are certain methods for crime prevention as to limit the risk areas or Hot Spots that had high crime rate which is also coincided with the principle that mentioned high risk area should be guarded with large number of police officers. Actually, community patrol is one of the concepts involved with law enforcement quite similar to Traditional Policing, only differences in using the volunteer police to assist in the police patrolling so people could participate more in policing. Even though community police is servicing people by the police, the actual police performance is another way of decentralize the police's power.

A police officer should be intelligent with full knowledge, well skills and potential in policing. He must be a good observer who memorize well and constantly seeking for new knowledge. Above all, he must be knowledgeable in solving crime problems and work effectively.

Even though the Community Police and Community Relations according to the existing plans and policies focused on the safety of lives and properties of those living in the community, the police must receive cooperation from the people, private organizations and local administrations to facilitate the police's works.

Copyright by Mahidol University

According to policies of the Royal Thai Police, there are guidelines for developing community and Community Relations as to establish allies and open for people and other organizations participations in informing news and identifying ways to solve crimes, especially on narcotics which became the main concern in Thai society. This sould be done to build stringer community, for self-protection from crimes in accordance with the policies of Royal Thai Police and Government.

Besides, the existing plans and policies of community police according to the Royal Thai Police mentioned another way of preventing crimes in the community through the cooperation of people, community organizations and police such as designing the community surroundings together to make it difficult for criminals to commit crimes. Furthermore, the police, people and volunteers must be ready and able to tackle problems in community crimes with the potential to analyze and synthesize and identify problem situations as well as assess results to solve untidy crime problems based on SARA Model. This is the origin of Problem-oriented Policing which required the police to enforce laws so the criminals could not committee the same crime again.

Furthermore, another main function of the police is the attempt to teach the public self-protection from crimes and narcotics which is coincided with the policing concepts of the United States of America, England, Australia, Singapore and Japan. The manuals on self-protection were also published and distributed to the people.

As for volunteer police, house police or police volunteer, it is the traditional concept of Neighborhood Policing and Community Policing since Thai police volunteer recruited from the public sector, wearing similar police uniform. The concept of using police volunteers from the public sector is not only encourage the public to participate in policing and reduce the chance of wrongdoers, but also act as the agent working for the police in such area.

In summary, it was found that community policing and Community Relations in Thailand seemed complete with the philosophy of Criminology and community police concepts. Judging from real situations, it was found that only certain concepts were adopted and applied. The policy planner had not considered true

Copyright by Mahidol University

needs of the people, only analyzed the frequency of cases occurred in different communities. All concepts of Criminology Philosophy and Community Policing appeared as solutions to the problems were used for drafting plan and policies for the police station to further adapted for use.

6.1.2 Current Community Police and Community Relations

The Community Police and Community Relations still relied on conventional policing learning in Police School that had been used in solving and suppressing crimes in the community. In the community crime prevention, the police then had not focused much on solving and suppressing crimes. To encourage people to get involve as the volunteers is to increase the police manpower in the area such as directing traffic and area patrol as similar to the concept of Police Community Relations that put the emphasis on policing and Law Enforcement to conduct activities, projects and perform duties.

As for the body of knowledge in community policing and applied concepts, plan and policies for actual practice, findings indicated that the police had limited knowledge in those areas, specifically overseas policing concepts. The police directly in charge of community police affairs and Community Relations mostly attached to work volume based on the numbers of activities, projects, patrols, checkpoints, photographs and substantial evidences as the sign of actual performances of the police and volunteers. It is regarded as the correct way of acting instead of doing quality work which focused on preventing and solving community crimes. For qualitative performance, it was done as getting to know people through various service projects such as repairing the public utilities and more which hardly solved any crime problems.

The work of Thai police up to now indicated the Reactive Policing and fully used policing in solving crimes in the community. Usually, after being informed, the police entered the scene to stop the incident and the people could not interfere with the police work because they are under the police jurisdiction.

Because main concern of Thai police involves efficiency in policing and Community Relations, therefore, all efforts were made on bringing efficiency to policing and Community Relations by encouraging the people to

Copyright by Mahidol University

participate willingly in police's works. People must realize true benefits from participation and existing crime problems in the community. However, in many areas, the police failed to see the significance of people's participation from reasons mentioned earlier.

One of the causes of problem in requesting people's cooperation based on current findings indicated that people were lacking confident, trust and faith in the police works because of their poor images from the past. This had created the loophole for police's corruption and people had no choice but to accept their faith and hate the police even more.

The findings from the operation of Community Police and Community Relations indicated the significant method used in almost all police stations as the plan for policing. This was entertaining arrangement or recreation activities in the community just to reduce the fear of police among the public which could consider as another way to narrow the gap between the police and the people and in turn create faith in police works. Various projects designed with knowledge in self-protection from crimes, especially narcotics. Certain activities aimed top raise awareness and love for hometown and public mind to look after neighborhood as well. This concept based on the fundamental theory of KOBAN System and Neighborhood Policing and Neighborhood Watch that also focused of loving hometown and having public mind, ready to be the police's assistant and look out for community safety.

In the practice with actual situation, the findings indicated that the police patrolling the community might benefit and narrow the gap between the police and people because it could stir some interest from the locals enough to participate in the activities. However, results revealed the project inability to achieve true purpose, only the policeman completed his work as being order by his superior.

The attitude of people and Thai police suggested that they had accepted their separate roles, the police acting as the police and the people acting as the people. Perhaps they were clinging on to the Traditional Policing concepts which had been existed in Thai society for sometimes.

The set up of Community Police Post, Sub-district Police Post or rest area for Community Patrol adopted from KOBAN System and the concept of Neighborhood Police Post (NPP). However, Thai Police Post is different from

Copyright by Mahidol University

KOBAN System and NPP where Thai police may not station 24 hours at the Post. When the people wanted to notify the police on emergencies, the police or volunteers were not around so the people had to make the trip to the police station as usual and unable to solve immediate community problems. This had made the people lost confidence in the police and the Sub-district volunteers and seen no use of having the Sub-district Police Post.

The people volunteers were lacked of knowledge and understanding in community policing and Community Relations as well as misunderstood their authorities and duties until they thought of themselves as the real police, leading same behavior as the police.

After synthesize previous mentioned data, the findings indicated that the concepts and operational guidelines of community police and Community Relations in Thailand was quite similar to the concept of Police Community Relations or PCR. Only casual consideration may indicate the similarity in Community Policing, as a matter of fact, they were completely different because the Community Police and Community Relations established only to raise the level of Traditional Policing, no plan to change or reform the practice or attitude of the police as if being the same old liquor in the new bottle that still maintain its content.

6.2 Appropriate Development of Community Policing in Thailand

The findings from literatures review and interview suggested the possibility for further development of community policing in Thailand provided that numerous strategies needed improvement to encourage people to actively participate in crimes and narcotics prevention. People should know how to protect themselves and neighbors as well as learning to avoid being crime and narcotic victims.

Previously, the community police and Community Relations had arranged many projects and activities, but lacking continuity which made it unable to measure long-run results. Therefore, the police must know how to plan and follow-up own works as well as assess the projects with the attempt to expand projects for continuity so people would recognize these projects as their community projects.

Copyright by Mahidol University

Community Committee or Village Committee should be established with assistance from the police to proactively prevent and solve crimes and narcotic problems. The community representative must be selected to guard the community.
Any communities with community police and Community Relations must have Community Committee attending the meeting with the police to share and update knowledge, and news on crimes and narcotics so appropriate measures could be found. Most important, the establishment of Village Committee or Community Committee must be known to the police for them to plan and arrange system follow-up, assess results, summarize activities and projects, and prepare report. All documents must be systematically arranged and filed properly.

The community police post must be adequate to service the locals. It is considered reactive policing based on the concept of KOBAN System and NPP which focused on the use of substation to relate closely with the public. In case of emergency, the police and volunteers could reach the scene quickly. In order to make the police post concept more successful as plan, the police and volunteers must be stationed there 24 hours. It could be done by arranging alternated shift so someone is always at the post.

Other guidelines appropriated for Thai society are summarized as follows:

1) There must be safe environment based on CPTED principles

and High-Tech Crime Center as one of the police services.

2) Both Reactive and proactive policing must be used together by allowing the

police officer to set up the operation plan and be the center to prevent and solve crimes as well as cooperate with the people so they could practice in own community. The police must patrol the area as the supporter and advisor for people to care for themselves and guard their houses efficiently. Occasionally, people volunteer should be in charge of police work.

3) Problem oriented Policing (POP) is the applied concept in planning operation or solving crimes and narcotics.

4) Community police for the village should be set up for patrolling and guarding the area, permanently stay at the post. Such team must consist of one police

Copyright by Mahidol University

officer and volunteer police who understand the duties and has essential knowledge. In order to select qualified volunteers, the examination must be arranged.

5) The Community Committee should be set up for regular meeting and news updated, including planning other communities' projects together.

6) Community projects or activities must be arranged frequently to build a strong bond between the people and police. Such activities should encourage the people to get more involve with fun models so people could enjoy and receive knowledge in preventing crimes and narcotics at the same time.

7) The police must build up people awareness on loving hometown, public mind and sacrifice so they would treasure and look after their communities. There should be the way to convert them into community volunteers, helping the police to guard their neighborhood.

8) People have the right to select own community police from the election because the community police must work along side with the locals. If the community police failed to perform or caused problems, the people could petition and remove such person.

Further policing concepts and theories from aboard are presented as follows: 1) CPTED is the joint concepts with High-Tech Crime Center to design safe and crime-free surroundings. 2) COP is applied the operational guidelines of Community Police and Community Relations to match with such community livings. 3) POP is solving community problems at the cause with problems analysis and synthesis at the core. 4) NP is building a team of Community Police consisted of the police and PCSO or the police supporter. 5) NHW is building good publicity and image for the police that should be done through publicity and making acquaintance with people through various community activities. The police must constantly improve themselves in managing problems and community safety through the distribution of manual for self-protection from community crimes. Projects and activities must be arranged with continuity so various organizations and communities could benefit from such projects. This should create feeling love and cherish hometown among the people. Moreover, the people must be given proper duties and encouraged them to inform the officers when something out of ordinary happened in the community. 6)

Copyright by Mahidol University

Koban system is making the police an essential part of the community. 7) NPP is using modern technology with community such as setting up the community police post and a specific team of community police with training and special classes to make them the most qualified police.

Overall picture summarized and defined as follows:

P = Public Participation : Public participation in policing A = Attitude: Adjusting attitude of the police and public, R= Resource: Receiving various resources, M = Management: Managing, E = Engagement : Being united between the police and public, K = Knowledge : self-learning in policing, A = Application: Applied concepts and writing plan . These were constructed into the PARMEKAR Model as being seen in chart 6:

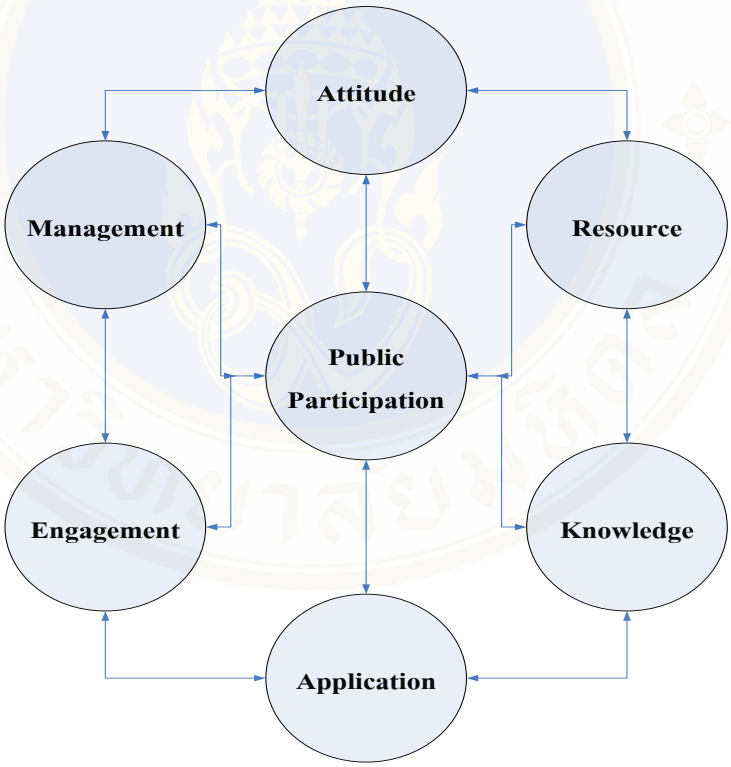

CHART OF PARMEKAR MODEL FOR FUTURE COMMUNITY POLICING AND COMMUNITY RELATIONS

Since all circles firmly linked together, any components missing would make future community police and Community Relations incomplete.

Copyright by Mahidol University

7. Recommendation

In addition to the research results proposed earlier, the researcher would like to make further recommendations as follows:

Recommendations from the study

1. All social sectors should seriously focus on the operation based on community policing concepts in Thailand. With the active support and practice, community crimes can be reduced m thus easing the police burden as well as reducing the gap between police and people as expected by the Royal Thai Police. Furthermore, the police technocrats should be sent aboard for site study, especially in the countries that were successfully applied the Community Policing. The police technocrat should study all related concepts, structures and activities well so they could distribute the ideas to Thai community police as their advisors.

2 Training must be provided for community police in each area throughout the country at least 1-2 times annually to update the current crime situations and projects. Furthermore, the police volunteers or assistants should be allowed to train for knowledge and performance.

3 Manual on Community Policing must be published in full details to incorporate concepts, theories and work procedures, including training accordingly.

Recommendations for further studies

The researcher made the following recommendations:

1 Conducting the actual area survey by requesting assistance from the police officer when exploring the area. With experiences in area survey, the researcher could see more actual police operation and understand problem situation than just plain interview and documentary research or retrieve information from the database.

2 Increasing the target group mainly focused on community volunteer police who act as the police assistant and locals. Therefore, it is another interesting unit that should be subjected to the study, on its model and work procedures.

Copyright by Mahidol University

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2541). **กระบวนการยุติธรรมบนเส้นทางของการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร**: บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.

ขจร พัฒนพงษ์. (2544). **ประสิทธิผลโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์: ศึกษาเฉพาะกรณีของกองบังคับการตำรวจนครบาล 9**: วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

คณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจ.(2550). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตำรวจต่างประเทศ**: กรุงเทพมหานคร.สำนักพิมพ์พุทธศาสนาแห่งชาติ.

ชูสวัสดิ์ จันทร์โรจนกิจ. (2541). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่เขตความรับผิดชอบของสถานีตำรวจห้วยขวาง**: วิทยานิพนธ์พัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ตำรวจภูธรจังหวัดพิจิตร.(2550). **องค์ความรู้เรื่อง การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์**: ม.ป.พ.

ทศพล อำไพพิพัฒน์กุล.(2549). **ปัญหาในการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์:ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล 8**:วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานยุติธรรม.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธีระวุฒิ ทองรอด (2542). **การปฏิบัติงานตำรวจชุมชนเชิงรุกในทัศนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรภาค 1**: วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นพดล ปิ่นนิล. (2545). **การดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของตำรวจชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม**: วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ประไพ ฤกษ์วิถี. (2545). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการตำรวจชุมชนของสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมืองปทุมธานี**: วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาประยุกต์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประเสริฐ เมฆมณี. (2523). **ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม**. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.

Copyright by Mahidol University

ปราศรัย จิตตสนธิ.(2544). **ผลที่ประชาชนได้รับจากงานชุมชน และมวลชนสัมพันธ์กับ การป้องกันตนเองด้านความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน : กรณีศึกษาอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ**: วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2545). **การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม: หลักทฤษฎีและมาตรการ**: กรุงเทพมหานคร.บริษัท สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991 จำกัด.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554)

แผนพัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2550 - 2554)

พงษธร ธัญญสิริ.(2545).**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตำรวจ**:วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรมและสังคม. มหาวิทยาลัยมหิดล.

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 2 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนมาตรา 7 การบริหารเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

พิทยา กล่ำเอม. (2545). **งานตำรวจชุมชนสัมพันธ์กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 กับความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม**: วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิเชียร สิงห์ปรีชา.(2538). **บทบาทของตำรวจในการให้ตำรวจชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม**: เอกสารวิจัยรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.(2546). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม: รูปแบบ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางในอนาคต**: กรุงเทพมหานคร.สำนักปลัดกระทรวงยุติธรรม.

สุดสงวน สุธีสร.(2546). **อาชญาวิทยา: กรุงเทพมหานคร.** สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุดสงวน สุธีสร และคณะ. (2551). **โครงการวิจัยเรื่อง ความเป็นไปได้ในการจัดทำแผนที่อาชญากรรม Crime Mappingในประเทศไทย**: สำนักงานกิจการยุติธรรม.

เสกสรร จันทรวงศา.(2540). **การยอมรับของประชาชนต่อหน่วยบริการตำรวจชุมชน ในเขตจังหวัดปทุมธานี**:วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม. มหาวิทยาลัยมหิดล.

อรัญ สุวรรณบุปผา.(2518). **หลักอาชญาวิทยา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

Copyright by Mahidol University

อัณณพ ชูบำรุง (2539). **การประสานงานในกระบวนการยุติธรรมในการบริหารงานยุติธรรม (เล่มที่ 2, พิมพ์ครั้งที่ 1).** กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภาษาอังกฤษ

Anderson K.J. (2005). **Department of Homeland Security Regional and Field Office**, Department of Homeland Security. United State,

Bayley D.H. (2005). **Community Policing the Doctrine**, State University of New York at Albany.

Beccaria, C. (1963).**On Crime and Punishment**. Indianapolis,

Beraheng A. (2003). **A Strategic Model of Community Policing Applied to Counteract Narcotic Drugs(YABA) Community Policing: A Case study of Bangkok-yai Community Committee, Bangkok**. Thesis of Major Criminology and Criminal Justice. Graduated. Faculty of Social Science and Humanities. Mahidol University.

Bureau of Justice Assistance. (1997). **Crime Prevention and Community Policing A Vital Partnership**. NY; BJA Monograph.

_____.(2009).**Assessing the Progress of Community Policing**, Washington D.C.:Department of Justice.

Burgess E. W.(1925). **The Growth of The City**. Chicago; University of Chicago.

_____. (1929). **Chicago: An Experiment in Social Science Research**. Chicago, 1929.

Brandl S.G., Barlow D.E. (2008). **The Police in America: Classic and Contemporary Readings**. NY; Mcgraw-Hill.

Chapin F. C. (1977). **Social Participation and Social Intelligence in Delbert**. NY; Handbook of Research Design and Social Measurement.

Cherng Chiou J. (2001). **How to Reduce the Resistance of Implementing Community Policing**.

Chotchakorn K. Pol. (2008). **Implementing Home Police Volunteers Strategy in Thailand**: Ph.D Lecturer. Graduate School of Public Administration. National Institute of Development, Thailand.

Community Patrol Officer Program. (1984). **A Pilot Program in Community Oriented Policing in the 72d Precinct**, Vera Institute of Justice.

Copyright by Mahidol University

Cohen, A.K. (1966). **Deviance and Control**. Englewood Cliffs.

Cordner G. (2005). **Problem Oriented Policing in Practice**. Criminology and Public Policy.

Denholm M. (1998). **Crime – Don't Tolerance It**. The Advertiser.

Dixon D. (1999). **Beyond Zero-Tolerance Paper Presented at The NSW Police Service Conference**. AUS; University of Sydney.

Durkheim, E. (1933). **The Division of Labor in Society**. New York.

Edelman S. (1983). **Crime Prevention from the Justice System Perspective: A Conceptual and Planning Model**. Canada; Journal of Criminal Justice Canada.

Fisette J. F. (2002). **Community Policing can the Detroit Police Department Make the Change**. An Applied Research Project. MI; Detroit Police Department.

Folley, V.L. (1973). **American Law Enforcement**. Boston.

Friedmann R. R. (1992). **Making Community Policing Work**. Chicago Tribune.

Gans, H. (1978). **The Urban Villagers**. New York: MacMillan, D.C..

Goffman, E.A. (1961). **slums**. New York.

Goldstein H. (1991). **Problem-Oriented Policing:** Philadelphia.

Greene J. R. (1999). **Public Housing: Implementation Issues from Philadelphia's 11th street Corridor Community Policing Program**. Justice Research and Policy Vol.1. United State; US Dept Justice.

Home Office. (2010). **Safe and Confident Neighbourhoods Strategy: Next Steps inNeighborhoods Policing**: London. United Kingdom.

Hyde M. (1998). **Commissioner's Comment SAPol Issue No.5.**

Jeffery, C.R. (1971). **Crime Prevention through Environmental Design (CPTED).**

Khan M. K. A.S.P. (2000). **Project Report on Community Policing. National Police Academy**, Soan Camp. Islamabad.

Kelling, G.L. et al. (1975). **The Kansas City Preventive Patrol Experiment: A Summary Report**. Washington D.C..

Lyons B. Dr. (2009). **Supervising in Community Policing Environment**. Texas Regional Community Policing Institute.

Copyright by Mahidol University

Maryland Department of Public Safety and Correctional Services. (1992). **Maryland's Law Enforcement Strategy in Partnership with the People**. National Criminal Justice Reference Service.

Mastrofski S. D. (1996). **Worden R. E., Snipes J. B., Law Enforcement in a Time of Community Policing Vol. 33**. CA; Sage Publications.

McGowan A. (2008). **There are Three Types of Policing Models**.

Miller, Susan L. (2001). **Gender and Community Policing: Walking the Talk**.

Myhill A. (2009). **Community Engagement in Policing. London; Home Office Library**.

Neighbourhood Watch Victoria Inc. (2006). **Government and Communities in Partnerships Conference**.

Neighbourhood Watch Victoria Inc. (2010). **Neighbourhood Watch Victoria Inc Strategic Plan 2008-2013.**

Oakley P., Marsden D. (1984). **Approaches to Participation in Rural Development**. ILO; Geneva.

Peak and Glensor. (1999). **Community Policing and Problem Solving: Strategies and Practices**. United State; Prentice Hall.

Raffel W. E. (2001). **Citizen Police Academies: A Communitcation and Sociolegal Perspective**; Thesis Ph.D of Major Communication. SUNY at Buffalo.

Rahmawati A., Azca N. (2004). **Police Reform from Below: Examples from Indonesia's Transition to Democracy**.

Scheider M. C., Chapman R. (2003). **Community Policing and Terrorism**. U.S. Department of Justice;NY.

Shaw C. R. & McKay H. D. (1969). **Juvenile Delinquency and Urban Areas. Chicago**; University of Chicago Press.

Sherman, Lawrence W. (1986). **Neighbourhood Safety-Crime File Series Study Guide**. U.S. Department of Justice. National Institute of Justice.

Singh J. (2002). **Community Policing in the Context of Singapore**. Singapore Police Force,Republic of Singapore.

Skogan W. G. (1992). **Disorder and Decline: Crime and The Spiral of Decay in American Neighbourhoods**. CA; California Press.

Copyright by Mahidol University

Skogan, Westley, and Gordon. (2004). **Police Reform Through Community Based Policing**: **Philosophy and Guideline for Implementation**: NY.

Stephens G. (2001). **Proactive Policing: The Key to Successful Crime Prevention and Control**. United State; USA Today.

Taylor M. (1992). **Constraints to Community-Oriented Policing**. Police Journal.

Trojanowicz, R.C. (1975). **Trojanowicz, J.M. and Moss, F. Criminology Base Crime Prevention**. California.

Trojanowicz R. C., Kappeler V. E., Gaines L. K., Bucquerous B. (2002). **Community Policing: A Contemporary Perspective**. United State; Anderson Publishing Company. 3rd Edition.

Tuffin R. (2006). **An Evaluation of the Impact of the National Reassurance Policing Program**. London; Home Office Research Study.

Walker S. (1992). **The Police in America: An Introduction**: McGraw-Hill. United State.

_____. (2007). **The Police in America: An Introduction 6th Edition**. NY; Mcgraw-Hill.

Watson S. (2006). **Pre-Crime and Proactive Policing Police Checkpoints, stop and search, curfews and ASBO's becoming the norm**. London; Home Office Research Study.

Webber A. M. (1991) **Crime and Management: An Interview with New York City Police Commissioner Lee P. Brown.**

Wilson O. W. (1977). **Mclaren R., Police Administration**. NY; Mcgraw-Hill.

Wilson J. Q., Kelling G. L. (1982). **The Police and Neighbourhood Safety: Broken Windows**, United State; John F. Kennedy School of Government Harvard.

Yamanaka M. (2009). **Opening Ceremony of the International Seminar on "The Community Policing Strategies Evolving from the Koban System of Japan and NPCs System of Singapore.**

Zarka H. (2007). **Community Oriented Policing Vs Problem Oriented Policing.**

เว็บไซต์อ้างอิง

Caldwell Police Department. (1965).[Online]. Available : http://www.citycaldwell.com. (Access date : April 23, 2010)

Copyright by Mahidol University

Department of Criminology and Criminal Justice University of Maryland.(2003). *PREVENTING CRIME: WHAT WORKS, WHAT DOESN'T, WHAT'S PROMISING*. [Online]. Available : http://www.ncjrs.gov. (Access date : April 25, 2010)

FairHaven Police Department of Massachusetts. (2010). The Idea of Community Policing. [Online]. Available : http://www.fairhavenpolice.org. (Access date : April 21, 2010)

Gordon Hughes and Michael Rowe. (2007). *Neighbourhood Policing and Community Safety: Researching the instabilities of the local governance of crime, disorder and security in contemporary UK*. [Online]. Available : http://crj.sagepub.com. (Access date : April 26, 2010)

James D. Levine. (1980). [Online].Available : http://www.mckennonlong.com (Access date: April 16, 2010)

Journal of Research in Crime and Delinquency Vol.34. (1997). *Crime and Delinquency* . [Online]. Available : http://jrc.sagepub.com. (Access date : April 16, 2010)Sullivan Police Department. (1971).[Online]. Available : http://www.usacops.com.. (Access date : April 23, 2010)

Bacelona Filed Studies Centre. (2010). *Urban Land Use Patterns: MEDCs.* [Online]. Available : http://geographyfieldwork.com/UrbanModelsMEDCs.htm. (Access date : May 26, 2010)

Harrogate. (2010). What's a Crime. [Online]. Available : http://www.harrogate.gov.uk/harrogate-1174. (Access date : May 26, 2010)

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์
เรื่อง การพัฒนางานตำรวจชุมชนในประเทศไทย

<u>หัวข้อคำถามการวิจัยที่ 1 สถานการณ์การดำเนินการของตำรวจชุมชนในประเทศไทยในปัจจุบันเป็นอย่างไร</u>

ประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา/ผู้บริหารงานตำรวจ

1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินการงานตำรวจชุมชนในประเทศไทยในปัจจุบันอย่างไร

2. สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการกำหนดแผนงานสำหรับงานตำรวจชุมชนในปัจจุบันอย่างไรและแผนงานดังกล่าวมีลักษณะใด

3. การดำเนินงานเกี่ยวกับตำรวจชุมชนในประเทศไทยในปัจจุบัน ประสบปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้องอะไรบ้างและอย่างไร มีสาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอะไรบ้างตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น

4. สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีการนำแนวคิดเกี่ยวกับตำรวจชุมชนมาประยุกต์ในการดำเนินการงานตำรวจชุมชนในประเทศไทยอย่างไร

ประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน

1. ในท้องที่ของท่าน มีปัญหาอาชญากรรมประเภทใดที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว

2. โรงพักของท่านมีการประยุกต์นโยบายจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาเป็นนโยบายของโรงพักของท่านอย่างไร และมีนโยบายหรือแผนการใดที่โรงพักท่านเป็นผู้คิดค้นขึ้นมาเองเพื่อให้มีความเข้ากันกับสถานการณ์ในท้องที่ของท่าน

3. การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนในท้องที่ของท่านมีลักษณะเช่นใด และแนวทางการดำเนินงานใดหรือโครงการใดที่ท่านคิดว่ามีความโดดเด่นมากกว่าโรงพักอื่น

4. ความสำเร็จที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตำรวจชุมชนในท้องที่ของท่านคืออะไร อะไรคือตัวชี้วัดความสำเร็จดังกล่าว

Copyright by Mahidol University

5. การดำเนินงานตำรวจชุมชนของโรงพักท่านประสบปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องอะไรบ้างและอย่างไร มีสาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอะไรบ้างตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น

ประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 3 ประชาชน

1. ในชุมชนของท่านเคยมีหรือกำลังมีปัญหาอาชญากรรมประเภทใดที่ทำให้เกิดความหวาดกลัวและหวาดวิตกของประชาชน

2. การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนในหมู่บ้านของท่านมีลักษณะหรือรูปแบบอย่างไร

3. ท่านมีความประทับใจต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนในหมู่บ้านหรือไม่อย่างไร และท่านมีความประทับใจและชื่นชอบโครงการใดของตำรวจชุมชนในเขตหมู่บ้านของท่านมากที่สุด

4. ในความคิดของท่าน ท่านคิดว่าโครงการใดของตำรวจชุมชนในชุมชนของท่านประสบความสำเร็จในด้านการป้องกันการเกิดอาชญากรรม

<u>หัวข้อคำถามการวิจัยที่ 2 แนวคิด หลักการและแนวทางการดำเนินการของตำรวจชุมชนในประเทศไทย ปัจจุบันเป็นเช่นใด</u>

ประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา/ผู้บริหารงานตำรวจ

1.ในปัจจุบัน ตำรวจชุมชนของไทยมีรูปแบบการดำเนินงานโดยรวมมีลักษณะอย่างไรและอะไรเป็นแนวคิดหลักในการดำเนินงานตำรวจชุมชนในประเทศไทยปัจจุบัน

2. ท่านคิดว่า วิธีการหรือแนวทางการดำเนินงานใดที่ตำรวจควรจะนำมาใช้โน้มน้าวใจของประชาชนในท้องที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในงานตำรวจชุมชน

3. วัตถุประสงค์ใดที่สำคัญที่สุดในการดำเนินงานของตำรวจชุมชนในปัจจุบัน

ประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน

1. นโยบาย หลักการและแนวทางการดำเนินงานตำรวจชุมชนของโรงพักท่านมีลักษณะอย่างไร มีแนวคิดหลักหรือเน้นอะไรเป็นสำคัญ

2.ในเมื่อตำรวจชุมชนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชนเป็นหลัก การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนของโรงพักท่านใช้วิธีการอย่างไรในการสร้างแรงจูงใจให้แก่ประชาชนในท้องที่

Copyright by Mahidol University

3. การดำเนินการตำรวจชุมชนในท้องที่ของท่านประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่โรงพักของท่านกำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

ประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 3 ประชาชน

1. ‘‘ตำรวจชุมชน’’ ในความเข้าใจของท่านคืออะไร

2. การดำเนินงานด้านตำรวจชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชนเป็นสำคัญ ประชาชนในหมู่บ้านของท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานดังกล่าวอย่างไร และจากความเห็นของท่าน อะไรเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนในหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตำรวจชุมชนของโรงพักในท้องที่

3. ในชุมชนของท่านมีอาสาสมัครตำรวจชุมชน อาสาสมัครตำรวจบ้าน หรืออาสาสมัครอื่นๆ หรือไม่ และถ้าหากว่ามี อาสาสมัครเหล่านั้นมีหน้าที่อะไรและรูปแบบการทำงานเป็นอย่างไร ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือว่าทำงานแยกออกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละครั้ง

4. นอกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครที่ปฏิบัติหน้าที่ตำรวจชุมชน ประชาชนในชุมชนใช้วิธีการใดเพื่อที่จะช่วยดูแลกันและกัน เพื่อให้ชุมชนปลอดภัยและปลอดจากอาชญากรรมประเภทต่างๆ

<u>หัวข้อคำถามการวิจัยที่ 3 แนวทางการพัฒนาตำรวจชุมชนสำหรับประเทศไทยที่เหมาะสมควรเป็นเช่นใด</u>

ประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา/ผู้บริหารงานตำรวจ

1. ตำรวจชุมชนในอนาคตของประเทศไทย มีแนวโน้มเป็นเช่นไร ทั้งในทางปฏิบัติและทางทฤษฎีหรือนโยบาย

2. ความจำเป็นในเรื่อง การตำรวจชุมชน ควรจะมีต่อไปหรือไม่ และหากจะมีการดำเนินงานต่อไป ควรมีจุดใดที่ต้องปรับปรุง

3. หากจะมีแนวทางการดำเนินการใหม่ๆ ควรนำเอาแนวคิดและหลักการใดมาใช้ในการพัฒนาตำรวจชุมชนในประเทศไทย

4. ปัจจัยอะไรที่จะส่งผลหรือมีผลกระทบต่อการพัฒนา

5. ทิศทางการพัฒนาในอนาคต

6. ควรจะมีโครงการ/แผนงานอะไร

- ระยะสั้น และระยะยาว

Copyright by Mahidol University

7. ถ้าจะต้องพัฒนาจะต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านใดบ้าง

- ด้านรัฐ/นโยบายรัฐ
- ด้านตำรวจ
- ด้านหน่วยงานอื่นๆ ที่ประสานงาน เช่น กระทรวงไทย, กระทรวงยุติธรรม, หน่วยงาน/องค์กรในกระบวนการยุติธรรม

8. การบริหารจัดการในการพัฒนาตำรวจชุมชน 4 m

- Man
- Money
- Materials
- Management Systems

9. แนวทาง/โครงการของต่างประเทศ

- สามารถนำมาปรับใช้ได้
- ต้องมีการปรับเปลี่ยนอะไร

ประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน

1. ในความคิดของท่าน ตำรวจชุมชนควรจะมีต่อไปหรือไม่ เพราะอะไร และหากว่าควรจะต้องมีต่อไป จะต้องมีการปรับปรุงจุดใดเพื่อให้การดำเนินการของตำรวจชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ตำรวจชุมชนของโรงพักท่านมีแนวโน้มจะเป็นเช่นใดต่อไป มีแผนโครงการหรือจะมีนโยบายใดเปลี่ยนแปลงในอนาคตทั้งระยะสั้นและระยะยาว

3. ปัจจัยใดจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาตำรวจชุมชนสำหรับโรงพักของท่านที่อาจจะทำให้แผนหรือนโยบายดังกล่าว (ข้อ 2) ไม่ประสบความสำเร็จหรือประสบความสำเร็จน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้

4. ท่านมีข้อเรียกร้องหรือข้อเสนอแนะอะไรหรือไม่ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านนโยบายตำรวจชุมชนและต่อประชาชนในท้องที่ของท่าน หากว่ามี ข้อเรียกร้องหรือข้อเสนอแนะนั้นคืออะไร

ประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 3 ประชาชน

1. ในความคิดของท่าน ตำรวจชุมชนควรจะมีต่อไปหรือไม่ เพราะอะไร และหากว่าควรจะต้องมีต่อไป จะต้องมีการปรับปรุงจุดใดเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนให้ได้มากที่สุด

Copyright by Mahidol University

2. ท่านมีข้อเสนอแนะต่อผู้รับผิดชอบนโยบายตำรวจชุมชนของทางภาครัฐ และต่อโรงพักที่รับผิดชอบชุมชนของท่าน เกี่ยวกับตำรวจชุมชนในอนาคตอย่างไร

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก ค

COA.No.2010/093.1011

Documentary Proof of The Committee for Research Ethics (Social Sciences)

Title of Project: Development of Thai Community Policing
(Thesis for Master Degree)

Principal Investigator: Miss Chananoot Saiyen

Name of Institution: Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

Approval includes:

1) MU-SSIRB Submission form version received date 11 October 2010
2) Participant Information sheet for Interview: Teacher version date 11 October 2010
3) Participant Information sheet for Interview: Policeman version date 11 October 2010
4) Participant Information sheet for Focus Group version date 11 October 2010
5) Informed Consent form version date 11 October 2010
6) Focus Group Questions Guideline version received date 11 October 2010
7) Interview Guideline version received date 11 October 2010

The Committee for Research Ethics (Social Sciences) is in full compliance with International Guidelines of Human Research Protection such as Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guidelines and the International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP)

Date of Approval: 10 November 2010
Date of Expiration: 09 November 2011

Signature of Chairman: .....
(Emeritus Professor Santhat Sermsri)

Signature of Head of the Institute: .....
(Assoc. Prof. Dr.Wariya Chinwanno)
Dean of Faculty of Social Sciences and Humanities

Office of The Committee for Research Ethics (Social Sciences), Faculty of Social Sciences and Humanities,
Mahidol University, Phuttamonthon 4 Rd., Salaya, Phuttamonthon District, Nakhon Pathom 73170. Tel.(662) 441 9080 Fax.(662) 441 9081

Copyright by Mahidol University

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ- สกุล	นางสาวชณานุช สายเย็น
วัน เดือน ปีเกิด	20 กันยายน 2528
สถานที่เกิด	จังหวัด ราชบุรี
วุฒิการศึกษา	มหาวิทยาศิลปากร อบ.(ปรัชญา) พ.ศ.2547-2550 มหาวิทยาลัยมหิดล ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม) พ.ศ. 2551-2554
ที่อยู่	5/3 หมู่ 3 ตำบลคุ้งพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัด ราชบุรี 70110 โทรศัพท์ 087-1520614 e-mail address: cjs.chananoot@gmail.com

Copyright by Mahidol University